HAYALDEN GERÇEĞE

TARLABAŞI TOPLUM MERKEZİ DENEYİMİ

DERLEYEN Pınar Uyan Semerci

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI

TARLABAŞI TOPLUM MERKEZİ

DERLEYEN PINAR UYAN SEMERCİ • HAYALDEN GERÇEĞE - TARLABAŞI TOPLUM MERKEZİ DENEYİMİ

Derleyen
Pınar Uyan Semerci

HAYALDEN GERÇEĞE
Tarlabaşı Toplum Merkezi Deneyimi

İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları

Derleyen Pınar Uyan Semerci
HAYALDEN GERÇEĞE
Tarlabaşı Toplum Merkezi Deneyimi

İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları 285
Araştırma 3

ISBN 978-605-399-133-5

1. Baskı İstanbul, Ocak 2010

© Bilgi İletişim Grubu Yayıncılık Müzik Yapım ve Haber Ajansı Ltd. Şti.
Yazışma Adresi: İnönü Caddesi, No: 43/A Kuştepe Şişli 34387 İstanbul
Telefon: 0212 311 52 59 - 311 52 62 / Faks: 0212 297 63 14

www.bilgiyay.com
E-posta yayin@bilgiyay.com
Dağıtım dagitim@bilgiyay.com

Yayına Hazırlayan Belgin Çınar
Tasarım Mehmet Ulusel
Dizgi ve Uygulama Maraton Dizgievi
Düzelti Remzi Abbas
Baskı ve Cilt Sena Ofset Ambalaj ve Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok Kat 6 No: 4 NB 7-9-11 Topkapı İstanbul
Telefon: 0212 613 03 21 - 613 38 46 / Faks: 0212 613 38 46

İstanbul Bilgi University Library Cataloging-in-Publication Data
İstanbul Bilgi Üniversitesi Kütüphanesi Kataloglama Bölümü tarafından kataloglanmıştır.

Hayalden Gerçeğe: Tarlabaşı Toplum Merkezi Deneyimi / Derleyen Pınar Uyan Semerci.
p. cm.
Includes bibliographical references and index.
ISBN 978-605-399-133-5 (pbk.)

1. Non-governmental organizational—Turkey. 2. Civil society—3. Social advocacy—Turkey.
I. Title. II. Semerci, Pınar Uyan.
JZ4841 .H39 2010

HAYALDEN GERÇEĞE
Tarlabaşı Toplum Merkezi Deneyimi

Derleyen
Pınar Uyan Semerci

İçindekiler

ix Teşekkür

1 Giriş: Neden Tarlabaşı Toplum Merkezi (TTM) Deneyimini Paylaşmak Önemli?
Pınar Uyan-Semerci

7 **Tarlabaşı ve Toplum Merkezi Deneyimi**

9 Tarlabaşı: 'Medeniyetin 150 Metre Aşağısı'
Bahar Şahin

49 Tarlabaşı Toplum Merkezi Deneyimi
Neşe Erdilek
(TTM Çocukları'nın Neşe Erdilek'le Röportajı)

91 **Çalışanların Gözünden Tarlabaşı Toplum Merkezi**

93 Beyoğlu'nun Karşı Kıyısı: Şehrin Ortası
Ceren Suntekin
(TTM Çocukları'nın Ceren Suntekin'le Röportajı)

105 Tarlabaşı İzlenimlerim
Eda Kurtuluş-Akın

113 Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde Olmak
Eren Korkmaz
(TTM Çocukları'nın Eren Korkmaz'la Röportajı)

121 Alternatif Sanat Atölyesi
Ulaş Çıbuk

133 Metropol Kentin İçinde Unutulmaya Yüz Tutmuş Yaşamlar
İlknur Yılmaz
(TTM Çocukları'nın İlknur Yılmaz'la Röportajı)

141 Tarlabaşı Toplum Merkezi
Selahattin Kahrıman
(TTM Çocukları'nın Selahattin Kahrıman'la Röportajı)

147 **TARLABAŞI TOPLUM MERKEZİ GÖNÜLLÜLERİ**

149 Beyaz Şapkalar'ın Ardından
Gülçin Yılmaz

153 "Şimdi TTM Adını Duyduğumda,
Zihnimde Canlanan Fotoğraf Bir Hayli Farklı..."
Suat Ünaldı

157 "Tarlabaşı Toplum Merkezi'ni
Hayalinizdeki Merkeze Çevirin"
Dilara Köktürk

161 Tarlabaşı Toplum Merkezi Yaratıcı Drama Atölyesi
Genel Değerlendirme Raporu
Merve Yaman - Şirin Özdilek

163 "...Ders Gibi Aslında Çok da Hoşlarına Gitmeyen
Bir Şeyi Yapmak İçin de Olsa, İstekle Geliyorlar..."
İlke Gökdemir

167 "Sadece Onlar Değil, Ben de Bir Şeyler Öğreniyorum"
Aslı Yeşildağ

169 "Tarlabaşı'nda Yaklaşık Altı Ay Yaşadım"
Carlotta Schneller

173 "Bazen Ben Bile Ne Demek İstediğimden
Emin Değilken Ne Anlatmak İstediğimi Anladılar"
Kate Ferguson

175 Tarlabaşı Toplum Merkezi Gönüllü Stajyer Raporu
Nilüfer Akalın

203 Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde Staj
Matthias Amling

207 "...Ben Zorlansam da
Onlar Hiçbir Şekilde Zorlanmıyorlar"
Hülya Şamasaz

209 Öykü Atölyesi
Simla Sunay

213 **TARLABAŞI TOPLUM MERKEZİ'Nİ ÇOCUKLAR ANLATIYOR**

215 Çocukların Değerlendirmeleri

225 Çocukların Öyküleri

231 *Parlayan Çocuklar*'dan Alıntılar

243 Tarlabaşılı Kadınlardan Üç Mektup

247 **EKLER**

249 EK 1 Tarlabaşı Saha Raporu (İngilizce)
283 EK 2 Final Raporun Özeti (İngilizce)
291 EK 3 TTM Bilgi Formları
a. Çocuk
b. Yetişkin
c. Gönüllü
297 EK 4 Etkinlik Raporu
301 EK 5 Aylık Rapor
309 EK 6 'Parlayan Çocuklar' - Dergi Sayfa Örnekleri
319 EK 7 Aktivite Davetiyeleri ve Afişler
325 EK 8 Çocukların Resimleri
335 EK 9 Basında TTM
343 EK 10 Fotoğraf Albümü

Teşekkür

Tarlabaşı Toplum Merkezi (TTM) deneyimini siz okuyucularla paylaşmak için derlediğimiz bu kitap zor ama keyifli yolculuğumuzun hikâyesi ve değerlendirilmesidir. TTM'nin kurulmasını ve sonrasında devamını sağlayan maddi manevi her tür desteği veren çok sayıda kişi ve kurumdan oluşan uzun bir liste var. TTM deneyimini kitaba dönüştürdüğümüz bu satırlarda kimseyi atlamadan herkese teşekkür etmeyi çok önemli buluyorum.

Öncelikle bu merkez ve bu merkezin bağlı olduğu İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, Neşe Erdilek olmasaydı olmazdı. Bunu bir buçuk yılı aşan beraber mesaimize ve tabii ki ondan öncesinde çalışmalarını yakından takip etmiş, hayat enerjisine ve coşkusuna her geçen gün daha fazla saygı duyan biri olarak ifade etmek isterim. Tüm TTM ekibi ve Tarlabaşılılar adına kendisine bir kez de bu kitap aracılığıyla teşekkür ederim. Bu kitapta olduğu gibi birlikte daha nice çalışmaları gerçekleştirmek dileğiyle... Yine İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde, her çalışmamızı tüm detaycılığı, sakinliği ve özeniyle gerçekleştiren ve bu kitabın da asistanlığını yapan Gizem Külekçioğlu'na çok teşekkür ediyorum.

TTM çalışanlarına –ki sizler de bu harika insanları hem kendi ağızlarından hem de çocukların gözünden tanıyacaksınız– Ceren, İlknur, Ulaş, Eda, Eren ve Selahattin Bey'e ayrı ayrı teşekkür ediyoruz. Onlar hiç de konforlu olmayan merkez binasını Tarlabaşı çocukları için güvenli ve sıcak bir ev haline getirdiler. İyi ki varsınız.

Parlayan Çocuklar dergisinin teknik hazırlığını yapan Selay Dilber'e ve zor zamanlarımızda yanımızda olan Ramazan Demir'e de tüm yardımları için teşekkür ederiz.

Kurumsal destekçilerimize gelirsek öncelikle İstanbul Bilgi Üniversitesi'ne teşekkür etmek isteriz. Tüm Bilgi çalışanları, en üst düzey yönetici ve idari kadrodan, teknik elemana, akademisyenden öğrencilere ellerinden gelen gayretle bizi desteklediler. Bu kitap projemiz de İBU Yayınevi'nin desteği olmasa gerçekleşemezdi. Burada tek tek ismini sayamadığım başta kuruluş aşamasında İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü'nü yürüten Doç. Dr. Ayhan Kaya; İstanbul Bilgi Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Aydın Uğur; Mütevelli Heyeti Başkan Yardımcısı Yiğit Ekmekçi ve Mütevelli Heyeti Başkanı Oğuz Özerden olmak üzere tüm Bilgi çalışanlarına (özellikle Orhun Çavdar; Füsun Özatav; Elka Demir; Mustafa Ödev; Adil Şengül ve Kadir Karabulut'a) bu kitapta raporunu bulacağınız TTM stajerinin dile getirdiği şu satırlarla teşekkür etmeyi bir borç biliyorum:

> 'Özellikle bir sosyal bilimci olma yolunda ilerlerken akademi ve aktivizmin bir arada bulunabileceğini, teorinin pratikte, pratiğin teoride can bulabileceğini bu proje sayesinde görmek beni oldukça umutlandırdı.'

Ulaşılabilir Yaşam Derneği, başta Başkan Belgin Cengiz ve Hacer Foggo olmak üzere TTM'nin fikir olarak oluşumunda ve projenin gerçekleşmesi için proje ortağı olarak yer aldılar. Aynı zamanda ilk yıl kuruluş aşamasında Beyoğlu Belediyesi de proje ortağı oldu. Belediye Başkanı Ahmet Misbah Demircan'a ve mekân arayışı sırasında destek olan Başkan Yardımcısı Arif Köklü'ye de bu vesileyle çok teşekkür ederiz. Destek aldığımız diğer kurumlar ise Beyoğlu Kaymakamlığı'yla ilgili müdürlükler; Helsinki Yurttaşlar Derneği ve British Council'dı.

İkinci yılın AB komisyonu fonlu projesine yine Ulaşılabilir Yaşam Derneği proje ortağı olarak yer aldı. Destekleyen kurumlar ise Tarlabaşı Toplumunu Destekleme Derneği; Toplum Gönüllüleri Vakfı; Başak Kültür ve Sanat Vakfı; Yeniden Sağlık ve Eğitim Derneği; Vatikan Büyükelçiliği Caritas Üniteleri; İstanbul Tabip Odası; Anne Çocuk Eğitim Vakfı; Hangar Sanat Derneği; Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı; Türk Psikologlar Derneği ve Türk Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'ydi. Tüm kurumlara bu vesile ile teşekkür etmek isteriz.

Avrupa Birliği hem kuruluş aşamasında, hem de ikinci yıl Katılım Öncesi Süreçte Sivil Toplumun Güçlendirilmesi: STK Hibe Programı çerçevesin-

de 'Tarlabaşı Çocukları Haklarına Sahip Çıkıyor' projesini destekleme kararıyla TTM'nin ana sponsoru oldu. Bu süreçte özellikle birinci yıl yaşanan aksaklıkları anlayışla karşılayıp, çözüm için yardımcı olmaya çalıştı.

İkinci yıl TTM'nin varlığını sürdürmesini sağlayan bir diğer sponsor Amerika Birleşik Devletleri'nden Spunk Foundation International Vakfı. Bu destek TTM'nin ayakta kalmasını sağladı. Hem kendim hem de bu kitapta yazıları olan tüm TTM personeli ve gönüllüleri adına Spunk'a çok teşekkür etmek istiyoruz. Türkiye'den hep 'harika ama..' ifadeleriyle bulamadığımız desteği, kendileri merkezi gelip görmeden veren ve sonrasında ziyaretleri ile de bizi destekleyen Marianne Gerschel'e ve dostum Özlem Altan'a da tüm yardımları ve özverisi için çok teşekkür ediyoruz.

Bu iki ana sponsorumuz dışında gerçekleştirmeye çalıştığımız ufak proje ve atölye çalışmaları için destek bulduğumuz Hollanda Konsolosluğu MATRA-KAP; Olof Palme Vakfı; British Council; ECA ve Sütaş verdikleri desteklerle nefes almamızı sağladılar ve benzer başka proje ve atölyeler için destek aramamız için güç verdiler.

Gönüllüler... Zaten TTM çalışanlarının dile getirdiği gibi merkezin temel direkleri onlar. Enerjileri, sevgileri, emekleri için ne kadar teşekkür etsek az, var olsunlar.

Bu uzun listeyi tüm Tarlabaşılılara teşekkür ederek noktalamak istiyorum. Onlar TTM'nin gerçek sahipleri... Yaşamın getirdiği tüm zorluklara rağmen hayata dirençle bağlılıklarıyla bizi de her noktada kendimizi sorgulamaya zorlayan, ama aynı zamanda TTM çalışanlarının satırlarında okuyacağınız gibi sahip çıkan, TTM'nin orada varolmasını sağlayan tüm Tarlabaşılılar'a teşekkürler... Bu kitap onlara ithafen derlenmiştir.

Pınar Uyan Semerci
Kasım 2008

Giriş:
Neden Tarlabaşı Toplum Merkezi (TTM) Deneyimini Paylaşmak Önemli?

Pınar Uyan-Semerci*

TARLABAŞI

Dolapdere'deki İstanbul Bilgi Üniversitesi Kampüsü'nden baktığımızda tam karşımızda Taksim'in yükselen binaları, bu binaların gölgesinde buradan göremesek de orada olduğunu bildiğimiz İstiklal Caddesi'ndeki koşturan kalabalıkla Dolapdere arasına sıkışmış olan Tarlabaşı... Kimileri için yıkılması, 'temizlenmesi gereken' bazıları küçük atölye, bazıları ev olarak kullanılan üstüste eski binaların var olduğu Tarlabaşı, ama o tek odadan evlerin her birinde bizi karşılayan başka bir hikâye, yaşam öyküleri...

Tarlabaşı'nı anlatmak bir sosyal bilimci için oldukça zor ama aynı zamanda paradigmalarımızı sorgulattığı, yeniden bir düşünme sürecine yol açtığı için oldukça önemli bir deneyim. Yoksulluk, göç, suç ve yıpranmışlık Tarlabaşı'nın gerçeği...

Yıkılmaya yüz tutmuş evler, toplanmamış çöplerin ve midyelerin neredeyse kalıcı hale gelmiş kokusu, sokağı evlerinin bir parçası halinde benimsemiş, kedilerle köpeklerle oynayan bazılarının boyu kaldırımlarla eş çocuklar, bizim merkezimizin logosu olan ve bu kitabın kapağını süsleyen binalar arasına asılmış çamaşırlar, onlardan damlayan sular, evlerin altlarındaki ufak atölyeler –midye leğenleri ya da kazanları, marangoz atölyeleri, çay ocakları, ufak esnaf... Tarlabaşı denince aklımıza gelen görüntüler, önyargılar... Hepsi ama hepsi Tarlabaşı'nın bir yüzünü bize anlatıyor.

(*) İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü, İstanbul Bilgi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü.

Kendilerine İstanbul'da yer bulamayıp, Tarlabaşı'nın sokakları, dar evlerine sığınanlar... Tarlabaşı'ndaki insan öyküleri bize yaşanan çaresizliği, yoksulluğu, yoksunluğu ve öfkeyi gösteriyor. Yoksulluk, hayatın en önemli gerçeği çocukların yaşamlarını, yetişkinlerin çaresizliğini ve gençlerin işsizliğini belirliyor. Yaşamlarını ve hayat kalitesini şekillendiriyor. Kayıtdışılık bazen tek şans olarak insanların önünde durduğu için 'kiraya, elektriğe, suya verilecek parayla çocuk okutabilmek'[1] için Tarlabaşı'nda yaşamak tercih edilebiliyor. İşsizliğin ya da daha doğrusu iş güvenliğinin neredeyse olmadığı Tarlabaşılı yetişkinler için çocuk emeği ve alternatifin üretilemediği noktada yıkılan evlerde yaşamak zorunda kalmak, hayatın onlara sunduğu bir zorunluluk.

Göç, farklı dönemlerde farklı yoğunlukta Tarlabaşı'nı yeniden şekillendiren bir olgu. Suç, fuhuş ve uyuşturucuyla dillendirilen ama genel olarak güvenlik bağlamında ele alınarak farklı düzeylerde farklı söylemlerle dillenen göç... Farklı göçmenler; farklı kültürler; farklı renkler...

Çok yakın bir zamanda bir dönüşümü ve değişimi yaşayacak olan Tarlabaşı... Tarlabaşı 'canlanıyor' olarak ifade edilen ama Tarlabaşı'nın insansızlaşması en azından şu an orada yaşayan insanların büyük bir kısmının dışlanacağı 'yeni bir Tarlabaşı' planı...

NİYE BU KİTAP?

İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından Ulaşılabilir Yaşam Derneği ile ortak olarak kurulan Tarlabaşı Toplum Merkezi (TTM), Tarlabaşı'nda, yoksulluk ile mücadelede farklı etnik, dinsel ve sosyal gruplar arasında bir kaynaşma ve sonucunda kentsel şiddeti doğuran suçlara yönelebilecek çocuk ve gençler için destek sağlama ve istihdam olasılıkları yaratma projesi olarak planlandı ve Eylül 2006 tarihinde çalışmalarına başladı.

TTM, kurulduğundan beri bu bölgede en yüksek risk altında olan çocuklar, gençler ve kadınlara yönelik çalışmalara odaklandı. Burada yürütülen destek çalışmaları ile, çocuklara, gençlere ve kadınlara, toplum ve kent yaşamı ile uyumlu bir ilişki kurabilmelerine, çevrenin zararlı etkilerinden korunabilmelerine, kendilerine güven ve saygı duymalarına, yeteneklerini keşfedilebilmelerine ve geliştirilebilmelerine, kendileri ve çevreleri ile barışık ve hoşgörülü yaşayabilmelerine, sorumluluk duygularını, yaratıcılıklarını ve iletişim beceri-

1 Namık Kemal Dinç (haz.), 2008, *Göç Hikâyeleri*, İstanbul: Göç-Der, s. 122.

lerini geliştirebilmelerine, katılımcı, dayanışmacı, çevrelerine ve dünyaya karşı duyarlı olabilmelerine destek olacak etkinlikler gerçekleştirmeye gayret etti.

Tarlabaşı'nı, Tarlabaşı Toplum Merkezi'nin kurulma sürecini, sonraki faaliyetleri ve tüm paydaşlar gözünden merkezi anlatmayı hedeflediğimiz bu kitap, merkezi ve yerel kamu kuruluşlarına, Sivil Toplum Kuruluşlarına kendi tecrübelerimizi aktararak yararlı olabilme ümidiyle derlendi. TTM bir pilot proje olarak gerçekleştirildi ve bu bağlamda bu pilot proje sırasında yaşananların, olumlu ve olumsuz tüm deneyimlere dair bilgi paylaşımının çok önemli olduğuna inanıyoruz. Toplum merkezlerinin özellikle Tarlabaşı gibi sosyal dışlanmanın ve yoksulluğun çok yoğun olarak yaşandığı bölgeler için ne kadar önemli olduğu birçok çalışmada dile gelen bir nokta.[2] Toplumumuzda yoksullukla mücadele yaygın bir biçimde ayni ya da nakdi yardım üstünden, daha çok hayırseverlik bağlamında ele alınıyor. Oysa biz TTM gibi toplum merkezlerinin, güçlendirme ve yapabilirlikleri arttırma hedefiyle, yoksullukla mücadelede alternatif bir perspektifi geliştirmesi açısından çok önemli olduğu kanısındayız. Ev içi yaşam alanları neredeyse olmayan özellikle gençler ve çocuklar için toplum merkezleri onların nefes alabildiği, kendi yaratıcılıklarını kullanabildikleri mekânlar. Buna bağlı olarak da özellikle gönüllülerle desteklenen toplum merkezi tecrübemizi paylaşmak umut ediyoruz ki yararlı olacak.

Bugüne kadar TTM'nin yurtiçinden ve yurtdışından birçok misafiri bu deneyimi ve bilgi birikimini onlarla paylaşmamızı istedi. Biz de onların verdiği destekle TTM kuruluşundan önce yapılan saha araştırmasını, zorlu kuruluş sürecini, sonrasında yaşananları, yürütülen faaliyetleri ve bunların sonucunda ortaya çıkan bazı ürünleri bu kitapta toplayarak bu deneyimi daha geniş kesimlerle de paylaşabilmeyi umuyoruz. Kitapta, TTM'nin çalışanlarının ve gönüllülerinin kendi seslerinden merkez deneyimlerini aktarmayı ve merkezimizin asıl sahipleri olan katılımcıların gözünden Tarlabaşı'nı ve merkezi yansıtmayı hedefliyoruz.

---

2 Bediz Yılmaz (2006), 'Yakındaki Uzak: İstanbul'un bir Kentiçi Mahallesinde Sosyal Dışlanma ve Mekânsal Sürgün', *Türkiye'de Büyük Kentlerin Gecekondu ve Çöküntü Mahallelerinde Yaşanan Yoksulluk ve Sosyal Dışlanma*, F.Adaman ve Ç. Keyder (der.), s. 39.

http://ec.europa.eu/employment_social/social_inclusion/docs/2006/study_turkey_tr.pdf.; D. Hayat (2003), "Toplum Merkezleri ve Yoksulluk" içinde, Türkiye İnsan Hakları Hareketi Konferansı, 2002 Bildirileri.

A. Karatay (2002), "İstanbul'da Sokakta Çalışan ve Yaşayan Çocuklar Sorunu ve Devlet Tarafından Yürütülen Çalışmalar", *Poverty, Urban Poverty and Planning Colloquium*, Şehir Planlamacıları Odası'nda sunulmuş tebliğ, 6-8 Kasım, İstanbul.

KİTABIN İÇERİĞİ

Bu kitabı derlerken öncelikle belirtmem gereken farklı sesleri olan tüm yazıların dilini mümkün olduğu kadar değiştirmemeye kendi özgünlüklerini korumaya çalıştım, mümkün olan en az müdahale ile siz okuyuculara ulaşmasını istedim. Özellikle çocukların diline dokunmamaya çalıştım.

Kitabın ilk bölümünde Bahar Şahin ve Neşe Erdilek'in yazıları yer almaktadır. Şahin, makalesinde Basri Çağlayan'la beraber yaptıkları saha çalışmasının sonuçlarını, bu bulguların teorik tartışmalarla destekleyerek bize Tarlabaşı'nı anlatıyor. Bahar Şahin, bize hem sahadan hem de sosyal bilimler literatüründen yola çıkarak Tarlabaşı'nın detaylı bir resmini tüm çarpıcılığıyla çiziyor. TTM'nin nasıl bir ortamda kurulduğu, TTM çalışanlarının anlattıklarının arka planını anlamamızı, Tarlabaşı'nın gerçeklerini bize göstermeyi başarıyor. Saha çalışmasının Avrupa Komisyonu'na sunulan rapor halindeki özeti ve tablolar ayrıca Ek i'de İngilizce olarak da yer alıyor. Şahin'in makalesinin Tarlabaşı'nın sosyo-ekonomik durumunu gözler önüne sermesi ve Tarlabaşı'nda yaşanan çok katmanlılığı olabildiğince sade bir biçimde bize aktarması açısından çok önemli olduğu kanısındayım.

İkinci makale ise Neşe Erdilek'in kaleme aldığı, TTM'nin kuruluşundan bugüne kadar olan yolculuğunu anlatıyor. Erdilek bazen onu uykusuz bırakan bu zor ama gerçekleştirmeyi başardıkça keyif veren süreci –TTM deneyimini– artıları ve eksileriyle anlatmayı ve bu pilot projeyi benzer çalışmalara örnek olması açısından tüm detayları ile dile getirmeyi hedefliyor. Aslında Erdilek, TTM'yi ziyaret eden birçok ziyaretçiye bu öyküyü öyle çok anlattı ki bu kitap projesinin ilk dile gelmesi de bu şekilde oldu. Neşe Erdilek'in yazısını TTM Çocukları'nın çıkardığı *Parlayan Çocuklar* dergisinde yer alan çocukların Erdilek'le yaptığı röportaj izliyor. Kitabın ikinci bölümünde de TTM çalışanlarıyla çocukların yaptığı röportajları her makalenin ardına yerleştirdik.

Kitabın ikinci bölümü olan 'Çalışanların Gözünden Tarlabaşı Toplum Merkezi', TTM'nin Sosyal Hizmet Sorumlusu ve TTM yöneticisi olan Ceren Suntekin'in 'Beyoğlu'nun Karşı Kıyısı: Şehrin Ortası' makalesi ve onu takiben Ceren Suntekin'le Röportajla başlıyor. Suntekin'in hem tecrübelerini hem de Tarlabaşı izlenimlerini içeren makaleyi Tarlabaşı'nda psikolog olarak çalışmanın zorlu ve keyifli yanlarını ele alan Eda Kurtuluş-Akın'ın ve yine psikolog olan ancak TTM'de gönüllü koordinatörü olarak çalışan Eren Korkmaz'ın yaşadığı heyecanı bizimle paylaştığı yazılar izliyor. Ulaş Çıbuk iki yıldır sürdürdüğü Alternatif Sanat Atölyesi'nin nasıl bir bakış açısıyla düzenlendiğini ders-

te kullanılan malzemeleri de içeren detaylı bir biçimde bizimle paylaşıyor ve ilgilenecekler için ipuçları veriyor. Merkez'in ilk gününden beri Merkez İdari Asistan olarak görev yapan İlknur Yılmaz çok zor olan görevinde yaşadıklarını, başından geçenleri bizlerle paylaşıyor. TTM'nin güvenliğini güleryüzlü bir biçimde sağlamaya çalışan merkezin ağabeysi-amcası Selahattin Kahrıman ise hem kendi sözleri hem de TTM Çocukları'nın yaptığı röportajla kendi TTM öyküsünü anlatıyor. Bu bölümü Yaratıcı Drama Atölyesi Sorumlusu Bülent Çatar'la Ceren Suntekin'in yaptığı röportajla bitiriyoruz. Çatar, TTM'de çalışmasının onun bakış açısını nasıl değiştirdiğinin ve yaratıcı dramanın özellikle Tarlabaşı gibi bir alanda nasıl bir işlevi olduğunun altını çizmeye çalışıyor.

Üçüncü bölüm 'Tarlabaşı Toplum Merkezi Gönüllüleri' başlığını taşıyor. Bu güne kadar merkezde farklı görevlerde gönüllü olarak çalışmış kişilerin kendi deneyimlerini onların sözleriyle aktarmaya çalışıyor. Gülçin Yılmaz; Suat Ünaldı; Dilara Köktürk; Merve Yaman ve Şirin Özdilek; İlke Gökdemir ve Aslı Yeşildağ gönüllülük süresince kendi olumlu ve olumsuz deneyimlerini bizimle dürüstçe paylaşıyorlar. Merkezimizde bu iki yıllık süre boyunca yabancı gönüllüler de çalıştı. Düşüncelerini bizimle yazılarıyla paylaşan Carlotta Schneller ve Kate Ferguson bu kişilerden sadece ikisi. Ferguson'ın yazısında belirttiği gibi dil sorununu çocuklar hiçbirimizin öngöremediği gibi kolaylıkla aşıyorlar. Ferguson bu durumu "bazen ben bile ne demek istediğimden emin değilken ne anlatmak istediğimi anladılar„ sözleriyle dile getiriyor. Tarlabaşı Toplum Merkezi'nin gönüllü stajyeri Nilüfer Akalın ise yazdığı çok kapsamlı raporla merkezin öyküsünü, merkezin tüm paydaşlarının görüşlerini hem içeriden hem de dışarıdan bir gözle çok iyi bir biçimde özetlemeye çalışıyor. Matthias Amling ve Hülya Şamasaz da bu kitabı tamamlamaya çalıştığımız Ekim 2008'de halen devam eden stajlarındaki ilk izlenimlerini bize aktarıyorlar. Bu bölümde son olarak Tarlabaşılı çocukların zengin iç dünyasını bize yansıtma konusunda oldukça başarılı olan Öykü Atölyesi'ni yürüten gönüllü çocuk yazarı Simla Sunay'ın atölyeye dair bizimle paylaştığı ipuçları yer alıyor.

'Tarlabaşı Toplum Merkezi'ni Çocuklar Anlatıyor' başlıklı son bölümde ise çocuklar kendi kelimeleri ile bazı aktiviteleri ve merkezi değerlendiriyorlar. Ayrıca çocukların resimleri ve öyküleri bizi Tarlabaşılı çocukların zengin hayal gücüyle tanıştırıyor. Çocukların 2008 yılında çıkarmaya başladıkları *Parlayan Çocuklar* dergisinden de sizinle paylaşmak istediğimiz alıntılar, umarız sizi de bizi olduğu kadar etkiler. Son olarak da çocukları merkeze düzenli olarak devam eden annelerden gelen üç çarpıcı mektup var.

Kitabın ekler bölümü de aslında oldukça zengin. İlk iki ek Tarlabaşı'nda merkez kurma kararının ardından Bahar Şahin ve Basri Çağlayan'ın o zaman İBU-Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Müdürü Doç. Dr. Ayhan Kaya'nın gözetiminde gerçekleştirdikleri saha araştırmasının İngilizce Raporu ve TTM kuruluşunun ilk yılının ardından Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği'ne sunulan final raporunun İngilizce özetinden oluşuyor. Üçüncü ek ise TTM'nin sırasıyla çocuk; veli ve gönüllü bilgi formlarını; dördüncü ek 'Etkinlik Raporu' ve beşinci ek 'Aylık Raporu' içeriyor. Özellikle bu tarz çalışmaları yürütmek isteyenler için bir fikir vermesi açısından bu ekleri okuyucularla paylaşmanın önemli olduğunu düşünüyoruz.

Altıncı ek olarak çocukların çıkardığı *Parlayan Çocuklar* dergisinin sayfa örneklerini paylaşmak istiyoruz. Yedinci ekte bugüne kadar TTM'nin gerçekleştiği aktivite davetiyeleri ve afişleri; sekizinci ekte ise basında TTM hakkında çıkan haberleri sıralamaya çalıştık. Fotoğraf albümü olarak isimlendirdiğimiz en son ekte kitabımızın içinde yer veremediğimiz ama sizlere merkezimizi daha iyi tanıtmak amacıyla koymak istediğimiz fotoğraflar yer alıyor.

Tarlabaşı ve Toplum Merkezi Deneyimi

Tarlabaşı: "Medeniyetin 150 Metre Aşağısı"

Bahar Şahin*

GİRİŞ

Modernleşme ekolü, kentleşmeyi modernleşme sürecinin kaçınılmaz bir unsuru olarak görmüş; kent ve kent yaşantısını, insan aklının doğayı dönüştürerek çevresine ve toplumsal ilişkilere şekil vererek örgütleyebilme yetisinin göstergesi olarak kabul etmiştir. Robert Park, modern zamanların metropolitan kentlerini bütün karmaşalıkları ve yapaylıklarıyla insanın en görkemli yaratısı olarak tasvir eder.[1] Buna göre, kentler, uygarlığın atölyesi ve uygar insanın doğal evi olarak düşünülmelidir.

Ne var ki, Harvey'in belirttiği gibi kent aynı zamanda tarih boyunca karışıklığın, çatışmanın ve şiddetin de evi olmuştur. Günümüz kentlerinin belki de en belirgin özelliği, dünyayı hakimiyeti altına alan toplumsal eşitsizliklerin ve yoksulluğun en yoğun yaşandığı yerler olmalarıdır (Harvey, 2006; Mingione, 1996). Kentler, kapitalizmin ilk dönemlerinde edindikleri üretim merkezi olma işlevlerinden sıyrılırken, sanayi de kenti tanımlayan temel öğe olma niteliğini yitirmiştir. Kentler aynı zamanda, bazı kimliklerin kendilerini özgürce ifade edebildikleri alanlar olduğu kadar, bazılarının da yok olmaya mahkum olduğu ya da dışlandığı yerlerdir (Massey, 1997: 114). Zira kent, sadece mekândan ibaret bir çerçeveyi değil, Castells'in ifadesiyle (1997: 123) "sürekli bir akış içinde bulunan toplumsal bir pratiği" ifade eder. Küreselleşme koşullarında bir toplumsal pratik olarak kenti ve bileşenlerini doğru de-

(*) MA, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü.

1 Aktaran Harvey, 2003: 180.

ğerlendirebilmek ise, ancak iktidar, yoksulluk, dışlama, toplumsal adalet, göç ve kimlikle ilgili süreçler ve kavramları tartışmaya dahil etmekle mümkün olabilir.

Kentlerle sanayi ve üretim merkezi konumu arasındaki özdeşliğin giderek bozulması, kentte yaşayan farklı toplulukların ve bunların birbirleriyle kurdukları ilişki biçimlerinin tanımlanması için kullanılan kavramları da değiştirmektedir. Neoliberal politikaların dayattığı yeni ekonomik ve sosyal koşulların dünya metropollerinde toplumsal ve kültürel kutuplaşmayı hızlandırmasıyla birlikte zenginlerle yoksulların arasındaki uçurum büyürken, yoksullaşan kitlelerin kendi içinde ırk, dil, din kümelerine bölünmesi, yeni toplumsal dinamikleri tetiklemektedir (Öncü ve Weyland, 2005). Günümüz kentleri, geleneksel sınıf, alt sınıf, sınıf altı, yoksulluk, getto gibi kavramların tek başına işaret etmekte yetersiz kaldığı, karmaşık görünümler barındırır. Loic Wacquant'ın (2007) tabiriyle, son on yılda dünyanın (gerek gelişmiş, gerekse az gelişmiş/ gelişmekte olan)[2] pek çok ülkesinde karşımıza çıkan "kentin kara delikleri", yani toplumdan dışlananların, korkulan, çekinilen grupların yaşadığı mekânsallıklar bu görünümlerin en bariz izlenebileceği noktalardır. Bugün kentlerde maddi olarak en üsttekilerle en alttakiler arasındaki mesafe büyüyüp toplumun üst kesimlerinin iktisadi ayrıcalıkları artarken, kutuplaşma sadece iktisadi alanda kalmayarak, mekânsal kutuplaşma başta olmak üzere diğer alanlara da yayılmaktadır.

Bir yanda, emek piyasasının en altında bulunanlar, düşük ücret ve iş güvensizliği koşullarında "çalışan yoksul"lar olarak mutlak yoksunluğu deneyimlerken, diğer yanda küresel kapitalizme başarılı biçimde eklemlenebilenler bambaşka bir toplumsallığı yeniden üretiyor. Gelir, refah, yaşam biçimi alanlarında kendini gösteren bu ayrışma, kentsel alanın yeniden düzenlenmesine de yansıyor. Yukarıdakiler, giderek kentin merkezinden uzak, korunaklı, güvenlikli sitelere çekilirken, alt sınıfların da yaşadıkları düşük prestijli mahallelerdeki yaşam koşulları giderek kötüleşiyor. Bu süreç, mahalleler hakkındaki imgelerin dışarısı tarafından yaratılmasıyla güçlendiriliyor. Toplumsal sorunların ve gayrimeşruluğun her çeşidiyle doğrudan özdeşleştirilen bu bölgeler, mekânda yaşayanların etnik kimlikleri, yoksulluk halleri gibi durumların da mekânın özelliklerine eklemlenmesiyle, "temizlenmesi" güç biçimde "damgalanıyor, lekeleniyor". Böylece, hiçbir kategoriye koyamadığımız, sembolik güvensizlik içinde yaşayan *categorie de sans*'ların ("sız"lar ka-

2 Küresel kentlerle ilgili bir analiz için bkz. Sassen (1991), üçüncü dünya ülkeleriyle ilgili bir analiz için bkz. Davis (2006).

tegorisi: evsizler, mülksüzler, işsizler, köksüzler, yasadışı göçmenler, vs.) oturduğu mahalleler "canavarlaştırılıyor" (Wacquant, 2007).

Küresel kent İstanbul'un "kenar mahallesi" Tarlabaşı, yukarıda kısaca tanımlamaya çalıştığım 21. yüzyıl kentlerinin mekân-sınıf-kimlik dinamiklerinin kolayca izlenebildiği, bizzat Tarlabaşılı gençlerden biriņin ifadesiyle, "medeniyete 150 metre uzakta bir yer". Hayatın, balkondan balkona serili renkli çamaşırların eğlenceli dünyası illüzyonundan ibaret olmadığı ve "Çingene çalar, Kürt oynar" sempatikliğinde akmadığı; son dönemde kentsel dönüşüm ve soylulaştırma projeleriyle birlikte anılırken, gayrı meşruluğuna, çarpıklığına, marjinalliğine yapılan vurguları da daha sık duyar olduğumuz; mekânın tüm bileşenleri ve dinamikleriyle "absürdlüğü" yeniden ürettiği, "siyah" bir yer. Dışarıda bırakılmışlığın, suçun, çürümüşlüğün, akıl dışılığın merkezi; toplumun tüm en alttakilerinin, tehlikeli sınıflarının, modern paryalarının, "esmerlerinin", "*-sız*'larının", yani Kürt-Çingene/Roman-Afrikalı-Iraklı ve Travestinin buluştuğu bir imkânsızlık. Bu makalede, bölgede gerçekleştirdiğimiz alan araştırmasının sonuçlarını mekân-sınıf-kimlik kavramları bağlamında incelemeye ve tartışmaya çalışacağım.

Tarlabaşı Alan Araştırması: Amaç, Kapsam, Yöntem

İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından Tarlabaşı'nda kurulacak olan Toplum Merkezi'nin (TTM) vereceği hizmetlerin çerçevesini belirleyebilmek amacıyla, bölgenin sosyo-ekonomik, siyasi ve kültürel profilini çıkarmak ve başlıca sorun alanlarını tespit etmek üzere Avrupa Komisyonu Demokrasi ve İnsan Hakları için Avrupa Girişimi Mikro Proje Programı'nın desteğiyle gerçekleştirilen ve Kasım 2005'te başlayan alan araştırması, Haziran 2006'da tamamlandı.

Araştırmanın ön hazırlık aşamasında, araştırma kapsamındaki altı mahallenin (bkz. Ek 1.1) muhtarı ile bilgilendirme görüşmeleri yapıldı. Bu görüşmelerde, muhtarlara TTM projesi hakkında bilgi verilirken, mahallelerde yaşayan nüfusun kompozisyonu, göç öyküsü, gelir düzeyi, mahallelerdeki temel sorunlar ve ihtiyaç noktaları ile ilgili bilgi alındı. Muhtarların yanı sıra, Beyoğlu İlçe Kaymakamı ve Beyoğlu Emniyet Müdür Yardımcısı ile yapılan görüşmelerde de, hem proje ile ilgili bilgilendirme yapılarak destek talepleri dile getirildi, hem de bölgenin sosyal yapısı ve sorunları hakkında bilgi alındı. Yerel yöneticiler ile yapılan görüşmelerin ardından, alan araştırmasının kapsamını belirlemek ve bölgenin sosyo-kültürel, etnik ve ekonomik profiline ilişkin detaylı bilgi edinmek amacıyla Tarlabaşı'nda yaşayan nüfusun ağır-

lığını oluşturan Roman ve Kürtlerin "cemaat önderleri" ile odak grup tartışma toplantıları düzenlendi.

Ön görüşmelerde elde edilen bilgilerin ışığında hazırlanan anket formları, pilot çalışmayla test edilerek nihai haline getirildikten sonra soru formları 2 araştırmacı ve 5 anketörden[3] oluşan çalışma grubu tarafından, Toplum Merkezi'nin hizmet vermesi planlanan bölgenin sınırları içerisinde yer alan 6 mahallenin toplam 67 sokağında rastgele yöntemle seçilen 200 hanede, her haneden sadece 1 kişi ile görüşülerek uygulandı. Anketler kapalı uçlu sorular içermekle birlikte, "bazı deneyim ve tanıklıkların tekilliğini yansıtabilme ve toplumsalın bu tekillikler üzerindeki etkisini tartışabilme" (Erdoğan, 2007: 19) kaygısıyla da tasarlandı. Örneklem seçiminde, Türkiye İstatistik Kurumu'ndan alınan demografik bilgiler temel alındı. Buna göre, 13 yaş üzerinde olan 80 kadın ve 120 erkekle görüşüldü. Cinsiyet kotalarının yanı sıra, yaş gruplarına göre de kotalar belirlendi. Bu kotaların belirlenmesinde de TÜİK verileri esas alındı. Görüşmelerin başında görüşülen her kişiye Tarlabaşı Toplum Merkezi projesi hakkında kısaca bilgi verildi. Cevaplanmayan sorular olmakla beraber, hiçbir anket yarıda kesilmedi. Bazı durumlarda, görüşmeler tamamen Kürtçe gerçekleştirildi. Bunun dışında, Internatioal Catholic Migration Commission (ICMC) aracılığı ile ulaşılan ve görüşme yapmayı kabul eden Afrikalı göçmenlerle Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde buluşularak, yapılandırılmış soru formu olmaksızın yüz yüze görüşmeler gerçekleştirildi. Bu görüşmeler de yarı İngilizce, yarı Türkçe yapıldı.

SONUÇLAR

Temel Demografik Değerler

Türkiye İstatistik Kurumu'nun son verilerine göre, alan araştırmasının gerçekleştirildiği altı mahallenin (Bostan, Bülbül, Kalyoncukulluk, Kocatepe, Şehitmuhtar ve Çukur) nüfusu sırasıyla 2.337, 5.317, 4.359, 4.071, 2.030 ve 4.589'dur. Araştırma alanı içerisine giren bölgenin toplam nüfusunun, yaklaşık olarak 20.000 kişi olduğundan hareket edilmiş, örneklem olarak bu rakamın %1'i seçilmiştir.[4] Görüşmelerin yapılacağı 200 kişi için, yine TÜİK'ten

3 Özveri ile çalışarak Basri Çağlayan ve benim alan çalışması süresince yükümüzü hafifleten, araştırma ekibinden İbrahim Akbulut, Ayetullah Aram, Ramazan Demir, Esra Elmas ve Pelin Üçer'e teşekkür etmek isterim.

4 Araştırma kapsamındaki mahallelerin muhtarlarından, mevcut hane sayısına ve nüfusa dair net bilgiler almak pek mümkün olmamıştır. Hane ve kişi sayıları muğlak olarak verilmiş; kayıt dışı, yani nüfus kağıdı veya ikametgâhı bulunmayan kişilerin sayısı da yine tahmini rakamlarla ifade edilmiştir. Buna göre, 6 mahallenin toplam nüfusu yaklaşık 30 bin kişidir, bunların dışında, yak-

alınan veriler doğrultusunda cinsiyet ve yaş kotaları belirlenmiş (Bkz. Tablo 1), buna uygun biçimde 80 kadın ve 120 erkekle görüşülmüştür. Görüşülen en genç kişi 13, en yaşlısı ise 70 yaşındadır. Bu bölümde araştırmanın ulaştığı temel demografik veriler değerlendirilecektir.

TABLO 1
TÜİK Verilerine Göre Belirlenen Yaş ve Cinsiyet Kotaları

Yaş grupları	Kadın	Erkek	Toplam
13-19	22	28	50
20-34	24	34	58
35-50	24	34	58
51 ve üzeri	15	19	34
Toplam	85	115	200

Tarlabaşı'nda yaşayan nüfusun sayısı hakkında kesin bir bilgiye ulaşma olanağı olmamasının nedeni, yasadışı yollarla Tarlabaşı'na gelen Afrikalı ve Iraklı göçmenin olduğu kadar, Kürt ve Romanların bir kısmının da çeşitli nedenlerle muhtarlık kaydının bulunmamasıdır. Nitekim görüştüğümüz 200 kişinin içinde 25 kişi, muhtarlık kayıtlarının olmadığını bildirmişlerdir. Muhtarlık kaydı olmayan kişilerin yanı sıra, nüfus kağıdı olmayan kişilerin varlığı da tespit edilmiştir. Ailesinde nüfus kağıdı olmayan en az 1 kişinin bulunduğunu söyleyenlerin oranı % 6'dır.

Tarlabaşı Nüfusunun Kompozisyonu

Toplam nüfus ile ilgili bilgiler muğlak olsa da, Tarlabaşı nüfusunun çoğunluğunu oluşturanların genellikle Bursa, Balıkesir, Tekirdağ, Edirne, Manisa'dan göç etmiş, ya da İstanbul'da doğup büyümüş Romanlar ve özellikle 1990'ların başından itibaren Güneydoğu'daki "düşük yoğunluklu savaş" koşullarında köylerini terk etmek zorunda kalan Kürtler olduğunu biliyoruz. Son dönemde Afrika ve Irak kökenli yasadışı göçmenlerin de barındığı Tarlabaşı'nın toplam nüfusunun yaklaşık % 20'sini Orta ve Doğu Anadolu ile Doğu ve Batı Karadeniz'den göç edenler oluşturmaktadır. Bu kişiler, klasik kır-kent göçü kapsamında ele aldığımız 1950'lerde başlayıp, 60'lı ve 70'li yıllarda da süren göç dalgaları sonucunda Tarlabaşı'na yerleşmişlerdir ve genellikle esnaf, memur ya da işçi olarak çalışmışlardır. İlerleyen bölümlerde anlatılacağı üzere, bu gruplar Tarlabaşı'na atfedilen tüm gayrimeşruluk ve illegaliteden muaf tutulmaktadırlar.

laşık 3 bin kişinin de kayıt dışı olduğu tahmin edilmektedir. Yaklaşık hane rakamı, 5-6 bin arası olarak verilmiştir.

Toplum Merkezi'nin faaliyet ve hizmetlerini planlayabilmek bakımından, bölgede yaşayanların etnik kimliklerine göre yaklaşık bir sayısal dağılıma ulaşmak önemliydi. Bu nedenle, görüşülen kişilerin etnik aidiyetlerini belirleyebilmek üzere *anadil* kriterini kullandık.[5] Örneklemin yaklaşık yarısı (% 49) anadillerinin Türkçe olduğunu belirtti. Anadili Kurmançi olanların oranı % 47,5, Zazaca olanların oranı % 1, Arapça olanların oranı % 1,5 ve Ermenice olanların oranı ise % 1'dir. Görüşülen kişilerden hiçbiri, anadilinin Dom ya da Rom olduğunu belirtmemiştir.

Tarlabaşılıların doğum yerleri dağılımı da büyük ölçüde anadil dağılımıyla örtüşmektedir. % 46,5'i şehir merkezi doğumlulardan oluşan örneklemde Doğu (% 13,5) ve Güneydoğu Anadolu (% 37) doğumluların oranı toplamda % 50,5, Marmara Bölgesi doğumluların oranı % 27, İç Anadolu doğumluların oranı % 8, Akdeniz Bölgesi doğumluların oranı % 7, Karadeniz Bölgesi doğumluların oranı % 4,5, Ege Bölgesi doğumluların oranı ise % 2'dir. % 1'lik kesim, Türkiye dışında doğmuştur. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan göç eden kişilerin çoğunluğunu Mardin (% 20), Siirt (% 7,5) ve Ağrı (% 3,5) kökenliler oluşturmaktadır. 43 kişi İstanbul doğumlu olduğunu bildirmiştir.

Eğitim

Örneklemin okur yazarlık oranı ve eğitim düzeyleri incelendiğinde, ortaya şöyle bir tablo çıkmaktadır: Okuma yazması olmayanların oranı % 11,5 dolayındayken; hiç okula gitmediği halde okuma yazması olan, diploma almadan ilkokulu bırakmak zorunda kalan ve ilkokul mezunu olanların toplam örneklem içerisindeki oranı % 50'dir. Ortaokul mezunlarının oranı % 6,5'da kalmaktadır. Herhangi bir diploma alamadan eğitimlerini yarıda bırakanların sayısı 57'dir; bu da tüm örneklemin dörtte birinden daha yüksek bir orana denk düşmektedir. Eğitim düzeylerini anadil ve cinsiyet değişkeniyle birlikte incelediğimizde ise Tablo 2'deki durumla karşılaşıyoruz.

Genel olarak bakıldığında, Tarlabaşılı kadınların eğitim düzeyleri, Türkiye dağılımına uygun olarak erkeklerinkine kıyasla daha düşüktür.[6]

---

5 (Etnik) kimliğin tözsel ve homojen bir kalıp olmadığını, kendi içinde katmanlar barındırdığını ve bunlar arasında zamanla ve koşullara göre değişebilen bir hiyerarşi bulunduğunu belirtmek gerekir. Sözgelimi, anadilinin Kürtçe olduğunu belirten kişilerin bir kısmı için birinci sırada Kürt, ikinci sırada Müslüman olmak, diğer bir kısmı içinse birinci sırada Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, ikinci sırada Kürt olmak gelebilmektedir.

6 DİE 2000 yılı verilerine göre, Türkiye genelinde kadınlar arasındaki okur-yazarlık oranı % 80,6, erkekler arasındaki ise % 93,9'dur.

TABLO 2
Anadil ve Cinsiyet Kriterlerine Göre Eğitim Durumu

		Eğitim													
Anadil	**C.**	**Okuma yazması yok**	**Okula gitmemiş okuma yazması yok**	**İlkokul terk**	**İlkokul mezunu**	**Ortaokul**	**Ortaokul mezunu**	**Düz lise terk**	**Düz lise mezunu**	**Meslek lisesi terk**	**Meslek lisesi mezunu**	**Üniversite terk**	**Üniversite mezunu**	**Öğrenci**	
Türkçe	K	6	3	6	13	5	1	3	3	1	2		1	2	46
	E	2	1	7	25	2	4	2	2	1	1	1	2	2	52
Toplam		8	4	13	38	7	5	5	5	2	3	1	3	4	**98**
Kurmançi	K	11	1	4	6	2	3		2					2	31
	E	4	2	14	15	6	4	1	7					10	64
Toplam		15	3	18	21	8	7	1	9					12	95
Zazaca	E			1					1						**2**
Toplam				1					1						**2**
Arapça	K						1		1						**2**
	E					1									**1**
Toplam						1	1		1						**3**
Ermenice	K				1										**1**
	E		1												**1**
Toplam			1		1										**2**
Toplam		23	8	32	61	16	13	6	16	2	3	1	3	15	**200**

Anadili Türkçe olan grupla kıyaslandığında, anadili Kürtçe olanların eğitim düzeylerinin daha düşük olduğu dikkat çekmektedir. Ancak eğitimlerini diploma almadan yarıda bırakmak zorunda olanların anadil değişkenine bağlı bir farklılık sergilemedikleri görülmektedir; bir diğer deyişle, Tarlabaşılı Türkler ve Kürtler arasında "terk"ler bakımından önemli bir fark yoktur. Eğitimin beşeri sermayenin önemli bir bileşeni olduğu göz önünde bulundurulduğunda; Tarlabaşılıların eğitim durumlarıyla ilişkili veriler, bölgede yaşayanların başka bir dizi unsurun yanında, eğitim düzeyi bakımından da kentsel sosyal ve ekonomik yaşama entegrasyon için gerekli sermayeye sahip olmadıkları biçiminde yorumlanabilir.

İSTİHDAM, İŞSİZLİK VE YOKSULLUK

> "Siirtliler esnaftır, Mardinliler midye satar, geri kalanlar da hırsızlık, uyuşturucu işiyle uğraşırlar." (Muhtar görüşmelerinden)

Örneklemin istihdam verileri, Tarlabaşılıların genellikle ikincil emek piyasasında, kayıt dışı sektörlerdeki düşük statülü, düşük ve düzensiz gelirli, iş ve sosyal güvencesi olmayan geçici işlerde çalıştıklarını göstermektedir. Bu kategorideki en yaygın işler garsonluk, komilik, bulaşıkçılık gibi eğlence ve gıda sektöründe yer alan işler; hamallık, inşaat işçiliği, şoförlük ve tekstil, mobilya ya da torna atölyelerinden oluşan küçük ölçekli imalat sektöründe yapılan işlerdir. Düzensiz ödeme yapılan geçici işlerde çalışma, tüm istihdam biçimleri arasında en yüksek oranı oluşturmaktadır.[7] Sokak satıcılığı (su, nohut/tavuk-pilav, midye dolma, sebze-meyve, hırdavat, plastik, çiçek vb.) da, özellikle Kürtler arasında daha yaygın olan çalışma biçimlerindendir. Romanlar arasında belirgin biçimde daha yaygın olan meslek müzisyenliktir. Müzisyenler Tarlabaşı'nı çevreleyen alanlardaki eğlence mekânlarında düzenli-düzensiz çalışabildikleri gibi, belirli bir süreklilik arz edebilen TV programlarında da çalışabilmektedirler. Kendi dükkanında (bakkal, manav-kasap, kahveci, kasetçi) ticaret veya atölyesinde (mobilya, torna, matbaa vb.) imalat yapanların da dahil olduğu, düzenli bir geliri ve düzenli işi olanların örneklem içerisindeki oranı % 34'tür. Gelir getirici hiçbir ekonomik faaliyette bulunmayanların oranı ise, % 42,5'dir. Görüşülen kişilerden, araştırmanın yapıldığı dönemde işsiz olduğunu söyleyenlere en son yaptıkları iş sorulduğunda, tamamına yakınının yine lokanta ya da kafelerde garsonluk, bulaşıkçılık, komilik ya da inşaat işçiliği, hamallık gibi güvencesi ve sürekliliği olmayan, düşük ücretli işlerde çalışmış oldukları bilgisi alınmıştır.

Görüldüğü üzere, enformel sektörün başlıca özellikleri olan, güvencesiz ve sağlıksız çalışma koşulları, sosyal güvenlikten mahrumiyet, düzensiz ve düşük gelir, düşük toplumsal prestij gibi unsurlar Tarlabaşılıların yaptıkları işleri birebir tanımlamaktadır. İşsizlik oranlarının yüksekliği ve istihdamın daha ziyade ikincil emek piyasasında yoğunlaşmasının iki önemli sonucu vardır. İlk olarak, Tarlabaşılıların yaptıkları işler, düşük sosyal ve ekonomik statülerini yeniden üretmektedir. Bu işler, Tarlabaşılılar için yukarıya doğru hareketlilik

7 Görüşmelerde tanığı olduğumuz "ilginç" enformel işlere bir örnek, yalnız yaşayan yaşlı bir kadının işidir. Bu kadın, semtte yaşayan insanların çeşitli faturalarını yatırarak, karşılığında aldığı "bahşiş"lerle hayatını idame ettirmeye çalışmaktadır. Fakat giderek daha çok insan faturalarını kendisi yatırmayı tercih ettiği için, para kazanma imkânının da azaldığını belirtmiştir.

ve kentsel yaşama entegrasyon[8] olanakları yaratmamakta, tam tersine uğradıkları ayrımcılığı arttırmakta ve toplumsal düzeyde kendilerine yapıştırılan olumsuz yaftalara katkı yapmaktadır. İkinci olarak vurgulanması gereken nokta, Tarlabaşılıların yoksulluğudur. Ortalama hane büyüklüğünün 6 kişi civarında olduğu örneklemin aylık ortalama hane geliri 900 YTL'dir. Örneklemin % 7'sinin hane geliri ortalaması 300 YTL'nin altındadır.

Tarlabaşılılar, yoksullukla ve istihdam sorunlarıyla baş etmek için çeşitli stratejiler geliştirmişlerdir. Bu stratejilerin başında, çocukların çalıştırılması gelmektedir. Özellikle Kürt ailelerde, çocukların çalışması aile bütçesi için vazgeçilmez bir unsur haline gelmiştir. Gelir getirici faaliyetlerde yetişkinlerin yerini çocukların almasını, Kürtlerin özgül durumunu dikkate alarak değerlendirmek gerekir.[9] Kendi arzuları dışında terk etmek zorunda kaldıkları kırsal alanlarda genelde tarım ve hayvancılık faaliyetleriyle geçimlerini sağlayan ve belli bir yaşın üzerinde büyük kente göç eden Kürt erkek ve kadınlar, formel sektörde çalışabilecek niteliklere sahip olmadıklarından, genelde bunların çocukları çalışmaktadır. Kürt ailelerde, evli ve çocuklu kadınların çalışma oranı, aynı durumdaki Türk hemcinslerine göre daha düşüktür; burada kadınların işgücü piyasası içerisindeki genel konumuyla birlikte Kürt kadınlar arasında Türkçe bilmiyor olmanın ve eğitim düzeyinin erkeklere göre daha düşük olmasının da bir etken olarak düşünülmesi gerektiğini belirtmek gerekir.[10] Anadili Türkçe olan aileler arasında, gelir getirenin sadece erkek olduğu ailelerin sayısı 26, hem erkeğin hem de kadının çalıştığı aile 29 iken, anadili Kürtçe olan ailelerde bu sayılar sırasıyla 29 ve 16'dır. Akrabalarla birlikte yaşamak, çoğu ailenin düzensiz çalışma koşulları ve düşük gelir karşısında tutunabilmek için geliştirdiği stratejilerden bir diğeridir. Aynı evi paylaşan akrabalar, hanenin ortak bütçesine katkıda bulunmaktadırlar. Aynı zamanda, ayrı bir evde yaşamanın doğuracağı masraflar da böylece asgariye indirilebilmektedir.[11] Kürt ailelerde, çekirdek aile bireyleri dışındaki akrabalarla

---

8 Burada "entegrasyon"dan kastım, kentin toplumsal bir pratik olmasından hareketle, *kentin dilini* konuşabilen, kentteki üretim, bölüşüm ve katılım süreçlerine dolayısıyla da genel anlamda bu toplumsal pratiğe dolaysız katılabilen aktörler haline gelebilmektir.

9 Sema Erder'in Pendik araştırmasında da Kürt ailelerde erkekler evdedir, kadınların Türkçesi yoktur, 32 kişiyi kâğıt mendil satan çocukları geçindirmektedir (Erder, 1997: 143). Benzer değerlendirmeler için bkz. *Sorun Etme Ses Çıkar*, Başak Kültür Sanat Vakfı araştırma raporu, 2005; Yılmaz, B. (2006: 27-39).

10 Türkiye'de işgücü piyasasının toplumsal cinsiyet açısından değerlendirmesi için bkz. Ecevit, Y. (1998)

11 Diğer yandan 2006 yılına ait Türkiye geneli istatistikleri, hane büyüklüğü arttıkça yoksulluk riskinin de artış gösterdiğini ortaya koymaktadır. TÜİK verilerine göre, Türkiye genelinde 2005 yılın-

birlikte yaşamak daha sık karşılaştığımız bir durum olsa da, sadece Kürt ailelere has bir özellik değildir.

Yoksullukla ve elverişsiz istihdam koşullarıyla baş etmek için geliştirilen bir diğer strateji ise, "gayrimeşru" işler yapmaktır. Özellikle orta yaşlı Kürt anne babalar, "doğru dürüst bir işe girip para kazanamadıkları" ve kendilerini bu yüzden güvencesiz hissettikleri için gençlerin gayrimeşru işlere bulaşmalarından dert yanmışlardır. Tarlabaşılıların işsizlik ve yoksulluğu Tarlabaşı'ndaki gayrimeşru işlerle karşılaşınca, ortaya bir Kürt aileyle yapılan görüşmeden alıntılanan aşağıdakine benzer hikâyeler çıkmaktadır: "Böyle bir genç vardı mesela burada, pilav-nohut satıyor arabayla. Ailesini o geçindiriyordu. Yokuşu in çık, in çık bir pilav-nohut arabasıyla nereye kadar, 8 boğaza bakılmıyor neticede. Kişi karşı koysa da, namusuyla çalışmak istese de, hele de gayrimeşruluk burnunun dibinde olunca, ister istemez kendi kötü işlerin içinde buluyor bir süre sonra. O da öyle kaydı gitti işte."

Toplumların son 30 yıldır geçirmekte olduğu dönüşümler neticesinde; toplumsal tabaka sisteminin yapısal bir bileşeni olan işçi sınıfı, yerini önce teorik olarak da olsa yükselme olasılığına sahip alt sınıflara, ardından da sınıf sisteminin ve hatta toplumun da dışında sayılan sınıf altı kategorilere bırakmıştır (Munck, 1997: 68). Sınıf altı kategorisinin tehlikeli sınıflarla özdeşleştirilmesi, bu kategorilere dahil sosyal grupların hem geleneksel sosyal sınıf, yani üretim sistemi içindeki yerini alt üst eder, hem de onların devlet ve toplumla girdiği ilişkideki konumu (yeniden) tanımlar. Fakat bu tanımlama, çoğu zaman karşımıza tek yönlü bir süreç olarak çıkmaz. Mesela Tarlabaşılıların üretim sürecinden ve toplumsal sistemden yapısal olarak dışlanmış insanlar olarak değil de, tehlikeli ve kaçınılması gereken kişiler olarak görülmesi sadece dışarıdakilerin bakışı değildir; bizzat mahalleliler de en azından söylemsel düzeyde bu bakışa katkıda bulunurlar. Gerek dışardan bakanların gerekse içerdekilerin dillendirdikleri, "gayrimeşruluğun Tarlabaşı'nın bir gerçeği" olduğunu kabul etsek de, bu gerçeğe yapılan vurgunun başka bir gerçeğin üzerini örttüğünü, en azından gölgelediğini vurgulamak gerekir. Mahallenin ve sakinlerinin bu tarz işlerle içli dışlı oluşunun bizzat Tarlabaşılılar tarafından sıklıkla ve altı çizilerek dile getirilmesi, örneğin, işsizlik, çok çalışma, güvencesiz çalışma veya çalıştığı halde yoksul olma gibi gerçekleri neredeyse görünmez kılmaktadır.

---

da toplam hane içinde yoksul hane oranı % 13,98 olarak belirlenmiştir. 2006 yılında Türkiye çapında yoksul oranları 1-2 kişilik ailede % 10,95, 3-4 kişilik ailede % 8,27, 5-6 kişilik ailede % 17,54, yedi ve daha fazla ailede ise % 41,83 olmuştur (kaynak: http://www.cnnturk.com/EKONOMI/GENEL/haber_detay.asp?PID=40&haberID=414554)

MUHTAÇLIĞIN TESCİLİ: YEŞİL KART VE YOKSULLUK YARDIMLARI

> "...Devleti yiyip yiyip daha güzel bomba atıyorlar." (Muhtar görüşmelerinden)

Tarlabaşı'nda kartlar; tüketim ve prestijin değil, borçluluğun ve muhtaçlığın simgesidir. Görüştüğümüz kişiler arasında, kredi kartı kullandığını belirtenlerin oranı % 17'dir. Kredi kartı kullanımı çok yaygın olmamakla birlikte, kredi kartı sahibi olanlar arasında birikmiş kart borcu olduğunu belirtenlerin oranı % 38,2'dir. Toplumun en düşük ekonomik katmanında bulunmanın "yasal" sembollerinden olan ve en yoksul ve sosyal güvence sahibi olmayan kesimlerin ücretsiz sağlık hizmetlerinden faydalanmasını sağlayan Yeşil Kart kullanımı ise daha yaygındır. Görüşülen kişilerin % 36'sı, hanelerinden en az bir kişinin Yeşil Kart sahibi olduğunu belirtmiştir.[12] 73 kişi hanesinde en az bir kişinin Yeşil Kartı bulunduğunu söylerken 44 kişi eşinin, 40 kişi annesinin, 26 kişi babasının, 47 kişi çocuğunun, 32 kişi kardeşinin ve 5 kişi ise diğer akrabalarının yeşil kart sahibi olduğunu dile getirmiştir. Örneklemin Yeşil Kart kullanımı ile ilgili verileri, muhtarlardan alınan bilgilerle de örtüşmektedir. Muhtarlara göre Yeşil Kart sahiplerinin sayısı, toplam nüfusun en az üçte biriyle yarısı arasındadır. Bu da eldeki verilere göre, Tarlabaşı'nda yaklaşık 10-15 bin yeşil kart sahibinin olduğuna işaret etmektedir.

Ayrıca muhtarlık, kaymakamlık, belediye ve kimi STK'ların sağladığı çeşitli yoksulluk yardımlarına (gıda, giysi, yakacak, nakit para) da rağbetin yüksek olduğu gözlenmiştir. Bu yardımları sağlayan kuruluşlara başvuranların büyük kısmı, hanedeki kadınlardır.[13] En önemli yardım kaynakları kömür ve nakit yardımı yapan Kaymakamlık'tır. *Deniz Feneri* de, ihtiyaç sahibi hanelere gıda ve giyecek yardımı yapan bir kurum olarak sıklıkla zikredilmiştir. Kaymakamlık'ın sunduğu yardımlardan yararlanmak isteyen kişilerin,

---

12 "Ödeme gücü olmayan vatandaşların tedavi giderlerinin yeşil kart verilerek devlet tarafından karşılanması hakkında kanun", 18 Haziran 1992'de kabul edilmiş, 3 Temmuz 1992 tarihinde 21273 sayılı *Resmi Gazete*'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanunda, ödeme gücü olmayan vatandaş kavramı "hiçbir sosyal güvenlik kurumunun güvencesi altında bulunmayan ve bu kanunun öngördüğü usul ve esaslar çerçevesinde belirlenecek aylık geliri veya aile içindeki gelir payı 1475 sayılı İş Kanunu'na göre belirlenen asgari ücretin vergi ve sosyal primi dışındaki miktarın 1/3'ünden az olanlar" şeklinde tanımlanmıştır (bkz. Ayşe Buğra, 2008: 214).

13 Yoksul kadınların Ankara SHÇEK İl Müdürlüğü'ne yaptıkları yardım başvuruları ile ilgili gözlemler için, bkz. Erdoğan, N., İnci Yüksel görüşmesi: "Erkekler yardım istemeyi kendilerine yediremiyolar galiba" (Erdoğan, 2007: 837-852).

muhtarlıkça verilen *Fakirlik Kağıdı*'yla muhtaçlıklarını belgelemeleri gerekmektedir.

Mahallesinde Yeşil Kart kullanımı ile ilgili bilgi aldığımız 23 yıllık bir muhtarın sözleri; alt sınıf, yoksulluk, muhtaçlık ve etnik kimlik bileşiminin nasıl dolaysız olarak tehlikeli sınıflarla (Morris, 1996) özdeşleştirilebildiğine çarpıcı bir örnektir: "Güneydoğu Anadoluların hepsinin Yeşil Kartı var ve evleri de var. Yoksulluk yardımı çok suistimal ediliyor. Erzak yardımını alıp, nakde çeviriyorlar. Devleti yiyip yiyip daha güzel bomba atıyorlar."

GÖÇ ÖYKÜSÜ

> "Kürtler, genellikle 1990'larda kendi sorunlarıyla birlikte Tarlabaşı'na yerleştiler... Özellikle 1995-97 arasında çoğalan Kürtler, mahalleleri ele geçirdiler. Diyarbakır, Kars ve Erzurumlular, beladır..." (Muhtar görüşmelerinden, vurgular yazara ait)

Göçmen kitlelerin kentteki yaşam koşullarını belirleyecek etmenlerden biri de hiç kuşkusuz göçün biçimi ve göç edilen dönemin özellikleridir. Görüşülen kişilerin Tarlabaşı'ndaki ikamet süreleri, anadil kriterine bağlı olarak incelendiğinde, Kürtlerin yaklaşık % 60'ının Tarlabaşı'nda 10 yıldan kısa bir süredir yaşamakta olduğu görülmektedir. Bu kişilerin göç tarihi, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde, PKK ve güvenlik kuvvetleri arasındaki çatışmaların, insan hakları ihlallerinin ve köy boşaltmaların en yoğun yaşandığı döneme denk gelmektedir. Tarlabaşı'nda yaşayan Kürtlerin büyük bir kısmı, burasının İstanbul'a geldiklerinde ilk yerleştikleri yer olduğunu belirtmiştir.

TABLO 3
Anadile Göre Tarlabaşı'nda İkamet Süresi

Ne kadar zamandır Tarlabaşı'nda yaşıyorsunuz?								Toplam
Anadil	**< 1 yıl**	**< 3 yıl**	**< 5 yıl**	**< 10 yıl**	**< 15 yıl**	**< 20 yıl**	**< 20 yıl**	
Türkçe	2	4	6	10	14	19	43	98
Kurmancî	4	12	11	35	16	10	7	95
Zazaca	0	0	0	1	0	0	1	2
Arapça	0	1	0	1	0	0	1	3
Ermenice	0	0	0	0	0	0	2	2
Toplam	6	17	17	47	30	29	54	200

Tarlabaşı'ndaki ikamet süresi 20 yıl ve daha fazla olanların büyük bir kısmı ise, anadilinin Türkçe olduğunu belirten kişilerdir. Bunlar arasında,

1960'larda, Türkiye toplumunun sanayileşme ve kentleşme anlamında geçirdiği hızlı ve radikal toplumsal dönüşümler çerçevesinde gerçekleşen kır-kent göçüyle Orta Anadolu ve Karadeniz bölgelerinden göç etmiş kişiler vardır. Bu grupta ayrıca, 1970'li yıllarda, Marmara ve Ege Bölgelerinden İstanbul'a gelen Romanlar da bulunmaktadır. Görüşülen Romanların İstanbul'a göç etme nedenleri, klasik ekonomik göçün itici-çekici faktörler sınıflandırması bağlamında ele alınabilir. Temel motivasyon, daha iyi yaşam şartlarına, daha yüksek gelire ve yükselme şanslarına sahip olmaktır. Ancak Kürtlerin 1990'lardaki göç hareketiyle, 1960-1970'lerde gerçekleşen göç arasında hem nedenleri, hem sürece dahil olan kurum ve kişiler, hem de göçün bireysel ve toplumsal sonuçları bakımından büyük farklılıklar vardır.

Aşağıdaki tablo, doğum yeri İstanbul olmayan 157 kişinin, İstanbul'a göç etme nedenlerini göstermektedir:

TABLO 4
Göç Neden(ler)i

Memleketinden ayrılma nedeni	Frekans	%
Ekonomik nedenler	92	58,6
Köy boşaltması	27	17,2
Aile birleşimi	20	12,7
Siyasi nedenler	15	9,6
Kan davası	2	1,3
Diğer	1	0,6
Toplam	157	100,0

Bu verileri, anadil kriterini de değerlendirerek incelediğimizde, Kürt ve Kürt olmayan kişilerin göç tarihleri kadar, göç etme nedenleri arasındaki farkı da görmek mümkün olmaktadır:

TABLO 5
Anadile Göre Göç Etme Neden(ler)i

Memleketinden ayrılma nedeni	Anadil				
	Türkçe	Kurmanci	Zazaca	Arapça	Toplam
Ekonomik nedenler	41	48	2	1	92
Köy boşaltması	0	27	0	0	27
Aile birleşimi	16	4	0	0	20
Siyasi nedenler	1	14	0	0	15
Kan davası	2	0	0	0	2
Diğer	1	0	0	0	1
Toplam	61	93	2	2	157

Görüştüğümüz Kürtler, köylerinden ayrılma nedeni olarak ekonomik koşulları gösterdiklerinde, yayla yasağına ya da bölgede çatışmaların sürekliliğine bağlı olarak, tarım ve hayvancılık faaliyeti yapmanın imkânsızlığına vurgu yapmışlardır. Dolayısıyla, "ekonomik nedenler" kategorisini de, 1990'lar boyunca bölgede hakim olan çatışma koşulları bağlamında düşünmek anlamlıdır. Yani, köyü zorla boşaltılmadığı veya evi, tarlası yakılmadığı halde çatışmalar ve güvenlik önlemlerinin yarattığı koşullar nedeniyle "karnını doyurma" olanağı kalmadığı için göç edenleri de, "yerinden edilmiş" olarak sınıflandırmak hatalı olmaz. Yine "siyasi nedenler" kategorisinde dile getirilen nedenleri de (devlet/ güvenlik güçleri/ asker/ polis baskısı, insan hakları ihlalleri, faili meçhul cinayetler ve koruculuk zorlaması), bölgenin "olağanüstü koşullarının" yol açtığı yerinden edilme bağlamında ele almak gerekir.

Yerinden edilme ya da zorunlu göçün en belirgin özelliklerinden biri,[14] köylerinden ayrılan Kürtlerin kentsel yerleşim bölgelerine, mülksüzleş(tiril)miş olarak varmalarıdır. Mülkiyetsizlik ve yoksulluk, sadece ekonomik boyutu olan olgular olarak düşünülemez. Mülkiyetsizlik, sosyo-politik göstergeleri ve sonuçları bakımından da önemlidir. 1990'lardan önceki göç hareketlerini incelediğimizde, göçlerin ardında ağırlıklı olarak daha iyi yaşam ve çalışma şartlarına ulaşma, ekonomik ve sosyal olarak yükselme hedeflerinin olduğunu görürüz. Bu saiklerle hareket eden göçmenler, daha iyi hayat koşulları için kente geldiklerinde, yeni bir başlangıç yapmak için yanlarında belirli bir sermaye getiriyorlardı. Ancak, yerinden edilmiş kitlelerin göçe zorlandıkları sürecin koşulları incelendiğinde, yanlarına kentte "para edecek" herhangi bir

14 Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'nun (UNHCR) yayınladığı "Ülke İçinde Yerinden Olma Konusunda Yol Gösterici İlkeler", ülke içinde yerinden edilmiş kişiler tanımını şöyle yapmaktadır: "Zorla ya da zorunda kalarak evlerinden veya sürekli yaşamakta oldukları yerlerden, özellikle silahlı çatışmaların, yaygın şiddet hareketlerinin, insan hakları ihlallerinin veya doğal ya da insan kaynaklı felaketlerin sonucunda veya bunların etkilerinden kaçınmak için, uluslararası düzeyde kabul görmüş hiçbir devlet sınırını geçmeksizin kaçan ya da bu yerleri terk eden kişiler ya da kişi gruplarıdır." Türkiye'de bu terim, resmi olarak kullanılmamakla birlikte, son dönemde zorunlu Kürt göçü ile ilgili akademik çalışmalarda "zorunlu göç", "zorunlu göç mağdurları" gibi kavramların yerini "ülke içinde yerinden edilme", "ülke içinde yerinden edilmiş kişi" kavramlarının aldığı veyahut bu kavramların birlikte kullanıldıkları görülmektedir. Türkçe de dahil tüm dillerde hazırlanan BM'in ilkeler manzumesi (*Guiding Principles*) için bkz., http://www.brook.edu/fp/projects/idp/gp_page.htm. Ayrıca, aynı metnin Türkçesi için bkz., http://www.brook.edu/fp/projects/idp/resources/GPTurkish.pdf. İngilizce kaleme alınan ilkeler 2005 yılında Brookings Enstitüsü işbirliğiyle Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Türkiye Ofisi tarafından bir kitapçığa dönüştürülmüştür. Bkz. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Türkiye Ofisi, *Ülke İçinde Yerinden Olma Konusunda Yol Gösterici İlkeler*, İmaj yayıncılık, 2005.

taşınabilir alamadıkları görülür.[15] Üstelik bu kitleleri kentte dezavantajlı bir başlangıç yapmaya iten tek eksik, ekonomik sermaye değildir. En az ekonomik kaynakların eksikliği kadar önemli bir başka nokta da köksüzlük duygusu ve yeni bir başlangıç için güvenilecek ya da dayanışılacak, önceden var olan sosyal oluşumların, ağların ve kurumların, dolayısıyla kentte "para edecek" taşınmazların da eksikliğidir. Maruz kalınan göç süreci klasik göçten farklı şekillendiğinden, yerinden edilen Tarlabaşılı Kürtler arasındaki "öncü göçmenlerin" de kendilerinden önceki neslin üyeleri olmadıkları; göçün eşzamanlı olarak aile bireyleri (eş, çocuk, kardeş, anne-baba) ve yakın akraba ile köylülerle birlikte gerçekleştiği görülür.

KENT VE AİDİYET DUYGUSU

> "Biz buraya kendi isteğimizle gelmedik ki ait hissedelim!" (Tarlabaşılı bir Kürt erkek)

Göç dönemlerinin denk düştüğü farklı ekonomik, toplumsal ve siyasi konjonktürler, göç aktörlerinin de değişik deneyimlere, bilgi birikimlerine ve ilişki ağlarına sahip olmasına neden olur (Erder, 1996; 1997). Murat Belge'den ödünç bir tabirle, "yan yana yabancıların"[16] mahallesi Tarlabaşı'nda anadili Türkçe ve Kürtçe olanlar arasında, İstanbul'a aidiyet hissi bakımından da oldukça belirgin bir fark vardır. Kendini İstanbul'a ait hissetmeyen Kürtlerin oranı % 70'in biraz üzerindeyken, anadili Türkçe olan grup için bu oran % 28,6'dır. Görüştüğümüz Kürtlerden kendilerini İstanbul'a ait hissetmediğini söyleyenler, bu hissi şöyle gerekçelendirmişlerdir: "Biz buraya kendi isteğimizle gelmedik ki!", "Köyüme dönmenin özlemi ile yaşıyorum, köyümün yerini hiçbir şey tutmaz, sevmiyorum burayı!", "Burada bizi kimse istemiyor ki zaten, herkes hor görüyor, Doğulu diyor, bölücü diyor, ayrımcılık var!", "Burası bambaşka, bizim alıştığımız bildiğimiz hayat yok. Yabancı hissediyoruz kendimizi, havası, suyu bile başka!"

Kürtler için, Tarlabaşı'nda yaşamak, bir nevi *sürgün* deneyimidir. Edward Said'in ifadesiyle, içinde yaşadığımız dönemin (yerinden edilmiş kişi veya kitlesel göç çağı) belirleyici özelliği olan sürgün, bir çeşit siyasi ceza olarak algılanabileceği gibi, insanı geleneğin, ailenin ve coğrafyanın verdiği be-

15 Ayrıntılı bilgi için bkz. Göç-Der, 2007; Kurban, Yükseker, Çelik, Ünalan, Aker (Der.), 2006; Bozkurt, 2000; Yıldız, Düzgören (Der.), 2002.

16 Türkiye'de 1980 Sonrası Kent ve Kentleşme Çözümlemesinde, aktaran Işık, 1995, s. 800.

sinden de koparan bir deneyim olarak da adlandırılabilir (Said, 2000: 29-31). Bu araştırma için görüşülen kişilerin dile getirdikleri "sürgünlük" hissine benzer bir durumu, "mültecilik" hissini, Sema Erder'in 1995-96 yıllarında Pendik'te yaptığı araştırmada da buluruz.[17] Hatta kimi Kürtler, şimdilerde yaşadıkları "sürgünü" 1934 yılında çıkartılan İskan Kanunu'nun[18] öngördüğü yerinden etme sürecinin bir parçası, Tarlabaşı'nı ise bu süreçte bir durak olarak tasvir etmişlerdir.

Konuştuğumuz Kürtlerden bazılarına göre, Tarlabaşı, "insan" olanın yaşamayacağı bir yerdir. Kürtlerin burada yaşamaya hapsedilmiş olmasının nedeni, "devletin Kürtleri sevmemesinden", "açlıkla terbiye etmek istemesinden", "ya hırsız ol, ya dağa çık" diyerek onları bir tür cezaya tabi tutuyor olmasından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla, Tarlabaşı'nda yaşamaya mahkum edilmek, bizzat Kürt olmanın cezası olarak algılanmaktadır. "Devletin umurunda değiliz, hayatımızın tekrar normale döneceğini hiç sanmam..." cümlesi, yalnız bırakılmışlık, cezalandırılmışlık ve kopuşu tek başına özetleyen bir ifade barındırır.

Kendini İstanbul'a ait hissettiğini söyleyen Romanlar ve Tarlabaşı'na "klasik göç" koşullarında gelen diğerleriyle bazı Kürtlerin dile getirdiği gerekçelerin başında ise, kentin sağladığı olumlu imkânlardan yararlanabilmek, gelmektedir. Onlar, kendi ifadeleriyle artık "İstanbulludur", işleri-güçleri, çoluk-çocukları, çevreleri buradadır. Asıl olarak, "yükselme" imkânı da öyle ya da böyle köyde değil kentte, "memlekette" değil İstanbul'dadır. Bu kişileri bir bakıma nöbeti, yani yükselme fırsatı sırasının kendilerine gelmesini bekleyenlere devredenler (Işık ve Pınarcıoğlu, 2005) olarak tanımlamak mümkündür.

Kendilerini İstanbul'a ait hissetmeyen, hem polisin hem de diğer mahalle sakinlerinin kendilerini burada istemediğini düşünen Kürtler, bir etnik grup olarak ilişki kurma ve etkileşim anlamında kendi içine kapanmaya yani bir nevi gettolaşmaya itilirken[19] Marcuse'un da (2000) sözünü ettiği homojen yerleşim bölgelerini (*enclave*) oluşturmaktadır. Marcuse'a göre, yapısal eşit-

---

17 "...Ancak zorunlu göçün hem nedenleri hem sonuçları gönüllü göçe göre farklıdır, etnik kimlik ve etnik grupların oluşma ve yerleşikleşmesiyle ilgili eğilimleri kendi içinde taşır. Nitekim, zorunlu göçle gelen Kürtler, kendilerinden önce gönüllü göçle gelen Kürtlerden farklı olarak, kendilerini "mülteci" hissettiklerini söylüyor, "Kürt" kimliğini öne çıkarıyor" (Erder, 1997: 184-185).

18 Kanunun tam metni için bkz. http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/27159.html. Ayrıca bkz. Beşikçi, İ., *Kürtlerin Mecburi İskanı*, Yurt Kitap Yayın, İstanbul, 1991.

19 Örneğin, tanıdıkları birinin Tarlabaşı'na yerleşmesini isteyen Kürtler, bunu "bir arada oluruz, birbirimize yakın oluruz, sahip çıkarız" diyerek gerekçelendiriyorlar.

sizlik ve güç dengesizliklerinin sonucu olarak kentlerin bu tür kapanmış bölgelere bölünmesi, kentte katılım ve demokrasiyi sekteye uğratır ve Tarlabaşı örneğinde de gördüğümüz üzere, bu kişileri kentin ve sistemin kurumlarından uzaklaştırır, hatta yabancılaştırır.

Ancak sistemden kopuş, sadece Kürtlere özgü bir durum değildir. Tarlabaşılıların en çok ve en az güvendikleri kurumlara bakıldığında, kent kurumlarının ve daha büyük ölçekte devlet kurumlarının en az güvenilenler oldukları göze çarpar. Siyasi partiler, polis, ordu, devlet, hükümet ve belediye, en az güven duyulan kurumlarken, dini kurumlara, örneğin Cumhurbaşkanlığı, belediye, devlet ve polisten daha çok güven duyulması, söz konusu kurumların Tarlabaşılıların hayatındaki görünürlüğü ve bunlarla girilen ilişkilerin niteliği ve yoğunluğu ile yakından ilgilidir.

GERİ DÖNÜŞ

> "Ben memnunum hayatımdan, 40 tane Kürdistan kurulsa bir yere gitmem!" (Tarlabaşılı Kürt bir erkek)

Kentsel alanlarda yaşayan yerinden edilmiş Kürtlerin içinde bulundukları ve varlıklarıyla bizzat yol açtıkları düşünülen dezavantajlı durumların ortadan kaldırılmasına yönelik bir çözüm önerisi olarak çeşitli platformlarda "geri dönüş projeleri"nin gerekliliğinden söz edilmektedir. Bu proje önerileri, mülksüzleş(tiril)erek yerinden edilmiş kitlelerin tutunmaya çalıştıkları kentlerin sosyal, ekonomik ve siyasi atmosferine dahil olabilmesinin yollarına dair düşünceler barındırmadıkları gibi, geri dönüşü zorlaştıran, hatta imkânsızlaştıran kimi yasal, siyasal, ekonomik ve toplumsal engelleri de yeterince değerlendirmemektedir.[20] Elbette, yapısal koşulların neye elverdiği kadar, söz konusu göç mağdurlarının geri dönüş projelerine ilişkin fikirleri ve bir dönüş niyetlerinin olup olmaması da önemlidir. Tarlabaşı'nda görüştüğümüz Kürtler arasında, özellikle çocuk ve genç yaştaki grupların İstanbul'da kalmayı tercih ettiği ortaya çıkmıştır: "Ya burada gördüklerimi orada bulamazsam?" "Belki köyde sıkılabilirim, burada her şey var". Geri dönmek istemeyen yetişkin kadın ve erkeklerin tepkisi ise, "Tarım yok, hayvancılık yok, eski ortam yok, gitsem ne iş yaparım ki?" biçimindedir. Gelir düzeyi ve yaşam standardı görüşülen kişilerin ortalamasından yüksek olan kimi Kürtler ise, hiçbir koşul-

20 Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi ve 2004 yılında çıkan 5233 sayılı Tazminat Yasası ile ilgili bilgi ve tartışmalar için bkz. Kurban, Yükseker, Çelik, Onalan, Aker (Der.), 2006; TOHAV, 2006.

da köylerine geri dönmek istemeyeceklerini belirtmişlerdir: "Ben memnunum hayatımdan, bu saatten sonra tarla işi falan yapamam, 40 tane Kürdistan kurulsa bir yere gitmem!"[21]

Yine de, görüştüğümüz Kürtlerin yarısının İstanbul'da yaşamaktansa kesinlikle köylerine geri dönmek arzusunda olduğunu belirtmemiz gerekir. % 13,7'lük bir oran ise, geri dönüş kararlarının, köylerindeki ekonomik koşulların ve güvenlik koşullarının iyileşmesine bağlı olduğunu söylemiştir ("Eziyet, zulüm olmasa, baskı olmayacağını bilsem, koşullar düzelse hemen giderim"). Geri dönme isteğini dile getirenler, "en azından orada karnımızı doyurabiliyorduk, çocuklarımız gözümüzün önünde büyüyordu, çocuklarımızdan yana korkumuz yoktu, alıştığımız çevrede, bildiğimiz insanlarla birlikte yaşıyorduk, açlık-sefalet çekmiyorduk böyle, zaten baskı görmesek niye bırakıp gelelim memleketimizi" demişlerdir.

TABLO 6
Anadile Göre Geri Dönüş İsteği

	Memleketinize geri dönmeyi düşünüyor musunuz?				
Anadil	Evet	Hayır	Koşullara bağlı	Cevap vermedi	Toplam
Türkçe	21	29	10	3	63
Kurmançi	48	30	13	4	95
Zazaca	1	0	1	0	2
Arapça	0	2	1	0	3
Toplam	70	60	25	7	163

DIŞARIDA VE İÇERİDE LEKELE(N)ME, ÖNYARGI VE AYRIMCILIK

"... bizim sokak temiz, Kürt yok." (Tarlabaşılı bir Roman kadın)

Toplumun yoksul ve dışlanmış mekân ve insanlarla ilgili genel eğilimi, buralardan ve buralarda yaşayanlardan korkmak, kentsel alanda artan şiddet ve suç vakalarının vebalini onlara yüklemek ve nihayetinde onları tembellikleri, cehaletleri ve bağımlılıkları için suçlamaktır (Buğra, 2005). Tarlabaşılılar, çoğunluk toplumunun kendileri ve yaşadıkları bölge ve hayat ile ilgili yargıları-

21 Bu noktada, köye dönüşün bir hak olduğunun ve geri dönmek isteyenlerin ihtiyaç ve taleplerinin sorumlu ve yetkili mercilerce yerine getirilmesi zorunluluğunun mutlaka altını çizmek gerekir. Ancak Türkiye'nin göç ve kentleşme dinamikleriyle tarım politikaları düşünüldüğünde, söz konusu kitle için en az köye dönüş projeleri kadar, kentte tutunma ve hayatta kalma koşullarını da güvenceye alacak sosyal politikaların projelendirilmesinin de çok önemli olduğu vurgulanmalıdır.

nın farkındadır. Zira sırf algılama düzeyinde kalmayan, tersine gündelik yaşam içerisinde davranışa dönüşerek somutlaşan bu yargılardan, farklı düzey ve düzlemlerde nasiplerini almaktadırlar.

Wacquant (1996), Fransız banliyöleri ve Amerikan gettolarını karşılaştırdığı çalışmasında günümüz toplumlarında oluşan yeni kentsel yoksulluğun sosyolojik çözümlemesinin, "*sınırlarla* ayrılmış" mekânlara, yani devletin ve ekonominin post-fordist yeniden yapılanması ile birlikte toplulukların giderek marjinalleştirilerek çoğaldıkları "sürgün mahalleleri"ne iliştirilen güçlü *stigma*'yla başlaması gereğine işaret ederken, mekânla birlikte içinde yaşayanların da damgalanışına dikkat çeker. Bu mekânların ve sakinlerinin asıl olarak bayağılık ve ahlaki yozlaşma ile damgalanması kopuş ve bölünmeyi beslediği gibi, sürgün mahallelerinin karşı karşıya olduğu koşullar, kentsel dışlamanın objektif ve subjektif gerçekliğini de radikalleştirir.

İstanbul'un "sürgün mahallesi" Tarlabaşı'nda yaşayanların etnik kimliği, cinsiyeti, yaptığı iş ne olursa olsun; Tarlabaşı'nda yaşadıklarını söylediklerinde en sık karşılaştıkları tepki, onların ifadesiyle "insanların şok olmasıdır". Şok olanların verdiği tepki ise genelde "Aklı olan insan orada yaşar mı?" şeklindedir. "Temiz" merkez, bu sürgün mahallelerini ve sakinlerini marjinal, tehlikeli ve pis olarak tanımladığından, Tarlabaşı suçu ve marjinalliği akla getirirken, orada yaşayanların da toplumca makul kabul edilebilecek her türlü sınırın dışında insanlar olduğu düşünülebilmektedir. Tarlabaşı gibi bölgeler, "temiz" bir merkezin "ötekisi" (Şenol ve Cantek) olurken; dejenerasyonun, suçun ve irrasyonelliğin merkezine dönüşür; ve burada yaşamak da ancak "akılsız" olmakla mümkündür. Tarlabaşılı olmak damgası, toplumda Kürt ve Çingene olmakla maruz kalınan damgalamanın önüne geçmiş görünmektedir (Tablo 7).[22]

Tarlabaşılılar mahallelerine iliştirilen "etiketi" anlatırken kullandıkları ifadelerle mahalleyle birlikte aslında kendilerine de dışarıdan nasıl bakıldığını anlatmışlardır.[23] Tarlabaşılıları başkaları için kirli, aşağı, tehlikeli ve marjinal kılan söylem ve süreçler bir yana, Tarlabaşı içinde de bu yaftaların kimi topluluklar tarafından diğerlerine daha çok reva görüldüğü gözlemlen-

---

22 Çingenelere dair toplumsal önyargılarla ilgili çarpıcı örnekler için, bürokrasiden emekli oluncaya kadar kimliğini gizleyen araştırmacı yazar Mustafa Aksu'nun öz yaşam öyküsünden kesitlere yer verdiği *Türkiye'de Çingene Olmak* kitabına bakılabilir.

23 "Bize karşı önyargıları var", "bizden tedirgin oluyorlar", "orada aile yaşar mı diyorlar"; "orada *gayrimeşru* var, travestiler oturuyor, uyuşturucu satılıyor, fuhuş yapılıyor, orada çoluk çocuk yetiştirilir mi diyorlar"; "taksi sokağa girmeye korkuyor"; "aşağılıyorlar bizi, küçümsüyorlar, hor görüyorlar, ayıplıyorlar"

TABLO 7
Toplumun Gözünde Tarlabaşılı Olmak

	Toplumun size bakışı nedir?							
Anadil	Tarlabaşı'nda yaşadığım için önyargılar	Tarlabaşı'nda yaşadığım için aşağılıyorlar	Tarlabaşı'nda yaşadığım için ayrımcılık yapılıyor	Kürt olduğum için önyargılar	Kürt olduğum için aşağılıyorlar	Çingene olduğum için aşağılıyorlar	Diğer	Toplam
Türkçe	30	22	1	0	0	2	1	56
Kurmançi	27	8	0	3	3	0	2	43
Zazaca	0	1	0	0	0	0	0	1
Arapça	1	0	0	0	0	0	0	1
Toplam	58	31	1	3	3	2	3	101

miştir. Örneğin mahalleye göç eden Kürtler ve Afrikalılar nedeniyle Tarlabaşı'nın yaşanamaz hale geldiğinden şikâyet eden bir Roman kadın, "Kendimi Şırnak'ta, Batman'da hissediyorum, burası İstanbul değil ki artık..." demektedir. "Bir yakınınızın Tarlabaşı'nda yaşamasına ne dersiniz?" sorusu ise başka bir Roman kadın tarafından şöyle yanıtlanmıştır: "Tabi, bizim sokak temiz, Kürt yok!"

Tarlabaşı'nda yoksulluk aslında herkesin, tüm sokak ve kaldırımların, camekân ve balkonların paylaştığı ortak bir özellik. Objektif koşullara bakıldığında, Tarlabaşı'ndaki gruplar sınıfsal özellikler bakımından birbirine yakınlık gösterse de, dahil etme ve dışlama pratiklerinin farklı düzeyde kimlik etiketlenmelerine neden olduğunu, statü anlamında ciddi farklılıkların yaratıldığını ve katmanlaşmanın karmaşıklaştığını görmek mümkün. Tarlabaşı dışarısı için kirli, tehlikeli, marjinal, "karanlık" bir yer olduğu gibi, içeride de herkes kendinden daha "siyah" olanı bulup yaftalıyor, herkes başka bir grubu daha "aşağı" olmakla değerlendiriyor, herkes kendi ötekisini bulurken, siyahın tonları oluşuyor. Romanlar Kürtlerden, Kürtler Romanlardan, her ikisi Afrikalı ve Iraklılardan, tümü travestilerden haz etmiyor. Her bir grup için Tarlabaşı'ndaki tüm "gayri meşru"nun müsebbibi bir diğeri. Göç sadece basitçe bir yer değiştirme eylemi olmadığından yeni mekânlarda, kendinden farklı insanlara ve yaşam biçimlerine değ(emey)en insanlar, başka kimliklerle karşılaşıp kimliklerinin farkına vardıkları, "ötekilere" ve kendilerine dair algı ve kurguları geliştirebildikleri bağlamlara dahil oluyor (Barth, 2001). Bu değme zaman zaman sürtünme, ya da sürtüşme biçimini alabiliyor. Özellikle

zorunlu göç bağlamında kimlikle ilgili karşılıklı deneyimler iyice sertleşip karmaşıklaşıyor.

Bu bağlamda, TTM'nin çalışmalarını yürüteceği alanda yaşayan Kürtler ve Romanların arasında çeşitli çatışmaların bulunmasının merkezin çalışmalarını ne ölçüde etkileyebileceğini öngörmek için bölgenin "cemaat önderlerine" projeyi tanıtmak üzere gerçekleştirilen odak grup toplantılarında dile getirilen görüşleri daha detaylı değerlendirmek anlamlı olacaktır. Roman temsilcisi olarak tanımlayabileceğimiz çoğu müzisyen olan bir grupla gerçekleştirilen ilk toplantıda, Romanların Kürtlere ve Kürtlerle bir araya gelme fikrine karşı oldukça tepkisel yaklaştıkları gözlemlenmiştir. Müzisyenleri Romanların temsilcisi olarak tanımlamak ilk bakışta garip gelebilir. Ancak, Roman toplumunda müzisyenlerin ekonomik durumları ve yaşam standartları, diğer Romanlarla kıyaslanmayacak kadar iyidir. Müzisyenler, çalıştıkları yerler ve ortamlar itibariyle toplumun üst gelir sınıfını oluşturan insanlarla aynı sosyal alanları paylaşmakta; bir kısmı yurt içi, hatta yurt dışı seyahatlere gitmektedir. "Kendilerinden beklenenin tersine, nasıl yenip içileceğini, nasıl çatal-bıçak kullanılacağını" gayet iyi bilmektedirler. Bir bakıma, tüm Romanlık, müzisyenler üzerinden idealize edilmekte, böylece Romanlara yakıştırılan kapkaççılık ve uyuşturucu ticareti gibi gayrimeşru işlerle aralarına bir mesafe konulmaktadır.

Bu görüşmeler boyunca, toplumda Tarlabaşı ile ilişkilendirilen tüm olumsuz yakıştırmalar, Romanlar tarafından Kürtlere atfedilmiştir. Romanlar, toplumda yaygın olarak kendileriyle ya da Tarlabaşı ile özdeşleştirilen kimi faaliyetleri (kapkaç, hırsızlık, uyuşturucu vs.) Kürtlere mal ederken; Kürtleri güncel siyasal gelişmelere bağlı olarak "bölücülük" ve "vatan hainliği" ile suçlamış, bu suçlamaların referansı olarak da Kürtlerin zaten gayrimeşru işlerle uğraşmalarını göstermişlerdir: "Kürtler zaten bölücü ve hain olmaya eğilimli oldukları için, her türlü suçu da işleyebilirler".

Romanlara göre, Kürtlerin gayrimeşru işlerle uğraştıklarının bir başka kanıtı da; bir-iki kişilik hanelerin kısa süre içerisinde büyümesiyle hane harcamalarının, dolayısıyla da yoksulluğun artması gerekirken Kürtlerin tam tersine giderek zenginleşmesi ve kiracı oldukları evleri, hatta apartmanları satın alabilir hale gelmesidir. Ne var ki Romanlara göre, para kazanılır ve harcanır.[24] Bu-

24 Alpman, Üsküdar Selamsız Mahallesi'nde yaşayan Romanlarla yapılan bir görüşmede dile getirilen benzer bir görüşü şöyle aktarır: "– Kazancın yetiyor mu?
– Bazen yeter, bazen yetmez. Bizde günlük kazanç günlük ezilir.
– Hiç kenara para attığınız olmaz mı?
– Diyelim ki senin dediğini yaptık... Ya yarına çıkmazsam? Eğer kazandığın parayı sen yemezsen, başkası yer.

rada, Romanlarca dile getirilen diğer bir varsayıma değinmekte fayda var. Bir yandan Romanlar, Kürtlerin "örgüt ilişkisi" nedeniyle, yani doğrudan "örgütten" yardım aldıkları için mülkiyet sahibi olabildiklerine inanırken, bir taraftan da, kalabalık nüfuslar halinde bir arada yaşayan Kürtlerin gelirlerinin bir kısmını "örgüte" verdiklerini de söyleyebilmektedir. Bu varsayımlar nedeniyle, Romanlar Kürtlerden alışveriş yapmadıklarını, gerekirse başka mahallelerdeki Kürt olmayan bakkal, manav ve marketlerde daha yüksek ücretler ödeyerek alışveriş yaptıklarını da anlatmışlardır.

Romanların dile getirdiği bir diğer nokta, Kürtlerin Tarlabaşı'ndaki genel ahlakı yozlaştırdıklarıdır. Romanlar, kendi çocuklarının Kürt çocuklarla oynamaları durumunda, esrarkeş, hapçı ya da kapkaççı olacağına inanmaktadırlar. Her ne kadar Romanlar, bazı Romanların da bu gayrimeşru işlere bulaşmış olduğunu kabul etse de, bunların köken olarak "Kürt Çingenesi" olduğunu belirtmişlerdir. Kürtler, toplum ve devlet için tehlikeli unsurlar olduklarından, onlardan mümkün olduğunca uzak durmak gerekmektedir. Romanların bir diğer endişesi de, "Bu gidişle Tarlabaşı'nın kaçınılmaz olarak Kürdistan'a dönüşeceği"dir. Romanların odak grup görüşmelerinde Kürtler hakkında dile getirdikleri bu tespitlerin, büyük ölçüde Tarlabaşı'nda kurdukları kişisel ve gündelik ilişkilerden değil, Türkiye'deki genel Kürt imajından beslendiği, araştırmanın ilerleyen evrelerinde ortaya çıkmıştır. Konuştuğumuz kişilerin gerek askerlik yaptıkları bölgelerin çatışma bölgeleri olması,[25] gerekse, kendi memleketlerinde (Çorlu, Manisa) son yıllarda artan Kürt göçmenlerinin sayısına şahitlik etmeleri de Kürtler hakkındaki olumsuz düşünceleri beslemektedir. Asıl endişe, sanki Tarlabaşı'nın değil, Türkiye'nin "Kürdistanlaşması"dır. Genel eğilim, Romanların Kürtler gelmeden önceki dönemi romantikleştirerek anlatmalarıdır. Romanlar, Kürtler gelmeden önce diledikleri gibi evlerinin önünde oturabildiklerini, geç saatlere kadar ailece dışarıda eğlenebildiklerini, ancak Kürtler bölgeye yerleşmeye başladıktan sonra korku ve tedirginliklerinin arttığını belirtmişlerdir.

Kürtleri temsilen konuştuğumuz grupla yaptığımız odak grup görüşmelerinde de, benzer bir yöntemle TTM Projesi çalışmaları hakkında bilgi verip Tarlabaşı'nda gruplar, sorunlar ve ihtiyaçlar hakkında detaylı sorular sorma imkânı bulduk. Bu kişiler, ağırlıklı olarak Tarlabaşı'nda 1990'lardan iti-

– Çocukların için..

– Oğlum da çalışsın kazansın!... Bana babamdan bir şey kaldı mı?" (1997: 77)

25 Cemaat liderleriyle yapılan odak grup toplantılarında bir Roman müzisyenin söyledikleri bu duruma anlamlı bir örnektir: "Bacağımda hâlâ PKK kurşunu taşıyorum ben, nasıl ahbaplık edeyim bunlarla söyleyin bana!"

baren ikamet etmeye başlayan yerinden edilmiş Kürtlerle ilgili bilgi demografik, ekonomik ve sosyo-politik bilgiler verdiler. Görüştüğümüz Kürtler, Kürtlerden bazılarının Romanların kendileriyle aralarına mesafe koymaya çalıştıkları illegal faaliyetlere bulaştıklarını kabul ettiler, ancak bu durumun daha genel düzeyde neden-sonuç ilişkileri bağlamında analizini yaptılar. Buna göre, Tarlabaşı'nda yaşayan zorunlu göç mağduru Kürtler, kendi arzuları dışında terk etmek zorunda kaldıkları kırsal alanlarda genelde tarım ve hayvancılık faaliyetleriyle geçimlerini sağlarken, İstanbul'a gelişleriyle birlikte büyük aileleri geçindirme zorluğu ile karşı karşıya kalmışlar, formel ve meşru iş piyasalarına giremedikleri ölçüde de, bölgede zaten zemini bulunan gayrı meşru faaliyetlerin çekim alanına girmişlerdir. Birçoğunun terk ettikleri köylerinde arazileri olmasına karşın, güvenlik nedeniyle her hangi bir tarımsal faaliyet sürdürülemediği için, buralardan da düzenli bir gelir sağlayamamaktadırlar. Bu durum, Kürt nüfusunun çoğunluğu tarafından gayrı ahlaki bulunmasına karşın, kimi Kürtleri suça teşvik etmektedir. Tarlabaşı'nda yaşayan Kürtlerden esnaf olabilenler, diğerlerine göre daha iyi bir gelire ve yaşam düzeyine sahiptir.

Dile getirilen bir başka iddia, Tarlabaşı'nda suç işleyenlerin, aslında Tarlabaşı'na başka bölgelerden ihraç edildiği, bu kişilerin Tarlabaşı sakini olmadığıdır. Tarlabaşı yaftalanarak, aslında Kürtlere ve Kürtlüğe bir etiket yapıştırıldığıdır. Kürtlerin giderek daha çok suçla ilişkilendirilmesi, aslında dolaylı olarak onların siyasetle olan ilişkisini zedeleyecek; Kürtler ne kadar çok suça bulaşırsa, o kadar az siyasetle ilgilenecek, bu da Kürtlüğü meşru bir zeminden gayrimeşru bir zemine kaydıracaktır. Romanların Tarlabaşı'nda yapılan gayrimeşru işleri Kürtlere atfetmesi, Kürtlere göre, paylaşılacak olan pastadan Romanlara giderek daha az pay düşmesinin sonucudur. Kent yoksulluğunun mağduru olan bu iki madun grup arasında, kıt kaynakların bölüşümünden doğan bir çatışma olduğu dile getirilmiştir.

Muhtarların gözlemlerine göreyse; Afrikalılar, Kürtler ve Romanlar bölgeyle özdeşleştirilen kapkaç, hırsızlık, uyuşturucu trafiği gibi faaliyetlerin içindedirler. Doğrudan bir suç faaliyetinin içinde olmasalar da, dolaylı olarak, yani örneğin elektrik ve suyu kaçak kullanarak ya da vergi vermemek için serbest işlerde çalışarak "T.C.'yi bugünkü haline getirmişlerdir". Muhtarlardan birinin ifadesi şu yöndedir: "Çingene ve Kürt, devletten vergi kaçırıyor. Ben de Çingeneyim, ama utanıyorum. Bunlar, bedavaya alışmışlar". Aynı muhtar, bu noktada Çingeneler ve Kürtler arasındaki farkı ise şu şekilde dile getirmiştir: "Çingeneler azınlıkta, susuyorlar bu yüzden. Tek üstün ta-

rafları, devlete karşı gelmiyorlar, milliyetçiler. Kürtler, devletin ekmeğini yiyor, yine de mitingde kılıç sallıyorlar devlete." Diğer bir muhtar ise, mahallesinde suç oranının yüksek oluşunu doğrudan Güneydoğu Anadoluların "ahlaklarının bozuk" olmasına bağlamıştır: "Diyarbakır, Mardin, Şırnak. Bunların ahlakı bozuk. Güneydoğu Anadolu'dan gelenlerin çocukları esrar satıyor, kabadayı oluyor. Neden Antalyalı, İzmirli, Bursalı değil de, bunlar?"

Bir diğer muhtara göre, Romanlar ya da kendi ifadesiyle "esmer vatandaşlar", her ne kadar gayri meşru işlere bulaşsalar da, "sus deyince susmasını bilirler". "Esmer vatandaşlardan beter olan Kürtler" ise, bir zamanlar birlikte yaşamış olan Rum, Yahudi, Ermeni ve Türk topluluklarının uyumlarının bir daha yakalanamayacak olmasının en büyük müsebbibi olarak görülmektedir. Tarlabaşı'nda yaşayan Romanlarla Doğulular arasında "bazen" kavgalar olsa da, "Kürtlerin ezici çoğunlukta olduğu mahallelerde, çatışma olmadığı" yine muhtarlar tarafından aktarılmıştır.

TARLABAŞI'NIN EN 'GÖRÜNÜR' GÖRÜNMEZLERİ: AFRİKALI KAÇAK GÖÇMENLER

Tarlabaşı'nda yaşayan nüfusun bir diğer kısmını yukarıda da anlatıldığı gibi Afrika kökenli *transit* göçmenler oluşturmaktadır. Bunlar, ülkelerinden süre giden ekonomik ve siyasi zorluklar veya savaş gibi nedenlerle çıkıp, çeşitli Avrupa ülkelerine, Avustralya veya Kanada'ya ulaşmak isterken, yolları istekleri dışında Türkiye'ye düşmüş kimselerdir. Mültecilik başvurusu yaptıkları ülkelerden gelecek cevabı beklerken bulundukları Türkiye'de ise, kendilerine gösterilen kamplarda kalmadıkları sürece yasal olarak ikamet ediyor sayılmazlar ve çalışma hakları yoktur.[26] Mültecilerle çalışan ICMC, Helsinki ve Caritas'ın ilgili birimlerinden edinilen bilgilere göre Tarlabaşı'nda yaşayan Afrikalılar örneğin Kurtuluş'ta yaşayan Iraklılar, ya da ağırlıklı olarak Zeytinburnu'nda yaşayan Afganlardan daha zor durumdadırlar. Özellikle Sudan, Somali, Eritre ve Etiyopya'dan gelen Afrikalılar, açlık sınırında yoksulluk çekmekte, barınma sorunuyla karşılaşmakta ve sık sık polis baskınlarına maruz kalmaktadırlar.

Afrikalı mülteciler de, tıpkı Tarlabaşı'nda yaşayan diğer gruplar gibi hem Tarlabaşı'nın "yerlileri" tarafından, hem Tarlabaşı dışında uyuşturucu, kaçakçılık ve suçla özdeşleştirilmekte, ülkelerinden zulüm gördükleri için kaçan mülteciler olmalarına karşın, genel algıda mülteci olmaları doğrudan ille-

26 Ayrıntılı bilgi için bkz. A. İçduygu, "Transit Migration in Turkey: Trends, Patterns, and Issues", CARIM Research Reports, no 04, European University Institute, Florence, 2005.

gal faaliyetler içerisinde oldukları anlamına gelmektedir. Oysa, bizimle mülakat yapmayı kabul edenlerin anlattıklarında, tarih boyunca ana yurtlarından göçe göçe kendilerine yeni anayurtlar bulmuş, ama hepsinde de anayurdun üvey çocuğu muamelesi gören "esmer vatandaşların" veya Tarlabaşı'na zorunlu göçle gelip yerleşen "sözde vatandaşların" hikâyeleriyle pek çok paralellik vardır. Yeni dünya düzeninin, ekonomi ve savaş politikalarının, milliyetçiliğin, çoğunluk baskısının, göçün, horlanma ve dışlanmanın yol açtığı mağduriyet, bu grupların her biri için tanıdıktır.

Afrikalı göçmenler için Tarlabaşı, kendilerinin tüm "görünürlüğüne" rağmen, dışarıya göre daha kolay kaybolabildikleri bir yerdir. Ama Tarlabaşı'nda kaybolabilmek, yaşayabilmek anlamına gelmez. Ülkesindeki iç savaştan kaçmak için bindiği geminin İtalya'ya gideceğini sanan Eritreli H. kendisini İstanbul'da bulunca, tanıdıklar vasıtasıyla Tarlabaşı'na yerleşmiş. H. evinin sık sık polisler tarafından basıldığını, iş bulup çalışamadığını, kimseyle iletişim kuramadığını ve sürekli ayrımcılık pratiklerine maruz kaldığını söylüyor.

"Polisle sorun yaşamak", Afrikalılar arasında çok yaygındır. Futbolcu olmak için Türkiye'ye gelen Nijeryalı D. futbol sektörünün vaad ettiği parlak yaşamdan çok uzak şartlarda yaşıyor, ne oturma ne çalışma izni olmadığından sırt çantasıyla seyyar satıcılık yapıyor. Onun için polisle her karşılaşma anı, nezarethane ve kötü muamele demek. Eritreli D. de iç savaştan kaçarken, varış noktasının Türkiye değil Yunanistan olacağını düşünerek yola çıkanlardan. Fakat Türkiye'de kalmayı hiç düşünmüyor. Polisle sıradan karşılaşmalarda maruz kaldığı muamelenin yanı sıra, Türkiye'de mültecilerle ilgili yasal uygulamalar, keyfilik ve muğlaklık da onu korkutuyor.

Buradan, "siyahlığı" en görünür olan kaçak göçmenler, esmer vatandaş Romanlar, "esmer vatandaşlardan beter olan" Kürtler, daha doğrusu yoksul ve marjinal tüm Tarlabaşılılar için önemli değişikliklere gebe güncel bir "dönüşüm" projesini tartışmaya geçmek istiyorum.

SOYLULAŞTIRMA: BİR KEZ DAHA YERİNDEN EDİLME?

Beyoğlu Belediyesi, artık ilçenin adıyla anılan 5366 sayılı yasayla ilk "yenileme projesini" Tarlabaşı'nda hayata geçirmeye başladı.[27] Kanun, şimdiye ka-

27 5 Temmuz 2005'te (25866 sayılı) *Resmi Gazete*'de yayınlan "Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun"unun birinci maddesinde kanunun amacı şöyle tanımlanmıştır: "Bu kanunun amacı, büyükşehir belediyeleri, büyükşehir belediyeleri sınırları içindeki ilçe ve ilk kademe belediyeleri, il, ilçe belediyeleri ve nüfusu 50.000'in üzerindeki belediyelerce ve bu belediyelerin yetki alanı dışında il özel idarelerin-

dar herhangi bir müdahale yapılmadığı için metruk halde bulunan mekânların restorasyonunu mümkün kılacağından, bir "yaşam alanı" olmaktan çıkmış bulunan Tarlabaşı'na bu vesileyle el atılması, Beyoğlu Belediye Başkanı A. M. Demircan tarafından "insanların hafızasındaki çok iyi Beyoğlu'na mutlak anlamda geri dönüş" olarak değerlendirilmektedir.[28] Türkiye'de 1980'lerden itibaren başlayan ve kabaca "kent merkezinde yer alan fiziksel ve sosyal köhnemenin yaşandığı konut alanlarının fiziksel yapısının rehabilitasyonu sonucunda yerleşim genelinde, sosyal sınıfın ve mülkiyetin el değişiminin gerçekleşmesi" olarak tanımlanan *gentrification* (soylulaştırma) süreci, özellikle İstanbul'un Kuzguncuk, Cihangir, Ortaköy, Galata, Asmalımescit, Balat-Fener semtlerinde yol açtığı değişimlerde gözlemlenebilir (Ergün, 2006). Söz konusu bölgelerde soylulaştırma süreçleriyle birlikte farklı derecelerde olsa da, fiziki yapının ve nüfus kompozisyonunun değiştiği ve konut fiyatlarının artışa geçtiği görülmektedir.

Beyoğlu Belediyesi 6. Daire'nin hazırladığı 50 Soruda Tarlabaşı Yenileme Projesi rehberinde, projenin amacı "Tarlabaşı'nın yenilenmesinin sağlanarak çöküşün durdurulması, bölgenin daha güvenli, sağlıklı, yaşanabilir ve kentle bütünleşmiş bir alan haline getirilmesi, Tarlabaşı'nda yeni bir yaşam merkezi oluşturulması" biçiminde tarif edilmektedir.[29] "Soylulaştırma" veya kentsel dönüşüm projelerinin doğurduğu restorasyon ilkelerine sadakat, mimari uygunluk gibi tartışmalar bir yana, sosyolojik açıdan en tartışmalı yanlarından birisi hiç kuşkusuz bu köhnemiş yerleşim bölgelerinin "hastalıklı" hale gelişinin müsebbibi olarak bizzat burada yaşayanların görülmesi, dolayısıyla buraların "temizlenmesi" için bir çeşit mühendislik hamlesiyle bölge nüfusun yeniden iskanının öngörülmesidir.[30] Esas olarak rant bölüşümü ve sermayenin el değiştirmesi olarak anlaşılması gereken Tarlabaşı Yenileme Projesi'nin yeni bir yaşam merkezi oluşturmak için "oradaki en dibe vurmuş parça"[31] olan Bülbül, Çukur ve Şehitmuhtar Mahallelerinden başlatılması bu

---

ce, yıpranan ve özelliğini kaybetmeye yüz tutmuş; kültür ve tabiat varlıklarını koruma kurullarınca sit alanı olarak tescil ve ilan edilen bölgeler ile bu bölgelere ait koruma alanlarının, bölgenin gelişimine uygun olarak yeniden inşa ve restore edilerek, bu bölgelerde konut, ticaret, kültür, turizm ve sosyal donatı alanları oluşturulması, tabi afet risklerine karşı tedbirler alınması, tarihi ve kültürel taşınmaz varlıkların yenilenerek korunması ve yaşatılarak kullanılmasıdır."

28 Bkz. Pınar Öğünç, "Tarlabaşı'nda Cumbalı Okazyon Günleri Başladı", *Radikal Cumartesi*, 25.08.2007 http://www.radikal.com.tr/ek_haber.php?ek=cts&haberno=6912

29 Rehberin tamamı için bkz. http://www.tarlabasiyenileniyor.com

30 Benzer bir değerlendirme için bkz. "Bir Soysuzlaştırma Projesi, Tarlabaşı", Prof. Alper Ünlü ile röportaj, *Yenimimar*, Haziran 2008, s.9

31 A. M. Demircan: Pınar Öğünç, "Tarlabaşı'nda Cumbalı Okazyon Günleri Başladı", *Radikal Cu-*

anlamda tesadüf değildir. Tarlabaşı'nın en yoksul, en bakımsız yeri sayılabilecek bu mahallelerin sakinlerine, Bediz Yılmaz'ın yerinde tespitiyle adeta "şehrin göbeğinde yaşamak için fazlasıyla yoksul ve çirkinsiniz"[32] denmekte, marjinal ve kirli bu alanın yoksul ve çirkin insanlardan arındırılmasıyla "temizleneceği" müjdesi verilmektedir.[33] Ekonominin, emek pazarının ve kentlerin yeniden yapılandırılma sürecinde "esmer vatandaşların", "doğululaların", yoksulların ve işsizlerin yok sayılarak, görmezden gelinerek "yok edildiği", Beyoğlu Belediyesi'nin hazırladığı Tarlabaşı Yenileniyor broşüründe de açıkça görülmektedir. Broşürde bugününü gösteren fotoğraflar ile yenileme sonrasına dair illüstrasyonlar arasında farka bakıldığında göze çarpan "yokluk", kentsel yenileme projelerinin "temizlik" anlayışını çarpıcı biçimde sergilemektedir (Bkz. Ek 1.2).

Oysa, bölgeye "itibar kazandırmayı" hedefleyen proje, söz konusu grupların Tarlabaşı'nda yaşamayı tercih etme nedeninin tam da yoksullukları, emek piyasasındaki konumları ve çeşitli düzlemlerde kimliklerinden dolayı maruz kaldıkları toplumsal dışlanma ve ayrımcılık pratikleriyle yakından ilgili olduğunu görmezden gelmektedir.[34] Akrabaların varlığı, kiraların düşük olması ve işyerine yakınlık, Tarlabaşılılar için burada yaşamanın olumlu yönleridir. Tarlabaşılıların % 39'u burada yaşamanın hiçbir olumlu yanı olmadığını düşündüğü halde, başka bir yerde barınmaları mümkün olmadığından burada yaşamaya mecbur olduklarını söylemiştir. Konut piyasasındaki ayrımcılık, özelikle Kürtler için bir handikap olarak karşımıza çıkar. Tarlabaşı'nda görüştüğümüz Kürtler, maddi koşulları el verse de İstanbul'un diledikleri herhangi bir yerinde yaşama şanslarının olmadığına inanmaktadır, zira hem kendilerinin hem tanıdıklarının kiralık ev arayışlarında karşılarına çıkan ilk soru "nerelisiniz?"dir; ev sahiplerinin "Diyarbakır, Mardin, Siirt, Batman..." gibi cevaplar karşısındaki tepkisi ise, "size verecek evim yok"tur. Bu nedenle Tarlabaşı gibi Kürtlerin yoğun olarak yerleştiği bir bölgede kiracı olmak, ev arama sürecinde bu tip olumsuz karşılaşma olasılıklarını en aza indirmektedir.

---

martesi, 25.08.2007 http://www.radikal.com.tr/ek_haber.php?ek=cts&haberno=6912

32 B. Yılmaz: Pınar Öğünç, "Tarlabaşı'nda Cumbalı Okazyon Günleri Başladı", *Radikal Cumartesi*, 25.08.2007 http://www.radikal.com.tr/ek_haber.php?ek=cts&haberno=6912

33 Bu yaklaşımın bir başka örneğini, Başbakan R. Tayyip Erdoğan'ın "ucube" olarak nitelediği Sulukule'de başlatılan yenileme projesine ilişkin konuşmasında da görmek mümkündür. Bkz. "Erdoğan: Sulukule'yi ucube halden kurtaracağız" 20.03.2008 http://www.ntvmsnbc.com/news/439760.asp

34 Yoksulluk, etnik kimlik ve konut pazarı ilişkisine dair bir değerlendirme için bkz. Yinger, (2001).

Tarlabaşı yenileme projesi gibi kentsel dönüşüm projeleri, yenilecek mekânda yaşayanlar arasında mülk sahibi olmayanların akıbetini değerlendirmeye almamaktadır.[35] Oysa Tarlabaşı'nda yenileme projesinden "olumlu" anlamda fayda sağlayabilecek mülk sahiplerinin oranı yaklaşık % 30'ken şahıs veya vakıf mülkü olan evlerde kiracı olanların oranı % 68 civarındadır. Dolayısıyla, sermayenin kent mekânını yeniden düzenleme hamlesinde pay ve söz sahibi olamayacak olan ve büyük kısmı çeşitli göç durakları sonucunda Tarlabaşı'na ulaşmış olanlar için soylulaştırma, bir kez daha yerinden edilmek anlamına gelecektir.

TARLABAŞI'NDA SORUNLAR

Araştırma, esas olarak Toplum Merkezi'nin çalışmalarına yön verecek verilere ulaşmayı hedeflediğinden, Toplum Merkezi fikrine uygun olarak, Tarlabaşı ve Tarlabaşılıların sorunlarının dışarıdan tanımlanmasından ziyade, Tarlabaşı'nda yaşayanların burada neyi sorun olarak algıladıklarını belirleyebilmek önemliydi. Yukarıda da değinildiği üzere, kısaca "gayri meşru" olarak ifade edilen fuhuş, çeteler, uyuşturucu ve güvenlikle ilgili sorunlar, Tarlabaşılılar tarafından yaşadıkları en önemli sorunlar (% 23) olarak zikredilmiştir. Hırsızlık ve kapkaç (% 40) var olan en önemli sorun olarak tanımlanmıştır. Gayri meşruluğun sorunlar listesinde en başta yer aldığı bu sıralamada, işsizlik ve yoksulluk (% 3,5) yine daha az dile getirilen sorunlar olarak dikkat çekmektedir. Altyapı sorunları ve (bilhassa çöplerin düzenli toplanmaması, mahalle içi ortak kullanıma dönük alanların yokluğu gibi) belediye hizmetlerindeki aksaklıklar da (% 19) sorun alanlarından bir diğeri olarak dile getirilmiştir.

Gerek muhtar görüşmelerinde, gerekse cemaat önderleri ile yapılan odak grup toplantılarında ve yüz yüze görüşmelerde sıklıkla dile getirilen bir kanı, emniyet birimlerinin bölgedeki suç olaylarının üzerine yeterince gitmediği, hatta kimi suçların failleriyle bazı emniyet görevlileri arasında bir çeşit karşılıklılık ilişkisi bulunduğu ve suç döngüsünden edinilen karın paylaşıldığıdır. Özellikle Doğu ve Güneydoğu bölgelerinden göçün artmasını izleyen dönemlerde, emniyetin pasifleştiği, rüşvet ve yolsuzluk pratiklerinin arttığı dile getirilmiştir. Bölge sorunlarının düzelmeyeceğini düşünen Tarlabaşılılar'ın yarısı, Tarlabaşı'nda illegal faaliyetlerin ve suçun, bizzat polisin "ortalığı boş bırakarak" bu faaliyetlere göz yumması nedeniyle yeniden üretildiğine inanmaktadır. Tarlabaşılılar, sorun olarak tanımladıkları konularda bir düzelme

35 "Soru 31: Mülk sahibi olmayanlara kira yardımı yapılıyor mu? Cevap 31: Hayır yapılmıyor." *50 Soruda Tarlabaşı Yenileme Projesi Rehberi*, Beyoğlu Belediyesi, 6. Daire.

olmayacağı konusundaki kaygılarını "hiçbir şeyin çözüleceği yok, olsa olsa iki tane hırsızı alırlar, onu da bir üst sokakta serbest bırakırlar", "devlet burayı gözden çıkarmış zaten", "devlet bizi kaderimize terk etti", "çöpümüzü bile toplamaya gelmiyor kimse, pisliğe mahkûm edildik burada" gibi ifadelerle dile getirmişlerdir. Bu sorunların Tarlabaşı'na özgü olmadığını, yoksulluk, işsizlik ve gayrimeşruluğun ülke genelinde giderek yaygınlaştığını düşünenlerin (% 20) yanı sıra, Tarlabaşı'ndaki marjinalliği ve dışlanmışlığı devletin Kürt sorununu "açlıkla terbiye ederek" çözme stratejisiyle açıklayan ve Kürt sorunu çözülmeden bu sorunların çözülmeyeceğini düşünenler (% 14,7) de mevcuttur.

TARLABAŞI TOPLUM MERKEZİ: TEPKİLER, BEKLENTİLER

> "Hiçbir şeyin olmadığı yerde, her şeye ihtiyaç vardır..." (Tarlabaşılı bir Roman kadın)

Tıpkı, Tarlabaşı'nın sorunlarının neler olduğunu Tarlabaşılıların dilinden anlamaya ve aktarmaya çalıştığımız gibi, bölgede hizmet verecek bir Toplum Merkezi'nden beklentilerin neler olabileceğini de bizzat Tarlabaşılılardan öğrenmeye çalıştık. Projenin kurulmasını öngördüğü merkez, öncelikli olarak yoksullukla mücadeleye ve bölgede yaşayan farklı gruplar arasındaki gerilimi azaltmaya dönük faaliyetler geliştirme fikri etrafında şekillenmişti. Bu fikri paylaştığımız muhtarlardan bir tanesi, "fikrimizin güzel, ama işimizin çok zor olduğunu ve mangal gibi yüreğimiz olması gerektiğini" söylemiş, bizi özellikle Kürtlere karşı uyarmıştır: "Çok yürekli, sabırlı olmanız lazım, çünkü uğraşacaklarınız Kürt. Kürtler, esmer vatandaşlardan beter". Projenin birinci ayağı olan alan araştırmasının ilk dönemlerinde yaptığımız görüşmelerde de Tarlabaşılıların merkez fikrine sıcak yaklaşmakla birlikte, diğer gruplarla aynı yerde hizmet almak ve ortak faaliyetler yürütmek konusunda çok da istekli olmadıklarını gözlemledik.

Örneğin Romanlar, Kürtlerle birlikte gerçekleştirilecek her türlü faaliyete uzak durmayı tercih edeceklerini belirtmiş, sadece kendilerinin kullanabileceği, bilhassa müzikle ilgili her tür etkinliğe ev sahipliği yapacak bir merkez arzusunda olduklarını söylemiştir. Müzisyen bir Roman, kendi çocuklarıyla Kürt çocuklarının aynı yerde oyun oynaması durumunda, çocuğunun da "hapçı, esrarkeş" olacağından endişe duyduğunu belirtmiştir. Bölgede daha önce sokakta yaşayan madde bağımlısı çocuklara hizmet vermek üzere kuru-

lan Umut Evi yüzünden tinercilerin sayısında artış olduğunu iddia eden bir kişi, "problemli" kitlelerin toplumdan izole edilerek rehabilite edilmesini önermiştir. Kürtler, gruplar arasında var olan gündelik çatışmalar, ayrımcılık ve önyargılara rağmen Tarlabaşı'nda açılacak bir toplum merkezinde Romanlarla birlikte çalışacaklarını, böylesi bir çalışmanın bölgede yaşayanlar için iş ve eğitim imkânları yaratmanın yanı sıra gruplar arasında diyaloğu da geliştireceğine inandıklarını belirtmişlerse de, onların da tüm Tarlabaşı'nı bir araya getirecek bir merkez fikrine temkinli yaklaştığını belirtmek gerekir.

Tarlabaşılılar, bölgenin en önemli sorunu olarak tanımladıkları suç olaylarıyla başa çıkmak için merkezin asla yeterli bir kurum olacağına inanmadıklarını söylemekle birlikte, yine de bölgedeki güvenlik sorununun çözümü için çalışmasını isteyeceklerini belirtmiştir. Güvenlik, belediye ve altyapı hizmetleri gibi talepler de merkezden beklentiler olarak sıkça zikredilmiştir. Merkez bünyesinde gerçekleştirilmesi arzu edilen en önemli hizmetler, psikolojik destek, sosyal danışmanlık, hukuk danışmanlığı ve sağlık danışmanlığı gibi etkinlikler, özellikle çocuklara, gençlere ve kadınlara yönelik sosyal, kültürel ve eğitsel faaliyetler ve istihdam olanaklarını arttıracak etkinlikler olarak sıralanmıştır. Merkezin içinde bulunulan yoksulluk ve yoksunluk halleriyle mücadele etmek için aracılık görevini üstlenebileceğini düşündüklerini söyleyen Tarlabaşılılar, bölgeye atfedilen yoksulluk ve bağımlılık kültürünün yaratabileceği beklentinin aksine, yoksulluk yardımı değil, iş imkânlarının yaratılmasını, bunun için de mesleki eğitim veren kursların açılmasını talep etmişlerdir. Görüşülen kadınların en acil ve hayati ihtiyacı, çocuklarıyla veya çocukları olmadan da bir araya gelebilecekleri, ev dışında zaman geçirebilecekleri alanların yaratılmasıdır. Görüşmelerde, "bir üst sokağı görmediğini" söyleyen kadınlara rastlandığı göz önünde bulundurulduğunda, kadınlar arası sosyalleşme imkânı yaratacak bir alanın varlığının önemi daha iyi anlaşılacaktır. Gerek anneler, gerekse babalar çocuk ve gençlere özel mekânların ve faaliyetlerin (oyun alanı, spor faaliyetleri, kreş, müzik-sanat kursları) var olması durumunda bunların suça bulaşarak büyümesinin önlenebileceğini düşünmektedir. Merkezin sadece istihdama dönük mesleki eğitim sunan kurslar değil, okuma-yazma dahil her türlü bilgi ve beceriyi geliştirecek kursun verildiği bir yer olması da yine çoğunluk tarafından dile getirilen bir başka istek olmuştur, zira "hiçbir şeyin olmadığı yerde her şeye ihtiyaç vardır." Merkezden beklentiler, sadece Tarlabaşı sınırları içerisinde gerçekleştirilmesi istenen faaliyetlerle de sınırlı değildir. "10 yıldan fazladır Tarlabaşı'nda yaşıyorum, daha deniz görmedim" diyen bir Kürt kadının ifadesine benzer deneyimleri

dile getirenler, kentteki faaliyetlere (tarihi yerlere, parklara geziler; sinema-tiyatro-konser gibi etkinliklere katılım) erişim sağlanması da bir talep olarak sıralamıştır.

SONUÇ YERİNE

Açılışı Ağustos 2006'da gerçekleştirilen Toplum Merkezi'nde, alan araştırmasında elde edilen bulgular doğrultusunda yoksullukla mücadele amacıyla istihdama dönük kurslar ve bölgede yaşayan farklı grupların "kaynaşmasına" yönelik değişik etkinlikler düzenleniyor. Kentsel şiddeti doğuran nedenleri azaltmaya dönük çalışmalar yapılıyor, özellikle kadın, çocuk ve gençlere hitap eden sosyal faaliyetler düzenleniyor ve mahalle sakinlerine gönüllüler tarafından sağlık, hukuk ve psikolojik danışmanlık hizmetleri veriliyor. Merkezdeki etkinlik ve hizmetlerle ilgili kapsamlı değerlendirmeleri, kitabın diğer bölümlerinde bulacaksınız.

Bu son bölümde yazı boyunca üzerinde durulan bazı önemli noktaların üzerinden geçip TTM gibi oluşumların Tarlabaşı gibi bölgelerde ne anlama geldiğini tartışmak istiyorum. Araştırma safhasında bir muhtarın söylediği gibi, merkezi kurmak ve mahallelinin merkezi sahiplenmesini ve bizzat onların katkılarıyla varlığını sürdürmesini sağlamak, kolay iş değildi. Elbette bunun nedenini "Uğraşacağımız kişilerin Kürtler" olmasıyla açıklamak mümkün değil.

Anlamaya ve anlatmaya çalıştığımız Tarlabaşı, tekil bir örnek değil. Dünya kentleri 1980'lerden bilhassa da 1990'lardan itibaren küreselleşme koşullarında billurlaşan, emek piyasasındaki yapısal değişimlerin, sosyal refah devletinin zayıflamasının ve çeşitli göçmen gruplarının sayısındaki artışın paralelinde yükselen yoksulluk olgusuyla karşı karşıyadır. Yoksulluğun yanı sıra suç, şiddet, dışla(n)ma, lekele(n)me, ayrışma gibi toplumsal olgu ve süreçler de günümüz kentlerinde toplumsal pratiğin ayrılmaz bileşenleri haline gelmiştir. Günümüz kentleri aynı zamanda, risk toplumlarının (Beck, 1998); bizzat insan eliyle yaratılan belirsizliklerin doğurduğu korku, tedirginlik ve güvensizlik ortamlarının da merkezi konumundadır.

Türkiye'de sosyal devletin hiçbir zaman yeterince gelişmediğini biliyoruz. Ancak özellikle 1980'lerden sonra belirli bir tüketim düzeyini güvenceye alan ithal-ikameci politikaların terk edilmesi, uygulanan yapısal uyum politikaları ve küresel ekonomiye eklemlenme çabaları, birey ve ailelerin ayakta kalmak için izledikleri hayatta kalma stratejilerinin giderek güç kaybetmesi, yoksulluğu Türkiye'de de son dönemde tartışmaların odağına oturtmuştur.

Kent yoksulluğu yerinden edilmiş, mülksüzleştirilmiş, vatandaşın "esmeri" ya da "sözdesi" kabul edilmiş, hatta vatandaş bile olmayan, katılımdan dışlanmış, değerler hiyerarşisinin en altında görülen veya bazen "görünmeyen" kitleler için toplumsal, ekonomik, mekânsal ve söylemsel boyutlarda dışlanma demek. Türkiye kentlerinde yoksulluk, belirli grupların üretim süreçleriyle birlikte politik katılım süreçlerinden de dışlandığı, mekânsal ayrışmayla toplumsal ayrışmanın birbirini beslediği, ayrışan yaşam alanlarının birbirinden koptuğu bir fonda yaşanmaktadır.

Yoksullukla iç içe giden dışlanma, korku, tedirginlik ve güvensizliğin hakim olduğu bir iklimde kimliklerin ön plana çıkmasını da beraberinde getiriyor. Tarlabaşı'nda Kürt bir kadının ifadesinde bunu çok net olarak görmek mümkündür: "Dilimiz farklı olduğu için, sonradan geldiğimiz için sorun oluyor, kendi kültürümüzü kaybetmedikçe dışlanmaya devam edeceğiz". Türkiye'nin kendi iç göç süreçlerinin özellikleri ve uluslararası göç rotasında bulunduğu konumu da hesaba kattığımızda, farklı kimliklerin karşılaşma anlarında beliren gerilimi ve homojen yerleşim bölgelerinin ortaya çıkışını anlamak mümkün hale geliyor. Bu bölgelerde yaşayan grupların üyeleri, dışlandıkları toplumun geri kalanıyla "anlamlı ilişkilere" (Musterd ve Ostendorf, 2000) girmedikleri gibi, diğer homojen yerleşimlerle de aralarına duvarlar örüyor. Sözgelimi, nasıl ki çoğunluk toplumu için "Çingenelerle evlenmek" tahayyül edilemez bir durumsa, Tarlabaşı'nda bir Kürt aile için kızını bir Roman ailenin oğluyla evlendirmek veya tersi de kabul edilemez bir şeydir.[36]

Dışlanma, yoksulluk ve kimliğin iç içe geçtiği noktada, kimlikle toplumsal adalet taleplerinin birbiriyle ilişkili şeyler olması da kaçınılmaz hale gelir. İktidar, yerleşiklik, toplumsal kabul ve normlar bağlamında düşünüldüğünde, Tarlabaşı'nda tüm grupların ilişki kurmakta beis görmedikleri grubun Karadenizliler, kesinlikle temas etmek istemedikleri grubun da travestiler olması şaşırtıcı değildir. Kimliklerin de bir hiyerarşisi vardır ve bu hiyerarşinin

---

36 Aksu, kitabında Edirne'de bir parti ziyaretinde parti muhasibi ile arasında geçen bu konuyla ilgili ilginç bir anektoda da yer verir:

"– Bu ilde Ergüder adlı bir Çingene önceki seçimlerde milletvekili adayı olmuştu. Galiba kazanamadı.

– Evet. Kazanamadı, sonra bizim partiye yanaştı, yüz vermedik!

– Neden?

– Çingene olduğu için...

– Onlarla evlilik yapılmıyor galiba?

– Çingenelerle evlilik yapılmaz ki...

– Neden?

– Çingene oldukları için!.." (Aksu, 2003: 54).

alt sıralarında yer alanların kimlikle ilgili talepler konusunda seslerinin daha gür çıkması anlaşılabilir bir durumdur.

Yoksulluk ve dışlanma, aynı zamanda onur ve özsaygı yitimine de yol açar (Erdoğan, 2007). Görüşmeler boyunca Tarlabaşılıların iş ve istihdam ile ilgili sorulardan çok, bölgenin ve koşulların gayri meşruluğuna yaptığı vurguyu, bu bağlamda da okumak mümkündür. Belediyenin yenileme projesinin Tarlabaşılılara proje süresince (oldukça ironik bir biçimde) bölgedeki inşaatlarda çalışmayı önerdiği göz önünde bulundurulduğunda, Tarlabaşılıların iş ve istihdamla ilgili tahayyüllerinin sınırlı oluşunu anlamak zor olmayacaktır.

Tarlabaşı örneğinde karşı karşıya olduğumuz, Harvey'in "adaletin post-modern ölümü" (1997) adını verdiği durumun oldukça yerinde bir örneğidir. Harvey, çalışmasında 1991 yılında Kuzey Karolayna'nın Hamlet bölgesindeki bir tavuk çiftliğinde çıkan yangından yola çıkarak, Amerika toplumunda kimlik politikalarını, farklılığın ve ötekiliğin anlamını tartışarak, günümüzde "adil bir toplumsal düzen"in ne demek olduğunu sorgular. Koşulların sadece yatırımcılar için iyileştirildiği bu büyük "tavuk sektöründe", örneğin Hamlet'teki çiftlikte çalışanların iş güvenliği ve sosyal güvencesi yoktur, çalışma koşulları kötüdür, örgütlü değildirler ve açlık sınırında yaşamaya yetecek ücret alırlar. Coğrafi olarak da izole bir yer durumunda olan Hamlet'teki çiftlik yıllarca denetim görmemiştir. Nihayet, 1991'de çıkan bir yangında, (çalışanların izin verilenden fazla tuvalet molasına çıkmasını engellemek gibi gerekçelerle) çiftlikte acil çıkış kapılarının kilitli olması yüzünden 200 çalışanın 25'i ölür, 56'sı ağır yaralanır. Ölenlerden 18'inin kadın, 12'sinin de Afro-Amerikalı olduğu olay, Amerikan kamuoyunda pek yankı bulmaz. O sıralar gündemde Los Angeles'de otoban polisinin dövdüğü bir zenci ve Yargıtay Başkanlığı'na adaylığını koyan bir kadınla ilgili tartışmalar vardır.

Sınıf politikalarının artık geçerliliğini yitirdiğinin vaaz edildiği Amerikan toplumunda, sermaye ve hakim sınıflar güçlenerek örgütlenirken, kimlikler siyaseti, evrensel programlar yerine gruplara özel politikalar uygulanmasını talep etmektedir. İşçi sınıfı hareketine alternatif yeni sosyal hareketler, toplumsal cinsiyet, ırk, etnik kimlik, ekoloji, çokkültürcülük gibi konular etrafında mobilize olurken, ortaya hem söylemin hem siyasetin parçalandığı ve ortak tepki geliştirmenin imkânsızlaştığı bir durum çıkmaktadır. Oysa, çalışan/dışlanan/ezilen/yok sayılan tüm kesimleri, örgütlü ve güçlü sermaye-siyasi erk ittifakı karşısında koruyacak bir siyaset var olsaydı, Hamlet'te ne kadınlar, ne de zenciler ölmek zorunda kalmazdı, der Harvey ve yeni zamanların lügatında yeri olmayan "adalet"i yeniden tanımlamak için yeni bir sınıf si-

yaseti anlayışı belirlemek gerektiğini vurgular. Postmodernizmin "öteki"lerin sesini gettolaştırma tuzağına düşmeyen, yeni evrenseller tanımlayan, farklılığın hangi durumlarda belirgin olduğunu ayırt edebilen bir anlayış olmalıdır bu. Sınıfın bir *şey* değil, bir süreç olduğunu, farklılığın mutlak ötekilik anlamına gelmediğini, özgürlük ve adaletin para ve piyasa tercihiyle sınırlı olmadığını kavrayan bir anlayış. Bunun için, sermaye birikim süreçleri karşısındaki pozisyonları itibariyle birbirine benzeyenlerin kuracağı ittifakların güçlenmesi gerekir. Zira, yoksulluk, dışlanma, ezilme gibi durumları yaratan sosyoekonomik ve politik süreçler ve koşullar görmezden gelinerek, sadece bu durumlara maruz kalan kimliklere takılmak anlamlı değildir.

Toplum merkezleri, tıpkı Hamlet'teki işçiler gibi gözden ilk çıkarılanların, Romanların, Kürtlerin, Afrikalıların, travestilerin, yoksulların, dışlanmışların bir arada ama birbirinden duvarlarla ayrılarak yaşadığı Tarlabaşı gibi bölgelerde, farklılıkların karşılaşma anlarında ortaya çıkan gerilimi azaltmak açısından küçümsenmeyecek bir öneme sahiptir. Gündelik yaşam içerisinde birbirinden alışveriş dahi yapmayan, çocukları bir arada oynamasın isteyen bu kişilerin gündelik karşılaşma deneyimleri, böylesi merkezler aracılığıyla kimi farklılıkların o kadar da belirgin olmadığını gösterebilir, gerilimi azaltarak duvarları küçültebilir. Tarlabaşı Toplum Merkezi'nin özellikle çocuklar ve kadınlara dönük faaliyetleriyle, her şeyden önce gruplar arasında diyalog ve ittifakı güçlendirecek bir zemini yaratmaya dönük çalışmalar yapıyor olması bu anlamda çok önemlidir.

Çocuklara ve kadınlara dönük faaliyetler, aynı zamanda yoksulluk ve dışlanmadan en çok etkilenen grupların bunlar olması sebebiyle, bir başka açıdan daha önem taşımaktadır. Özellikle yoksul ailelerin çocuklarının, ilerleyen yaşlarda da yoksul olma olasılığı, yoksulluğu yaratan durumların kendini yeniden üretmesi nedeniyle daha yüksektir. Merkezdeki çalışmalar, çocukların eğitim sürecinde süreklilik ve başarıya katkıda bulunduğu gibi, özsaygı yitimiyle de mücadele etmeyi kolaylaştırmaktadır.

Toplum Merkezi'nin belki de en hayati işlevi, çeşitli düzey ve düzlemlerde toplumsal dışlanmaya maruz kalan yoksul ve yoksun kitlelerin yaşadıkları travmalarla başa çıkmalarını sağlayacak faaliyetlerde bulunuyor olmasıdır. Farklı grupların birbirleriyle konuşabilmesi için yaratılan alanlar, kentsel pratiğe katılımı olanaklı kılacak çabalar, değişik travma biçimlerine maruz kalmış kişiler için sunulan rehabilitasyon imkânları, dışlanma ve kopuş hissiyle mücadele açısından hayatidir.

Ne var ki, yerel düzeyde TTM gibi kurumların çabaları yukarıda sıra-

lanan noktalarda yol almak açısından oldukça değerli olsa da, bu çabaların mutlaka katılım olanaklarının güçlendirilmesiyle, bilhassa emek piyasasına ve siyasi karar süreçlerine katılımın düzenlenmesini içeren politikalarla desteklenmesi gerekir. İstihdam ve güvenlik ile ilgili sorunlar ya da devlet ve vatandaş arasındaki ilişkiler alanındaki "iyileştirme", tek başına toplum merkezlerinin altından kalkabilecekleri işler olmadığı gibi, asıl olarak onların görevi de değildir. Kapsamlı ve etkin sosyal politikaların uygulanarak toplumsal dışlanmayla ve yoksullukla mücadele edilmesi, dünyanın pek çok yerinde olduğu gibi, bugün Türkiye için de her zamankinden daha büyük bir zorunluluk haline gelmiştir.

KAYNAKÇA

50 soruda Tarlabaşı Yenileme Projesi rehberi, Beyoğlu Belediyesi, 6. Daire.

Aksu, M., *Türkiye'de Çingene Olmak*, Ozan Yayıncılık, 2003.

Alpman, N., *Başka Dünyanın İnsanları Çingeneler*, Ozan Yayıncılık, 1997.

Barth, F., *Etnik Gruplar ve Sınırları*, Bağlam, 2001.

Başak Kültür Sanat Vakfı *Sorun Etme Ses Çıkar (SES-ÇIK)* araştırma projesi raporu, 2005.

Beck, U., "Politics of Risk Society", *The Politics of Risk Society*, Franklin, J. (Der.) içinde Blackwell, 1998, s.9-22.

Beşikçi, İ., *Kürtlerin Mecburi İskanı*, Yurt Kitap Yayın, İstanbul, 1991.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Türkiye Ofisi *Ülke İçinde Yerinden Olma Konusunda Yol Gösterici İlkeler*, İmaj Yayıncılık, 2005.

Bozkurt, N., *Denizi Kurutmak: Dünden Bugüne Zorunlu Göç ve İskan Politikası*, Belge, 2000.

Buğra, A., *Yoksulluk ve Sosyal Haklar* Sivil Toplum Geliştirme Merkezi Derneği için hazırlanan danışman raporu, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Politika Forumu, 2005.

—, *Kapitalizm, Yoksulluk ve Türkiye'de Sosyal Politika*, İletişim, 2008.

Castells, M., *Kent, Sınıf, İktidar*, Bilim ve Sanat, 1997.

Danziger, S. H. ve Haveman, R. H. (Der.), *Understanding Poverty*, Harvard University Press, 1992.

Davis, M., *Planet of Slums*, Verso, 2006.

Dinç, N. K. (Der.), *Göç Hikâyeleri*, GÖÇ-DER, 2008.

Ecevit, Y., "Türkiye'de Ücretli Kadın Emeğinin Toplumsal Cinsiyet Temelinde Analizi", *75 Yılda Kadınlar ve Erkekler*, Tarih Vakfı, 1998, s.267-284.

Erder, S., *İstanbul'a Bir Kent Kondu: Ümraniye*, İletişim, 1996.

—, *Kentsel Gerilim*, um:ag Vakfı Yayınları, 1997.

"Erdoğan: Sulukule'yi ucube halinden kurtaracağız", NTVmsnbc, 20.03.2008, http://www.ntvmsnbc.com/news/439760.asp

Erdoğan, N. (Der.), *Yoksulluk Halleri*, İletişim, 2007.

Ergün, N., "Gentrification Kuramlarının İstanbul'da Uygulanabilirliği", *İstanbul'da Soylulaştırma*, Behar, D. ve İslam, T. (Der.) içinde, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2006, s.15-30.

Güvenç, M. ve Işık, O., "A Metropolis at the Crossroads. The Changing Social Geography of İstanbul under the Impact of Globalization", *Of States and Cities*, Peter Marcuse ve Ronald V. Kepmen (Der.) içinde, Oxford University Press, 2002, s.200-217.

Harvey, D., *Justice, Nature and the Geography of Difference*, Blackwell, 1997.

—, *Şehir ve Toplumsal Adalet*, Metis, 2003.

—, "The Right to the City", *Divided Cities*, Richard Scholar (Der.) içinde, Oxford University Press, 2006, s.83-103.

I. Oğuz, "1980 Sonrası Türkiye'de Kent ve Kentleşme", Yüzyıl Biterken, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, V. 13, İletişim, 1995, s. 782-801.

İçduygu, A., "Transit Migration in Turkey: Trends, Patterns, and Issues", CARIM Research Reports, no 04, European University Institute, Floransa, 2005.

Kurban, D.; Yükseker, D.; Çelik, A.B.; Ünalan, T.; Aker, A.T., *"Zorunlu Göç" ile Yüzleşmek: Türkiye'de Yerinden Edilme Sonrası Vatandaşlığın İnşası*, TESEV, 2006.

Ögünç, P., "Tarlabaşı'nda 'cumbalı okazyon' günleri başladı", Radikal Cumartesi, 25.08.2007, http://www.radikal.com.tr/ek_haber.php?ek=cts&haberno=6912.

Öncü, A. ve Weyland, P. (Der.), *Mekân, Kültür, İktidar: Küreselleşen Kentlerde Yeni Kimlikler*, İletişim, 2007.

Marcuse, P., "Cities in Quarters", *Companion to the City*, Bridges, G. ve Watson, S. (Der.) içinde, Blackwell, 2000.

Massey, D., "Space/Power, Identity/Difference", *The Urbanization of Injustice*, Andy Merrifield ve Erik Swyngedouw (Der.) içinde, New York University Press, 1997, s. 100-116.

Mingione, E., "Urban Poverty in the Advanced Industrial World: Concepts, Analysis and Debates", *Urban Poverty and the Underclass: A Reader*, Mingione, E. (Der.) içinde, Blackwell, 1996, s.3-40.

Morris, L., "Dangerous Classes: Neglected Aspects of the Underclass Debate", *Urban Poverty and the Underclass: A Reader*, Mingione, E. (Der.) içinde, Blackwell, 1996, s.160-175.

Musterd, S. ve Ostendorf, W. (Der.), *Urban Segregation and the Welfare State: Inequality and exclusion in Western Cities*, Routledge, 2000.

Pınarcıoğlu, M. M. ve Işık, O., *Nöbetleşe Yoksulluk: Gecekondulaşma ve Kent Yoksulları: Sultanbeyli Örneği*, İletişim, 2005.

"Proleteryadan Prekarya'ya" - Loic Wacquant'la söyleşi: Express 2007/06, sayı 73, s.40-41.

Said, E., *Kış Ruhu*, Metis, 2000.

Sassen, S., *The Global City, New York, London, Tokyo*, Princeton UP, 1991.

Stevenson, D., *Cities and Urban Cultures*, Open University Press, 2003.

Şenol, L. Funda ve Cantek, L. "Vitrinin Dışı, Haritanın Dibi veya Kenar Mahalleye Dair Notlar", http://ilet.gazi.edu.tr/~fundac/vitrin.html

Tarlabaşı Yenileniyor, Beyoğlu Belediyesi Yenileme Projesi Broşürü, Beyoğlu Belediyesi, 6. Daire.

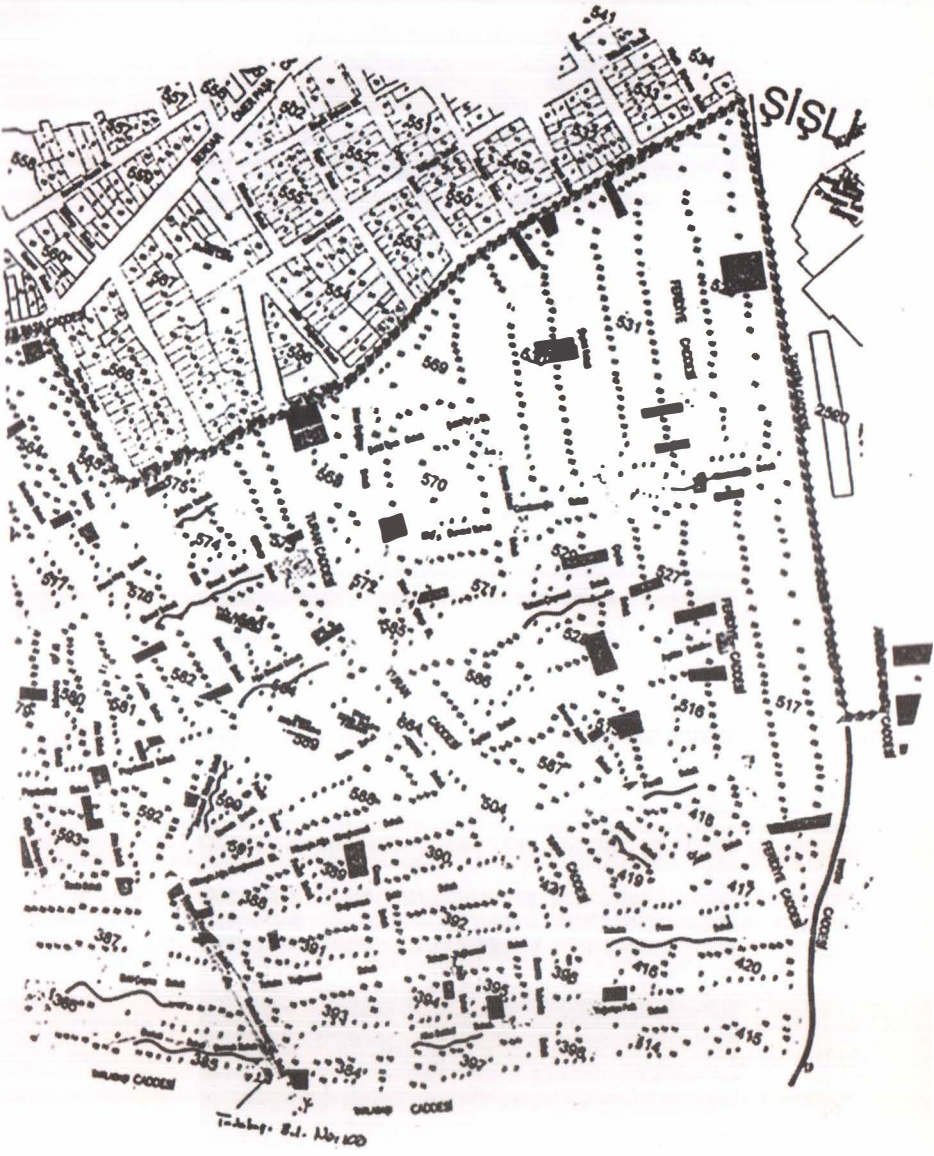
Türkiye'de Yerinden Edilen Kişiler Sorunu Geri Dönüş ve Zararların Tazmini İçin Eylem Kılavuzu, TOHAV, 2006.

Wacquant, L., Red Belt, Black Belt: Racial Division, Class Inequality and the State in the French Urban Periphery and the American Ghetto, *Urban Poverty and the Underclass: A Reader*, Mingione, E. (Der.) içinde, Blackwell, 1996, s. 234-274.

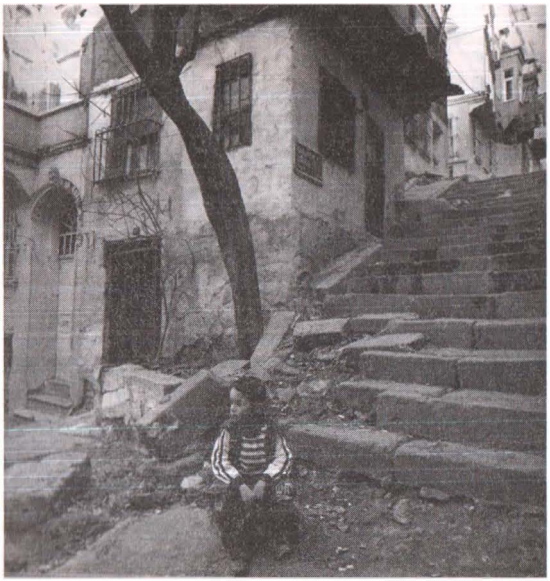
Yıldız, K. ve Düzgören, K., *Ülke İçinde Göç Ettirilen İnsanlar: Kürt Göçü*, Senfoni, 2002.
Yılmaz, B., "Yakındaki Uzak: İstanbul'un Bir Kentiçi Mahallesinde Sosyal Dışlanma ve Mekânsal Sürgün", Adanır, F. ve Keyder, Ç., Türkiye'de Büyük Kentlerin Gecekondu ve Çöküntü Mahallelerinde Yaşanan Yoksulluk ve Sosyal Dışlanma raporu içinde, 2006, s. 27-39. http://ec.europa.eu/employment_social/social_inclusion/docs/2006/study_turkey_tr.pdf
Yinger, J., Housing Discrimination and Residential Segregation as Causes of Poverty, *Understanding Poverty*, Danziger, S. H. ve Haveman, R. H. (Der.) içinde, Harvard University Press, 1992, s.359-391.

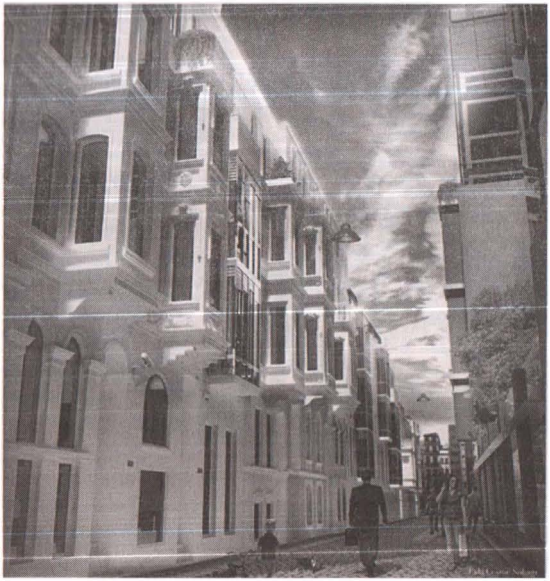
EK 1.1. Alan araştırması bölge krokisi

ŞİŞLİ
İSTİKLAL CADDESİ
TÜNEL CADDESİ
TARLABAŞI BULVARI
TARLABAŞI BULVARI
Tarlabaşı Bul. Müzesi

EK 1.2. Beyoğlu Belediyesi Yenileme Projesi Rehberi'nden seçilmiş sayfalar

Tarlabaşı Toplum Merkezi Deneyimi

Neşe Erdilek*

PROJE OLUŞUM SÜRECİ

Tarlabaşı Toplum Merkezi (TTM), göç mağdurlarının, kent yoksullarının, dezavantajlı grupların, marjinallerin, kent yaşamına uyum sağlama, ayakta kalabilme gayreti içindeki olan kadın, erkek ve çocukların çabalarına destek olmak amacı ile oluşturulan bir pilot projedir. Bu projeye başlarken ve merkezi oluştururken, bir anlamda deneysel bir çalışmanın içine girdiğimizi ve sonucunun benzer bölgelerde yapılabilecek uygulamalara bir örnek teşkil edebileceğini önceden düşünüyorduk ama yaşamın bize öğrettikleri tahminlerimizin ötesinde oldu. Bu nedenle deneyimlerimizi belgelemek ve paylaşmanın büyük yarar sağlayacağını düşünerek bu deneyi aktarma çalışmasına başladık.

Aslında en başından başlamak istiyorum. Genelde İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, Türkiye'deki tüm göç olgusu, iç, dış, transit göç ve bu göçlerin sosyal, ekonomik, kültürel etkileri üzerine araştırmalar yapar. Özellikle de son yıllarda Romanlar, Doğu ve Güneydoğu'dan göçertilen veya göçmek zorunda kalan zorunlu göç mağdurları, yasadışı transit göçmenler ile ilgili çalışmalar yürüten merkez, tüm bu kesimlerin bir arada yaşadığı Tarlabaşı'nda bir çalışma yürütmek ve kent yaşamına uyum süreçlerine yardımcı olmak için bir merkez oluşturmayı uygun gördü. Bu fikir ilk defa başka bir konu için yaptığımız bir toplantıda o zaman Merkez Müdürü olan Ayhan Kaya, Ulaşılabilir Yaşam Derneği'nden Başkan

(*) Proje Koordinatörü, Tarlabaşı Toplumunu Destekleme Derneği Başkanı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi İdari Koordinatörü.

Belgin Cengiz ve Hacer Foggo ile yaptığımız bir toplantıda ortaya çıktı. Nasıl yapabiliriz, nereden fon bulabiliriz diye düşünürken Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği'nin Demokrasi ve İnsan Hakları konusundaki mikro proje çağrısına başvurmaya karar verdik.

İlk defa bir Avrupa Komisyonu fonu projesine başvuruyorduk ve daha başvuru formunu doldururken ne kadar büyük ve sorumluluk gerektiren bir projeye giriştiğimizin farkına vardık. Daha sonra kabul edilenler arasında en başarılı projelerden biri olarak değerlendirildiğini öğrendiğimiz projemizi yazarken, öncelikle çalışacağımız alan ile ilgili bir ön araştırma yaptık. Projenin 'mantıksal çerçeve'sini oluşturmanın ne kadar önemli olduğunu son redaksiyonda kavradık. Metni bitirdikten sonra yazmaya başladığımız 'mantıksal çerçeve'de kendimizin de fark ettiğimiz boşlukların olduğunu gördük. Neyi nasıl yapacağımız konusunda kendi kafamızı netleştirmeden, kendimizi ikna etmeden, emin olmadan herhangi bir kuruma karşı da projemizi savunamayacağımız değerlendirmesini yaparak gerekli düzeltmeleri yaptık. Kabul edilen ikinci Avrupa Komisyonu projesini hazırlarken öncelikle 'mantıksal çerçeve'yi oluşturarak proje teklifini hazırladık.

Projeyi hazırlarken yaptığımız ön araştırmadan kısaca Tarlabaşı'nın yapısı aşağıda belirtilen şekilde tanımlanmıştır:

Projenin hedef bölgesi olan Tarlabaşı, Beyoğlu ilçesine bağlı semtlerden biridir. Beyoğlu'nun temel ekonomik gelir kaynağını eğlence, kültür ve turizm sektörleri oluşturmaktadır. Nüfusunun 35 bin civarında olduğu tahmin edilmektedir. Önceden azınlıkların yerleşim yeri olan bölgede, azınlıkların ayrılması sonucunda evlerin büyük kısmı vakıflara ya da Hazine'ye geçmiştir. Kamuya geçen meskenler ise bakımsızlıktan dolayı harabeye dönüşmüş, bazıları da işgal edilmiş durumdadır.

Tarlabaşı semtinin birbirinden farklı kültürleri taşıyan yerleşimcileri, alt gelir grubu olarak tanımlanan yoksul kesimlerden oluşmaktadır. Bu kişiler, bölgeye Türkiye'nin farklı coğrafyalarından ve farklı kültürlerinden gelip yerleşmişlerdir. 1990'lı yılardan itibaren de özellikle Doğu ve Güneydoğu'dan yoğun olarak bu semte göç başlamıştır. Toplam nüfusun % 35'ini oluşturan Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan (Mardinliler, Siirtliler, Karslılar) göç edenlerin yanı sıra, Romanlar, Taksim'e yakın bölgede ise Zimbabweliler, Ruandalılar, Senegalliler, Togolular ve Romanyalılar (yaklaşık % 3 yurt dışından gelen gruplar) oturmaktadır. Bunun dışında geçmişten beri bölgede yaşayan çoğu 1950'lerden sonra kırdan kente göç ile gelen eski yerleşim sahipleri de nüfusun % 40'ını oluşturmaktadır. İstanbul kentinin dolayısıyla Beyoğlu semtinin en

yoksul halkı, horlanan, aşağılan kesimleri travestiler, sokak çocukları, Afrikalılar, Tarlabaşı'nda bir araya gelerek kendilerine "yoksulluk" ortaklı yeni bir yaşam alanı kurmuşlardır. İstanbul'un zengin ilçeleri arasında yer alan Beyoğlu'na bağlı Tarlabaşı semti sakinleri, kendilerini Beyoğlu kültürünün (kent yaşamının) dışına itilmiş hissetmekte ve bu durum toplumla çatışma içinde yaşamalarına yol açmaktadır. Semtte aile sorunları, göç, yoksulluk, eğitimsizlik, çocuk istismarı, aile üyelerinin sağlık sorunları gibi sorunlar vardır. Tarlabaşı'nda ilköğretim yaşında olan çocukların yarıya yakını göç ile birlikte okullarından alınarak sokaklarda çalışmaya yönlendirilmişlerdir.

Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK)'nun "Sokakta Çalışan Çocuklar ve Ailelerinin Özellikleri" araştırması verilerine göre:

– Bölgede yerleşik yaşayan kişilerin % 56'sının işsiz olduğu belirlenmiştir.

– Tarlabaşı'nda oturan Doğu ve Güneydoğu'dan göç eden kadınların % 90,2'si okuryazar değildir.

– Ekonomik olarak ailelerin % 60'ı asgari ücretin altında bir aylıkla yaşamaktadırlar.

– Ailelerin % 63,5'i çocuklarının sokakta çalışmasını istemezken % 32,7'si ekonomik yetersizliklerden dolayı çocuklarını çalıştırmak zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir.

– Ailelerin geçim kaynağının % 56,7'sini çocuklar oluşturmaktadır.

– Çalışan annelerin oranı ise (temizlik işçiliği) % 13,3'tür.

– "Fiziksel ve Sosyo-Kültürel Değişim Bağlamında Beyoğlu'nda Suç Olgusunun Değerlendirilmesi" çalışmasına göre hırsızlık ve dolandırıcılık suçları 1993-1997 yılları arasında tam bir patlama yaşanarak Beyoğlu'nda sekiz kat artmıştır. 1998 yılında başlayan araştırmada 1600 civarında suç dosyasını inceleyen araştırmacıların en çok karşılarına çıkan semtlerin başında ise Tarlabaşı gelmektedir.[1]

Ön hazırlıklardan ve titiz bir başvuru formu hazırlama çalışmasından sonra "Yoksulluğun önlenmesinde Tarlabaşı Toplum Merkezi - Tarlabaşı Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin işletilmesi ve geliştirilmesi projesi" adlı projenin başvurusu Nisan 2005 tarihinde gerçekleştirildi.

Tarlabaşı Toplum Merkezi'nin ancak Tarlabaşı bölgesinin içinde bir mekânda faaliyette bulunursa semt sakinlerine erişilebileceği değerlendirmesi ile mahalle içinde birkaç katlı, içinde toplantı, atölye ve çeşitli etkinlikler için

1 A. Ünlü, Y. Alkışer, E. Edgü (2000), "Fiziksel ve Sosyo-Kültürel Değişim Bağlamında Beyoğlu'nda Suç Olgusunun Değerlendirilmesi", İstanbul Teknik Üniversitesi Araştırma Fonu No.1094.

yeterli alanları barındıran, bağımsız ve güvenlikli bir binaya ihtiyacımızın olduğu ortaya çıktı.

Proje ortağı olarak Ulaşılabilir Yaşam Derneği'nin yanı sıra bu proje ile doğrudan ilgili olduğunu düşündüğümüz Beyoğlu Belediyesi'ne de ortaklık teklifimizi götürdük. Oldukça olumlu karşılanan bu teklifimizden sonra Beyoğlu Belediyesi de Tarlabaşı Toplum Merkezi'ne Tarlabaşı semti içinde bir yer tahsis etmek üzere proje ortağı oldu.

Projeyi yaşama geçirirken destek almayı düşündüğümüz sivil toplum kuruluşları ile de çeşitli görüşmeler yaptık ve desteklerini aldık. Beyoğlu Kaymakamlığı'yla ilgili müdürlükler, Helsinki Yurttaşlar Derneği ve British Council da destekleyen kurum olarak projede yer aldılar. Projede görülen üretim ve eğitim faaliyetlerinin bir kısmı, Dünya Bankası kaynaklı "Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Fonu - Sosyal Riski Azaltma Projeleri"ne (SRAP) kabul edildi. Buradan sağlanan fon ile özellikle kadınlar için düşünülen dokuma atölyesi için Saori dokuma tezgâhları temin edildi.

Çok geniş kapsamlı olan projenin içinde yer alan faaliyetler için farklı kurumlardan fonlar sağlandı: Hollanda Konsolosluğu MATRA/KAP Programı (Ritim Atölyesi), Olof Palme Merkezi ve İngiliz Konsolosluğu (Yaratıcı Drama Atölyesi), ECA (merkezin ısıtma sisteminin kurulması), SÜTAŞ (çocuklara süt ikramı). Kurumların yanısıra birçok kişi merkeze gerek eşya, oyuncak ve kitap gerekse para bağışı yaparak destek oldular.

İlk projede Tarlabaşı Toplum Merkezi'nin aşağıda özetlenen faaliyetleri gerçekleştirmesi hedeflenmiş ve projede aşağıdaki maddeler yer almıştır:

EĞİTİM FAALİYETLERİ

- Türkçe dil eğitimi destek programları (okul öncesi çocuklar, kadınlar, yabancılar)
- İlköğretim okul eğitimine destek programları
- Okuma-yazma kursu
- Sosyal eğitsel faaliyetler (çocuklara yönelik)

SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ

- Psikolojik danışmanlık
- Sağlık danışmanlığı (ana-çocuk sağlığı, doğum kontrolü, verem, madde bağımlılığı, AIDS ile savaş, vb.)
- Hukuki yardım desteği (vatandaşlık hakları, aile hukuku, mülteci hukuku, vb.)

TOPLUMSAL KAYNAŞMA FAALİYETLERİ

- Bölge tanıtım toplantıları
- Kamu görevlileri bilgilendirme toplantıları
- İnsan hakları eğitimleri
- Sergiler
- Konserler
- Film, belgesel
- Yayınlar, vb.

SPOR ETKİNLİKLERİ VE ORGANİZASYONLARI

- Basketbol, voleybol ve hentbol dallarında gençlik spor takımları oluşturulması planlanmaktadır.

HEDEFLER

Semtte ilköğretimini tamamlamış ve/veya tamamlayamamış 15-20 yaş arası gençlerin mesleki ve eğitsel aktivitelere katılımı;

Semtte ilköğretim aşamasındaki ve sokakta çalışan çocukların sosyal ve eğitsel aktivitelerle desteklenmesi;

Gençler spor kulübünün oluşturulması;

Semt sakinlerinin bir dernek olarak örgütlenerek merkez faaliyetlerini devam ettirmeleri.

Bu değerlendirmelerden yola çıkılarak projeyle:

İstanbul ilinde kentsel alanda istihdam sorunu ve yoksulluğun gerekçelerinin belirlenmesi;

Göç ve sonuçları üzerinden yoksulluk sorununun güncellenmesi ve çözüm platformunun sorunun tüm bileşenleri ile kurulması;

Öncelikle kadınlar ve çocuklar için olmak üzere istihdam ve eğitimde model çalışmaların uygulanması;

Araştırma ve uygulama merkezinin kurulması ile yoksulluk ve istihdam sorununa ilişkin katılımcı çözüm modelinin oluşturulması ve geliştirilmesi beklenmektedir.

PROJENİN SAĞLAYACAĞI SOSYAL FAYDALAR

Farklı kültürler arası önyargıların giderilerek kültürel iletişimin sağlanması ve kentsel şiddetin önlenmesi;

Kentsel alanda yaygınlık gösteren toplumsal gerilimlerin şiddet yerine daha üretken ve barışçıl kanallara yönlendirilmesine katkıda bulunmak;

Bölge halkının ve ilgili gruplarla çalışma yürüten kurum ve kuruluş temsilcilerinin kapasite geliştirme programları aracılığı ile tutumlarının pozitif yönde geliştirilmesi.

KURULUŞ SÜRECİ

2005 yılının Aralık ayı sonunda Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği ile resmen sözleşme imzalandı ve proje başladı. Ancak, aslında Eylül ayı sonunda projemizin kabul edildiğini öğrenmemizden itibaren sözleşmede yer alan mekân belirtme zorunluluğu sebebiyle de Tarlabaşı'nda bir bina arayışına başlamıştık.

Öncelikle Beyoğlu Belediyesi'nden uygun bir bina talebinde bulunduk. Belediye tarafından Tarlabaşı'nda binaların mülkiyet ve doluluk-boşluk durumunu gösteren iki pafta verildi. Bu paftalarda boş olan ve özel mülkiyet dışında öncelikle Hazine, yerel idareler sonra da vakıflara ait binaları seçmemiz önerildi. Üç ay boyunca sokak sokak Tarlabaşı'nı elimizde paftalar dolaştık. Seçtiğimiz binaların ada ve parsel numaralarını (kapı numaraları paftalarda yoktu) not alarak grup grup belediyeye götürdük. Bu listelerde binaların numaralarına bakıldığında genellikle gerek mülkiyet durumları gerek fiziki koşulları (bazısının oturulamaz durumda olduğu) gibi nedenlerle uygun olmadıkları anlaşıldı. En sonunda Aralık ayında Belediye'nin bir vakıf ile görüşmesi sonucunda sözleşmede adres olarak da gösterebileceğimiz bir bina tarafımıza tahsis edildi. Yeni yıl içinde iki ay kadar vakıftan anahtar alma uğraşımız, vakfın yeni yönetim kurulunun binayı bize vermekten vazgeçtiği bilgisi ile sonuçsuz kaldı. Bina arayışı tekrar başladı. Artık neredeyse Avrupa Komisyonu'ndan gelen fon ödemesini iade etme durumuna geldiğimiz bir zamanda bulduğumuz kiralık bir binayı Belediye adına gönüllü bir kişinin kiralaması ile Nisan ayı sonunda bir mekâna kavuştuk. Kapı ve pencereleri takılmış ancak kaba badanası rutubet ile bozulmuş bu binanın tamir ve tadilatının Beyoğlu Belediyesi ve İstanbul Bilgi Üniversitesi tarafından tamamlanması Ağustos ayı ortalarını buldu. Gerekli büro malzemesi, teknik donanım ve mobilyaların alımı, faaliyetlerin ön hazırlıkların yapılması ile Tarlabaşı Toplum Merkezi'nin resmi açılışı 28 Eylül 2006 tarihinde yapıldı.

Proje başlangıç tarihi resmi olarak 2006 yılı başı olduğu için yer bulma konusundaki üç aylık gecikme önerilen iş planında aksamaya yol açmıştır. Bu nedenle Avrupa Komisyonu'na bir süre uzatma yazısı (zeylname) yazılmış ve proje süresinin üç ay uzatılması sağlanmıştır.

Yer arayışı süresince projede yer alan "Alan Araştırması"nın gerçek-

leştirilmesi için çalışmalara Devlet İstatistik Enstitüsü'nden bölge ile ilgili resmi demografik bilgilerin talep edilmesi ile başlanmıştır. Mart ayında başlayan alana yönelik çalışmalar, Mayıs ayında anketlerin bitirilmesi ve Temmuz ayında raporun hazırlanması ile merkezin resmi açılışından önce tamamlanmıştır. Daha fazla bilgi için alan araştırmasını gerçekleştiren Bahar Şahin'in değerlendirme makalesine ve saha raporuna (Ek i)'e bakılabilir.

Alan Araştırması'na başlamadan önce ilgili Vali Yardımcısı, İstanbul Beyoğlu Kaymakamlığı, Emniyet Müdürlüğü, İlçe Sağlık Daire Başkanlığı ve İlçe Milli Eğitim Müdürü ile görüşmeler yapılmış, gerek yapılacak alan araştırması, gerekse kurulacak merkez konusunda bilgi verilmiş ve destekleri alınmıştır. Daha sonra bölgedeki muhtarlıklar da aynı amaç ile ziyaret edilmiş, bölge ile ilgili bilgiler alınmıştır. Bölgedeki Sosyal Hizmet ve Çocuk Esirgeme Kurumu yetkilileri ve ilköğretim okulu müdürlerine de proje anlatılmış ve işbirlikleri sağlanmıştır. Tüm proje süresince AÇEV, TOHAV, TOG, Başak Kültür ve Sanat Vakfı, İstanbul Tabipler Odası, Göç-Der, Deniz Feneri gibi sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapılmış ve destek alınmıştır. Tarlabaşı'nda yasadışı olarak barınan yabancılara yönelik çalışmalar için Caritas, ICMC ve Helsinki Yurttaşlar Derneği ile görüşülmüş, ancak güvenlik gerekçeleri ile TTM'ye gelmekten çekinen yabancılara yönelik bir program gerçekleştirilememiştir.

Tarlabaşı'nda semt sakinlerinin büyük bölümünü oluşturan iki grup arasında birbirlerini tanımamaktan ve önyargıdan kaynaklanan önemli bir çelişki ve çatışmanın varlığını bölgede çalışmaya başlamadan önce biliyorduk. Romanlar ve Doğu ve Güneydoğu'dan zorunlu göç ile gelen çoğunluğu Kürt vatandaşlar arasındaki bu husumeti yok edecek bir ortamı yaratmak projenin en önemli hedeflerinden birisi idi. Bu nedenle alana çıkmadan önce bu grupların önde gelen kişileri ile görüşmek, gerek anketi uygulayacak anketörlerimizin güvenliğini gerek sonradan merkez faaliyetlerine katılımlarını sağlamak açısından önemliydi.

İlk görüştüğümüz grup olan Romanlarla yaptığımız toplantı oldukça moral bozucuydu. Grup başlangıçta merkez fikrini desteklerken, semtteki diğer yaşayanların ve Kürtlerin de merkezden yararlanabileceklerini öğrenmeleriyle büyük bir kriz doğdu. Kürtleri mahallenin huzurunu, ahlakını bozmakla suçlayan ve kendisinin mahallede çeribaşı sayıldığını söyleyen bir kişi 'Roman' çocukların 'Kürt' çocuklarla birlikte olmasını engelleyeceğini söyleyerek masayı terk etti. Böylece ilk doğrudan ilişkimiz böylece oldukça talihsiz başladı.

Kürt kökenli Tarlabaşılılarla yapılan toplantı daha sakindi ve ellerinden geldiği kadar merkeze destek olacaklarını, anketörlerimiz için de mahalleyi bilgilendireceklerini söylediler. Daha sonra bölgedeki Emniyet Müdürlüğü'ne gittiğimizde bu bölgenin kendileri için bile güvensiz olduğunu belirterek bize mobil telefon numaralarını verdiler. Bütün bu olumsuz ve önyargılı değerlendirmelere rağmen çalışmalarımıza başladık ve hiçbir sorunla karşılaşmadan alan çalışmasını bitirdik.

Merkez için bina bulunup tadilat başladığında merkezde çalışacak personel için duyuru ve araştırmaya da başladık. Öncelikle güvenlik sorumlusu ve sekreter arkadaşlarımızı seçtik. Merkezin ilk kuruluşu sırasında binaya sahip çıkmalarını ve çevre ile ilk temasları oluşturmalarını düşünüyorduk. Güvenlik sorumlusunda erkek olması, merkez adına çevrede esnaf ve semt sakinleri ile mesafeli ilişkiler kurabilecek ama saygı uyandıracak yaş ve kişilikte olması kıstaslarını arıyorduk. Güvenlik sorumlusu arkadaşımızı İstanbul Bilgi Üniversitesi Güvenlik Müdürü vasıtası ile bulduk. Daha önce üniversitede çalışmış şans eseri daha önce de aynı bölgede Elektrik İdaresi'nde çalışmış olan Selahaddin Kahrıman arkadaşımız merkezimize çok değerli katkılar sağladı. Merkez idari asistanının ise kadın olmasını ve kadınlarla ve çocuklarla ilişkileri kurmada yararlı olacağına inanarak anne olmasını tercih ettik. İlknur Yılmaz arkadaşımız gerçekten gerek merkezin kuruluşu sürecinde çevre ile kurduğu olumlu ilişkiler gerek daha sonraki katkıları ile merkezin mahallede kabul edilmesinde çok önemli rol oynadı. Güvenlik sorumlusu ve sekreter arkadaşlarımız Haziran 2006'da göreve başladılar.

Sosyal hizmet sorumlusu ve merkez yöneticisi olacak personel için Sosyal Hizmet Sorumluları Derneği iletişim ağına bir ilan verdik. Bu ilan ile yapılan görüşmelerden sonra Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Bölümü'nde bilim uzmanlığı çalışması yapan Ceren Suntekin arkadaşımızı seçtik ve Temmuz ayında göreve başladı. Genç yaşına rağmen örnek bir idarecilik gösteren arkadaşımız, Tarlabaşı Toplum Merkezi'nin başarılarında en büyük katkıyı sağlayan kişilerden biri oldu. Merkezin özverili biçimde çalışan çekirdek kadrosunun seçimindeki başarı, toplum merkezi olarak TTM'nin çalışmalarını verimli olarak sürdürmesinde önemli rol oynadı.

PROJENİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

Tüm Avrupa Komisyonu fonlu projelerde projenin sonlanmasından sonra sürdürülebilirliğinin sağlanmasının garantilenmesi de projenin kabul edilmesinde önemli bir kıstası oluşturur ve bu nedenle bu kurumlar aynı projeye çok

başarılı olduğunu kabul etseler de bir daha fon veremezler. Bu tavrın arkasında uluslararası fonların başlattığı ve ilk ivmeyi verdiği oluşumların ancak o ülkenin kendi kaynakları ve sermaye sahipleri tarafından sahiplenilirse yaşayabileceği gerçeği yatmaktadır.

Tarlabaşı Toplum Merkezi projesinde sürdürülebilirlik Tarlabaşı'nda bir dernek kurarak ve bu dernek kanalı ile TTM'nin finanse edilmesi şeklinde öngörülmüştü. 2007 yılına gelindiğinde toplanan bağışlarla bu tür bir merkezin devam ettirilemeyeceği görülerek kurumsal bir sponsor arayışına başlandı. Bu arada zaten birçok giderin proje bütçesinden karşılanamadığı ve küçük bağışların bile önemli olduğu düşünülerek bir an önce bağış toplayabilecek bir derneğin kuruluş çalışmalarına da başlandı. Kurucuları merkez çalışanlarından ve üniversite mensuplarından oluşan *Tarlabaşı Toplumunu Destekleme Derneği* 5 Haziran 2007'de resmen kuruldu.

2007 yılının ilk yarısı çeşitli bankalar, holdingler, ulusal ve Türkiye'de faaliyet gösteren uluslararası kuruluşların TTM'yi bir sosyal sorumluluk projesi olarak kabul etmeleri doğrultusunda başvurular, bu bağlantıları sağlamak için medya ve halkla ilişkiler şirketleri ile görüşmeler ile geçti. Her seferinde hazırlanan sponsor dosyası ve tanıtım CD'sinden çok etkilenen kurumların halkla ilişkiler sorumlularından öteye geçilemedi ve ne yazık ki asıl karar mekanizmalarında sosyal fonların değerlendirilme politikalarını belirleyen en üst yöneticilere ulaşılamadı. Avrupa Komisyonu fonu ile kurulan Tarlabaşı Toplum Merkezi Projesi Eylül 2007 sonunda sona erdi ve fonu kesildi.

Fon arayışı içinde, Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği aracılığıyla açılan yeni çağrılar da takip edilerek 'Çocuk Hakları' konulu bir çağrının varlığı öğrenildi ve en azından TTM'de çocuklar ile yürütülen çalışmaları bu kaynaktan finanse etmek için bu projeye başvurulabileceği düşünüldü. 11.07.2007 tarihinde Avrupa Komisyonu Katılım Öncesi Süreçte Sivil Toplumun Güçlendirilmesi: STK Hibe Programı, Çocuk Haklarının Korunmasını Güçlendirme Programı'na *'Tarlabaşı Çocukları Haklarına Sahip Çıkıyor'* isimli proje ile başvuruldu. Destekleyen kuruluş olarak, Tarlabaşı Toplumunu Destekleme Derneği, Toplum Gönüllüleri Vakfı (TOG), Başak Kültür ve Sanat Vakfı, Yeniden Sağlık ve Eğitim Derneği, Vatikan Büyükelçiliği Caritas Üniteleri, İstanbul Tabip Odası, Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV), Hangar Sanat Derneği, Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı (TOHAV), Türk Psikologlar Derneği, Türk Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği ve ortak olarak Ulaşılabilir Yaşam Derneği projede yer aldı. Proje kabul edildi ve 30.11.2007 tarihinde başladı. 12 ay süreli proje Kasım 2008 sonunda sona erecektir.

Kurumsal destek arayışı içinde özel bir ilişki ile ABD'de bir vakıf ile temasa geçilmiş, uzun haberleşmelerden sonra bir ailenin kurduğu bu özel vakıf da Kasım 2008'e kadar merkezin sürdürülmesi için gerekli kaynağın yarısını Tarlabaşı Toplumunu Destekleme Derneği kanalı ile vermeyi kabul etmiştir. Son durumda ise Tarlabaşı Toplum Merkezi'nin sürdürülebilmesi için gerekli yaklaşık aylık 19.000 YTL'yi 2009 yılı için sağlama çalışmamız sürmektedir.

Bir düşünce de TTM'nin SHÇEK'e veya yerel yönetimlere bağlı olarak varlığını sürdürmesi için görüşülmesiydi. Aslında Toplum Merkezlerinin kurulması ve yürütülmesi sosyal devletin görevidir ve bilindiği gibi SHÇEK'e bağlı resmi toplum merkezleri de vardır. Ancak zaten Türkiye çapında ve özellikle göç ile gelişen, çeşitli sosyal ve yoksulluk sorunları içinde yaşayan ilçe ve bölgelerde çok sayıda toplum merkezi açılması gereği var iken konuyu sadece kamuya bırakmak, kıt kaynaklar ve bürokratik işleyiş düşünüldüğünde çözümü geciktirmek anlamına gelmektedir. Bu koşullarda artık yerli sivil inisiyatiflerin de konuya el atarak destek vermesi gerekmektedir. Bu nedenle TTM'nin resmi kurumlar dışında sivil bir inisiyatif olarak devam etmesinden yanayız. Bu hem başarılı kadrosunun merkezde çalışmasının devamını garantileyecek hem de bürokrasinin olanak tanıyamayacağı bir esneklik içinde çeşitli yöntemlerin denenerek halka ulaşılabilmesi olanağını sağlayacaktır.

MERKEZ'İN OLUŞUMU VE ÇALIŞMALARI

Tarlabaşı Toplum Merkezi için büro malzemelerinin, teknik donanımın ve mobilyaların alımı, merkezi ve faaliyetlerini duyuracak afişlerin hazırlanması ve mahallede muhtarlık ve kahvelere asılması, etkinlikleri yürütecek eğitmenlerin bulunması, programların planlanması Ağustos ve Eylül aylarında gerçekleşti.

Proje başlangıcında yapılan hazırlık çalışmalarında okullar ve mahalle ziyaretleri gerçekleştirildi. Mahallelerde muhtarlara ve esnafa gidilerek merkez anlatıldı. Okullarda öğretmenlere, rehberlik uzmanlarına ve okul müdürlerine proje ve merkez hakkında bilgi verildi. Tarlabaşı'nda merkeze en yakın üç okulun öğrenci sayısı, Hüviyet Bekir İlköğretim Okulu 1000; Sururi İlköğretim Okulu 800 ve Ahmet Emin Yalman İlköğretim Okulu 800'dür. Bunun dışında merkeze Taksim İlköğretim Okulu, Dr. Tevfik Sağlam İlköğretim Okulu ve Piri Reis İlköğretim Okulu öğrencilerinden de başvurular olmaktadır. Öğretmenlerin de çocukları projeye katılmak için merkeze yönlendirmeleri sağlandı. Bu süreçte camilere de gidildi ve imamlarla görüşüldü. Semtte

yaygın olan komşuluk bilinci ve ilişkileri ile de projedeki ilgili faaliyetlerin kısa sürede duyurulması sağlandı. Resmi açılış öncesi Ağustos ayında 146 kişi merkeze gelerek kayıt oldu.

Merkezin 28 Eylül 2006'daki resmi açılışından bir hafta önce üst kattaki balkon camını kırarak giren hırsızlar bilgisayarlarımızı, yazıcı, tarayıcı ve faksımızı çaldılar. Sigortalı olan teknik malzemeyi tekrar almak için yine çalınır endişesi ile birkaç ay bekledik. Sonunda eski model ekranlar ile ekipmanımızı tamamladık. Proje bütçesinden karşılayamadığımız çeşitli kütüphane, masa, koltuk gibi eşya ve oyun odası için oyuncak, kitap gibi ihtiyaçlarımız için İstanbul Bilgi Üniversitesi'nden, üniversite çalışanlarından ve çevremizden bağışlar aldık.

Merkez çalışmalarında karşılaştığımız teknik bir sorun ısınma konusuydu. Binanın ısınmaya yönelik merkezi ısıtma veya soba bacası gibi herhangi bir altyapısı yoktu. Projede de ısınma altyapısını kurmak için bir bütçe kalemi koymamıştık. Bu ihtiyacımızı da bağış yolu ile çözmemiz gerekti ve ancak Şubat ayında ECA'nın desteğiyle mümkün oldu. Kış mevsiminin büyük kısmındaki Merkez çalışmaları, tüm çalışanların olağanüstü özverileri ile elektrik sobalarıyla ısınmaya çalışarak yürütüldü.

Tarlabaşı Toplum Merkezi internet sitesi için hazırlıklara da 2007 yılının Eylül ayında başlandı. Yine Merkez için gönüllü katkı olarak bir web tasarımcısı www.tarlabasi.org adresli siteyi Tarlabaşı Toplum Merkezi için hazırladı.

TTM'NİN İŞLEYİŞİ

Tarlabaşı Toplum Merkezi'ne her gelen kişi ile ilk görüşmeyi idari asistanımız yapar ve kimlik, erişim bilgilerini ve beklentilerini kapsayan bir form doldurur (Ek iii). Daha sonra sosyal hizmet uzmanımız derinlemesine bir görüşme yapar, Merkezden ne beklediği, hangi faaliyetlere katılabileceği konusunda bilgi verir ve bilgi alır. Çocuk başvurularında kesinlikle velisi ile gelmesi istenir. Velinin izin kâğıdı alınır. Çocuklar da ayrı bir form doldururlar (Ek iii-a).

Merkez etkinliklerine çok sayıda yerli ve yabancı (çoğu Avrupa Birliği çerçevesinde üniversiteler arası öğrenci değişim programı Erasmus öğrencisi) üniversite ve lisansüstü öğrencisi gönüllü olarak destek vermektedir. TTM'nin tüm faaliyetlerine destek olan gönüllüler merkezin vazgeçilmez unsurlarıdır. Profesyonel kadronun yükünü büyük ölçüde hafifleten gönüllüler olmadan birçok çalışmayı yürütmemiz mümkün olamayacaktı. Sayıları zaman zaman 40'ı aşan gönüllülerin çalışmalarının ve zamanlarının programlanması için bir gö-

nüllü koordinatörü gerekiyordu ve ikinci proje ile bu ihtiyacımız da karşılandı. Merkeze destek vermek için gelen her gönüllü de başvurduğunda bir form doldurur (Ek iii-c) ve gönüllü koordinatörü ile derinlemesine bir görüşme yapar. Gönüllülere gönüllülük kavramı, Tarlabaşı semtinin değerlendirilmesi, merkez faaliyetlerinde uymaları gereken ilkeler, davranış sınırları gibi konuları kapsayan, sosyal hizmet ile sevap, acıma, hayır kavramlarının farklılığını vurgulayan, haklar üzerinden davranışlarımızın belirlendiğini anlatan bir eğitim verilir. Bu eğitimler ve değerlendirme toplantıları süreklidir. Kayıt ve eğitimlerden sonra yürüttüğü etkinliğe başlayan eğitmen veya gönüllü her etkinlik sonunda uygulanan çalışmanın değerlendirmesinin ve katılım listesinin yer aldığı bir formu doldurarak gönüllü koordinatörüne teslim eder (Ek iv).

Merkezde her hafta belli bir gün ve saatte olmasına gayret edilerek değerlendirme toplantıları yapılır. Tüm aktivitelerin hazırlanan haftalık raporlarının getirildiği toplantıya, proje koordinatörü, merkez sorumlusu sosyal hizmet uzmanı, idari asistan, güvenlik sorumlusu, psikolog, gönüllü koordinatörü, çocuk aktiviteleri koordinatörü, yaratıcı drama eğitmeni ve katılabilen diğer eğitmenler katılırlar. Bu toplantılarda, proje koordinatörü TTM'yi ilgilendiren genel konular ile ilgili bilgi verdikten sonra her bölüm sorumlusu o hafta içinde yapılan işleri anlatır; ihtiyaçlarını, sorunlarını ve değerlendirmelerini paylaşır. Eleştiri ve özeleştiriler yapılır ve gerekli noktalarda çözüm üretilmeye çalışılır. Kısa ve uzun vadeli programlar üzerinde konuşulur, plan ve görev bölüşümü yapılır.

Ayrıca, TTM'nin gerek ana fon kaynakları gerek çeşitli etkinlikler için fon veren kuruluşlar verdikleri fonun amaçlar ve bütçe kalemleri içinde kullanımı ile ilgili raporlar talep etmektedirler. Bu nedenle Avrupa Komisyonu fonu için her ay, diğerleri için altı ayda bir ve proje bitimini takiben nihai olmak üzere sürekli raporlar hazırlanmakta ve gönderilmektedir. Belli aralıklarla merkeze gelinerek çalışmalar ve evraklar yerinde incelenmekte ve denetlenmektedir.

Çalışma saatleri sabah 10:00 ile akşam 18:00 arasındadır ancak gerektiğinde geç saatlere kadar da merkezde çalışma yürütülür. Aynı şekilde hafta sonu kapalı olan TTM gerektiğinde açılarak çalışma yapılabilmektedir. Tarlabaşı'nda okula giden çocuklar ile ancak öğleden sonra etkinlik yapılabilmektedir. Ağırlıkla da çocukların etkinlikleri okul çıkışı saatlerinden (saat 15:00) sonra yoğun olarak gerçekleştirilebilmektedir. Yetişkinler, ki bu kadınları kapsamaktadır, özellikle kış günlerinde öğle ve sonrasında çalışmalara katılabilmektedirler. Bunun temel sebebi mahallenin yapısıdır. Kadınlar

çocukları okula gönderdikten sonra yatmakta ve geç kalkmaktadırlar. Böylece yakıt tasarrufu yapılmakta ve öğün ikiye indirilmektedir. Mahallede yaşam öğlene doğru başlar ve kadınlarla olan çalışmalar da öğleden sonra saatlerinde gerçekleştirilir.

Tüm etkinliklerde başlangıçta katılım ve saatinde başlamak sorun olmaktadır. Genellikle disiplinli yaşam deneyimi olmayan semt sakinlerine ve çocuklara bu alışkanlığı edindirmek zaman almaktadır. Ama kullanılan çeşitli ikna, ödüllendirme ve gerektiğinde birkaç ders veya etkinliğe katılmama yaptırımları gibi yöntemlerle bu alışkanlık yaratılmaya çalışılmaktadır.

Merkezin sadece eğitim ve danışmanlık hizmeti verdiği baştan beri vurgulanmış ve büyük bir yoksulluğun hüküm sürdüğü mahallede TTM'den hiçbir ayni veya nakdi yardım alamayacakları bilinci mahalleye verilmiştir. Aynı şekilde merkeze gelenlerden de hiçbir hediye v.b. kabul edilmemesi, onlardan hiçbir nakdi talepte bulunulmaması uygulanan en önemli kurallardan birisidir.

TTM faaliyetleri çevresine zarar verecek davranış bozuklukları gösterenler dışında herkese açıktır. Küçük büyük tüm bireylerin kişiliklerine saygı her aşamada gözetilen bir ilkedir. Çocuklara hiçbir şekilde bağırmaya veya sert bir tavıra izin verilmez. Her an kendilerini dinleyecek ve sorunlarını anlatabilecekleri bir sorumlu vardır. Birbirlerine şiddet uygulamalarına kesinlikle izin verilmez ve yaptırımının TTM faaliyetlerine katılmama olduğunu bilirler. Oyun odasında ve çalışmalarda silah ve şiddet ile ilgili hiçbir obje veya konu bulunmaz. Barış, doğanın ve hayvanların korunması, dostluk, farklılıkları tanımak ve hoşgörü bilinci her aktivitede vurgulanır. Merkezde görünür alanlarda sigara içilmesi yasaktır.

TTM'DE YÜRÜTÜLEN FAALİYETLER

TTM'de her ne kadar hedef kitle tüm Tarlabaşı halkı olsa da çalışmalarda ağırlıkla en dezavantajlı gruplar olan kadınlar ve çocuklara ağırlık verilmektedir. Merkeze erkekleri çekebilmek çok zor olmaktadır, bu konuda yeni yöntemler araştırılmaktadır.

Kadınlar İçin Yürütülen Faaliyetler

Kadınlarla ilişkili olarak öncelikle geliştirilen SRAP projesi kapsamındaki Saori tezgâhları ile dokuma eğitimi ne yazık ki kadınlar tarafından ilgi görmedi. Yapılan değerlendirmede kadınların köydeki yaşamlarında dokuma uğraşından bunaldıkları ya da takı yapımı, spor gibi daha modern olarak gördük-

leri aktivitelerle ilgilenmek istedikleri saptandı. Bu aslında projenin en başından itibaren gerçekten katılımcı bir yaklaşımının olmasının pratikte de ne kadar önemli olduğunu, her projenin başarısı için şart olduğunu gösteren bir örnektir.

Bölgenin birincil ihtiyacı olan okuma-yazma eğitimi için İlçe Halk Eğitim Merkezi'nden ve AÇEV'den destek alınarak kadınlar için okuma-yazma kursu açıldı. Bu kurs büyük ilgi gördü ve sürekli bir etkinlik olarak devam etti. Ne tür etkinlikler istendiği sorulduğunda kadınlar spor yapmak istediklerini belirttiler. Gönüllüler ile spor çalışmaları düzenlendi. Ayrıca kadınlara yönelik takı ve ahşap boyama kursları başlatıldı; kurslar hâlâ devam etmektedir. Ürünler Anneler Günü'nde düzenlenen kermeste satıldı ve yılsonu şenliğinde sergilendi.

Küçük çocukları olan kadınların çalışmalara rahat katılabilmelerini sağlamak amacı ile çocukların anneleri çalışırken kalabilecekleri bir oyun odası hazırlandı. Semtte bulunan Kız Meslek Lisesi ile görüşülerek anaokulu öğretmenliği öğrencilerinin stajlarını oyun odasında yapmaları sağlandı.

Kadınlarla semt sorunlarının konuşulduğu sohbet toplantıları, anne-çocuk sağlığı konusunda eğitim toplantıları, psikolog ile toplantılar düzenlendi.

• İstanbul Bilgi Üniversitesi Psikoloji Bölümü öğrencileri tarafından "Çocuğum Beni Dinlemiyor" adlı bir panel düzenlendi. Toplantıda; çocuklarla olan iletişim, caydırıcı cezalar, annelerin çocuklarına koydukları kurallar, kendilerini nasıl dinletecekleri gibi konular ele alındı.

• Kadın Kadına Sohbet adlı toplantı düzenlendi. Toplantıda çevre kirliliği, uyuşturucu, sokaklarda rastgele sıkılan silahlar ve bunun sonucunda yaralanmalar tartışıldı.

• Merkez psikoloğu ve sosyal hizmet uzmanı tarafından uyuşturucu ve madde bağımlılığı ile ilgili aile bilgilendirme eğitimi verildi.

• Kadınların en çok üreme sağlığı ve anne-çocuk sağlığı gibi konularda sıkıntıları olduklarını belirtmeleri üzerine Türkiye Aile Planlama Vakfı (TABV) ile görüşülerek bu konularda seminerler verilmesi sağlandı.

• Yeniden Sağlık Derneği ile görüşülerek uyuşturucu madde kullanımını önleme ve farkındalık programları yapıldı. On kişilik gruplar halinde yapılan seminerlere toplam 40 kadın katıldı.

Sohbet Toplantıları

Veliler ile çocukları ilgilendiren konularda sohbet ve tanışma toplantıları düzenlenmekte, çocukları ile ilgili çeşitli konularda velilerin de bakış açısı değerlendirilmektedir.

Atölye sorumlularının velilerle gerçekleştirdiği toplantılar dışında, madde bağımlılığı ve çocuklarımızı koruma yöntemleri, üreme sağlığı eğitimi, anne ve çocuk ilişkilerinde ceza ve sınır koyma eğitimi, sağlık eğitimi, kadın kadına sohbet ve çevrede yaşadıkları sıkıntılar ve endişelerine yönelik toplantılar yapıldı. Bazı toplantılar Tarlabaşı'nda yaşanan çeşitli olaylara bağlı olarak planlandı. Silahsızlanma eğitimi için Umut Vakfı ve Uluslararası Af Örgütü ile çalışıldı. Evde, okulda, sokakta yaşanan şiddet ile ilgili şiddetin tanımı ve türleri ile ilgili konuları kapsayan sohbetler yapıldı. Bu sohbet toplantıları az katılımcı ile fakat sıklıkla yapıldı. 2008 Haziran ayına kadar toplam 10 oturum yapıldı. Her oturum için katılımcı kadın sayısı 5-6 idi. Toplamda 50 kadın sohbet toplantılarına katıldı.

Çeşitli Konularda Atölyeler

Veliler ile çocukları ilgilendiren konularda, işbirliği yapılan kuruluşların da desteği ile toplantılar ve atölye çalışmaları yapılmaktadır. Çocuk eğitimi, okul başarısı ile ilgili sorunlar, sağlık konuları, madde bağımlılığı, çocuk-ergen gelişimi, doğru beslenme ele alınan konular arasında yer almaktadır.

Çocuk istismarı, koruma, önleme, uzmanlar ve gönüllülerin yaptıkları üreme sağlığı eğitimleri, ergenliğe geçişte sorunlar ve çözümler, sigara ve madde bağımlılığı çalıştayları yapılmıştır. Çalıştaylarla ilgili olarak İstanbul Bilgi Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nden destek alınmıştır. Bu konularla ilgili sunumlarını psikoloji öğrencileri kadınlara atölyeler halinde sunmuşlardır. Üç adet atölye yapılmış, 25 kadın katılmıştır.

ÇOCUKLAR İÇİN YÜRÜTÜLEN FAALİYETLER

Çocuklarla yürütülen çalışmalar TTM'de önemli bir yer tutmaktadır. Tarlabaşı'nda risk altındaki en önemli grup olan çocukların sokakta ve mahallede hüküm süren şiddet, yasadışı ilişkiler, uyuşturucu trafiği ve satışı, çevre kirliliği gibi zararlı etkilerden korunması en önemli hedeflerimizden birini oluşturuyor.

Bu ortamda çocuklarının okul dışı zamanlarını merkezde çeşitli etkinliklere katılarak geçirmeleri ailelerde büyük bir güven duygusu yaratıyor. Özellikle de çocukların programlı aktivitelere katılmadığında evden aranmaları, çalışmalar uzadığında yine ailelere haber verilmesi, aktiviteleri yürüten eğitmenlerin aileler ile çocuklarının durumu ile ilgili görüşmeler yapmaları bu güvenin sağlanmasında önemli rol oynadı. Hatta merkezin açılmasından iki ay sonra görüşülen bazı aileler 'siz bizim çocuğumuzu iki ayda bizim 10 yılda tanıyamadığımız kadar tanımışsınız' dediler ve birçok aileden bu konuda teşekkür aldık.

Merkezde çocukların katılabileceği çeşitli aktivitelerin yanısıra doğrudan yararlandıklarını gördüğümüz etüt çalışmaları da ağırlıklı bir etkinlik alanını oluşturuyor. Çocukların derslerine yardım amacı ile yürütülen etütler Matematik, Türkçe, Sosyal Bilgiler, İngilizce gibi konularda yoğunlaşmaktadır. Çocuklar gerek sınavlarına hazırlanmak gerek ödevlerini yapmak için okuldan çıktıktan sonra doğrudan merkeze gelmekteler. Çocukların ders çalışmaya koşarak gitmelerinin neredeyse hiç rastlanmayan bir durum olduğu düşünülürse merkezin bu çocukların hayatlarındaki yeri daha iyi anlaşılabilir. Evlerinde kendi yatakları bile olmayan çocukların ders çalışabilecekleri bir ortamı bulabilmeleri mümkün değil. Ailelerin eğitim durumları da göz önüne alındığında evde onların derslerine yardım edecek kimseleri yok. Okulda sınıflar kalabalık ve öğretmenlerin çocuklar ile tek tek ilgilenme olanakları da bulunmuyor. Faydalanabilecekleri kaynak kitaplara erişmeleri de ancak merkezde bağışlarla toplanan çeşitli ansiklopedi ve kitapların bulunduğu kütüphane sayesinde olabiliyor. Bu durumda etütler gerçekten çocukların

eğitimindeki başarıları için çok hayati önem taşımakta. Üniversite öğrencisi ve yabancı gönüllüler bir program içinde her gün çocukların dersleri ile ilgileniyorlar. Sene sonunda birçok aile ve ilişkide olduğumuz okullardaki öğretmenler çocukların başarılarındaki olumlu gelişme nedeniyle TTM'ye teşekkür etmekteler.

Çocuklara Verilen Eğitimler

Oyun Grubu

Merkezimizde okul öncesi çocuklarla yapılan etkinliklerin eksikliği tespit edilmiş ve 0-7 yaş döneminin çocukların eğitimleri için önemi göz önünde bulundurularak 5 yaşındaki çocuklar için bir oyun grubu açılmıştır. Şubat-haziran ayları arasında toplam 17 oturum yapılmıştır. Oyun grubunun hedefi gelen çocukların sosyal becerilerini arttırmak, iletişim becerilerini geliştirmek olarak konulmuştur. Bu 17 haftanın sonunda düzenli katılım gösteren çocuklarda daha az saldırgan tavırlar, sıra bekleme, oyun kurallarına sadık olma gibi davranışların sıklaştığı gözlenmiştir.

Hijyen ve Sağlık Konuları

Çocuklara yönelik sağlık eğitimleri verilmektedir. Ağız ve diş sağlığı, hijyen, madde bağımlılığını konu alan çeşitli eğitimler verilmiştir. Bütün öğrenciler yaş gruplarına göre bu eğitimlerden yararlanmışlardır.

Tuvalet Sonrası Beden Temizliği Eğitimi

Merkezde tuvaletlerin kullanımıyla ilgili problemlerin giderilmesi için şubat ayında planlanan tuvalet sonrası beden temizliği eğitimi 60 kız ve erkek çocuğa verildi.

Eğitimde üzerinde durulan başlıklar aşağıda sıralanmıştır:

- Cinsel bölgenin temizliği
- Erkeklerin ve kızların ergenlik döneminde vücudundaki değişimler
- Tuvalet sonrası beden temizliği
- Adet döneminde temizlik ve bakım
- Adet döneminde kullanılabilecek malzemeler (ped, tampon, pamuk, vb.) ve kullanımları.

Çocuklarla Yapılan Çeşitli Atölyeler

2007 Ocak - Çocuklar için ağız sağlığı eğitimi Diş Hekimi Işıl Nurlu tarafından 30 öğrenciye verildi.

2008 Mart - Almanya'dan gelen Sosyal Pedagoji öğrencileri ile iki günlük sosyal beceri içerikli atölye çalışmaları yapıldı.

2008 Mart - Hollanda'dan gelen Sosyal Pedagoji öğrencileri ile üç günlük sosyal beceri içerikli atölye çalışmaları yapıldı.

Çocukların Refah Düzeyini Arttırıcı Aktiviteler

Bu aktiviteler, Tarlabaşı'nda çok çeşitli yoksunluklar yaşayan çocuklara yönelik faaliyetleri kapsamaktadır. Çocukların kendilerine güven ve öz saygılarını geliştirecek, beceri ve yeteneklerinin ortaya çıkmasını sağlayacak, sosyal sorumluluk bilinci olan, çevresine duyarlı, ortak çalışma ve işbirliği kültürünü geliştirecek bu aktiviteler aşağıda belirtilmiştir. Ayrıca çocukların kendi istedikleri ve ilgilendikleri konularda yeni aktivitelerin de ele alınması öngörülmektedir. Aktiviteler süresince atölye sorumluları, veliler ile düzenli olarak değerlendirme toplantıları yapmaktadırlar.

Alternatif Sanat Atölyesi

Atölye aktiviteleri aracılığı ile çocukların sosyalleşme süreçlerinin desteklenmesi ve kişisel gelişmelerinin pozitif olarak yönlendirilmesi amaçlanmakta-

dır. Sanat eğitimi programı ile çocukların bu alandaki yeterliliklerinin arttırılmasından çok bu sayede sosyalleşmeleri, sanatsal algılarının özgüven ve yaratıcılıkları ile kişisel gelişimlerini desteklemesi beklenmektedir.

Uygulanan Program

İki boyutlu çalışmalar: a) Çizgisel çalışmalar; b) Renkli çalışmalar

Üç boyutlu çalışmalar: a) Modelaj; b) Heykel; c) Tasarım; d)Artık malzeme kullanımı (rekreasyon-yeniden düzenleme)

Eser incelemeleri: a) Reprodüksiyon; b) Film ve video bantları; c) Dia, tepegöz gösterimleri; d) Sergi ve müze gezileri

Diğer disiplinler: fotoğraf, tekstil, grafik, baskı, ebru, mum yapımı, alçı kalıp, mozaik, vitray, karikatür, anatomi, kolaj, mask başlıkları.

Çocukların ürünleri 2007 yılsonu şenliğinde İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde sergilendi. (Daha kapsamlı bilgi, atölye eğitmeni Ulaş Çıbuk'un yazısında yer almaktadır.)

Yaratıcı Drama

Yaratıcı drama, çocukların kendilerini ifade etmelerinde bir araçtır. Doğaçlama ve rol yapma gibi tiyatro ve drama tekniklerinden yararlanarak grup

çalışması içinde oyunlar geliştirilen yaratıcı bir faaliyettir. Yaratıcı drama, çocukların özgün düşüncelerini yaratıcı biçimde ifade etmelerini teşvik eder, eleştirel düşünme yeteneği ve birlikte çalışma alışkanlığı kazandırır. Ayrıca, sosyal gelişimi sağlarken kendilerine güven duyma ve karar verme kabiliyetlerini geliştirir, dil ve iletişim becerileri kazandırır ve soyut kavramları somutlaştırma, imgelem gücünü, duygularını ve düşüncelerini geliştirmeyi sağlar.

Tarlabaşı Toplum Merkezi çatısı altında sürdürülen Yaratıcı Drama etkinliğinin amacı, faaliyetlerinden yararlanmak isteyen farklı kültür ve ekonomik seviyelerdeki çocuk ve gençlerin düşünsel ve yaşamsal yaratıcılıklarını geliştirerek, kendini ifade edebilme, karşısındaki kişiyle empati kurabilme, sorunlar karşısında alternatif çözümler üretebilme becerilerini arttırmaktır. Atölyeler katılımcıların yaş, beceri ve eğitim durumları göz önüne alınarak 7-9, 10-12 ve 13-15 yaş gruplarına ayrılmıştır.

Atölyelerin ilk aşamalarında farklı kültür ve ekonomik süreçler içerisinde büyümekte olan katılımcıların kaynaştırılması, atölye bilincinin ve disiplininin öğretilmesi, oyun-kural ilişkilerinin kurulması hedeflenmiş, oyunla öğrenme yöntemi uygulanarak grubun kaynaşması ve gerekli bilgi ve disiplinleri almaları sağlanmıştır.

7-9 Yaş Grubu

Tüm erkek katılımcılarda sınıf, okul ve atölye disiplini eksikliği saptandığından öncelikle bu sorun üstüne gidilmiş ve atölyede nasıl davranılması gerektiği bilgilendirmesi (atölyeye zamanında katılım, lidere uyum, oyun-kural ilişkisi, vb.) üzerine çalışmalarla başlanmıştır.

Katılımcıların gerek sosyal çevrelerinden gördükleri, gerekse yaşlarından kaynaklı olarak şiddet ve küfür, argo kullanmaya eğilimleri gözlenmekteydi. Bu nedenle oyun sırasında bilinçli/bilinçsiz şiddet eğiliminin giderilmesi, küfür ve argo kelimelerin atölye sırasında kullanılmaması kurallarıyla bu eğilimlerden bir nebze olsun uzaklaşmaları amaçlanmış, çeşitli oyunlarla (körebe, kör araba, ayna, görünmez adam, vb.) grup içinde güvenin ve arkadaşlık bağlarının pekiştirilmesi sağlanmıştır.

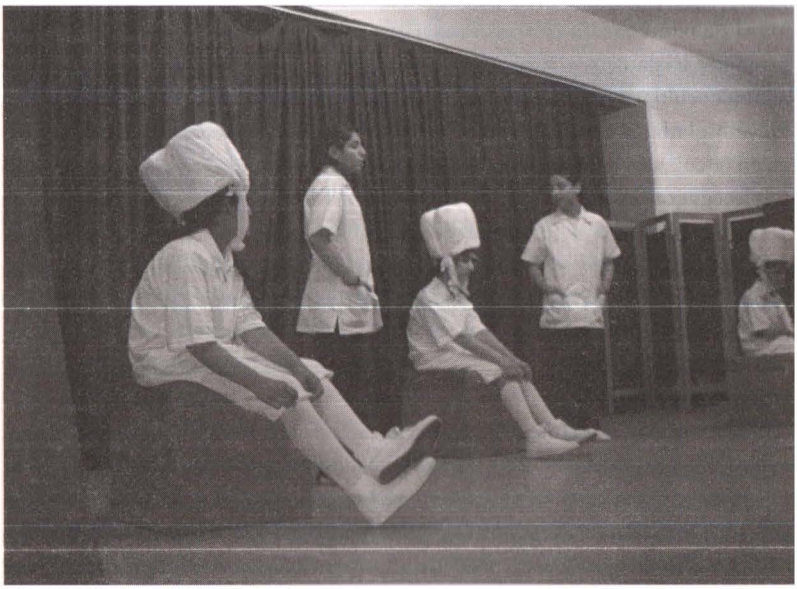
Katılımcıların en büyük sorunu eğitim eşitsizliğinden kaynaklı (okudukları okuldaki sınıfın kalabalık olması, eğitim araç ve gereçlerinin zamanında temin edilememesi, mensup oldukları ailelerin eğitim seviyesi düşüklüğü, vb.) "okuma-yazma" becerisi eksikliğidir. Bu nedenle kelime dağarcığı geliştirilmesi, harf ve hece ilişkisinin kurulması için çeşitli kelime oyunları (kelime türetme, kelime ilişkisi vb.) oynanmıştır.

Atölye çalışması süresince zamanla grupta, belirgin bir şekilde atölyeye zamanında katılma; atölye oyunlarının kurallarını öğrenme, uyma ve sürdürme; oyunlar sırasında küfür, argo ve benzeri kelimelerin kullanımının azalması; oyunlar sırasında veya istirahat zamanında şakalaşmalardaki şiddet eğiliminde düşüş; kelime oyunlarındaki beceri ve yaratıcılıklarının ve var olan yaratıcılıklarını yönlendirebilme yeteneklerinin artışı görülmüştür.

10-12 Yaş Grubu

Yaratıcı Drama'nın vazgeçilmez unsuru doğaçlamadır. Atölyenin ikinci aşaması olarak tanımlanabilecek diğer aşamamızda grup üyelerinin kendilerini ifade yeteneklerinin artması, ergenlik geçiş süreci içinde azalan yaratıcılığın tekrar ortaya çıkması, bireysel ve grupsal çalışmaların pekişmesi ve gizli/açık liderlik kimliklerinin gelişmesi vb. amaçlanmıştır. Taklit, sözsüz oyun, fotoğraf çalışması, heykel oyunu, canlanan resimler gibi doğaç oyunları teknikleri kullanılmıştır.

Eğitim boyunca grup, atölye kimliğini çalışmalarıyla yansıtmayı başarmış ve bunun sonucu olarak ortak kararla "Atölye Ara Dönem Gösterisi" hazırlama aşamasına geçilmiştir. Sergilenecek oyunların seçiminde, 10–12 yaş grubunun zevk alarak sergileyebilmesi ve sınırlı zamanda hazırlanabilecek ol-

ması dikkate alınmıştır. Seçimli olan metinler insan ve doğa sevgisi temalarını işleyen oyunlardır.

13-15 Yaş Grubu

Bu grup üyeleri ile de hedeflenen, kendilerini ifade yeteneklerinin artması, ergenlik süreci içinde yok olmaya yüz tutmuş yaratıcılığın tekrar ortaya çıkması, bireysel ve grupsal çalışmaların pekişmesi ve gizli/açık liderlik kimliklerinin gelişmesi olmuştur. Yine taklit, sözsüz oyun, fotoğraf çalışması, heykel oyunu, canlanan resimler vb. doğaç oyunları teknikleri kullanılmış ve oyun sergileme aşamasına geçilmiştir.

Oyunların seçimi grubun isteği doğrultusunda, 13–15 yaş grubunun sergileyebileceği, herkesin sergilerken zevk alabileceği, atölye çalışma saatleri içerisinde çalışılabilecek, seyircinin de zevk alarak seyredebileceği umularak yapılmıştır. Gösteri için seçilen metin, ergenlik dönemi içindeki gençlerin büyüklerin dünyası üstüne bir eleştirel güldürüdür.

Müzik Atölyesi

Tarlabaşı'nda Romanlar arasında yaygın olan müzisyen ailelerin çocukları da doğal olarak müzikle ilgilenmektedir. Daha önce kendi aralarında çalışmalar yapan ve kendilerine "Küçük Laçolar" adını veren çocuk müzik grubu TTM'de temel müzik eğitimi almak üzere gönüllü bir müzik eğitmeni ile çalışmalara başladılar. Küçük Laçolar ile başlayan ilk müzik atölyesi diğer müzisyen çocukların da merkezde çalışmalara katılmak üzere gelmeleri ile gelişmeye başladı. Müzik grubu elemanı 4 çocuktan müzik çalışmaları yapmaya gelen çocuk sayısı 10'a çıktı. Bu atölyenin daha kapsamlı bir programla gelişebileceği görüldü.

Küçük Laçolar, Pera Güzel Sanatlar Müzesi, TED İstanbul Koleji, İstanbul Bilgi Üniversitesi Bahar Şenliği, Beyoğlu Rotary Çocuk Evi ve RengAhenk Cihangir Festivali'nde konserler vermiş ve çeşitli radyo ve televizyon programlarına katılmışlardır.

Ritim-Dans Atölyesi

Ritim Atölyesi bir eğitim ve pedagojik süreç olarak katılımcıların zihinsel, ruhsal, duygusal, fiziksel ve sosyal gelişimine uygulamalı bir katkı yapar. Eğitmen, sanatın yaratıcı gücünden yararlanarak çocukların kişisel yeteneklerini keşfetmelerine ve geliştirmelerine yardımcı olur. Ritim ve müzik çalışmaları özellikle çocukların, değerleri içselleştirme süreçlerinde kendilerini ve

başkalarını anlamalarına ve kendilerine güven duygularının geliştirilmesine yardımcı olur.

TTM'de bir dönem yürütülen ve bir gösteri düzenleyen Ritim Atölyesi, bu etkinlik için bulunan fonun bitmesi ve eğitmenin ayrılması ile sonlandı. Daha sonra çocuklardan dans talebinin daha çok gelmesi ve gönüllülerin bu konuda ilgilerinin daha yoğun olması üzerine ritim atölyesi yerine dans atölyesi düzenlenmiştir. Bir Alman gönüllü eğitmenle yürütülen Dans Atölyesi ilk ürünlerini üç farklı grupla 2 Nisan 2008 akşamı Bilgi Üniversitesi Dolapdere Kampüsü'ndeki sahnede gösterdi. Eğitmenin ayrılması ile ara verilen Dans Atölyesi Mayıs ayında bir İtalyan gönüllünün desteği ile yine açıldı. Atölye yılsonu Bahar Şenliği'ne de bir dans gösterisi ile katıldı.

Öykü Atölyesi

Atölyenin amacı, çocuklara kültür ve sanatı üretme ve tüketme yollarını kavratmak, okumaya teşvik etmek, kitap okumayı ders kitapları ile sınırlı bir zorunluluktan çıkarıp keyifli ve tercih edilen, çocuğun zaman ayırmak istediği bir uğraşı haline getirmek, çocuk yazınındaki farklı türlerle tanışmalarını sağlamak, beğenilerini yükseltmek, yaratıcılık becerilerini keşfetmek ve geliştirmektir.

Farklı kültür ve ortamlardan gelen çocukların aynı platformda birbirlerini dinleyebilmelerini sağlama ve birlikte çalışarak bir ürün ortaya koyabilmelerine olanak tanıma, kelime haznelerini geliştirme, yazma ve konuşmada akıcılığı pekiştirme, neden-sonuç ilişkisini kavratma, kendilerini gerek sözel olarak gerekse yazı ve resimle ifade edebilme becerilerini geliştirme, hiç var olmayanı tasarlama cesareti verme ve özendirme amaçları doğrultusunda belirtilen konular işlenmiştir.

Haftada bir gün yapılan Öykü Atölyesi amaç ve hedefine kısa sürede ulaşmıştır. Grup çalışması olarak yapılan çalışma sonucunda ortak yazılan birçok hikâye meydana gelmiş, resimlerin anlattığı olaylar yine atölyeye katılan çocuklar tarafından hep birlikte öyküleştirilmiştir. Bu çalışmalar TTM giriş katında sergilenmektedir.

Fotoğraf Atölyesi

Atölyeyle çocuklara, yoksulluk ve mahallelerindeki atmosfere hapsolmuş yaşamlarında fotoğrafla kendilerini ifade etme şansı sunmak, yaratıcılıklarını teşvik etmek, bakışaçılarını zenginleştirmek ve bir rahatlama platformu sunmak amaçlanmıştır.

Atölye, fotoğrafı bir ifade aracı olarak kullanarak, kendi seçecekleri temalar üzerinden, yaşadıkları ortamı foto-röportaj tarzında fotoğraflamalarını kapsamaktadır. Başka bir deyişle amaç, yaşamlarını kendi gözlerinden başkalarına anlatmalarını sağlamaktır.

Fotoğraf Atölyesinde, teknik ve kuramsal bilgilendirme sonrasında kendilerinden yaşam alanlarındaki karelerden fotoğraf almaları, çekecekleri kareleri kendi bakış açıları ile değerlendirmeleri istenerek çocuklara birer adet çek-at fotoğraf makinesi verildi. Bu atölyeye merkezdeki diğer atölyelerden ve 6-13 yaş aralığında 80 çocuk katıldı. Fotoğraf Atölyesindeki öğrencilerin çektikleri fotoğraflar sergi olarak hazırlandı. Fotoğrafların içinden, bağışla gelen fona uygun olan sayıda (45 adet) fotoğraf büyütülerek basıldı. Sergi, 14-27 Temmuz 2008 tarihleri arasında Beyoğlu Rengahenk Sanatevi Galerisi'nde gerçekleştirildi. Sergi, yerli ve yabancı birçok ziyaretçi tarafından gezildi ve basında yer aldı. Fotoğrafların farklı mekânlarda tekrar sergilenmesi ve bir kitapta toplanması planlanmaktadır.

Çocuk Kulübü

Avrupa Komisyonu'ndan fonlanan ikinci projemiz olan *'Tarlabaşı Çocukları Haklarına Sahip Çıkıyor'* projesi kapsamında oluşturulan "Çocuk Kulübü" 2008 Mart ayının ilk haftası açıldı. Çocukların, "Parlayan Çocuklar" adını verdikleri kulüp, Tarlabaşı'daki çocukların, yönetim biçimini ve kurallarını kendilerinin belirleyeceği, kendi faaliyetlerini yürütecekleri bir ortamın yaratılmasını sağlamak amacı ile kurulmuştur. Kulüpte, Çocuk Aktiviteleri Koordinatörü'nün danışmanlığında haftada iki gün çeşitli çalışmalar yapılmaktadır.

Çalışmalarda işlenen konular: Çocuk haklarını tanıtmak, bu konu üzerine yazılar yazmak; yardımlaşma, çevre, sağlık ve eğitim üzerine çocuklarla beraber konuşup tartışmak; çocuklara öfkeyi tanıtmak, nasıl başa çıkacaklarını beraber fikir yürüterek çözümlemek; çocukların yazı yazma, kendini ifade edebilme, proje üretme ve soru sorma gibi iletişim becerilerini geliştirici faaliyetler yapmak.

Kapsanan faaliyetler: Tüm bu faaliyetler her ay çıkan çocuk dergisi içeriğini oluşturmaktadır. Çocuklar demokratik bir şekilde dergide çalışan kişileri yapılan işlere göre ekiplere ayırmakta ve bu kişiler her ay farklı ekiplerde deneyim kazanabilmektedir.

Çocukların seçtiği ekipler: Fotoğraf ekibi, resim çizme ekibi, yazı yazma ekibi ve araştırma ekibi.

Parlayan Çocuklar Aylık Çocuk Dergisi

Kulüpte yapılan hazırlık çalışmalarından sonra derginin ilk sayısı Nisan 2008 tarihinde çıktı. 3.000 adet basılan, 12 sayfa renkli, resimli ve fotoğraflı olan dergi, okullarda ve TTM çevresinde ücretsiz olarak dağıtılmaktadır. Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında okullar kapalı olduğu için baskı sayısı 1.000'e indirildi, ancak okulların açılması ile yine 3.000 adet basılmaya tekrar başlandı.

Parlayan Çocuklar dergisinin tüm yazıları Çocuk Kulübü üyeleri tarafından yazılmaktadır. Doğrudan çocuklar tarafından çıkarılan başka bir derginin olup olmadığı konusunda bir bilgimiz yok ama çok özgün bir deneyim olduğu açık. Dergide, anılar, kendi yazdıkları öyküler, şiirler, bulmaca, hazırladıkları röportajlar, kulüp faaliyetleri ve duyurular yer almaktadır. Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde yürütülen diğer atölyelerin çıkardıkları ürünler de dergide kullanılmaktadır. Çocukların çeşitli atölyelerde hazırladıkları öykü ve resimlere dergide yer verilmektedir.

İlk sayının ardından çevre okullarından ve İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi faaliyetlerine katılan çocuklardan geri bildirimler ve teşekkür mektupları alındı. İstabul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi'nin Çocuk Hakları konulu radyo programına davet edilen çocuklar

dergi ve çocuk hakları ile ilgili konuşmalar yaptılar. Açık Radyo'da her hafta bir gün yayınlanan bu programdan *Parlayan Çocuklar* dergisini hazırlayan Çocuk Kulübü ekibindeki çocuklara program yapımcılığına katılım teklifi gelmiştir.

Çocukların Eğitim Yaşamlarına Destek (Etüt Çalışması)

Evlerinde çalışma ortamı bulamayan, kütüphane ve temel kaynaklardan yoksun, okuma güçlüğü çeken, Türkçesi yetersiz çocuklarla derslerine ve ödevlerine yardım, sınav öncesi hazırlık, ÖSS, OKS, LGS sınavlarına hazırlık konularında eğitimlerine destek olacak etüt çalışmaları yürütülmektedir.

İstanbul'daki birçok üniversiteden ve Toplum Gönüllüleri Vakfı'ndan (TOG) üniversite öğrencisi ve Erasmus programı ile Türkiye'de bulunan veya Türkiye'de staj yapmaya gelen yabancı gönüllülerimizin büyük desteği ile yürütülen etüt çalışmalarından, arzu eden bütün öğrencilerimiz yararlanmaktadır. Erasmus uygulamasıyla ve merkeze sıklıkla staj için başvuran gönüllü yabancı öğrencilerin katkıları ile Tarlabaşı çocuklarının farklı kültürler ile doğrudan tanışmaları da sağlanmaktadır.

Gönüllülerimizin desteği sonucunda öğrencilerimizde görülen akade-

mik başarı, öğrencilerin sene sonunda aldıkları karnelerle kanıtlanmış, velilerinden ve okullarından teşekkür alınmıştır.

Etüt çalışmaları, etüt için görevli gönüllü üniversite öğrencilerinin ders programlarına uygun olarak haftanın her günü sabah ve öğleden sonra olmak üzere yapılmaktadır. Etüt çalışmalarından haftada ortalama 70 öğrenci yararlanmaktadır. Etüt çalışmaları sonucunda çocukların İngilizce ve Matematik derslerine daha düzenli ihtiyaçları olduğu ortaya çıkmıştır. Bu nedenle haftada bir gün iki saatlik Matematik kursu ve haftada üç gün iki saatlik İngilizce kursu düzenlenmiştir. Matematik kursu daha çok öğrencilerin ihtiyacı olan lise giriş sınavlarına hazırlık olarak planlanmıştır.

PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK

Psikolojik Danışmanlık, göç ve yoksulluk nedeni ile oluşan travmalar ile mücadelede bölge halkına destek olmak amacı ile yürütülen çalışmaları, çocuklar, gençler ve yetişkinlere yönelik her türlü bireysel destek çalışmaları ile grup çalışmalarına ek olarak sosyal aktiviteleri ve eğitim çalışmalarını kapsamaktadır.

Tarlabaşı'nda danışanların uyuşturucu/madde bağımlılığı, aile içi şiddet, eşler arası iletişim, yoksulluk, göç ve adaptasyon problemleri yanında, çeşitli uyum bozuklukları, konuşma bozuklukları, sosyal-psikolojik gelişim bozuklukları, çoklu evlilikler gibi bir dizi problemler ile karşı karşıyayız. Bugüne kadar karşılaşılan sorunlar; aile içi geçimsizlik, aile içi şiddet, ebeveyn-çocuk problemleri, madde bağımlılığı, travma, depresyon, şiddet ve suça eğilim gibi sorunlardır. Bu sorunlarla ilgili destek çalışmaları, bireysel çalışmalar, grup çalışmaları ile eğitim ve seminer programları düzenlenmektedir.

Yoksulluk, dışlanmışlık ve çeşitli travmalar ile karşı karşıya olan çocuklara yönelik psikolojik destek çalışmaları da sürdürülmektedir. Bu destek çalışmalarından gerektiğinde aile de yararlanmaktadır. Sorunlu çocuklar gerekli merkezlere yönlendirilmektedir. Ekonomik yetersizlik ile ilgili problemler için Rotary Çocuk Evi ve Sosyal Hizmetlere, otizm belirtileri gözlenen çocuklar özel eğitime, hiperaktif çocuklar hastanelerin çocuk psikiyatrisi bölümlerine yönlendirilmektedir. Ayrıca Mor Çatı'dan çocuklar, anneleri ile birlikte merkezden sosyal ve psikoloijk destek almak için bize gönderilmektedir.

Çocuklar ile yapılan değerlendirmelerde çocukların belirttikleri sorunlar göz önüne alınarak yeni atölyeler başlatıldı ve var olan atölyeler bu değerlendirmeler baz alınarak düzenlendi. Başlangıçta bazı çalışmalarda etnik köken ve ayrımcılıkla ilgili sıkıntılar yaşandı. Bu problemle ilgili olarak "Beyaz

Şapkalar" ve "Yaşamı Seviyorum" atölyeleri, sorunu konu olarak işledi. Hüviyet Bekir İlköğretim Okulu'nda bir çocuğun saçma ile başka bir çocuğa ateş etmesi olayından sonra Uluslararası Af Örgütü ve Umut Vakfı ile birlikte "silahsızlanma ve şiddet" ile ilgili çalışmalar yapıldı. Okula devam eden çocuklarda gözlenen okuma-yazmayı sökememe problemleri nedeniyle Beyoğlu Halk Eğitim Merkezi'nden destek istendi.

YÜRÜTÜLEN ÖZEL UYGULAMALAR

2007 Şubat-Mart aylarında 5 Alman üniversite öğrencisi 10 çocukla "boyama zamanı (painting time)" aktivitesini gerçekleştirdi.

2007 19-22 Mart: Hollanda Sosyal Kültürel Hizmet-Enternasyonalleşme projesi işbirliği ile Erasmus öğrencileri tarafından drama, juggling, dans ve yaratıcı grup çalışmalarını içeren atölye düzenlendi.

2007 Eylül: Başak Kültür ve Sanat Vakfı katkıları ile Oyuncak Atölyesi düzenlendi.

2008 Nisan: United Planet adlı Amerika kaynaklı uluslararası bir gönüllü çalışma ağı da Tarlabaşı Toplum Merkezi içinde çalışmalarını yürütmeye başladı.

2008 Mayıs: Hollandalı bir grup tarafından 4 günlük dans, jonglörlük ve oyun atölyeleri yapıldı.

'ÖTEKİYİ ANLAMAK' PROJESİ

'Ötekini Anlamak', Anna Lindh Euro-Med Vakfı'nın düzenlediği "Diyalog için 1001 Etkinlik (1001 Actions for Dialogue)" adlı kampanya kapsamında gerçekleştirilmiş bir projedir. 22 Mayıs 2008 tarihinde bir günlük aktivitelerden oluşacak şekilde gerçekleştirilen programın ana teması "kültürlerarası diyalog"du. Kampanya kapsamında Avrupa, Akdeniz ülkeleri ve Türkiye'de aynı tema üzerine eş zamanlı olarak düzenlenen aktiviteler gerçekleştirildi.

İstanbul Bilgi Üniversitesi Dolapdere Kampüsü'nde gerçekleşen aktivitelere Tarlabaşı Toplum Merkezi'ne gelen ve bir kısmı "Yaşamı Seviyorum" programı katılımcıları olan 28 çocuk ve ergenlik çağındaki genç katıldı. Etkinlik; oyunlar, canlandırmalar ve sohbetler ile sürdü ve bir fotoğraf atölyesi ile son buldu. Aktiviteler; önyargıları yıkmak, takım oluşturmak ve sosyal dışlanma konularına göndermeler yapan oyunlardan oluştu. Bir diğer aktivite ise "kültür" kavramı üzerine sohbet ve çocukların "Hayata Destek" ekibinden Hollandalı ekip üyesi Loek ile kendi kültürleri ve Hollanda'daki kültürler üzerine sohbeti oldu. Keyifli oyunlar ve sohbetlerin ardından kısa bir

atölye çalışması gerçekleştirildi ve katılımcılara tek kullanımlık fotoğraf kameraları dağıtılarak bir sonraki güne kadar makineleri kendi yaşamlarından kesitler ile doldurmaları istendi.

BEYAZ ŞAPKALAR

Bu atölye çalışması öncelikle şiddetin kontrolü ve şiddetsiz bir yaşamı amaçlayarak Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Hizmet Kulübü (BUSOS)'dan gönüllü öğrenciler tarafından yürütüldü.

Çalışmada kapsanan konular: Tanışma, birbirimizi tanıma ihtiyacımız, ben dili, duygudaşlık, kendimizi başkasının yerine koyabilme, "Kırmızı Başlıklı Kız" masalının kurdun ağzından anlatımı, çatışma ve çatışma çözümü, anlaşma, anlaşmazlık, özgüven kazanımı, saygı, sevgi, paylaşım, olumlu davranış değişikliği, öfke kontrolü, farklılıklar, önyargılar, paylaşma, dayanışma, eşitlik, ortaklık, ortak noktalarımız, birlikte yaşamak, taşıdığımız etiketler, taşıdığımız kimlikler, medyada şiddet, medyadaki ve gerçek hayattaki kahramanlar, toplumsal duyarlılık, ideal dünya, nasıl bir dünyada yaşamak istiyoruz, gidilen gezilerin (sergiler, müzeler, şenlik) değerlendirilmesi, başkalarına duyulan güven, yalnız kalmak, grup olmak, ekip çalışması, vb.

Kapsanan faaliyetler: Müze ve şenlik gezileri, sanal mahkeme (kendilerini savunup, kendilerini savunanları dinleme), film izleme, oyun oynama, sohbet etme, zar aktivitesi (kazanmak ve kaybetmek, kaybetmeye duyulan öfkenin gözlenmesi), resim yapma, yazı yazma, uygulama çalışmaları, etkin dinleme egzersizleri, konularla ilgili alıştırmalar, katılımcıları kızdıran şeylerin listesini çıkartmak, etkili iletişim teknikleri, çevresel etkinin kontrolünün kısıtlılığı dolayısıyla alternatif çözüm yolları geliştirme, duygu nedir egzersizleri, vb.

Beyaz Şapkalar çalışması uygulamada yazı ve kompozisyona ağırlık vermek isterken çocukların yazma konusunda motivasyonlarının düşük olması sebebiyle çalışmalara katılımı arttırmak için yazma yerine daha çok oyun, tiyatro, müzik, resim gibi uygulamalı aktivitelere yönelmiştir. Etkinlik 17 çocuğun katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

"YAŞAMI SEVİYORUM" TEMEL YAŞAM BECERİLERİ PROGRAMI

Temel Yaşam Becerileri Programı, gençlerin fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimleri için ihtiyaç duydukları bilgi ve becerileri sağlayarak sağlıklı yetişkinler olarak gelişmelerine yardımcı olma amacı ile Hayata Destek ekibi tarafından uygulanmaktadır. Ele alınan konu başlıkları şunlardır:

Temel yaşam becerilerine genel bakış: Köprü modeli ve temel yaşam becerilerine giriş;

İletişim: İletişim kurma, sağlıklı iletişimin öğeleri ve önemi, duygudaşlık, vücut dili, aktif dinleme ve güç kavramları;

Karar alma: Karar alma aşamaları, karar almada etkili olan faktörler ve sonuç analizleri;

Akran baskısı: İkna, ikna yöntemleri, akran baskısı ve baskı ile başa çıkma;

Öfke kontrolü: Öfke kontrolü yapmanın iletişimdeki önemi ve yolları;

Geleceğe dair planlar ve hedefler: Gelecek hayalleri, hedefler ve planlar, bunlara ulaşma adına doğru karar alma mekanizmaları.

Programın gençlerde geliştirmeyi hedeflediği yetenekler şöyle sıralanabilir:

Anlamlı bağlılıklar, arkadaşlıklar ve sosyal bağlar geliştirme;

Kendine ve diğerlerine güven duyma;

Sağlıklı iletişim ve sağlıklı ilişki kurma;

Özdeğer duygusu hissetme;

Doğru kararlar alma;

Olumlu düşünmeyi öğrenme;

Öfke kontrolünü başarma;

Fiziksel ve ekonomik güvenliğin korunması;

Gelecek hakkında umutlu, iyimser ve inançlı olma.

Program her hafta iki saat süre ile gerçekleştirilen oturumlardan oluşmaktadır. Oturumlarda canlandırmalar, tartışmalar, oyunlar ve simülasyonlar gibi formel olmayan eğitim metotları kullanılmaktadır. Katılımcı grubun yapısına uygun şekilde program akışında bazı değişiklikler gerçekleştirilmiştir. Daha genç katılımcılarımız olması sebebi ile bazı oturumlarda anlatımlar basitleştirilmiştir, daha fazla örnek verilmiş ve egzersiz yapılmıştır. Karşılaşılan sorunlar ise erkek katılımcıların programa düzenli olarak katılmaması, hedeflenen yaş grubunun katılımının yetersiz olması ve program katılımcılarının yaş aralığı idi.

Hayata Destek ekibi ve Tarlabaşı Toplum Merkezi gençleri ve çocukları merkezde gerçekleşen bir toplantı ile tanıştı. Program, toplantıdan edinilen sonuçlar doğrultusunda geliştirildi. Program kapsamında on oturum gerçekleştirildi. Bu oturumlara katılan katılımcı sayısı her hafta değişirken, oturumlara katılan toplam katılımcı sayısı 28, düzenli olarak katılan Yaşamı Seviyorum katılımcılarının sayısı ise 10'du.

VERİLEN ÖZEL EĞİTİMLER

2007 Ocak: 30 çocuğun katıldığı (7-12 yaş) ağız sağlığı eğitimi gönüllü diş hekimi Işıl Nurlu tarafından verildi. Eğitimde genel olarak ağız ve diş sağlığı konusunda bilgi verildi. Ayrıca; diş fırçalama yöntemleri ve beslenmenin önemine değinildi. Eğitim sonunda her çocuğun kişisel olarak ağız sağlığı hakkındaki soruları yanıtlandı.

2007 Ocak: TTM psikoloğu ve sosyal hizmet uzmanı tarafından uyuşturucu ve madde bağımlılığı ile ilgili aile bilgilendirme eğitimi verildi. Yaklaşık bir saat süren eğitime on kadın katıldı. Toplantı grup çalışması şeklinde geçti ve görsel bir sunumla desteklendi.

2007 Şubat: Toplum Gönüllüleri Vakfı (TOG), Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) ve Y-PEER işbirliği ile iki günlük üreme sağlığı akran eğitimleri Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde yapıldı. TOG tarafından UNFPA ortaklığı ve Glaxo Smith Kline desteği ile yürütülen "Üreme Sağlığı Akran Eğitimleri Projesi" (ÜSAEP), 17-24 yaş grubu gençleri, cinsel sağlık ve üreme sağlığı konusunda bilinçlendirmeyi hedeflemektedir.

2007 Mart: Gönüllülere üreme sağlığı eğitimi verildi.

2007 Mart: Türkiye Aile Planlama Vakfı (TAP), kadın sağlığı, kadının kendi vücudunu tanıması, kadın hastalıkları, hijyen, aile yaşantısı, eşler arası iletişim, cinsellik ve korunma yolları konularında hafta içi iki gün olmak üzere Mart ayı boyunca eğitimler düzenledi.

2007 Nisan: Helsinki Yurttaşlar Derneği merkezimizde İngilizce eğitimlerine başladı.

2007 Mayıs: AÇEV tarafından "Anne Baba Olmak" semineri verildi.

Gönüllü Eğitimleri

2008 Nisan: Uzman psikolog Duygu Buğa gönüllülere "Ekip çalışması, davranış teknikleri" eğitimi verdi.

2008 Mayıs: Yrd. Doç. Dr. Pınar Uyan Semerci "Sosyal dışlanma ve ayrımcılık" üzerine gönüllülere eğitim verdi.

2008 Mayıs: Psikolog Eren Korkmaz, "Gönüllülük nedir?" konulu geniş kapsamlı bir eğitim toplantısını gönüllülerle gerçekleştirdi.

2008 Mayıs: Psikolog Eda Kurtuluş, gönüllülere "davranış teknikleri" eğitimi verdi.

Gönüllülerin Düzenledikleri Özel Eğitimler

2007 Haziran: Gönüllüler Jenny Beilstein, Justynia Cassiopea ve stajyer Nilüfer Akalın bir ay boyunca yaratıcı oyun atolyesi yürüttü.

2007 Haziran: Caritas'tan bir gönüllü İngilizce dersleri verdi.

2007 Kasım: Annika Bergdahl, Anna Tiiwing İngilizce kursları verdiler.

2007 Aralık: Kate Ferguson'nun yürüttüğü İngilizce dersi devam etmektedir.

2008 Ocak: Dorothea Friese İngilizce dersi verdi.

2008 Şubat: Carlotta Schneller ve psikolog İlka Konopatsch dans ve hareket terapi atölyesi gerçekleştirdi.

2008 Mart: Susanne Maier, bireysel İngilizce dersi veriyor.

2008 Mart: Susanne Maier, Severine Armbrust ve Veronika Wolf dans atölyesi düzenlediler.

2008 Mart: Annika Meder, yaratıcı drama tiyatro çalışmalarına asistan olarak katıldı. Şenlikte yapılan tiyatro gösterisinde rol aldı.

2008 Nisan: United Planet aracılığı ile Avusturalya'dan gelen bir gönüllü İngilizce atölyesine katıldı.

2008 Mayıs: Daniela Campo, yılsonu şenliği için dans gösterisi hazırlanması çalışmalarını yürüttü.

2008 Haziran: Galatasaray Üniversitesi'den gelen bir grup Fransız sanatçı sokak sirki gösterileri yaptı.

2008 Temmuz: Susanne Maier, Severine Armbrust ve Veronika Wolf alternatif sanat atölyesinde çocuklarla aksesuar çalışması gerçekleştirdiler.

SOSYAL VE KÜLTÜREL AKTİVİTELERE KATILIM

Ekim 2006: Bakırköy Belediyesi Yunus Emre Kültür Merkezi'nde Aziz Nesin'in 'Pırtlatan Bal' oyununa gidildi.

Aralık 2006: Profilo Alışveriş Merkezi'nde sergilenen 'Gökkuşağı Altında' tiyatro oyununa 80 çocuk katıldı.

Ocak 2007: Rahmi Koç Müzesi'nde Leonardo Da Vinci sergisini 21 öğrenci ziyaret etti.

Nisan 2007: İstanbul Bilgi Üniversitesi Dolapdere Kampüsü'nde "Karpuz Kabuğundan Gemiler Yapmak" adlı film bir grup öğrenci tarafından izlendi.

Mayıs 2007: Yunus Emre Kültür Merkezi'nde oynanan çocuk oyununa 60 kişilik bir öğrenci grubuyla katılım sağlandı.

Mart 2008: Dünya Çocuk Tiyatrosu günü dolayısıyla Can Şenliği oyuncularının sahnelediği çocuk oyununu 6-9 yaş arası 28 çocuk izledi.

Mart 2008: Taksim'de çocuk tiyatrosuna 25 kişilik bir grup küçük öğrenci ile katılım sağlandı.

Nisan 2008: Boğaziçi Üniversitesi Çocuk Şenliği'ne 20 çocuk katıldı.

Mayıs 2008: 'Kültürel Çeşitlilik ve Saygı' konulu çocuk şenliği için 35 çocuk İstanbul Bilgi Üniversitesi Dolapdere Kampüsü'ndeki etkinliğe katıldı.

Mayıs 2008: İstanbul Modern Müzesi gezisine 35 çocuk katıldı.

Haziran 2008: Yılsonu Şenliği İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde düzenlendi. 24 öğrenci gösterileriyle şenliğe katıldılar.

Haziran 2008: Pera Müzesi Miro Sergisi'ne 30 çocuk katıldı.

Ağustos 2008: Santralistanbul Elektrik Müzesi gezisine 25 çocuk katıldı.

Ağustos 2008: Yaz Etkinlikleri Kapanış Şenliği; İstanbul Bilgi Üniversitesi TTM olarak 24 öğrenci şenliğe katıldı.

TTM'DEN GÖSTERİLER

28 Eylül 2006: Resmi açılış

Protokol katılımı: İstanbul Vali Yardımcısı; Beyoğlu Belediye Başkanı; İstanbul Bilgi Üniversitesi Rektörü; İsveç Konsolosu.

Gösteriler: Ata Aksoy'un Tarlabaşı'ndaki çocuklarla birlikte hazırladığı pandomim gösterisi; Roman sanatçılar Hüseyin Pulat, Ersan Terkes ve Naci Takış'ın gösterisi.

19 Ocak 2007: Yeni Yıl Gösterisi

Drama atölyesi öğrencilerinin "Kardeş Köy" adlı çocuk oyunu ve "Küçük Laçolar" grubunun konseri İstanbul Bilgi Üniversitesi Dolapdere Kampüsü'nde gerçekleştirildi.

"Tarlabaşı'nda Renk ve Doku" adlı Sanat Atölyesi ürünlerinin ilk dönem sergisi Dolapdere Kampüsü giriş salonunda sergilendi.

17 Şubat 2007: Tarlabaşı Toplum Merkezi Çocuk ve Gençlik Partisi

Mayıs 2007: Anneler Günü dolayısıyla İstanbul Bilgi Üniversitesi Dolapdere Kampüsü'nde kadınların "Takı Atölyesi"nde yaptıkları ürünleri pazarlamaları için bir stand açıldı.

Mayıs 2007: İşbirliği içinde olduğumuz Rotary Çocuk Evi'nde bilgisayar kursu katılımcılarına hem sertifikalarını vermek hem de onlarla işbirliği içinde çalışan kurum ve gönüllülere teşekkür etmek amacıyla bir tören düzenlendi. Törenin renkli geçmesi amacıyla ve onların da isteği ile Tarlabaşı Top-

lum Merkezi müzik grubu Küçük Laçolar güne konserleriyle katıldılar. Günün sonunda birlikte yürütülen başarılı çalışmalar nedeniyle Tarlabaşı Toplum Merkezi, Rotary Çocuk Evi'nden bir teşekkür belgesi almıştır.

Mayıs 2007: Bahar şenlikleri için takı atölyesi katılımcısı kadınlar İstanbul Bilgi Üniversitesi Dolapdere Kampüsü'nde stand kurdular.

Mayıs 2007: Bahar şenlikleri kapsamında Küçük Laçolar grubu İstanbul Bilgi Üniversitesi Kuştepe Kampüsü'nde konser verdi.

29 Aralık 2007: Yılbaşı Şenliği
Program: Beyaz Dişler Ülkesi (oyun); Ritim Atölyesi gösterisi (vurmalı çalgılar); Küçük Laçolar

2 Nisan 2008: İstanbul Bilgi Üniversitesi Dolapdere Kampüsü'nde dans atölyesi katılımcısı çocukların ve Küçük Laçolar'ın gösterileri gerçekleşti.

22 Nisan 2008: 23 Nisan Çocuk Bayramı Partisi
Çocukların kendi hazırladıkları program

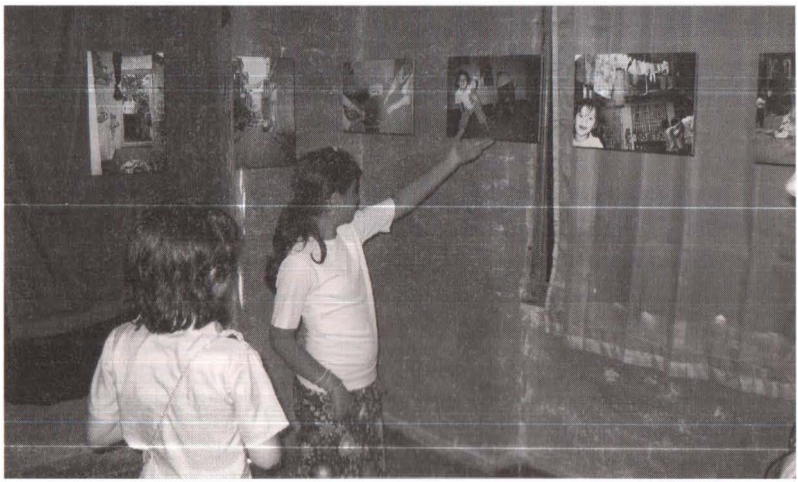
14 Haziran 2008: Dönem sonu Bahar Şenliği
Program:
TTM çocuk korosu "Hoş geldiniz" şarkısı
Yaratıcı Drama Atölyesi (10-12 yaş) "Özgür ve Karakaçan"
İngilizce Atölyesi müzik grubu "The Happiness" konseri
Yaratıcı Drama Atölyesi (12-14 yaş) Yılmaz Erdoğan'ın "Kadınlık Bizde Kalsın" oyunundan "Kızlar Askerde"
Dans Atölyesi gösterisi
Çocuk Grupları gösterileri
Köylü ve Şehirli (Oyun; Tülay, Yaren, Aleyna)
İki Küçük Kız (Roman dans; Hafize ve Seray)
Gezegen Hayatı (Oyun; Sanem, Merve, Elifnur, Hatice)
Asi Bay ve Bayanlar (Roman dans; Zeynep, Merve, Ferhat, Cengiz, Ezgi)
Kötü Güzeller (Oyun; Ayşegül, Kader, Dilek, Esra)
Dört Peynirli Pizza (Dans: iki kelime; Sanem, Merve, Elifnur, Hatice)
Fadime'nin Düştüğü Haller (Oyun; Sibel, Ayşe, Meral)
Konser: Küçük Laçolar

Sergiler: Ahşap Boyama Atölyesi ürünleri, Öykü Atölyesi hikâyeleri ve Yaşamı Seviyorum Atölyesi fotoğrafları

14-27 Temmuz 2008: Çocukların fotoğraf sergisi

Rengahenk Sanat Evi'nde TTM çocuklarının çekmiş olduğu fotoğraf sergisi gerçekleştirildi.

TALABAŞI TOPLUM MERKEZİ'NE YAPILAN ZİYARETLER

Çocukların, farklı kültürler konusunda bilgilendirilmeleri, ufuklarının genişletilmesi, farklı kültürler ile tanışarak önyargılarından kurtulmalarını sağlamak amacı ile yerli ve uluslararası ilişkilere önem verilmiştir. Bu bağlamda, aşağıda listesi verilen merkeze yapılan ziyaretler büyük önem taşımaktadır.

Kasım 2006: "Çocuk Yoksulluğu Çalıştayı" İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından Deniz Feneri Derneği ile birlikte gerçekleştirildi.

Aralık 2006: İsveç Olof Palme Vakfı'ndan ziyaret

Ocak 2007

– *Die Zeit* gazetesi ile görüşme

– Galatasaray Üniversitesi kanalı ile Fransız araştırmacıların ziyareti

Şubat 2007: İsviçre Kültür Merkezi ve Alman Kültür Merkezi'nden "evlerde tiyatro" projesi ile ilgili Alman ziyaretçiler

Mart 2007

– 9 Mart 2007 Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı Margot Wallström Tarlabaşı Toplum Merkezi'ni ziyaret etti.

– Genç Açılım Derneği - Avrupa'dan 30 gencin AB destekli bir proje olan "Göç ve Göçmenlik" eğitimi kapsamında TTM ziyareti

– Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, yurt dışında göçmen ve mültecilerle ilgili çalışan gönüllü sosyal hizmet çalışanları ile merkezimizde bir toplantı düzenledi.

– Göç konulu belgesel çekimi için TRT ve suç ve suçun çocuklar üzerinde yansıması konulu belgesel çalışması için BBC'den yapımcılar merkezimizi ziyaret ettiler.

– 15 kişilik Hollandalı bir akademisyen grubun (Roc Van Twente) ziyareti

– BBC'den röportaj için ziyaret

– İstanbul TED Koleji, danışman psikolog ve bir grup öğrencisi ile merkezi ziyaret etti.

Nisan 2007

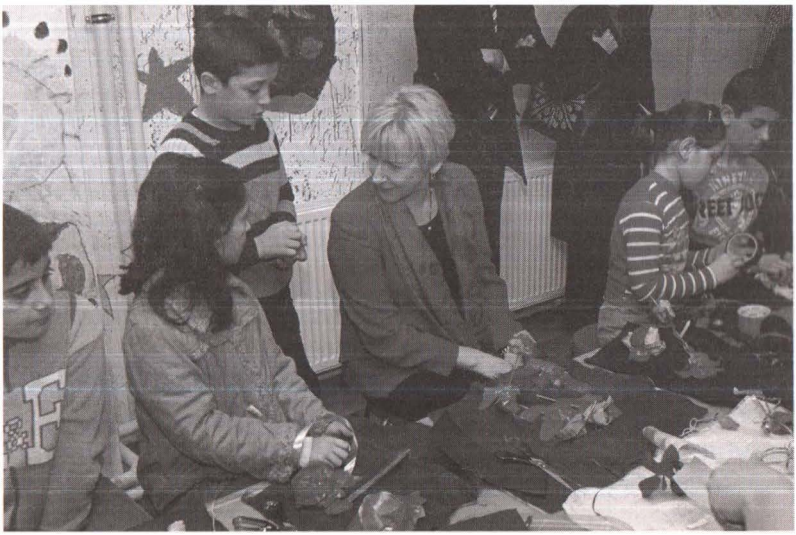
– Alman VDR5 Radyosu için röportaj yapıldı.

– İngiltere'den ziyaretçiler (Caroiff Workshop-sosyal hizmet uzmanları)

Mayıs 2007

– Almanya'da sosyal hizmet alanında çalışan ve öğrenci olan bir grup merkezi gezdi ve yürütülen çalışmalar hakkında bilgi aldı.

– Fransız Konsolosluğu Kültür ateşeliğinden ziyaret. Yoksul bir semtte düzenlemek istedikleri sokak sanatı, jonglörlük ve sirk çalışmalarını Tarlabaşı'nda yapmak istediklerini belirttiler.

Haziran 2007: ODTÜ Sosyoloji bölümünden Roman çalışmaları yapan bir grup yabancı öğrenci ve öğretim görevlisi merkez hakkında bilgi almaya geldi.

Eylül 2007

– T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı'ndan başkan yardımcısı ve 18 kişilik bir Alman sosyal hizmet uzmanı ekibi merkezdeki çalışmaları izlemek, tanımak ve "Gençlik Çalışmalarında Toplumsal Cinsiyet" konulu eğitim semineri kapsamında paylaşımlarda bulunmak üzere merkezi ziyaret ettiler.

– AÇEV, TOG, Uluslararası Af Örgütü, Caritas, 75. Yıl Rotary Çocuk Evi, Türk Psikologlar Derneği ve Hangar Sanat Derneği ile görüşmeler yapılmıştır.

Ekim 2007: Fransız ve Alman sosyal hizmet uzmanları TTM'yı ziyaret ettiler.

Mart 2008: Dünya Bankası Türkiye Temsilcisi'nin ziyareti

Nisan 2008

– Almanya'dan gelen sosyal hizmetler öğrenci grubuna TTM tanıtıldı.

– Ankara'ya (ODTÜ) Erasmus öğrenci değişim programı ile gelen öğrenci grubuna TTM tanıtıldı.

Mayıs 2008

– Yunanistan'dan gelen Mimarlık bölümü Erasmus öğrencisi, tezi için dönüşüm projesi ile ilgili röportaj yaptı.

– Almanya'dan Erasmus değişim öğrencisi, bekar anneler üzerine hazırladığı tez için merkezden yararlandı.

– Japonya'dan fotoğraf sergisi için 9 kişilik bir grubun ziyareti

– Galatasaray Üniversitesi aracılığıyla Fransız sanatçılar sokak gösterisi gerçekleştirdiler.

– 20 kişilik bir Fransız grubunun Piri Reis projesi kapsamında ziyareti.

– Yunanistan'dan iki mimarın, Kentsel Dönüşüm Projesi kapsamında Yıldız Teknik Üniversitesi bağlantısı ile merkezi ziyareti

– ODTÜ kanalı ile ABD'den bir grup sosyoloğun ziyareti

Haziran 2008: Amerikalı sosyal bilimler öğrencileri Danimarka'da gerçekleşen değişim programlarının içeriği olarak merkezi ziyaret ettiler.

Ağustos 2008: Hollanda Konsolosu ve Matra-Kap programı sorumlularının ziyareti

Ekim 2008: Hollanda Sosyal Güvenlik Bakanı ve Matra-Kap Programı temsilcilerinin ziyareti

BASIN İLE İLİŞKİLER

2006 Aralık: TRT İstanbul Radyosu

2007 Şubat: Tarlabaşı üzerine belgesel yapan TRT ekibi merkezimizde birkaç katılımcı kadınla çekim ve röportaj yaptı.

2007: *Sabah* gazetesi ile röportaj

2007 Haziran: *Cumhuriyet* gazetesi

2007 Temmuz: TRT İstanbul Radyosu'nda "Aynı Çatı Altında" adlı programda TTM tanıtıldı.

2007 Ağustos: *Turkish Daily News* gazetesi merkez hakkında haber yaptı.

2007 Ağustos: NTV Radyo ve NTV televizyonunda TTM tanıtıldı.

2007 Eylül: *Cumhuriyet* gazetesi tarafından Tarlabaşı'nda kentsel dönüşüm ile ilgili Tarlabaşı sakinleri ile röportaj yapıldı.

2007 Eylül: Çalışmalarımızı düzenli bir şekilde takip eden TRT İstanbul Radyosu program yaptı.

TARLABAŞI TOPLUM MERKEZİ'NİN DOLAYLI KATKILARI

Örnek Olması Açısından Tarlabaşı Toplum Merkezi

Türkiye gibi gelir dağılımında eşitsizliğin ve yoksulluğun büyüyen bir toplumsal sorun haline geldiği ülkelerde 'toplum merkezi' uygulamaları, bu sorunlar içinde yaşayan halk kitlelerinin yaşam kalitelerini geliştirmek için yaygınlaştırılması gereken sosyal projelerdir.

Çarpık ve sorunlu kentleşme, göç ile kente gelenlerin kent yaşamına uyumda yaşadıkları ekonomik, sosyal, kültürel sorunlar artık sadece bu sorunları yaşayanları değil tüm toplumu ilgilendirecek boyutlara varmıştır. Kent dışında güvenlikli site veya uydu kentlerde yaşamak kimseyi bu sorunların sonuçları ile karşılaşmaktan koruyamaz. Yoksulluk ve bağlantılı sorunlar tüm kamusal alanlara yayılmaktadır.

Kentin çevresinde veya merkezdeki Tarlabaşı gibi yoksulluğun ve bağlantılı sorunların yoğun olarak yaşandığı semtlerde bir an önce çözüm üretecek politikaların ve projelerin uygulanması gerekmektedir. Bu anlamda Tarlabaşı Toplum Merkezi uygulaması önemli bir deney olmaktadır.

Bu projeyi yürütenler olarak, deneyimlerimizi, karşılaştığımız sorunları, bulduğumuz çözümleri paylaşmanın, benzer mekânlarda da toplum merkezleri kurma girişimi içine giren kişi ve kurumlara yararlı olacağına inanıyoruz.

TTM deneyimi, resmi bir kuruma bağlı olmadan var olan ve iki sene başarılı çalışmalarını sürdüren bağımsız bir toplum merkezinin var olabileceğini göstermesi açısından çok önemlidir.

Bu uygulama içinde bağımsız çalışıyor olmanın yararlarını gördük. Sorunlar karşısında bürokratik engellere takılmadan hızla çözüm üretebilmek, olaylara hızla refleks geliştirmek bağımsız çalışmanın olumlu getirileri oldu.

Çalışanlara

TTM'de ve projede çalışanlar başka hiçbir işte kazanamayacakları bir deneyim birikimine sahip oldular. Kendi yeteneklerini, bilgilerini fark etmenin ve geliştirmenin yanısıra kişilikleri, topluma ve insanlara bakışları da olumlu biçimde değişti. Daha olgun, anlayışlı, hoşgörülü, disiplinli, dayanıklı olmayı öğrendik. Tarlabaşı sakinlerine destek olma çabamız içinde onlar da bize çok şey öğrettiler.

Gönüllülere

Üniversite örgencisi gönüllüler de TTM'de çalışmaktan çok şey öğrendiler. Eğitimlerine destek olacak pratik çalışma ve stajın ötesinde hayatı tanıma, genç yaşta birçok yetişkinin yaşamlarında tanıyamadıkları farklı insanlar ve yaşamlar ile tanışma olanağını buldular. Yararlı olduklarını görerek kendilerine güvenleri ve saygıları arttı.

ÖNERİLER

Yoksulluk ve yoksunluk sorununun, ancak tüm vatandaşların katkısı ile çözülebilecek bir toplum kalkınması sorunu olduğu bilincine ulaşılması;

Kamunun ve yerel yönetimlerin her semtte bir 'Toplum Merkezi' hedefi doğrultusunda planlama yapmaları;

Özel kurumların (banka, holding, firma), eğitim kurumlarının, sivil toplum örgütlerinin sosyal sorumluluk bilinci ile toplum merkezleri kurmaları ve yürütmeleri;

Toplumda büyük açığı olan sosyal hizmet uzmanları ve Tarlabaşı benzeri koşullarda çalışacak psikolog, sosyolog gibi uzman kadronun eğitimi için acilen planlama yapılması ve uygulanması.

Hüviyet Bekir İlköğretim Okulu öğrencilerinden Hatice Özcan, Ezgi Akdoğan ve Nergis Doğan'ın Neşe Erdilek'le yaptıkları görüşme

Hatice: Merhaba Neşe Hanım, Tarlabaşı Toplum Merkezi'ni ne zaman açtınız? Açma amacınız neydi ve amacınıza ulaşabildiniz mi?

Neşe Erdilek: TTM'yi 2006 Ağustos ayında açtık. Tarlabaşı göç ile gelen ailelerin yerleştikleri bir bölge. Biz de İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Araştırma Merkezi olarak, göç ile gelen ailelerin karşılaştıkları sorunlar ve büyük şehirde yaşamanın getirdiği zorluklarla baş etmelerinde yardımcı olabilmek amacıyla bir toplum merkezi kurmayı düşündük. Avrupa Birliği fonlarından destek alarak Tarlabaşı'ndaki çocuklara ve kadınlara hizmet vermek için merkezi kurduk.

Nergis: Neşe Hanım TTM'yi açarken zorluklarla karşılaştınız mı?

Neşe Erdilek: Öncelikle Tarlabaşı'nda bir bina bulmak için uzun süre arayış içine girdik. Sonra burada yaşayanlara kendimizi anlatmak ve onların bizi kabul etmelerini sağlamaya çalıştık.

Hatice: Şu an TTM'den memnun musunuz?

Neşe Erdilek: Biz merkez çalışanları olarak çalışmalardan memnunuz ama asıl memnun olduğumuz şey Tarlabaşı'ndaki ailelerin ve özellikle çocukların merkezden memnun olmaları ve sahip çıkmaları.

Ezgi: TTM'yi açarken yardım aldınız mı? Sizlere kimler destek verdi?

Neşe Erdilek: Tarlabaşı Toplum Merkezi projesine Avrupa Birliği Türkiye Temsilciliği, Beyoğlu Belediyesi ve İstanbul Bilgi Üniversitesi maddi destek verdi. Manevi olarak destek verenler de Tarlabaşı'nda yaşayanlar oldu.

Nergis: Neşe Hanım Tarlabaşı Toplum Merkezi'ne gelen çocuklardan beklentileriniz nelerdir?

Neşe Erdilek: Çocuklardan merkezdeki aktivitelere aktif olarak katılmalarını ve öneriler getirmelerini bekliyoruz.

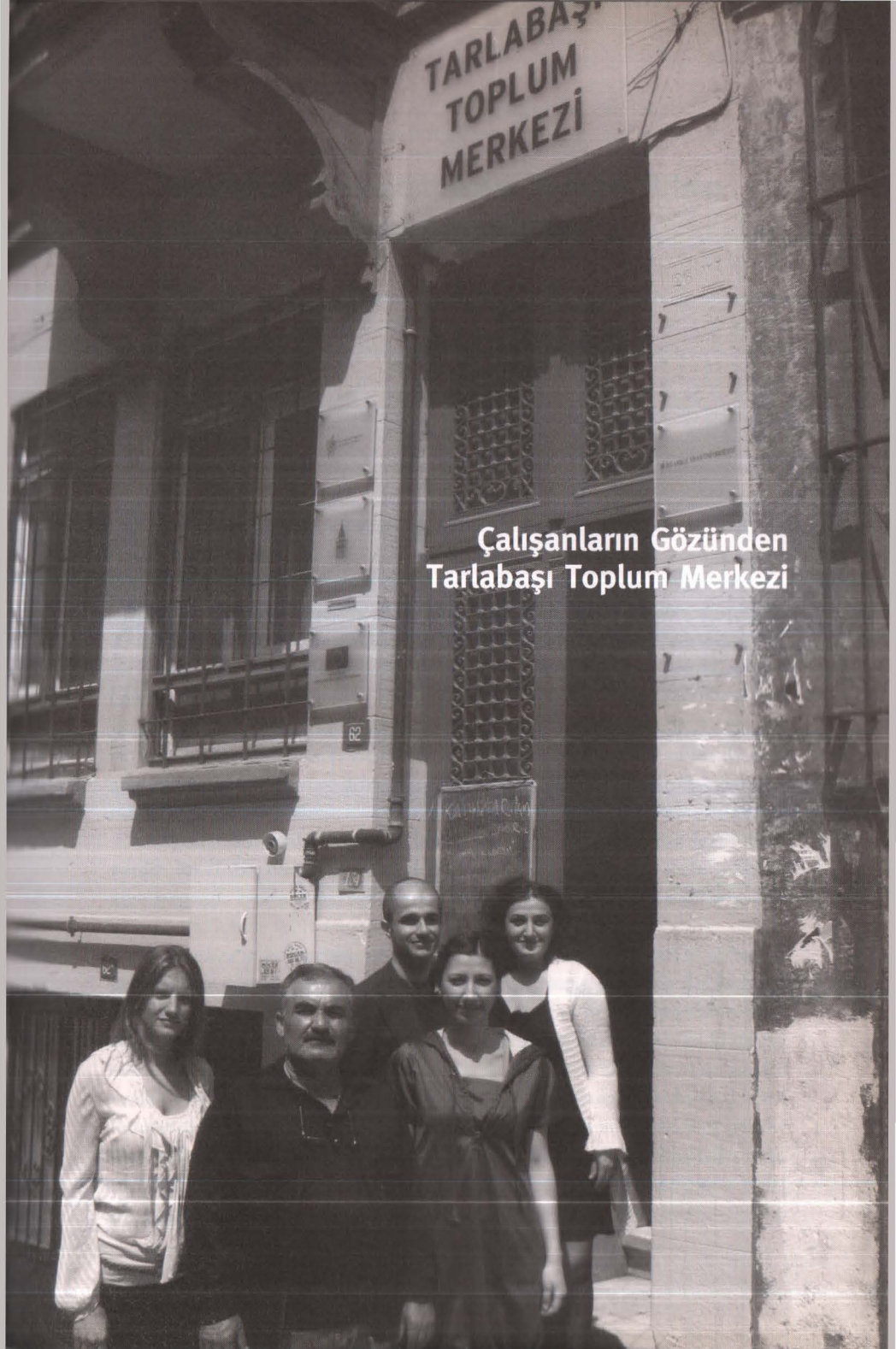
Hatice: Çocuklara eğitim verilmesi gerektiğini siz mi düşündünüz?

Neşe Erdilek: Göç Merkezi olarak bu projeyi geliştirdik. Bu projede çocuklara okullarındaki derslerine destek olmayı ve onları farklı etkinlikler ve uğraşlar ile tanıştırmayı, yeteneklerini ortaya çıkarmalarına yardımcı olmayı düşündük.

Ezgi: Çocuklar bu katkılardan yararlandıkları için mutlular mı Neşe Hanım?

Neşe Erdilek: Merkeze gelen çocuklar atölyelere ve etütlere büyük ilgi gösteriyorlar. Aileleri de karnelerini aldıklarında derslerindeki başarılarından dolayı merkeze gelip teşekkür ediyor. Kısacası, çocukların merkezden yararlandıklarını görmek bizi de mutlu ediyor.

Nergis: Bize vakit ayırıp sorularımızı cevapladığınız için çok teşekkür ederiz Neşe Hanım.

Çalışanların Gözünden Tarlabaşı Toplum Merkezi

Beyoğlu'nun Karşı Kıyısı: Şehrin Ortası

Ceren Suntekin*

Aslında başlangıcı resmi açılışımız saymamak gerek. Ondan öncesi de var. *Eşkiya* ve *Ağır Roman* filminden kareler, otobüsle bulvardan her geçişte gördüğüm karşılıklı binalara bağlı iplerdeki sokağın ortasında asılı yıkanmış çamaşırlar ve benim sokağa ilk girişim. Sanırım Mayıs 2006'nın son günleri idi. Merkezin kurulacağı bina tadilat halinde; çevre böyle bir merkezin kurulacağından habersiz... İşe başladığım Haziran ayında ise bir ay geçmiş, merkezin sekreteri ve güvenlik görevlisi arkadaşlar çevreyle ilişkiler kurmaya başlamışlardı bile.

Tarlabaşı Toplum Merkezi binasının altında yer alan bir emlak ofisi vardır. Bu emlak ofisinin ortaklarından biri Tarlabaşı muhtarlarındandır ve aynı zamanda binanın mal sahibidir. Merkezin bir yanında Rum Kilisesi, öteki yanında, içinde iki Roman ailenin oturduğu harap bir bina vardır.

Merkez'in bulunduğu cadde Tarlabaşı semtinin ana caddelerindendir. Bu caddenin başında Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğü, caddenin merkeze daha yakın bir yerinde ise Demokratik Toplum Partisi Beyoğlu parti binası ve binanın karşısında her gün travestilerle kâğıt ya da okey oynayan Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan göçle Tarlabaşı'na yerleşmiş fakat İstanbul şartlarında "vasıfsız" olarak değerlendirildikleri için iş bulamamış kahve sakinleri bulunmaktadır. Merkezin bulunduğu caddeyi dik kesen ve caddeye paralel tüm sokaklarda Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan, İç Anadolu'dan,

(*) Sosyal Hizmet Uzmanı, TTM Sorumlusu.

Karadeniz'den iç göçle gelen insanlar dışında, Afrika ve Irak'tan yasadışı göçmenler, Romanlar, azınlıkta da olsa Rumlar, Ermeniler, eski İstanbullular da yaşamaktadır. Dikkat çekici bir şey buradaki Afrikalılar'ın Türkçe'yi Kürtler'den öğrenmesi. Bu durum, onlarla günlük hayatta bakkalda, bir dükkanda karşılaştığınızda sizi şaşırtıyor. Afrikalı ve Iraklı mülteciler en çok Tarlabaşı'nda bakkalların önünde bulunan telefon kulübelerini kullanıyorlar. Cep telefonunun bu kadar sık kullanıldığı günümüzde sanırım en çok ankesörlü telefon Tarlabaşı'nda kullanılıyor.

Sokağa girildiğinde önce cumbalı binaların eski dokusu, sonra bir labirenti andıran sokakların dar ve karmaşık yapısı ve bir sürü çocuk dikkati çekiyor. Sokaklar pis ve çocuklar sanki kendi evlerindeymişçesine rahatça oynuyorlar bu pis sokaklarda. En küçüğünden en büyüğüne kadar her çocuğun elinde mutlaka oyuncak bir tabanca var. Şehir merkezine oldukça yakın olan bu koca semtte çocuklar için tek bir oyun alanı bile yok. Köşe başlarında yaşları biraz daha büyük gençler, gözlerinde uykulu, uyuşuk bir bakış, "sigara" içiyorlar. Mevsim kış ise içinde ateş yaktıkları büyük çöp kutularının çevresinde oturuyorlar. Korku herkesin gözünde. Ama sanki bunları yaşamak kaderleriymiş gibi teslim olmuşlar tehlikeye, pis çevreye ve korkularına... Tüm sokaklara hakim tek bir koku var: Midye kokusu. Tarlabaşı'nda yaşayan Midyatlılar midye yapma konusunda ustalar.

Merkez bir güvenlik görevlisi, bir sekreter ve bir sosyal hizmet uzmanı ile çalışmalarına başlıyor. Ne güvenlik görevlimiz Selahattin Bey bir şirket tarafından gönderilmişti ne de İlknur Hanım herhangi bir üniversitenin ilgili bölümünden mezun. Onlar tamamıyla kendi hayat deneyimleri, insanca bakış açıları, özverili ve inançlı çalışmalarıyla projenin başarıya ulaşmasını sağladılar. Komşuluk bilinciyle çevreye ulaştılar, sohbetlere katıldılar, gözlem yaptılar, ilgiyle dinlediler.

Tarlabaşı Toplum Merkezi, sosyal hizmette var olan sistem yaklaşımına göre "danışan sistemi", "değişim ajanı sistemi", "hedef sistemi" ve "eylem sistemi" olmak üzere dört odaklı bir çalışma ile yürütülmektedir. Eylem sistemi, değişim sağlayacak süreci; hedef sistemi, amaçlanan değişimi; değişim ajanı sistemi çok disiplinli bir uzman grubunu tanımlamaktadır. Danışan sistemi, toplum merkezinden yararlanan her bir bireyi, toplumu, semti kapsamaktadır. Merkezde yürütülen her çalışma için Tarlabaşı'nın fiziksel konumu, yaşayanların sosyo-ekonomik durumu, eğitim seviyesi, kültürleri, yaşantıları birbirinden ayrı düşünülmeden ve özellikle de çocuklar aileleri ile birlikte değerlendirilerek çalışmalar yapılmıştır.

Tarlabaşı Toplum Merkezi, tüm bu süreçlerin birbirleriyle uyum göstermesi ve birbirini tamamlaması esasına göre planlar yapmıştır. Toplum merkezlerinde temel amaçlar, yoksulluk içinde yaşayan insanların güçlendirilmesi, resmi kurumlarla arada aracı görevi görmesi, çeşitli etkinlikler düzenleyerek halkın kente oryantasyonunda destek olunması, risk altındaki gruplardan en önemlisini kapsayan çocuk ve kadınların sosyalleşmesini sağlamaktır. Tarlabaşı'nda bütün bu amaçlara ek olarak çok kültürlü yapısından dolayı bölgede yaşayan ve birbirleri ile uyuşamadıkları bilinen Kürt ve Romanların da etkinliklere beraber katılımını sağlayarak birbirleri ile çatışmalarını çözmede aracı görevi üstlenmek, ortak kader birliğinin sorun çözmede ve birlikte iş yapmada işlevsel hale gelmesinde destekleyici olmak amaçlanmıştır. Merkezin gönüllü desteğini profesyonel anlamda yürütme gayreti ülkemizde yardım etme kavramına yönelik yaygın yanlış tutum olan hayırseverlik, yoksul olanı kendine muhtaç görme ve acıma duygularından arındırarak insana insanca muamele etmede önemli rol oynamaktadır.

Tarlabaşı'nda gözlemlenen Kürt ve Roman uyuşmazlığının merkezdeki çalışmalara nasıl yansıyacağı önemli bir noktaydı. Bunun dışında, uyuşturucu satıcılığının ve kullanım oranının yüksek; hırsızlık, gasp, çeteleşme gibi tehlikelerin yaygın olduğu semtte insanların birbirlerine güvensizliğine karşın ayakta durmaya çalışmak, merkezi güvenilir bir mekân olarak yansıtmak görevi çalışanların sorumluluklarının en başında gelmekteydi. Bunu giderebilmek için adım adım programlar yürütüldü:

Her gün girdiğimiz bu sokakta herkesle göz teması kurmaya çalışarak, özellikle dükkân sahipleriyle ve çevre halkıyla selamlaşmak;

Korkarak, çekinerek değil; herhangi bir semtte herhangi bir sokakta yürüyor gibi kendimize güvenli yürümek;

Önce çevre sakinleriyle iletişim kurmaya çalışmak;

Yakın binalarda oturanlara nasıl hizmetler sunacağımızı anlatmak;

Merkez çalışanları ile sokak sokak dolaşarak yolda gördüğümüz insanlara merkezi anlatmak;

Çalışma alanımızı kapsayan semtteki beş mahalle muhtarıyla tanışmak, hizmetlerimizi, yapacaklarımızı anlatmak, onlara merkezin afişlerini dağıtmak, onlardan çevre halkıyla ilgili ve bu tip çalışmalara verdikleri tepkiler konusunda bilgiler almak;

Çevredeki sağlık kurumları ve sağlık çalışanları ile tanışmak, bilgi alışverişleri yapmak, merkezi tanıtmak;

Çevre ilköğretim okulu ve lise müdürleri ve rehberlik öğretmenleri ile

tanışmak, çevre profili hakkında ve çocukların ihtiyaçları konusunda bilgi almak ve merkezi tanıtmak, işbirliği için ortam sağlamak;

Çevredeki camilerin imamları ile görüşmek, merkezi tanıtmak, destek beklemek;

Bizimle aynı amaçla kurulmuş ya da çalışmalar yapan sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmak ve bilgiler almak;

Özellikle mülteciler ve etnik grupların liderleri ile görüşmeler sağlayıp, onlardan da destek almak.

Bütün bu ön görüşmelerle birlikte merkez açıldığında faaliyetlerden yararlanmak isteyen her bir çocuğun aile iznini almak, her çocuğun mutlaka annesi ya da babasıyla tanışmak; hatta bunu çocukların bizden yararlanabilmesi için bir ön koşul haline getirmek de güven ortamının sağlanmasına katkı sağlamıştır.

Toplum merkezleri risk altındaki nüfus gruplarının güçlendirilmesinde, yoksulluğa karşı mücadele, göç alan bölgelerde oryantasyonun sağlanmasında bir aracı, destekleyici kurum olarak görev yapmaktadır. Bu anlamda kadınlar ve çocuklar Tarlabaşı Toplum Merkezi'nin odak noktasını oluşturmuştur. Genelde yapılan tüm aktiviteler bu risk grubunun desteklenmesi için planlanmıştır. Yapılan sosyal aktivitelerin yanısıra psikolojik destek ve ihtiyaca göre hukuksal destek de güçlendirme çalışmalarının içindedir. Psikolojik destekte birebir görüşmeler yapılmakta, bu görüşmeler sonucunda ve semtteki sorunlar göz önüne alınarak ailelere ve çocuklara seminerler verilmekte, konularında uzman psikologlar, kadın, genç ve çocuklarla çalışmalar yürütmektedir. Hukuksal destek ihtiyaca göre yapılmış, afişler ve duyurularla böyle bir hizmetin haftanın bir günü verileceği anlatılmış, başvuranlar ile gönüllü avukatlar sistemli bir şekilde görüşmüşlerdir.

Tarlabaşı Toplum Merkezi'ni yapılandırma çalışmalarından diğerleri ise, ortak alanlarda çalışan ya da deneyim sahibi olan, konularında uzman kişilerce bir fikir alma toplantısının yapılması, desteğine ihtiyaç duyduğumuz sivil toplum kuruluşları ile görüşmelerin yapılması ayrıca toplum merkezlerindeki uygulamaların en büyük ayağını oluşturan gönüllü kadrosunun oluşturulmasıydı.

Merkezin İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin bir projesi olması nedeniyle, üniversite öğrencileri, akademisyenler ve araştırmacılarca gözlem ve takip altında olması merkez için bir avantaj oldu. Bu avantaj, gönüllü çalışmalarının alternatif etkinliklerle katlanmasını sağladı. Gelen gönüllüler sadece merkezin ihtiyaçları doğrul-

tusunda değil, aynı zamanda kendi yetenekleri ya da uzmanlık alanlarına göre aktiviteler geliştirerek merkeze katkıda bulundular. Gönüllülerin genelini İstanbul'daki çeşitli üniversiteler başta olmak üzere şehirdışı ve yurtdışındaki üniversite öğrencileri, lise öğrencileri, çalışan değişik kesimlerden insanlar ve ev hanımları oluşturmuştur. Merkezin yurtdışı ilişkilerinin güçlü olmasında, üniversite bağlantısı olması, ayrıca merkezin hizmet verdiği bölgenin özelliği etkili olmuştur.

Merkez, Tarlabaşı semtinde yaşayan halkı kaynaştırma, yoksullukla mücadele, halkı güçlendirme gibi konularda ön plandadır. Ama bunun yanında profesyonel ve gönüllü olarak bünyesinde çalışan her birey için bir eğitim kurumu görevi görmektedir. Gönüllü olsun profesyonel olsun bütün çalışanlar kendilerini hiçbir yerde karşılaşamayacakları bir toplum modelinin ortasında bulmuşlardır. Bu, onlar için de ders çıkarabilecekleri bir ortam anlamına gelmiştir. Öğretirken öğrenmekte, bu semtteki yaşantı ve öyküleri görerek akademik hayatlarını gerçek hayatlarla beslemektedirler.

Merkezdeki tüm katılımlardan önce, çocuklar, gençler, kadınlar ve gönüllüler için birer başvuru formu hazırlanmış ve ayrıntılı doldurulması sağlanmıştır (Ek iii). Bunun dışında merkezdeki tüm çalışmalardan sonra günlük, haftalık ve aylık raporlar tutulmuş, hukuk ve psikolojik danışmanlık gibi diğer hizmet birimleri kendi çalışma çizelgelerini oluşturmuş ve görüşmelerini raporlandırmışlardır.

Uygulama sırasında özenle çaba harcanan bir diğer konu ise, hizmet alan tüm danışanların merkez başvurularının homojen olmamasına dikkat edilmesi olmuştur. Merkez, çevresinde Kürt vatandaşların yoğunluğunun fazla olması ve de aynı cadde üzerinde DTP binasının bulunması gibi sebeplerden kurulduğu bölge itibariyle, başlangıçta sadece Kürt vatandaşlar için açılmış bir destek merkezi olarak değerlendirilmiştir. İlk aylarda Roman vatandaşlarla sokakta konuştuğumuzda "biz sizin Kürtler için açıldığınızı sandığımız için gelmedik" tepkileri, hem buradaki Kürt ve Roman gerginliğini, hem de bazı sokakların bu ayrımın bir parçası olarak konumlandığını gözler önüne seriyordu. Fakat merkez çalışanlarının "Buradan hizmet almak için Tarlabaşı'nda yaşıyor olmak yeterli" sözleri ve davranışları bu yargıyı bir ay içinde yıkmış oldu.

Merkezin üzerinde bulunduğu Kalyoncukulluk Caddesi'nin bir özelliği, farklı etnik grupların birarada yaşadığı sokaklara da bağlı olmasıdır. Bu cadde özellikle gece yarısı evlerine dönen Roman müzisyenler için bir merkezdir. Aileler bu anlamda bu cadde üzerinde kurulmuş Tarlabaşı Toplum

Merkezi'nin nasıl bir yer olduğunu anlamak için uzun süre gözlemlemişlerdir. Kürt kökenli olan, Doğu ve Güneydoğu; özellikle de Mardin ve Batman bölgelerinden göç edenler, merkezin fiziksel olarak oturdukları mahallere yakınlığı ve geçmiş tecrübeleri nedeniyle merkezin ilk müracaatçıları olmuşlardır. Bununla beraber merkezden hizmet alanların yaygınlaştırılması için Roman mahallerine gidilerek Roman aileler ile görüşülmüş, "çeri başı" adı verdikleri liderlere merkez anlatılmış ve özellikle Tarlabaşı bölgesinde birden fazla sayıda olan ve Romanlar için "iş kapısı" olarak görülen müzisyen kahvelerinde merkez çalışmaları duyurulmuştur.

Bölgede dikkati çeken diğer bir unsur ise Tarlabaşı'nın şehir tarafından dışlanmasının yanında, bölgede yaşayan alt kültürlerin kendi içlerinde birbirlerini dışlamalarıdır. Tam bu noktada, yoksulluk paydası altında bölgede yaşayan bu insanlar için Tarlabaşı Toplum Merkezi, kaynaştırıcı, duygudaşlık geliştirici, güçlendirici ve birlikte üretmede kaynaklık sağlayıcı; çocuklara, gençlere ve kadınlara öncelik tanıyan aracı bir kurum olma yolunda çalışmalarını geliştirmiştir. Tarlabaşı Toplum Merkezi'ne başvuran genç müracaatçılar iş ararken ve işe alınma sürecinde Tarlabaşı'nda yaşıyor olmanın olumsuz etkilerini bildirmişler; ayrıca bazı gruplar "Kürtler" ya da "Çingeneler" ile çalışıyor olduğumuz için danışanımız olmayı reddetmişlerdir.

Tarlabaşı halkı kendi alışkanlıkları konusunda sekter ve tutucu insanlardan oluşmaktadır. Toplum Merkezi'nin tam bu noktada kendi doğruları konusundaki ısrarcılığı, uyumsuzluk değil tam aksine Tarlabaşı'na özgü bir uyum getirmiş, dirençli bir halk karşısında merkez de dirençli bir yaklaşımla bunu dengelemiştir.

Tarlabaşı Toplum Merkezi bölgede komşuluk esasının önemine dikkat ederek programlarını oluşturmaya çalışmış, özellikle yetişkin grupla yaptığı toplantıları ya da eğitimleri, "sohbetler" olarak nitelendirmiş, bölgedeki değişik kültürlerin kendi geleneklerine saygı göstermiş ve her fırsatta bu geleneklere katılmaya çalışmıştır.

Ücretsiz olan bir hizmetin aynı zamanda disiplinsizce, 'öylesine' olması düşüncesi yerine, birlikte yaşamın kurallarından, özgürlüklerin hakları ihlal etmemekle bir olduğu düşüncesinden hareket edilmiş, tüm çalışmalarda buna titizlikte önem verilmiştir.

MERKEZİN SAHİPLERİ: ÇOCUKLAR

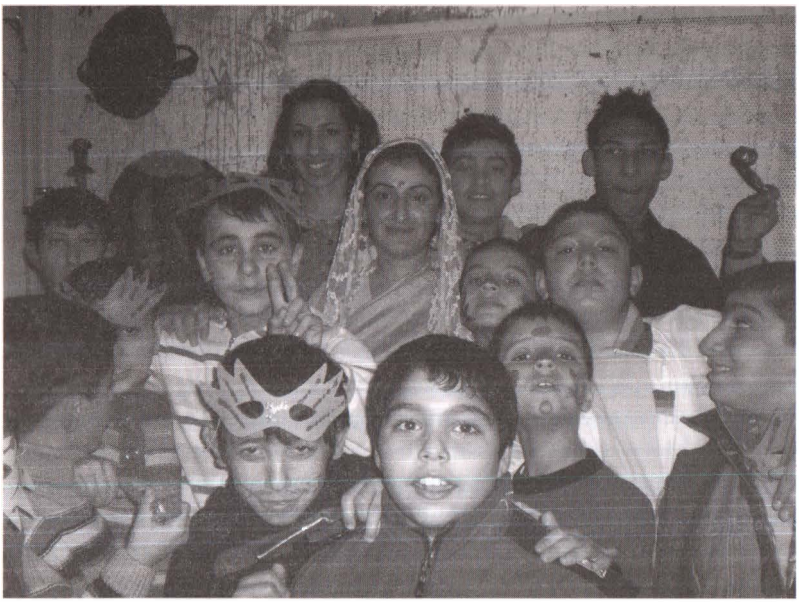
Tarlabaşı Toplum Merkezi açılış ile birlikte çalışmalarını yürütürken, çocuklarla çalışmanın daha ön plana çıktığını görmüş ve faaliyetlerini buna uygun

olarak geliştirmiştir. Bu süreçte Tarlabaşı'nda yaşayan çocukların yetişkinlere göre daha katılımcı olması ve ihtiyaçları etkili olmuştur. Etiketlenme ve yoksulluğun yarattığı olumsuzluklar en çok risk altında bulunan nüfus gruplarından çocukları etkilemektedir. Tarlabaşı'nda yaşayan çocuklar, bölgedeki suç oranı yüksekliği, şehir merkezine yakınlık, uyuşturucu satışının ve kullanımının yaygınlığı ve farklı etnik grupların bir arada yoksulluk paydasında yaşadığı bölge olması nedeniyle de çeşitli sosyal baskılar ve dışlanmalara maruz kalıyorlar.

Tarlabaşı'nda sokağın tehlikesi çocuğun fizyolojik ve psikolojik gelişimi için engeldir. Çocuk güvenli bir oyun alanı bulamaz, eve kapanır. Enerjisini doğru bir şekilde kullanamadığından yaşadığı iletişimsel ve birincil ihtiyaçların yoksunluğu sonucunda gelen engellemeler onun suça yönelme olasılığını arttırır. Aynı şekilde çocuk yoksulluğu ile birlikte; Tarlabaşı'nda yaşayan aileler için göç, ekonomik sıkıntılar ve eğitim yetersizliği gibi nedenler çocuk ve anne-baba arasında bir rol değişimine yol açmıştır. Okuma-yazma bilmeyen anne babaya tercüman olan çocuk; derdini anlatamayan anne babası yerine kurumlarla iletişimi sağlayan çocuk; sekiz kardeşten birkaçına bakmak zorunda kalan çocuk ve çalışmayan anne babası yerine çalışan çocuk olmuştur Tarlabaşı'ndaki çocuk. "Çocuk yaşlılığı" olarak değerlendirilebilecek bu durum, bize merkez çalışmalarını aslında çocuğa unutturulmuş çocukluğunu bir nebze olsun hatırlatacak bir şekilde yapılandırmamız gerektiğini anlatıyordu. Merkez çalışmaları içinde yapmaya çalıştığımız; 20 yaş deneyimine sahip 10 yaşındaki Tarlabaşılı çocukların sahip oldukları ve bazen merkezde çalışan gönüllü ve yetişkinlerden daha engin bir hayat bilgisine sahip deneyimlerini gözardı etmeden ama onların oyun oynamak isteyen, öğrenmeye hevesli, heyecanlı, kıpır kıpır, yaratıcı, korunmak istenen ve bir birey olarak atölyelere girmek isteyen yanlarını hiç elden bırakmadan çalışmaları yürütmek oldu.

İlköğretim son sınıf ve lise çağı gençler için ise lise giriş ve üniversite sınavları ön planda olduğu için merkez içinde onların en iyi yararlanabileceği çalışmanın etüt çalışmaları olduğu görüldü. Okul sonrası derslerin ve ödevlerin yapılması, konu tekrarları ve sınavlara hazırlık olarak başlayan etüt derslerinde şimdi genel derslerden ayrı olarak bir Matematik sınıfı ve İngilizce sınıfı da yer almaktadır.

Diğer bir konu ise, okullarda son zamanlarda moda yaklaşım olan bilgisayarlı eğitime alternatif olarak çocuklar için Merkez'de bir kütüphane oluşturmak ve "bilgisayarsız eğitim" için desteklemek oldu. Kütüphane oluşturul-

ması ve bilgisayarsız eğitim düşüncesinin gelişmesinde, Tarlabaşı'ndaki ilköğretim okullarında kütüphanenin olmaması, çocukların verilen ödevleri yapmak için evlerinde bilgisayarları ve internet bağlantılarının olmaması, Tarlabaşı bölgesindeki internet kafelerin tehlikeli olması, internet kafelere 18 yaşın altında çocukların girmesinin yasak olması, ailelerin internet kafe masraflarını karşılayacak durumda olmaması, çocukların internetten indirdikleri araştırma konularından tam olarak yararlanamamaları ve nasıl yararlanacaklarını bilmemeleri bize hız kazandırmıştır. Tarlabaşı Toplum Merkezi eğitim konusunda da birincil öğrenme ve araştırma kaynağının kitaplar olması ilkesini destekleyerek buna yönelik kütüphane (kütüphane kullanımı, kitap, sözlük ve ansiklopedilerden yararlanma, vb.) çalışmaları gerçekleştirmektedir.

MERKEZİN DİĞER SAHİPLERİ: KADINLAR

Tarlabaşı'nda yaşayan kadınlar, yoksulluk kültürü altında çeşitli kurumlarla iletişim kurmakta madden ve manen engellerle karşılaşmaktadırlar. Okumayazma oranının düşüklüğü ve kente uyum sürecinin tam anlamıyla sağlanamamış olması nedeniyle, kadınlar, aile hayatı içinde işlevsizleşmektedir. Çocuğuyla iletişim kurmakta sorunlar yaşar, bilgisayarlı ortamda farklı bir eği-

tim anlayışıyla yetişen çocuğuna, okuma-yazma bile bilmeyen kadın, anne olarak destek olamaz. Bu, hem çocuğun kendini rahat ifade etmesinde hem annenin çocuğuyla rahat iletişim kurmasında engeller yaratır. Göç ile gelmiş olmanın sıkıntısı, geçim derdi gibi nedenlerle Tarlabaşı gibi tehlikeli bir bölgede yaşıyor olmak kadını, komşuluk ilişkilerinden koparır, sosyal ağlar bakımından yalnızlaştırır ve onu eve hapseder. Tarlabaşı'nda böyle bir profile sahip kadınlarla öncelikle iki senedir düzenli olarak okuma-yazma programları gerçekleştirdik. İlk aylarda katılım için çok emek harcanırken son dönem katılımlardan dolayı sınıf iki gruba ayrılmak zorunda kalındı. Göçle gelmiş kadınların halı dokumaya benzeyen "Saori" adındaki Japon dokuma sanatını seveceklerini düşünerek büyük bir atölye kurduk. Dokuma tezgâhları, renk renk ipler ve dokuma ustası ile hazır olan atölye yaklaşık 6 ay sadece bu "hazır" konumunda kaldı. Kadınlarla yapılan görüşmeler sonucunda bu atölye sonlandırıldı. Aslında şehirli olmak isteyen bu kadınlar kendilerini geçmişlerine götürecek dokuma işi yerine takı yapmak, ahşap boyamak ve spor yapmak istiyorlardı. Kendi istekleri ve programları ile bir sene düzenli olarak merkezde spor yapan kadınlar için artık aynalı bir spor odası var. Kadınlar kendi aralarında topladıkları paralar ile kendilerine bir tartı aldılar. CD çalar ve müzik setleri ile spor yaptılar. Hatta yoga, daha fazla çalışmak isteyen kadınlar için ikinci bir ders oldu. Merkezde ahşap boyama dersleri ve okuma-yazma dersleri hâlâ yürütülmektedir.

Çocuklar, gençler ve kadınlarla yapılan çalışmalar sonucunda gönüllü çalışmaları merkez faaliyetleri içinde oldukça önemli hâle gelmiştir. Çocuk odaklı çalışmalar ve gönüllü çalışmaları merkezde bir çocuk aktiviteleri koordinatörü ve bir gönüllü koordinatörü ihtiyacı doğurmuştur. Bir sosyal hizmet uzmanı, bir sekreter, bir güvenlik görevlisi, bir psikolog, bir gönüllü koordinatörü, bir çocuk aktiviteleri koordinatörü ve alternatif sanat atölyesi ve yaratıcı drama atölyesi için iki eğitmenden oluşan profesyonel kadromuz dışındaki tüm çalışmalarımız gönüllülerle yürütülmektedir.

Yapılan tüm çalışmalarda merkez çalışanlarının yanısıra, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Hüviyet Bekir İlköğretim Okulu, Sururi İlköğretim Okulu, Ahmet Emin Yalman İlköğretim Okulu, Piri Reis İlköğretim Okulu, Dr. Tevfik Sağlam İlköğretim Okulu, Taksim İlköğretim Okulu, çevre liseleri, 75. Yıl Rotary Çocuk Evi, Beyoğlu Belediyesi, İlçe Emniyet Müdürlüğü ve karakollar, STK'lar, çeşitli medya kurumları, tüm muhtarlıklar, çevre esnafı, komşularımız, konu ile ilgili akademisyenler ve araştırmacılar, gönüllü üniversite öğrencileri, lise öğrencileri ve yabancı öğrenciler, gönüllü yetişkinler, küçük

Hüviyet Bekir İlköğretim Okulu öğrencilerinden Hatice Özcan, Nergis Doğan ve Ayşe Örnek'in Ceren Suntekin ile yaptıkları görüşme

Hatice: Merhaba Ceren Hanım, Tarlabaşı Toplum Merkezi hangi tarihte açıldı ve nasıl başladı?

Ceren Suntekin: 2006 yılının Ağustos ayında merkezimiz açıldı. TTM, İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından Beyoğlu Tarlabaşı bölgesinde bir toplum merkezi oluşturma projesi olarak, Avrupa Birliği'nden fon alarak ve Beyoğlu Belediyesi'nin katkılarıyla çalışmalarına başlamıştır. Merkezimizde idari olarak beş kişi görevlidir: Ben merkezin sorumlusuyum, İlknur Ablanız sekreterimiz, Selahattin Amcanız güvenlik görevlimiz, Eren Ağabeyiniz gönüllü koordinatörümüz ve Eda Ablanız psikoloğumuz. Bunun dışında iki profesyonel çalışanımız dışında tüm çalışmalar gönüllü olarak yürütülmektedir.

Hatice: TTM'yi açma nedeniniz neydi? Amacınıza ulaşabildiniz mi?

Ceren Suntekin: TTM'yi açma amacımız öncelikle farklı kültürlerin bulunduğu Tarlabaşı bölgesinde farklı grupların birbirlerini tanıyarak dostça yaşamalarını sağlayacak ve çocukların kişisel gelişimlerine katkıda bulunacak faaliyetler uygulamaktı. Şehir merkezine yakın olmasına rağmen yoksulluğun yaşandığı ve suç oranının yüksek olduğu bu bölgede bir "toplum merkezi" kurarak ailelere ve çocuklara sosyal ve psikolojik açıdan destek sağlamak istedik. Şu an haftada 200'e yakın çocuk ve 50'ye yakın kadın bizden hizmet almakta; 50 yerli ve yabancı gönüllü bizlerle aktif olarak çalışmakta. Bu anlamda amacımıza ulaştık diyebiliriz.

Ayşe: Çocuklar bu merkezden nasıl yararlanıyorlar? Ve ne gibi faaliyetler görüyorlar?

Ceren Suntekin: Çoğu zaman okul sonrası gelip ödevlerini yapıyorlar. Örneğin, giderek zenginleşen kütüphanemizde araştırma ve ödevlerini ansiklopedilerden yararlanarak yapıyorlar. Okulda öğrendikleri ama eksiklik duydukları konularda merkezdeki gönüllü üniversite öğrencilerinden yardım alma imkânı buluyorlar. Sosyal becerilerini geliştirmek için çeşitli faaliyetlere katılıyorlar. Aileleri ile paylaşamadıkları konuları ya da merak ettikleri ve ihtiyaç duydukları üreme sağlığı, hijyen, kaygı ile baş etme, agresyon, ergenlik dönemi sorunları gibi konularda eğitimler alıyorlar. Bunun dışında ebeveynlere yönelik çocukları zararlı alışkanlıklardan koruma, çocukla iletişim yolları, cinsel sağlık ve madde bağımlılığı önleme programları gibi eğitim çalışmaları da yürütülmekte.

Ayşe: Ceren Hanım TTM'de aktif olarak çalışan atölyelerin isimlerini bizlerle paylaşır mısınız?

Ceren Suntekin: Yaratıcı drama atölyesi, müzik atölyesi, ritim atölyesi, sanat atölyesi, çocuklarda öfke kontrolünü sağlamak için "Beyaz Şapkalar" atölyesi, "Yaşamı Seviyorum" atölyesi, etütler, matematik atölyesi, İngilizce atölyesi, öykü atölyesi, ahşap boyama kursu ki bu kurs sadece kadınlar için açılmıştır.

Hatice: Gönüllüler bu merkezi nasıl buldular? Ve ne tür gönüllüleri tercih ediyorsunuz?

Ceren Suntekin: Öncelikle Bilgi Üniversitesi'yle bağlantılı olduğumuz için okulun öğrencileri bizleri tanıyor ve destek vermek için başvuruyor. Bunun dışında gazete ve der-

gilerde çıkan haberlerden, yoksulluk ya da farklı kültür çalışması yapan araştırmacılardan merkezle ilgili bilgileri oluyor. Ayrıca, www.tarlabasi.org ve http://goc.bilgi.edu.tr adreslerinden ve 0212 297 23 04-05 numaralarından bize ulaşabilirler. Gönüllüleri tercih ederken; iletişim becerileri kuvvetli, sorumluluk sahibi, disiplinli çalışabilen, ne yaptığını bilen gönüllüler olmalarına dikkat ediyoruz. Merkezde gönüllü olmak için gönüllü koordinatörümüze başvurup, bir başvuru formu doldurmaları ve bir mülakata girmeleri gerekiyor. Merkezde gönüllü olmak için alanın getirdiği bazı sorumluluklar ve kurallar var. Bu kurallara uyum sağlayabilenlerle çalışıyoruz.

Ayşe: Ceren Hanım bize vakit ayırdığınız ve sorularımızı cevapladığınız için çok teşekkür ederiz. Umarız bu merkez her zaman çalışmaya ve herkese hizmet sunmaya devam eder. Size iyi çalışmalar dileriz.

fonlarla bize destek olan çeşitli kuruluşlar, Tarlabaşı çocukları ve aileleri etkilidir.

Yaptığımız çalışmalar gelecekte birer yetişkin, çalışan, eğitmen, anne, baba, vatandaş olacak çocuklar için atılmış ilk adımlardır. Çalışmaları yürütürken sosyal sorumluluk bilincinin hayırseverlikten ayrı tutulması ve programların hizmet edilecek gruplardan kopuk oluşturulmaması gerektiği ilkesiyle hareket etmekteyiz. Nesnesi insan olan tüm bu çalışmalarda birlikte hareket etmeye olanak sağlayacak destekler ön planda tutulmalıdır. Şehrin dönüşümü, içinde yaşayan insanlardan bağımsız düşünülemez. Üçüncü senemizin içindeyken biz bu değişimi çok açık olarak gözlemliyoruz ve sürekli bizi kendilerine hayran bırakan Tarlabaşı çocuklarıyla gurur duyuyoruz.

Tarlabaşı İzlenimlerim

Eda Kurtuluş-Akın*

Tarlabaşı Toplum Merkezi'nin psikolog aradığını Tarlabaşı'nda oturan bir arkadaşımdan öğrenmiştim. Heyecanlı heyecanlı bana her çocuğun katılabileceği atölyelerden, ders sonrası olan etütlerden, çocukların yaptıkları resimlerden, gönüllülerden, kadınların geldiği boyama kurslarından, okuma-yazma kurslarından bahsediyordu. Arkadaşımın heyecanına kapılmamak mümkün değildi, beni merkezin sorumlusu ile tanıştırmasını istedim. Ertesi gün beraber merkeze geldik ve merkezin Sosyal Hizmet Uzmanı Ceren Suntekin ile tanıştım. Bir de onun ağzından merkezi ve alınacak olan psikoloğun iş tanımını dinledim. Ceren konuşurken aklımdan bir yandan da "burada yapılacak ne kadar çok şey var" diye geçiriyordum ve bu düşünce beni işe başlamak için sabırsızlandırıyordu.

İşe başladığımda yapacaklarım kafamda sıralanmıştı. Kadınlar ve çocuklar ile yapacağım bireysel görüşmeler, oyun grubu, gönüllülere ve kadınlara verilecek olan eğitimler... Çalışmaya başladığım ilk bir ay içinde gelen vakalardan iş yükünün ne kadar ağır olduğunu ve mesleki bir yönledirmeye ihtiyaç duyduğumu farkettim. Bunun için süpervizyon almaya başladım. Tarlabaşı ve benzeri bölgelerde psikolojik destek vermek oldukça ağır bir sorumluluk getiririrken, mesleki açıdan besleyici, geliştirici, kişisel deneyimler açısından da zenginleştiriciydi.

(*) Psikolog.

YETİŞKİNLERLE YAPILAN BİREYSEL GÖRÜŞMELER

Yetişkinlerle yaptığım bireysel görüşmeler, Sosyal Hizmet Uzmanı Ceren Suntekin'nin yönlendirmesi, atölye çalışmalarına katılan kadınların doğrudan başvuruları, sekreterimiz İlknur Yılmaz'a gelen başvuruların bana yönlendirilmesi ile olmaktadır. Danışanlar yaptıkları başvurudan sonra bireysel görüşme için randevu almaktadırlar. İlk bireysel görüşme seansı problemin tanımlanması ve demografik bilgilerin öğrenilmesi şeklinde yapılandırılmaktadır. Birinci görüşmeyi takip eden seanslarda Bilişsel Davranışçı Terapi Teknikleri kullanılmaktadır. Eğer gelen kişi benim çalıştığım konuların dışında bir ihtiyaç ile gelir ise konu ile ilgili çalışan başka bir psikoloğa yönlendirilmektedir. Bugüne kadar yaptığım hiçbir bireysel görüşme psikiyatrik kökenli bir soruna işaret etmiyordu, çoğunlukla yoksulluk ve aile içi geçimsizlik temelli idi. Bireysel başvuru ihtiyaçları danışanların yaşına ve medeni durumuna bağlı olarak farklılıklar göstermektedir. Çoğunlukla bekâr genç yetişkin kadınlar aile baskısından doğan sorunlar nedeni ile başvuruda bulunmaktadırlar. Ailelerin İstanbul'u özellikle de Tarlabaşı'nı tehlikeli bir semt olarak görmesi ve bu düşünceden doğan endişeler Tarlabaşı'nda yaşayan kızlarına daha fazla baskı yapmalarına neden olmaktadır. Baskı yapmalarında bir diğer etken ise çocuklarının geldikleri şehirlerdeki hayatlarını sürdürmelerini beklemeleridir. Bu iki etken, aileler ve çocukları arasında en önemli çatışma konularıdır ve bu çatışmalardan doğan ruhsal problemler de danışma ihtiyacının belirleyicisidir.

Evli ve çocuklu kadınların başvuruları çoğunlukla yoksulluktan kaynaklanan geçim sıkıntısı, kayınvalideleri ile yaşadıkları problemler, depresif duygu durumu bozuklukları, çocukları ile olan ilişkilerinden doğan sorunlardan oluşmaktadır. Kadınların çocukları ile yaşadıkları problemler; ev içinde iki anne figürünün olmasından doğan otorite sorunları, çocuklara laf geçirmenin anne ve kayınvalide arasında hâkimiyet mücadelesine dönüşmesi neticesinde çocukların davranışlarında tutarlılığı sağlayamamaları olmaktadır. Kayınvalideden bağımsız olarak annelerin çocuklarına sözlerini dinletememeleri de sorun olarak gelebilmektedir.

ÇOCUKLARLA YAPILAN BİREYSEL GÖRÜŞMELER

Çocuklarla yapılan bireysel görüşmeler ihtiyacının belirlenmesi birçok farklı şekilde olmaktadır. Gönüllü koordinatörümüzün yapmış olduğu atölye gözlemlerinden ihtiyacı olduğunu düşündüğü çocukları yönlendirmesi, ailelerin doğrudan başvuruları, sekreterimize gelen başvuruların bana yönlendirilmesi

ya da gözlem için katıldığım atölyelerden bireysel görüşmelere ihtiyaç duyduğunu düşündüğüm çocuklarla bireysel görüşmeler yapıldı, yapılmaktadır. Bunların dışında "Eda Abla kardeşimle hiç geçinemiyorum", "sınavlara girerken çok heyecanlanıyorum", "çok sinirleniyorum, bağırıyorum" gibi gerekçelerle çocukların kendi başvuruları da olmaktadır. Yaşları 10 ila 14 arasında değişen bu çocukların kendi sorunları hakkında bu kadar farkındalık sahibi olmaları benim için şaşırtıcıydı. Bugüne kadar olan mesleki deneyimimde çocuklarla yaptığım görüşmelerde sorun aile tarafından tespit edilir ve çözüm yolu bulmak için çocuğun danışmanlık alması talep edilirdi. Bunun aksine Tarlabaşı'ndaki çocukların problemlerini tanımlamaları ve yardım istemeleri benim için oldukça farklı bir deneyimdi. Yönlendirmeler ile belirlenen danışmanlık ihtiyaçlarının ilgili olduğu konuları şu şekilde sıralayabiliriz: Davranış problemleri, alt ıslatma, kardeş kıskançlığı, yeme alışkanlıkları, hırçınlık, ailelerin tek ebeveyn ile büyütmeye çalıştıkları çocuklarına nasıl davranmaları gerektiği.

OYUN GRUBU

Merkeze başladığım ilk bir ay ihtiyaçları belirleme ve bu ihtiyaçlar doğrultusunda hareket etme ile geçti. Tarlabaşı'nda geçirdiğim bir ayın sonunda merkezde çocuklar ve kadınlar için birçok farklı atölye yürütülüyordu. Ben de bir an önce bir atölye başlatmak için sabırsızlanıyordum. Telaşımdan arınıp sakinleştiğimde okul öncesi çocuklar için devam eden herhangi bir çalışma olmadığını ve bir oyun grubu oluşturabileceğime karar verdim. İşe öncelikle grubu oluşturmakla başladık. Sekreterimiz beş ve altı yaşında çocuğu olan ailelere ulaştı, grubun amacını anlattı ve kayıtları aldı. İlk oyun grubuna 7 çocukla başladım. İlk gün çocuklar annelerinin, babalarının ellerinden tutmuş yabancı gözlerle bana bakıyorlardı. "Anne babaları dışarı çıkartalım oyunumuza başlayalım" dediğim anda tüm çocuklar hep bir ağızdan ağlamaya başlamışlardı. İlk gün etkinliklerimizin tamamını değiştirmek zorunda kaldım ve anne-babalarla yapabileceğimiz etkinliklere çevirdim. İkinci hafta çocukların sadece iki tanesi annesini yanında istedi, ancak oyuna başladığımız ilk beş-on dakikadan sonra annelerinin gitmesini önemsemediler. Üçüncü haftaya geldiğimizde çocuklar kendileri büyük bir istekle oyun grubuna gelmeye başladılar. Oyun grubu çalışmamız bitene kadar da bu istekleri devam etti.

Programı oluştururken oyun grubunun amacını; keşfederek öğrenme, doğaçlama ve canlandırmalarla çocukların kendilerini dil, müzik ve dansla ifade etmelerini sağlamak ve yaratıcılıklarını desteklemek olarak planlamış-

tım. Ancak katılımcı sayısının hedeflediğimden fazla olması grubun homojenliğini giderek bozan bir etken haline dönüşmüştü. Katılan çocukların farklı seviyelerde sosyal becerilere sahip olmaları da birçok yöntemi planladığım şekilde uygulamamı engelleyici bir diğer etken oldu. Tüm bu engelleri gözönünde bulundurarak oyun grubunun amacını; çocukların sosyal becerilerinin ve ince motor becerilerinin geliştirilmesine dönüştürdüm. Çocuklar dönüştürülen grup hedeflerine çok kolay uyum sağladılar. Özellikle sosyal beceri oyunlarından çok keyif alıyorlardı ve oyunları tekrarlamam için bana ısrar etmeye bile başlamışlardı. Çocukların bu isteklerini görmek benim için sevinç kaynağı olmuştu. Diğer bir sevinç kaynağı ise oyun grubunun geldiği gün çocukların annelerine "Benim dersim var" veya "Beni merkeze götür anne" demeleri oldu. Tarlabaşı'ndaki çocuklar beni bu açıdan ikinci kez şaşırtmışlardı. Oyun grubu içerisinde uyum sorunları yaşayan, birbirlerine karşı şiddet içerikli davranışlar gösteren, yaşıtlarının gösterdiği sosyal becerileri gösteremekte olan çocuklar da vardı. Bu çocukların aileleri ile bireysel görüşmeler yapmaya karar vermiştim. Hiç geciktirmeden 3 aile ile bireysel görüşme talebinde bulundum ve ailelere ufak ödevler verdim. Ailelerin korumacı tutumları neticesinde çocukların yaşıtlarının becerilerinden geri kaldığı çok belirgindi. Saldırgan davranışlar gösteren çocuklar ise ailelerinden şiddet gören çocuklardı. Aileler yapılan görüşmeleri çok önemsediler ve verdiğim tüm küçük ödevleri harfi harfine uyguladılar. Ailelerle her hafta ufak adımlar atmaya başlamıştık. Görüşmeler neticesinde çocuklar gruba daha fazla uyum gösterebilir seviyeye gelmişlerdi. Oyun grubuna yazın ailelerin köylerine gitmeleri sebebiyle zorunlu olarak ara verdik; ancak yeni okul dönemi ile birlikte oyun grubunu tekrar oluşturmayı planlıyorum. Aslında oyun grubu, çocuklar için olduğu kadar benim için de öğrenme ve oyun zamanı demek.

EĞİTİMLER

Tuvalet Sonrası Beden Temizliği ve Ergenlik Dönemi

Tuvaletlerin kullanımıyla ilgili olarak temizlik görevlimiz tuvaletlerin kötü kullanılmasından şikâyet ediyordu. Bizlerin de gözlemleri çocukların tuvaletleri temiz kullanmadığı yönündeydi. Bunun üzerine Ceren Suntekin ve ben çocuklara tuvalet kullanımı ve beden temizliği konusunda eğitim vermeye karar verdik. Eğitimi hazırlarken çocukların kolay anlayabileceği ve oldukça yalın bir dilden oluşmasına özen gösterdik. Eğitim sonunda çocukların her zaman ellerinin altında bulunması için eğitimde anlattığımız konuları içeren

küçük bir kitapçık hazırladık. Eğitim kitapçığını hazırlarken Bilkent Üniversitesi'nin konu ile ilgili olarak hazırladığı şu web sayfasından http://www.bilkent.edu. tr/~bilheal/uremesagligi/cinselbolgetem.html yararlandık.

Eğitim tuvalet sonrası beden temizliğinin yanı sıra ergenlik döneminde bedensel değişimlerini de içerdiği için kız ve erkek çocuklarına eğitimi ayrı ayrı vermeye karar verdik. Eğitimde üzerinde durulan konular şunlardı: Cinsel bölgenin temizliği, âdet döneminde temizlik ve bakım, âdet döneminde kullanılabilecek malzemeler (ped, tampon, pamuk vb.) ve kullanımları, tuvalet sonrası beden temizliği, el ve tırnak temizliği ve bakımı, erkeklerin ve kızların ergenlik döneminde vücudundaki değişimler. Tuvalet temizliği eğitimini çocuklarla 10'lu gruplar halinde tuvalete giderek tuvalet kağıdının, tuvalet fırçasının nasıl kullanılacağını anlatarak gerçekleştirdik. Her bir maddenin üzerinden teker teker geçtik ve eğitimin son kısmını çocukların sorularına ayırdık. Çocukların soruları çoğunlukla kendi bedensel değişimleri üzerineydi.

"Sınırlar" ve "Gönüllü Olmak" Eğitimi

Hem Gönüllü Koordinatörümüz Eren Korkmaz'ın hem de Sosyal Hizmet Uzmanı Ceren Suntekin'in gönüllülerden aldıkları geri bildirim doğrultusunda gönüllüler için "Sınırlar" ve "Gönüllü Olmak" ile ilgili hem eğitim hem de tanışma toplantısı hazırlama fikri bizi kapsamlı bir eğitim hazırlığına soktu. Tüm ekip birlikte hazırladığımız programın, gönüllülükte sınırlarla ilgili kısmını ben üstlendim. Eğitim konularımızın netleşmesinden itibaren üzerinde durmak istediğim konular da kafamda netleşmişti. Özellikle "gönüllülerin sınırları nelerdir?" sorusunu gönüllüleri de sunuma dahil ederek tartışmak istiyordum. Gönüllülerin sınırlarını ve sınırlılıklarını konuşmak hem yaptıkları etkinlik sırasında daha rahat ve güvenli hissetmelerini sağlayacak, hem de gönüllülüklerinin nerede başlayıp nerede bittiğini netleştirmiş olacaklardı. Eğitimde üzerinde durulan diğer başlıklar ise şunlardı: "Çocuklar sınırlara niçin gereksinim duyarlar?", "Çocuklara sınır nasıl koyulabilir?", "Çocuklara koyulan sınırlar nasıl muhafaza edilir?". Eğitimin sonunda gönüllülerin sorularına yer verildi. Gönüllülerden gelen sorular çoğunlukla etütler esnasında karşılaştıkları klasik anlamda sınır problemleri idi. Karşılaştıkları problemleri eğitimde öğrendikleri yeni bilgilerle tekrar yorumlamaları ve aynı problemle tekrar karşılaşırlarsa yeni edindikleri bilgilerle nasıl bir tepki verecekleri üzerinde duruldu. Eğitimin sonunda ve eğitimi takip eden haftalarda gönüllülerden gelen olumlu geri bildirimler bizim için de sevinç kaynağı olmuştu.

Davranış Teknikleri Eğitimi

Gönüllülerin etüt sonrasında yazdıkları raporlardan yola çıkarak yapılan eğitimler kapsamında "davranış teknikleri" başlığı altında bir eğitim verildi. Davranış teknikleri eğitiminin amacı gönüllülerin çocuklarla geçirdikleri zaman içerisinde "Nasıl davranmamız gerekiyor?" sorusunun cevaplarını bulmalarına yardımcı olmaktı. Eğitim klasik davranış tekniklerinin yanısıra, gönüllülerin çocuklarla birlikteyken yaşadıkları sorunlarda yanıt bulabilmeleri için de zemin oluşturdu. Gönüllülerin sık karşılaştıkları sorunlar şöyleydi: Çalışma esnasında eğitimciden istediği davranışı göremeyen çocuğun istediğini yaptırabilmek için küsmesi; çocukların ödevlerini gönüllülerle yaptırmaya çalışmaları; grup halinde yapılan bir etkinlikte grubun uyumunu bozan çocukların olması. Toplantıda bu sorunların çözümleri üzerine konuşuldu ve alternatif çözümler bulunmaya çalışıldı. Eğitime katılımın istenilenden az olmasına karşın katılan gönüllülerin geri bildirimlerinden eğitimden faydalanmış olarak ayrıldıkları gözlenmiştir.

Bugüne kadarki mesleki deneyimlerimde Tarlabaşı'nın sosyo-ekonomik yapısına benzer alanlarda çalışma fırsatım olduğu için Tarlabaşı'na uyum sağlamam, buradaki insanlarla iletişim kurmam benim için çok zorlayıcı olmadı. Ancak Tarlabaşı'na benzer yerlerde çalışacak mesleğinin ilk senelerinde olan genç psikologlar, danışanlarla nasıl iletişim kuracakları ya da herkes tarafından tehlikeli olduğu kabul edilen bir bölgede çalışmak konusunda endişe edebilirler. Bu endişelerle yüzleşmeyi göze almak ve kendilerine deneyimleme fırsatı tanımak; çalışacak olan kişilerin mesleki kazanımlarının yanısıra kişisel gelişimleri için de fırsat niteliği taşımaktadır.

Parlayan Çocuklar Kulübü'nden Eylem ve Leyla'nın Eda Kurtuluş - Akın ile yaptıkları görüşme

Eylem: Merhaba Eda Abla, öncelikle bizlere kendinizi ve TTM'deki görevinizi anlatır mısın?

Eda Kurtuluş - Akın: Merhaba çocuklar, ismim Eda Kurtuluş - Akın, 1981'de İstanbul'da doğdum. 2005 yılında Haliç Üniversitesi Psikoloji bölümünden mezun oldum. 2008 Şubat ayından beri TTM'de çalışıyorum. TTM'deki görevim Ceren Abla'nızın bana yönlendirdiği kişilerle bireysel görüşmeler yapmak. Merkezdeki ihtiyaçları belirleyip bu ihtiyaçlara yönelik çalışmalar hazırlamak. Örneğin bu sene yapacağımız rehberlik saati gibi.

Leyla: TTM'ye ne gibi amaçlarla ve nasıl geldiniz? İlk geldiğinizdeki heyecanınızı bizlerle paylaşır mısınız?

Eda Kurtuluş - Akın: Merkezi, Tarlabaşı'nda oturan bir arkadaşım aracılığıyla öğrendim. Arkadaşım merkezi anlatırken çok heyecanlı anlatıyordu. Merkeze ilk geldiğim andan itibaren aynı heyecanı ben de hissetmeye başlamıştım. Beni heyecanlandıran kısmı hem yetişkinler hem de çocuklar için birçok farklı çalışmanın yapılıyor olması ve istediğim her çalışmayı yapabileceğim bir çalışma ortamının bana sunuluyor olmasıydı.

Eylem: Eda Abla, görevinizi yaparken ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?

Eda Kurtuluş - Akın: Randevularına düzenli gelmesi gereken kimi danışanların, randevularına düzenli olarak gelmemesi sık karşılaştığım bir sorun. Çalışmaların sağlıklı sonuçlara ulaşması ve faydalı olması için devamlılık çok önemli.

Leyla: Bizlere günlük hayatta neler yaptığınızdan ve hobilerinizden bahseder misiniz?

Eda Kurtuluş -Akın: Günlük hayatımda fotoğraf çekmekten, film seyretmekten ve sevdiklerimle vakit geçirmekten çok hoşlanıyorum. Farklı yerleri gezerek fotoğraflamak en keyif aldığım hobim diyebilirim. Bunların dışında geri kalan zamanlarda mesleki eğitimlerime devam ediyorum.

Eylem: Çevreniz yani Tarlabaşı hakkında neler düşünüyorsunuz?

Eda Kurtuluş - Akın: Tarlabaşı, birçok farklı kültürden insanın bir arada yaşadığı çok renkli bir semt. Burada çalışarak bu renklerden biri olmak beni mutlu ediyor.

Leyla: Göreviniz kapsamında sadece çocuklarla mı yoksa ailelerle de mi çalışıyorsunuz?

Eda Kurtuluş - Akın: Sadece çocuklarla değil aileler de görevim kapsamımda. Aslında Tarlabaşı'nda yaşayan ve buraya gelmek isteyen herkese her zaman kapım açık diyebilirim.

Eylem: Psikolog olmaya nasıl karar verdiniz?

Eda Kurtuluş - Akın: Üniversite sınavına hazırlanırken öncelikli olarak hep psikoloji bölümünü kazanmak vardı gönlümde. Psikoloji bölümünü o zamanlar isteme sebebim insanlarla bire bir çalışma fırsatımın olacağını düşünmem ve insanlara yardımcı olabileceğimi düşünmemdendi. Bu yüzden liseden sonra üniversitenin ilgili bölümünü okudum ve psikolog olarak çalışmalarıma başladım.

Leyla: Tarlabaşı'nda çalışarak ne gibi deneyimler elde ettiniz?

Eda Kurtuluş - Akın: Tarlabaşı'ndaki çocukların sorumluluk sahibi olmaları ve etkinliklerine büyük bir istek ve istikrarla gelmeleri, biz profesyonellerin geribildirimlerini can kulağı ile dinlemelerini görmek benim için sevindirici bir deneyimdi. Bana başvururken "Eda Abla benim böyle bir sıkıntım var, yardımcı olur musun?" gibi cümlelerle gelip kendilerinin başvurmaları benim için mutluluk verici oldu.

Eylem: Bir psikolog olarak biz çocuklara neler tavsiye edersiniz?

Eda Kurtuluş - Akın: Oyun oynayın, arkadaşlarınızla geçirdiğiniz zamanların keyfini çıkartın.

Leyla: Son olarak TTM'de psikolog olarak yeni dönemle ilgili planlarınız nelerdir?

Eda Kurtuluş - Akın: Yeni dönemde çocuklar için iki ayrı grup çalışmamız olacak. Biri 12-13 yaşlarındaki çocuklara rehberlik saati diğeri de aynı başlık altında 14-15 ve 16 yaş çocukları için olacak. Yetişkinler için paylaşım grubu yapmayı planlıyorum. Bunların dışında bireysel görüşmeler de devam edecek. Hem anne-babalarınız, hem de sizler benimle konuşmak istediğiniz konularda taleplerle gelebilirsiniz. Böylece biz de sizlerin ihtiyaçlarına yönelik çalışmaları daha kolay planlayabiliriz. Siz Eylem ve Leyla aracılığıyla Parlayan Çocuklar Dergisi ekibine teşekkür ediyorum.

Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde Olmak

Eren Korkmaz*

Sorumlu Sosyal Hizmet Uzmanı Ceren Suntekin Tarlabaşı Toplum Merkezi'ni, gerçekleştirdikleri çalışmaları ve benim alınacağım "Gönüllü Koordinatörlüğü" pozisyonunun gereklerini anlatıyordu, bense çoktan tüm benliğimle merkezin büyüsüne kapılmıştım. Her katı ayrı bir öyküye, serüvene açılan atölyeleri; çalışma odaları; görüşme sırasında "Ceren Abla"larına danışmak için girip çıkan çocukların kaçamak ve meraklı bakışları; rengarenk yazılar, afişler, duyurular ve resimlerle süslenmiş duvarlar...

Gönüllü koordinatörü olarak kabul edilmiştim. Ben de artık Tarlabaşı Toplum Merkezi ailesinin bir üyesiydim. Kolları sıvamanın zamanıydı! İşe önce her yeni başlayan gönüllü ya da profesyonel çalışan gibi oryantasyon dönemi ile başladım. Yapılan her çalışmayı, gönüllüleri, çocukları, işleyişi, daha önce gerçekleştirilen aktivite ve etkinlikleri öğrenmeye, tanımaya çalıştım. Oryantasyon döneminin ardından sıra ihtiyaçları belirlemeye ve koordinasyona gelmişti. Ama hemen öncesinde gönüllüler ile tanışma ve eğitim toplantısı gerçekleştirmenin tam da sırasıydı. Tüm ekip birlikte çalışıp, kısa sürede gönüllüler ile bu tanışma ve eğitim toplantısını gerçekleştirdik. Toplantının eğitim kısmında "Sınırlar" ve "Gönüllü Olmak" üzerine sunumlar gerçekleştirip katılımcı tüm gönüllülerimizi de sunumlara dahil ederek interaktif bir paylaşım gerçekleştirdik.

"Gönüllü Olmak" Tarlabaşı Toplum Merkezi için oldukça önemli bir

---

(*) Psikolog, TTM Gönüllü Sorumlusu.

konuydu. Ayrıca konunun kendisi "gönüllü" olan kişiler için de önem arz etmekteydi. Bu konu üzerine hepimizin düşünmesi ve düşüncelerimizi okuduklarımızdan, deneyimlerimizden, akademik birikimlerimizden yola çıkarak paylaşmamız gerekmekteydi. Toplantıda gerçekleştirmeye çalıştığımız tam da buydu. Tarlabaşı Toplum Merkezi'nin misyonu doğrultusunda tüm gönüllülerimize belirtmeliydik ki bizim beklediğimiz "gönüllü" profili yaşadığı dünyadan kendini sorumlu hisseden ve bu sorumluluktan dolayı da emeğini, zamanını, beceri ve bilgisini merkezin amacı doğrultusunda maddi herhangi bir karşılık beklemeden paylaşabilecek takım arkadaşlarıydı. Gönüllülüğün "hayırseverlik"ten, "azizlik" davranışlarından farklı bir dinamiğe sahip olduğu, değiştirici ve dönüştürücü bir güce sahip olduğunu vurgulamaya çalıştık. Bu bağlamda merkezin var olan kurallarını ve içeriklerini hep birlikte daha da genişlettik ve bu kuralların nedenlerine dair açıklamalarda bulunduk. Gönüllü arkadaş, yoksulluğun ciddi boyutlarda yaşandığı bir bölgede yaşayan çocuklara hizmet sunacaktı. Bu yeni yaşam deneyimi karşısında duygusal açıdan zorlanması doğaldı; ancak bu duygusal zorlanma "hayırseverlik" davranışına dönüşüp, merkeze gelen çocuklara maddi herhangi bir yardımda bulunmasına yol açarsa bunun merkezin amacına ters düşeceğini bilmeliydi. Yine aynı duygusal zorlanmalar, gönüllü arkadaşların çocuklara aşırı ilgi, sevgi ve şevkat göstermesine yol açabilirdi. Bu da merkezin amacıyla çakışan davranışlardan biriydi. Çünkü Tarlabaşı Toplum Merkezi özgür, özgüveni yüksek, kendi başına varolabilen ve zorlukların üstesinden yine kendi çabaları ve ürettiği çözümlerle gelebilecek bireyler yetiştirmenin peşindeydi. Yersiz olan aşırı sevgi ya da maddi yardımlar sorunları çözmek yerine geçici olarak tampon görevi görüp kişileri bir diğerine daha da bağımlı hale getirme potansiyeline sahipti. Bu nedenle hep birlikte bu tür davranışlardan kaçınmamız gerektiğine karar verdik. Bir anlamda hep birlikte gerçekleştirdiğimiz interaktif paylaşım ile gönüllülüğün nerede başladığını ve nerede bittiğini belirleyerek gönüllülüğün sınırlarını çizmeye çalıştık.

Gönüllüler Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde farklı yerlerden, kültürlerden gelen çocuklarla çalışmaktaydı. Bu da en önemli noktalardan biriydi. Gönüllüler herhangi bir önyargıdan ya da ayrımcı bir düşünceden bağımsız olarak, her çocuğa eşit davranarak çalışmalarını gerçekleştirmek zorundaydı. Bu konunun da altı sık sık çizilmekteydi.

Daha sonrasında merkezin daha genel kuralları ve özel durumları kapsayan kurallara dair paylaşım ve karar sürecini gerçekleştirdik.

Gönüllü, merkeze adım attığı andan itibaren gönüllülüğü başlamakta

ve merkezin kapısından çıktığı anda da sona ermekteydi. Hepimiz merkezdeki tüm davranışlarımızla çocuklara birer "model" teşkil etmekteydik. Bu bağlamda hepimiz çocuklarla ve birbirimizle iletişimde çocukların bireysel, psikolojik ve sosyal gelişimlerine uygun davranışlar sergilemek durumundaydık.

Merkez dışında ise gönüllülüğümüz son bulmaktaydı. Çocuklarla herhangi kişisel bir iletişim kurmamıza neden olacak telefon numarası ya da e-posta adresi vermek, ev ziyareti gerçekleştirmek, merkezde yapılan çalışmayı dış mekânlarda da sürdürmek uygunsuz olabilir ve gönüllüyü, merkezi, çocuğu yıpratıcı süreçlere neden olabilirdi. Bu nedenle bu durumu da genel kurallar listemize dahil ettik.

Gönüllü çalışmalarını gerçekleştirirken belirlenen çalışmanın dışına çıkmamak yine önemli diğer bir konuydu. Gönüllü kişi kendi özel yaşantısını birlikte çalıştığı çocuklarla paylaşmamalı ya da çocukların özel yaşantılarına dair sorular sormamalıydı. Bu profesyonelliğe uygun olmayan bir davranıştı. Ayrıca soracağı soruya gelebilecek cevabı bilmediğinden çocuk ve kendisini zor durumda bırakabilecek bir sürece neden olabilirdi. Ancak çocuklar bazen kendilerine yakın gördükleri gönüllüler ile zaman zaman özel yaşantılarına dair konuları paylaşmak isteğini göstermekteydi. Gönüllünün böyle bir durumda yapabileceği çocuğu, uygun iletişim kanallarını kullanarak merkezde çalışan profesyonellere yönlendirmek olmalıydı. Bir gönüllü olarak her türlü sorunu ya da durumu çözmek ya da üstesinden gelmeye çalışmak gönüllüyü tüketici olabilmekte, çaresiz hissettirebilmektedir. Oysa profesyonele yönlendirmek kendine düşen görevi yerine getirmesinde yeterli olacaktır.

Yine çalışmalar gerçekleşirken kişisel elektronik aletlerimizi çalışmada gerekli değilse çok fazla çocukların gözü önünde bulundurmamak gerekmektedir. Çünkü herkesin bu gibi eşyalara ulaşılabilirlik düzeyi farklıdır. İzinsiz ve çalışma dışı fotoğraf çekmek yine uygunsuz sayılabilecek davranışlardandır. Çünkü bir kişinin izni olmadan o kişiyi fotoğraflamak o kişiye yapılmış bir saygısızlıktır.

Merkezin amaçlarından biri çocuklara öz disiplini kazandırmaktır. Bu anlamda bizler de öz disipline sahip olmalı ve bunu çocuklara göstermeliydik. Mutfak dışında yiyecek ve içecek tüketmemeli, çocuklardan beklediğimiz gibi kendimiz de çalışmalara vaktinde gelmeli ve düzenli katılım göstermeliydik. Merkeze devamı engelleyen durumlarda ise mutlaka merkeze haber verilmeliydi. Gönüllülük; süreklilik, sorumluluk ve disiplin gerektiren bir duruştur.

Gönüllü kurallarına dahil edilen bir konu da merkezde varolan günlük çalışma formlarının düzenli olarak her çalışma saati eksiksiz doldurulmasıydı. Bu formlar çocukların katılımlarının takibinde, gerçekleştirilen çalışmanın süreç içerisinde başarısının gözlemlenmesinde, yaşanan sorunların çözümünde, çocuklar hakkında gerekli bilgilerin edinilmesinde ve bunun sonucunda çocuklara gerekli profesyonel hizmetlerin sunulmasında temel bir rol oynamaktaydı. Yine bu formların işlerliğini sağlamak, formları düzenli ve eksiksiz doldurmak gönüllülere düşmekteydi.

Böylece oluşturma sürecine gönüllülerin de dahil olduğu genel kurallar listemiz oluşmuştu. Gerçekleştireceğimiz her yeni çalışma ve edineceğimiz her yeni deneyimle Tarlabaşı Toplum Merkezi'nin amacına ve misyonuna yönelik en iyi hizmet kalitesine ulaşmak için listemizin de zenginleşeceğinin farkındaydık.

Gönüllü koordinatörü olarak gönüllülerin çalışmalarına katılmaya başladım. Çalışmalara katılımdaki temel amacım; gönüllülerin çalışmalarını gerçekleştirirken ihtiyacı olabilecek profesyonel geri-bildirimi vermekti. Katıldığım çalışmalarda ihtiyaç alanlarını belirleyip gönüllülere çocuklarla nasıl daha kolay iletişim kurabilecekleri, istenmeyen davranışlarla nasıl baş edebilecekleri, çalışma içeriğini nasıl düzenlerlerse çocuklar için daha uygun olacağı gibi belirli uzmanlıklar gerektiren konularda destek olmaya çalıştım ve çalışmaktayım.

İlk zamanlar bu durumda gerginlik hisseden, yetersizlik duygusuna kapılan gönüllülere bunun sadece çalışmaların kalitesini arttırmak amacı ile yapıldığı açıklanınca rahatladıkları ve bir süre sonra sorunların çözümünde yardım istemek için kendilerinin talep de bulunduğu gözlemlenmiştir. Aynı çalışma şekli düzenli olarak halen yürütülmekte ve gönüllüler çalışmaları sırasında düzenli olarak ziyaret edilmektedir. Bu çalışma biçimi ayrıca gönüllülerin motivasyonlarının optimal düzeyde tutulmasına da yaramıştır. Bu şekilde yaklaşıldığında birçok gönüllü "merkezdeki çalışmayı gerçekleştirirken yalnız olmadığı ve sorunların çözümünde hep birlikte çalışıldığı, her zaman danışabilecekleri birinin olduğu" duygusunu yakalayarak çalışmalarını daha da istekli sürdürür düzeye gelmiştir.

Görevlerim arasında düzenli olarak gerçekleştirdiğim diğer bir aktivite ise günlük çalışma formlarının düzenli kontrolünün yapılmasıdır. Bu kontroller sırasında belirtilen sorunlara gerekli müdahalenin gerçekleştirilmesi, merkez içi belirli bir uzmana yönlendirilmenin gerektiği durumlarda ilgili uzmanı durumdan haberdar etme, gönüllülerin çalışmalarını yürütürken ihtiyaç

alanlarını belirleme gibi durumlar üzerine çalışmalar gerçekleştirmekteyim. Ayrıca yine bu formlar incelenerek gönüllülerin genel ihtiyaç alanları belirlenmekte ve buna yönelik gönüllü eğitim programları oluşturulmaktadır.

Son olarak yine günlük çalışma formlardan ve düzenli katılımlı gözlemlerden elde edilen sonuçlara dair gönüllülere eğitim programı düzenlenmiştir. Bu programı kapsayan konular şu şekildeydi: Etkili İletişim ve Empati; Sosyal Dışlanma ve Ayrımcılık; Davranış Değiştirme Teknikleri; Çocukluk Dönemi Yaygın Gelişimsel Bozukluklar; Ekip Çalışması; Gönüllülükte Kaygı ve Baş Etme Yolları.

Yürütülen diğer bir çalışma ise gönüllülerin motivasyonlarını yüksek tutmaya yönelik ve iletişim kanallarını genişletmek ve kolaylaştırmak amacıyla kurulmuş olan e-posta grubunun aktif halde işlerliğini sağlamaktı. Bu nedenle gerçekleşen tüm çalışmaları, etkinlikleri, ihtiyaçları, genel duyuru şeklinde belirtilmesi gereken durumları bu e-posta listesi üstünden de düzenli bir şekilde iletmekteyiz. Ayrıca gerekli konuları yine bu grupta görüşüp tartışmaktayız.

Gönüllü motivasyonunda en önemsediğim konu benim onların işlerini kolaylaştırmak ve daha başarılı çalışmalar gerçekleştirmeleri için orada olduğumu sürekli şekilde vurgulamaktı. Her zaman onların sorunlarını ya da sıkıntılarını dinlemeye hazır olduğumu ve bunları gidermek için gerekli girişimlerde bulunacağımın altını çizdim ve çizmekteyim. Gönüllülerle yukarıdan bir tavırla değil hepimizin birbirinden yeni bilgiler, deneyimler öğrenerek, edinerek yola devam ettiğimizi vurgulayan bir yaklaşımla iletişim kurmaya çalıştım.

Nisan ayında gerçekleştirdiğimiz gösterimizi gönüllülere ithaf etmeyi planladık ve bu şekilde de gerçekleştirdik. Her birine yaptıkları çalışmaların da belirtildiği birer teşekkür sertifikası hazırlayıp aileler, çocuklar ve merkezi destekleyen herkesin huzurunda takdim ederek, bir anlamda emeklerinin karşılığını bulduğunu görmelerini istedik. Bunu gösteriyi gerçekleştiren çocukların başarılı sunumlarından da anlamak mümkündü.

Merkezimizde sorumluluk üstlenen ve çalışma gerçekleştiren gönüllülerimizin içsel motivasyonlarının iyi bir düzeyde olduğunu düşünmekteyim. Bu da gönüllü olmak için ve gönüllü çalışmalar gerçekleştirmek için önemli bir kaynaktır. Bilinmeli ki er ya da geç her konuda, her alanda dışsal motivasyon kaynakları sınırlılıklara sahiptir. Kişiler çalışmalarını ancak içsel motivasyonları gücünde sürdürebilirler. Tarlabaşı Toplum Merkezi gönüllüleri de yıl boyunca yorulmadan bıkmadan çalışmalarını gerçekleştirmekte ve onlardan beklediğimiz hassasiyet ve işbirliğini gösterebilmek için ellerinden geleni yapmaktadırlar. Buradan hepsine teşekkürü bir borç bilirim.

Peki Tarlabaşı Toplum Merkezi bünyesinde çalışmalar ve aktiviteler gerçekleştiren "Gönüllüler" kimlerdi? Merkezimizde sorumluluk üstlenen gönüllülerimizin büyük bir çoğunluğunu üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Yine bu öğrencilerin bir kısmı Erasmus öğrenci değişim programıyla ülkemize gelmiş ve eğitimlerinin bir kısmını Türkiye'de sürdüren Avrupalı yabancı öğrencilerden oluşmaktadır. Üniversite öğrencileri dışında sınırlı sayıda olsa da öğrenciliğini tamamlamış profesyonel iş yaşantılarını sürdüren gönüllülerimiz de merkezde çalışmalarına devam etmektedir. Oturmuş etkin iletişim ağı ile her geçen gün gönüllü kadromuza yeni kişiler katılmakta ve merkezimizi daha zenginleştirmektedir.

Bu konuda yaşanan tek zorluk olarak gönüllülerin öğrenci olmasından dolayı yaz dönemlerinde tatile ya da ailelerinin yanına gitmeleri ile günlük programda yer alan çalışmaların sayıca azalması gösterilebilir. Yine bu sorun varolan gönüllülerimizin yaz dönemini İstanbul'da geçirecek olan arkadaşlarını merkeze yönlendirmesi ve yaz dönemi için yeni gönüllü ihtiyacı duyuruları yapılarak çözülmeye çalışılmaktadır.

Merkezimize yeni başvuruda bulunan gönüllüler; öncelikle merkez sorumlusu sosyal hizmet uzmanı ile görüşme gerçekleştirmekte; hemen bunu takiben benimle mülakata katılmakta ve aynı zamanda Gönüllü Bilgi Formu'nu doldurmaktadırlar.

Tüm bu süreçte gönüllülerin Tarlabaşı Toplum Merkezi'nin varlığını hangi kanal ile öğrendiklerini; amaçlarını; neden gönüllü olmak istediklerini; gerçekleştirmek istedikleri çalışma ya da projeyi; elbetteki kişisel bilgi ve özgeçmişlerini; merkez için ne kadar zaman ayırabileceklerini ve benzeri konuları anlatmaları istenir. Biz de gelen gönüllüye; merkezimizi tanıtmakta, gerçekleşen çalışmalardan bahsetmekte, ihtiyaç alanlarımızı belirtmekte, hassasiyetlerimizi ve kurallarımızı anlatmaktayız. Bu süreçte yola devam etmek is-

teyen ve uygun görülen arkadaşlar ile çalışmaya başlamaktayız. Oryantasyon ve bir aylık deneme sürecini başarı ile tamamlayan gönüllüleri Tarlabaşı Toplum Merkezi ailesine katmaktayız. Deneyimlerimizden yola çıkarak belirtmeliyim ki; şimdiye kadar başarısız olan ya da bizleri hayal kırıklığına uğratarak gönüllülüğüne son vermek zorunda kaldığımız hiçbir gönüllümüz olmadı. Bu Tarlabaşı Toplum Merkezi ve benzeri gönüllülük çalışması gerektiren projeler ve çalışmalar için ümit vaat edicidir.

Deneyimlerimi ve birikimimi özetleyerek paylaşmaya çalıştım. Oysa her bir paragrafın ayrı bir başlık altında sayfalarca üzerine yazılabilecek makale konusu olduğunu düşünmekteyim. Umarım bu paylaşım bu alanda hizmet veren ya da vermek isteyen herkesin işine yarar.

Her yeni gün çalışarak, okuyarak, deneyerek, paylaşarak yola daha da zengin bir şekilde devam etmekteyiz. Tarlabaşı Toplum Merkezi'ni vareden, koruyan, geliştirmek ve işlerliğini sürdürmek için emek ve zaman harcayan herkese tekrar teşekkür ederim. Tarlabaşı Toplum Merkezi ile nice başarılı yıllara...

Parlayan Çocuklar Kulübü'nden Mehmet, Sibel ve Hülya'nın TTM Gönüllü Koordinatörü Eren Korkmaz'la yaptıkları görüşme

Mehmet: Merhaba Eren Ağabey, Biz Parlayan Çocuklar Dergisi ekibi olarak Eylül ayında sizinle röportaj yapmak istedik. Bize önce kendinizi tanıtır mısınız?

Eren Korkmaz: Merhaba, ben Eren Korkmaz. 1981 İzmir doğumluyum. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü mezunuyum. Şu an İstanbul'da psikoloji üzerine yüksek lisans yapmaktayım.

Sibel: Sizce Tarlabaşı nasıl bir yer?

Eren Korkmaz: Benim için Tarlabaşı, tarihi, mimari dokusuyla özel olan, birbirinden farklı olan ve çok renkli insanların bir arada yaşadığı, komşuluk ettiği İstanbul'un merkezinde bulunan bir yerdir.

Hülya: Tarlabaşı Toplum Merkezi'ndeki göreviniz nedir?

Eren Korkmaz: Sizlerle gönüllü çalışmalar gerçekleştirmek isteyen ağabey ve ablalarınızla öncelikle neden gönüllü olmak istedikleri, nasıl çalışmalar gerçekleştirmek istedikleri ve benzeri konular üzerine konuştuğumuz bir mülakat gerçekleştiriyorum. Yapılan çalışmalara sık sık katılarak gönüllü ağabey ve ablalarınıza sizlerle çalışırken nasıl daha başarılı olabilecekleri konusunda geri bildirimde bulunuyorum. Merkezimizde gerçekleşen tüm çalışmaların zaman çizelgelerini düzenliyorum. Gerçekleştirilen çalışmaların rapor edildiği günlük çalışma formlarını okuyup değerlendiriyorum.

Mehmet: TTM'deki çocukları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Eren Korkmaz: Hepinizin öğrenmeye ve kendini geliştirmeye hevesli olduğunuzu görüyorum. Bu da beni çok sevindiriyor.

Sibel: TTM'deki etkinlikleri nasıl sağlıyorsunuz?

Eren Korkmaz: Basında yer alan haberlerimiz okuyan, internette sitemizi inceleyen ya da merkezimizi burada gönüllü olan arkadaşlarından duyan ve bize başvuran ağabey, ablalarınızdan uygun görülenler ile çalışmaları yürütüyoruz. Yeni çalışmalar için planlar yapıp, yeni projeler üretmeye çalışıyoruz. Tam da bu noktada sizlerle çalışırken bunca emek harcayan gönüllü ağabey ve ablalarınıza teşekkürlerimizi iletelim.

Hülya: Yabancı gönüllü ağabey ve ablalalarınızla nasıl anlaşıyorsunuz?

Eren Korkmaz: Yabancı gönüllü ağabey ve ablalarınızın büyük bir çoğunluğu iyi düzeyde Türkçe konuşabiliyor ve anlayabiliyor. Diğerleri ile ise İngilizce konuşarak anlaşıyoruz.

Mehmet: TTM'de etüt çalışmaları nasıl gerçekleştiriliyor?

Eren Korkmaz: Etüt çalışmaları okul dönemi her gün sabah 10:00 ile 12:00; öğleden sonra ise 15:00 ile 18:00 saatleri arasında gerçekleştiriliyor. Etüt çalışmalarında gönüllü ağabey ve ablalarınız sizlere ev ödevlerinizde ve anlayamadığınız ders konularında yardımcı oluyorlar.

Sibel: TTM'de yapılan etkinliklerden memnun musunuz?

Eren Korkmaz: Evet. Etkinliklerin ve çalışmaların çok çeşitli alanlarda, zengin ve geliştirici içerikte olduğunu düşünüyorum.

Hülya: Bizler bize yardımcı olmaya gelen gönüllü ağabey ve ablalarımızı çok seviyoruz. Peki onları siz nasıl değerlendiriyorsunuz? Mesela bir ağabey ya da abla burada nasıl gönüllü olabilir?

Eren Korkmaz: Öncelikle Tarlabaşı Toplum Merkezi'ni nereden duyduğunu, neden gönüllü olmak istediğini ve gerçekleştirmek istediği çalışma gibi konuları içeren bir görüşme gerçekleştiriyoruz. Sonra kendilerini tanıtan bilgileri alıyoruz. Merkezimizi, çalışmalarımızı ve kurallarımızı anlatıyoruz. Ceren Ablanız ile bir değerlendirme yaptıktan sonra uygun görülen ağabey ve ablalarınızla bir aylık deneme sürecini gerçekleştiriyoruz.

Mehmet: Peki son olarak, burada darbuka, ritim, dans, etüt, tiyatro, boyama ve çeşitli etkinlikler gönüllülerle yürütülüyor. Biz daha çok ağabey ve ablalarımızla çalışmak istiyoruz. Bu sene için gönüllülerle yeni planlarınız var mı?

Eren Korkmaz: Bu sene, Çocuk Hakları Atölyesi, Beyaz Şapkalar Atölyesi, Kumaş Atölyesi ve Müzik dersleri yeni planlarımız arasında. Hepinizi bekliyoruz.

Alternatif Sanat Atölyesi

Ulaş Çıbuk*

ALTERNATİF SANAT ATÖLYESİ NEDİR?

Alternatif Sanat Atölyesi'nde çocuklara, atölye aktiviteleri aracılığı ile, geleneksel eğitim sisteminden farklı olarak kendilerini daha rahat ifade edebilecekleri, teknik anlamda kısıtlamalara maruz kalmadan, yeni malzeme ve uygulama teknikleriyle tanışacakları, tamamen kendi özgüvenleriyle yoğrulmuş üretim pratikleri elde edecekleri bir çalışma ortamı sunulmaktadır. Sanat eğitimi programı, çocukların bu alandaki yeterliliklerinin artırılmasından çok, sanatsal algılarının özgüven ve yaratıcılıkları ile birleşerek istikrarlı, özgün üretim ortamlarını kendi hayat standartları içerisinde hedef edinmelerini sağlamayı amaçlamaktadır. Kişisel gelişmelerinin pozitif olarak yönlendirilmesi ve sosyal açıdan yeni ilişkiler edinmeleri ise diğer kazanımları olmaktadır. Tüm bunlarla birlikte hayatlarının her döneminde karşılaşacakları "sanat" kavramını içselleştirmeye yönelik ciddi adımlar atmış olmaktadırlar.

Atölyelerin en önemli özelliği çocukların çalışma esnasında "rahat" olabilecekleri bir ortama sahip olmasıdır. Herhangi bir kısıtlamaya maruz kalmadan ancak atölyenin kendi kurallarına da uyarak yani disiplini göz ardı etmeden tanımlanan "rahatlık" anlayışını benimsemektedir.

Çocukluk dönemi insanların bütün karakteristik özelliklerinin, hayata dair tercihlerinin ve kişiliklerinin belirlenmesinde en kritik dönemdir. İstismara çok açık oldukları bu dönemde çocukların, eğitimlerini gerçekçi ve sağ-

(*) Sanat Atölyesi Eğitmeni.

lıklı bir şekilde vermek onların bütün yaşamlarına dair müdahalelerde bulunurken, pozitif gelişimlerini desteklemek anlamında önemli bir noktaya denk gelir. Mevcut eğitim sisteminin eksiklikleri gözönüne alınarak Avrupa'da uygulanan "Alternatif Sanat Eğitimi" sistemini ülkemizde de yaklaşık sekiz yıldır uygulamaktayız. Avrupa'dan model alınan bu sistemin önemli bir özelliği belirli kalıplar arasında sıkışmadan sürekli olarak yeniliklere ve yaratıcılığa yönlendiren yapısıdır. Atölyelerde çocuklar bir noktadan sonra kontrolün aslında tamamen kendilerinde olduğunu ve bu sayede üretecekleri şeylerin sınırlandırılmaması gerektiğini kavrayabiliyorlar. Bu özellik "Alternatif Sanat Eğitimi" sisteminin pozitif eğitimde örnek olarak gösterilmesini sağlıyor

Tüm bunların dışında; sanat atölyeleri çocukların sosyal algılarını açmada ve insan ilişkilerini geliştirmede çok önemli bir etken olabilmektedir. Yeni arkadaşlıklar edinmeleri, klasik öğretmen-öğrenci ilişkisi dışında eğitmen-eğitilen çocuk ilişkisine tanık olmaları ve yaşamaları sosyal anlamda da yeni açılımlar edinmelerini tetiklemektedir.

Genellikle dezavantajlı çocuk gruplarının (Bütün çocuklar bulundukları çevre, yaşadıkları sosyo-ekonomik durum tartışılmaksızın dezavantajlı gruplar olarak tarif edilebilirler. Bu durumda ekonomik seviyesi çok yüksek olan fakat tacize uğramış bir çocuk ile yoksulluk sınıfında tanımlanan bir diğerinin ya da savaşa tanık olmuş bir çocuğun dezavantajlı grup olarak tarif edilmeleri olasılığı eşdeğerdir.) travmalarından kaynaklanan en büyük sorunlarından biri kendilerini ifade ederken zorlanmalarıdır. Alternatif sanat atölyesi sisteminde sürekli söz hakkına sahip olan ve bu haklarını kullanmaları için teşvik edilen çocuklar zamanla özgüvenlerini kazanmakta ve ifade aracı olarak konuşma yolunu tercih etmektedirler.

Alternatif Sanat Atölyesi sisteminin referans olarak gösterilen örneklerdeki gibi başarılı olabilmesi için atölye standartlarının da sağlanmış olması gerekmektedir.

ALTERNATİF SANAT ATÖLYESİ NASIL KURULUR?

Atölye kurulurken hitap edilecek yaş gruplarının olası ihtiyaçları ve koşulları gözetilerek planlama yapılmalıdır.

Öncelikle atölyenin verimli olabilmesi için fiziki şartların yeterliliği gerekmektedir. Bir atölyenin imkânlar dahilinde bir ders periyodunda yaklaşık 15 çocuğa eğitim hizmeti verebilmesi için yaklaşık 65 m^2'lik bir alana ihtiyaç vardır. Bu alanda en az bir adet kapaklı malzeme dolabı, bir adet büyük (5 m^2) kapaksız açık bölmeleri olan malzeme dolabı, üç adet 70 cm yüksekliğin-

de, 100x150 cm ölçülerinde çalışma masası, gerekli sayıda tabure veya sandalye, atölye duvarlarında yapılan çalışmaların sergilenmesi ve depolanması için raf sistemleri olmalıdır.

Bunların dışında çalışmalarda kullanılmak üzere gereken malzemeler çok çeşitli olmalıdır. Çoğu zaman aktivitelerde çocukların çeşitli malzeme kombinasyonları yapmaya teşvik edilmesini bu malzeme çeşitliliği sağlamaktadır.

Gerekli malzemeler şöyle sıralanabilir ve daha fazla çeşitlendirilebilir:

Kırtasiye	Karışık Malzemeler	Nalbur
Kalem	Hareketli pano	Tel ve kablo
Maket bıçağı	Baskı makinesi	Çivi
Makaslar	Leğenler	Çekiç
Silgi	Kova	Kargaburun, yankeski, pense, kerpeten
Uhutaç	Sürahi	Silikon tabancası
Not defteri	Çöp kutusu	Plastik eldiven
Batik boyası	Tencere	Toz boya
Fırça	Isıtıcı	Plastik boya
Raptiye	Derece	Ahşap tutkal
Mukavva	Strafor	İp
Sulu boya	Havye	Yağlı boya fırçası
Resim kağıdı	Keten	Polisan tüp boya
Füzen kalem	Üstüpi	Boya rulosu
Pastel boya	Kasnak	Testere
Kraft kâğıt	Parafin	Kümes teli

Kırtasiye	Karışık Malzemeler	Nalbur
Mürekkep	Kumaş	
Yapıştırıcı	Mandal	
Asetat	Ütü	
Cetvel	Sinek teli	
El işi kağıdı	Keçe	
Keçeli kalem	Çamur	
Kuru boya	Sistre	
Gazlı kalem	Merdane	
Asetat kalemi	Plastik kap	
Koli bandı	Sünger	
	Çöp şiş ve kürdan	
	Alçı bandaj	
	Streç film	
	Alüminyum folyo	
	Servis arabası	

Atölyenin tüm hazırlıkları yapıldıktan sonra çalışılacak grubun karakteristik özellikleri de göz önünde bulundurularak esnek yapılı bir müfredat oluşturulmalıdır. Atölyeye ait bu müfredat uygulanırken, Alternatif Sanat Atölyesi sisteminin "rahatlık" ve "yaratıcılık" olgularından beslendiği göz ardı edilmeden zaman zaman esnetilebilir bir yapısı olmalıdır. Bunun bir örneğini sunuyoruz (Bkz. Örnek Program).

ÖRNEK PROGRAM

1. AY: ÇİZGİSEL ÇALIŞMALAR

I. Hafta: Tanışma, atölye malzemelerinin tanıtımı

II. Hafta: Çizgi çeşitleri, çizgi araştırmaları, ritim çizgi ilişkisi

III. Hafta: Doğadaki hareketlerin ve duyguların çizgilerle ifadesi

IV. Hafta: Oran-orantı, ışık-gölge, denge ve desen bilgisi

2. AY: RENK BİLGİSİ

I. Hafta: Ana-ara, sıcak-soğuk, açık-koyu renklerin incelenmesi

II. Hafta: Boya hazırlama, renk uyumu ve farklı malzemeler üzerine renk uygulamaları

III. Hafta: Kâğıt üzerine renkli resim çalışmaları

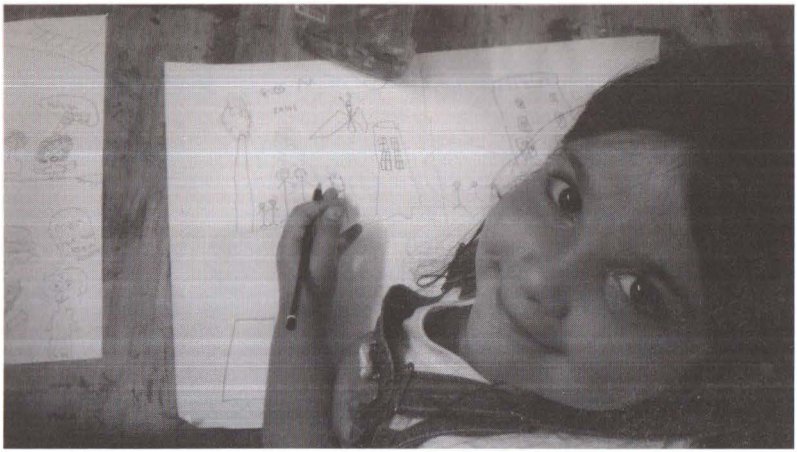
IV. Hafta: Kumaş üzerine renkli resim çalışmaları

3. AY: ÜÇ BOYUTLU ÇALIŞMALAR

I. Hafta: Yaşadığımız semti gezelim (gezi)

II. Hafta: Elle çamur şekillendirme

III. Hafta: Sabun ve alçı kalıptan yontarak şekillendirme
IV. Hafta: Tek birimden heykel oluşturma

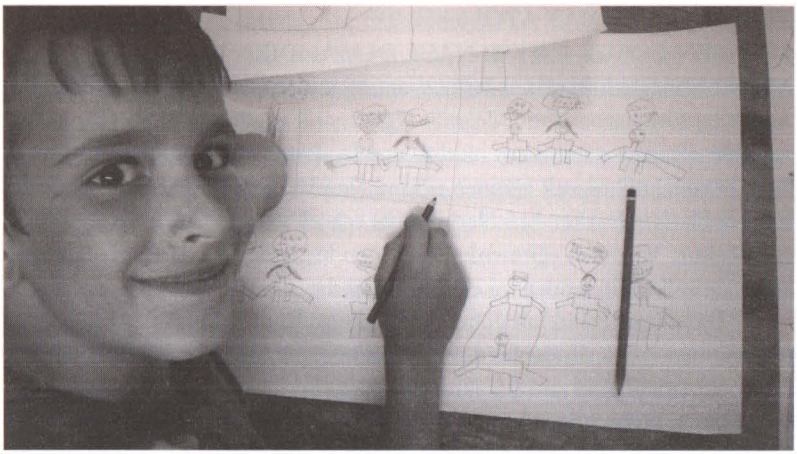
4. AY: YENİDEN DÖNÜŞTÜRME
I. Hafta: Atık malzemelerden heykel yapımı
II. Hafta: Atık kâğıtlardan kâğıt yapımı
III. Hafta: Yapılan kâğıtların değerlendirilmesi
IV. Hafta: Atölye malzemelerinden hediyelik eşya yapımı

5. AY: 1. Dönem Sergi Hazırlıkları

6. AY:
I. Hafta: Atölyeyi resmetme
II. Hafta: Mum yapımı
III. Hafta: Ebru yapımı
IV. Hafta: Sergi gezisi

7. AY:
I. Hafta: Artık malzemelerle kolaj yapımı
II. Hafta: Kâğıt kesme yapıştırma ile kolaj yapımı
III. Hafta: Kolay baskı teknikleri
IV. Hafta: Strafor baskı

8. AY:
I. Hafta: Linol baskı

II. Hafta: Ağaç baskı
III. Hafta: Lavi çalışması
IV. Hafta: Mürekkep ve pastel boya ile resim çalışması

9. AY:
I. Hafta: Kukla yapımı
II. Hafta: Uçurtma yapımı
III. Hafta: Çamur ve kâğıt hamurunda rölyef çalışmaları
IV. Hafta: Röprodüksiyon inceleme (ünlü resimler, video, fotoğraf ve dia)

10. AY: BATİK
I. Hafta: Kumaş batik çalışması
II. Hafta: Kâğıt batik çalışması
III. Hafta: Farklı malzemelerden batik denemeleri
IV. Hafta: Arkeoloji müzesi gezisi

11. AY: 2. Dönem (Final) Sergisi Hazırlıkları

12. AY:
I. Hafta: Mask yapımı
II. Hafta: Mozaik çalışması
III. Hafta: Mozaik-strafor heykeller
IV. Hafta: Karikatür çalışması (atölye)

ALTERNATİF SANAT ATÖLYESİNDE EĞİTMEN-ÇOCUK İLİŞKİSİ NASIL OLMALIDIR?

Atölye eğitmenlerinin eğitim formasyonuna sahip olmaları tercih edilmelidir. Ancak bu formasyon yeterli değildir. Eğitmenlik yapacak kişilerin formasyona sahip olsun ya da olmasın mutlak suretle uzman kişilerden psikolojik, pedagojik ve teknik olarak eğitmen eğitimi almaları gerekmektedir. Eğitmenlerin çocuklarla çalışırken kendilerini asiste edecek yardımcı eğitmenlere ihtiyacı olacaktır. Yardımcı eğitmenler de uzman kişilerden ya da eğitmen eğitimi almış sorumlu eğitmenden bu eğitimi almalıdır.

Daha önce çocukluk döneminin riskli ve hassas yapısından bahsetmiştik. Eğitmen-çocuk ilişkisi bu durum önemsenerek sağlanmalıdır. Bir eğitmenin çocuklarla ilişkisi önce onlara saygı duyarak başlamalıdır. Eğitmen, onlarla empati kurmak gerektiğini bilerek ve onları anladığını hissettirerek ilişki kurmalıdır. Atölye ortamında çocukların sürece dahil edilmesinde ayrı bir özen gösterilmelidir. Eğitmen bütün çocuklara eşit seviyede yakın olmalıdır. Bir çocuğun durumu her ne olursa olsun diğer çocukların yanında özel olduğu fikrini oluşturacak davranışlardan kaçınılmalıdır. Eğitmen özel durumları olan çocukların takibini günlük not ve raporlarında sürdürmeli, bu çocukları alana hakim uzmanlara yönlendirmelidir. Atölyede çocukların aktif bir şekilde paylaşım halinde olması eğitmenin doğru yönergeleriyle orantılı olarak gelişir. Tüm çocuklar kendilerini ifade etme konusunda eğitmen tarafından motive edilmelidir. Eğitmenin, çocukların atölyedeki çalışmalarını değerlendirirken derecelendirmelerden mutlak suretle kaçınması gerekmektedir. Eğitmenin çalışmalara dair yapacağı eleştiriler öneri mahiyetinde ve çözüme yönelik olmalıdır.

Sanat eğitmeninin atölye kurulduktan sonra çocuklarla ilk buluşmasında yapacağı öncelikli çalışma; tanışma sonrasında çocuklarla birlikte atölyenin kurallarını belirlemek olmalıdır. Eğitmenin bu aşamadaki amacı, kuralların çocuklar tarafından belirlenmiş olmasıdır. Böylece daha sonraki dönemlerde çocuklar kendi koydukları kuralları ihlal etmekten kaçınacaklardır.

Her çalışma öncesi eğitmen gerekli teknik hazırlıkları yapmış olmalıdır. Eğitmen çalışma konusuna dair gerekli yönergeleri iyi seçmeli ve örneklemleri yaparken çocuklar tarafından anlaşıldığından emin olmalıdır. Çalışmalar esnasında çocukların kendilerini rahat hissedebilmesi eğitmenin elindedir. Bu noktadan yola çıkılınca, eğitmenin sürekli denetleyen ve müdahale eden bir tutumdan uzak olması, gerekli uyarıları yaparken müdahale gereken çocuğa değil bütün gruba hitap ederek yapması çok önemli bir ayrıntıdır.

Bir eğitmen çocuklarla çalışırken tüm hareket ve davranışlarına dikkat etmeli, çocukların çevrelerinde sürekli olarak kendilerine model alacak bir yetişkin arayışı içinde olduklarını unutmamalıdır. Atölye ortamında çocukların eğitmenlerini model alıp onları taklit etmeleri, onlara benzeme çalışmaları büyük bir olasılıktır. Tüm bunların dışında çocuklarla çalışan eğitmenin çocukların yaşadığı sorunlarla baş etme ve kendini koruyabilme noktasında kuruluşun psikologlarından ya da uzman eğitmenlerinden destek alması çok önemlidir.

TARLABAŞI TOPLUM MERKEZİ ALTERNATİF SANAT ATÖLYESİ

2006 Ağustos ayında faaliyetlerine başlayan Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde (TTM) aynı dönemde Alternatif Sanat Atölyesi çalışmaları da başladı. İkinci yılını doldurduğu şu dönemlerde sanat atölyesinde yaklaşık 230 çocuk eğitim almıştır.

Tarlabaşı semtinin özellikleri gözetilerek ihtiyaca yönelik kurulan TTM'de sanat atölyesi de bölge çocuklarının ilgisini çekebilecek bir şekilde tasarlandı, alana dair ihtiyaçları düşünülerek kuruldu. Alternatif Sanat Eğitimi sisteminin doğası gereği çocukların çalışmalara başladıkları ilk günden itibaren yoğun ilgi göstermelerini bekledik ve bu da gerçekleşti.

Tarlabaşı semti farklı etnik yapıları barındıran bir bölge olduğundan sanat atölyesi çalışmalarına katılan çocuk gruplarını, Roman aileler, Kürt aileler ve İç Anadolulu ailelerin çocukları oluşturmaktadır. Bu durum genellikle bir kültürel zenginlik olarak kendisini gösterse de zaman zaman bir takım sorunların da nedeni olabilmektedir. Atölyemizin faaliyetlerine başladığı ilk haftalarda özellikle Kürt ve Roman kökenli çocuklar arasında küçük çaplı problemler yaşanmıştı. Ancak, sağlanan doğru ve sağlıklı paylaşım ortamı sayesinde kısa sürede bu problemler çözüldü. İlk zamanlar kendi aralarında farklı dillerin konuşulmasını bile problem eden çocuklar, daha sonra "öteki" olarak gördükleri kültürlere ait dokulara merak saldı. Örneğin; Roman çocukların, Kürt çocuklara kendi şarkılarını öğretmeleri buna karşılık ise Kürtçe şarkılar öğrenerek kendi aralarındaki bağları güçlendirmeleri iyi bir örnek olarak aklımızda kaldı. Bu durumda en önemli nokta, sorun yaşanırken kendilerine eğitmenler tarafından yapılan müdahale ve doğru yönergelerin olası geri bildirimlerinin ötesinde pozitif bir refleks göstermeleriydi.

İki yıllık süreçte Tarlabaşı çocukları için söylenebilecek birçok şey var. Ancak en önemlisi kendilerindeki özgüven ve yaratıcılık potansiyelini

doğru adımlarla kısa sürede ortaya çıkarabilmeleridir. Özgüvenlerini de kazandıktan sonra onlara tamamen çocuklarmış gibi davranmak büyük bir yanılgı olur. Bazen yaptıkları yorum ve eleştirilerde beklemediğiniz bir performansla karşılaşabilir, hatta zor durumda kalabilirsiniz. Bu özelliklere sahip olmalarının nedenlerinden biri de hiç kuşkusuz Tarlabaşı'nda süregelen kent yaşamıdır. Tarlabaşı'nda gündelik hayatta birçok şeye tanık olan çocuklar, fırsat verildiği zaman bölgenin tüm sorunlarını gerçekçi bir şekilde özetleyebilecek kadar olgun insanlar oluveriyorlar. Yetişkinlerin çoğu zaman görmezden geldiği, telafuz etmekten kaçındığı durumlara, çocuksu meraklarının da yönlendirmesiyle birebir tanık olmaktadırlar. Çoğu zaman bölgede yaşanan gündelik hayata dair anlattıkları ya da bir şekilde ifade ettikleri anektodlar, yüzünüzde yerleşik bir şaşkınlık ifadesine neden olabilir. İşte tüm bu yaşanmışlıkları onlara yaşlarının üzerinde bir algılama ve tartışma potansiyeli kazandırıyor.

Sanat atölyeleri TTM'de her zaman en fazla ilgi gören aktivitelerin başında yer almıştır. Atölye ortamının rahatlığı, ferahlığı, renkli dokusu ve dinamik yapısı ziyarete gelen yetişkinlerin istisnasız hepsinin çocuklara imrenmelerine neden olmuştur. Sanat atölyesinin bu denli ilgi çekici olmasının en önemli nedeni çocukların atölye ile paylaştıkları dinamik enerjileridir.

Tüm bu pozitif durumlarda bile bazen istemediğimiz sorunlarla karşılaşabiliyoruz. Bazen çocuk grupları içerisinde çalışmaları ve diğer çocukları olumsuz yönde etkileyebilecek davranışlar sergileyen çocuklar da oluyor. Eğitim sistemlerinde ödül ve ceza tartışmalarının halen süre geldiğini de düşünürsek bu tip durumlarda sorun yaratan çocuğa dair nasıl bir davranış içerisinde olunması gerektiği çoğu zaman eğitmenler için zor olmuştur. TTM'nin yapısı ve kuralları gereği soruna neden olan çocuklarla sorunun çözümüne yönelik görüşmeler yapılır. Bu esnada çocuk gözlemlenir, eğer özel bir durum söz konusu olursa uzman psikoloğa yönlendirilir. Sorun tekrarlanmaya devam ederse o çocuk için çalışmalardan uzak kalacağı bir zaman dilimi tarif edilir. Genelde bunu yaşayan çocuk daha sonra benzer problemlere neden olmaz.

Bazı dönemlerde atölyeye katılan çocuklardan Alternatif Sanat Atölyesi hakkındaki düşüncelerini yazmalarını istiyoruz. Bütün samimiyetleriyle hoşlarına giden çalışmaları, yapmak istemedikleri çalışmaları ve önerilerini bizlerle paylaşıyorlar. (Bkz. TTM'nin Asıl Sahipleri Çocuklar Anlatıyor)

TTM sanat atölyelerinde çıkan ürünler belirli zaman aralıklarıyla sergilenmektedir. Yaklaşık 150 adet çalışmadan oluşan "Tarlabaşı'nda Renk ve

Doku" sergisi 19 Ocak 2007 tarihinde Bilgi Üniversitesi Dolapdere Kampüsü'nde on gün süreyle gerçekleştirildi. Sanat atölyesi öğrencilerinin çektiği fotoğraflardan oluşan "Çocukların Gözünden Tarlabaşı'nda Yaşam" sergisi ise 14 Temmuz 2008 tarihinde Rengahenk Sanatevi'nde gerçekleşti ve büyük bir ilgi gördü. 2008 yılı içerisinde gerçekleştirmeyi planladığımız Alternatif Sanat Atölyesi ürünlerinden oluşan üçüncü sergiyi daha kapsamlı bir şekilde gerçekleştirerek Tarlabaşı çocuklarının çalışmalarını herkesle paylaşacağız.

Metropol Kentin İçinde Unutulmaya Yüz Tutmuş Yaşamlar

İLKNUR YILMAZ*

Tarlabaşı'nın bilindik imajı olan suç ve suçluluk oranının yüksekliği, İstanbul'un diğer semtlerine göre yaşamsal tehlikelerin biraz daha fazla oluşu, korkuyla gezilebilen bir yer ve oranın göbeğinde kurulmuş bir merkez... Kimdi bunlar diye düşünen semt sakinleri ve orada çalışmaya başladıktan sonra onlarla kurduğum ilişkiler... İlk başlarda benim de çekindiğim fiziki yapısı ve suç oranın yüksek olduğu şöhretiyle bildiğimiz Tarlabaşı'ndaydım. Merkez bünyesindeki her biri konusunda uzman eğitmenler ile başladığımız çalışmalar farklı bir dünyanın içine girmeme olanak sağlamıştı. Benim için de ilk olan bu çalışma ortamının hayatıma çok önemli deneyimler katacağının farkındaydım. Nitekim öyle de oldu.

Bu alanda daha önce hiçbir tecrübem olmamasına rağmen, burada çalışmaya başladıktan sonra birçok farklı deneyim edinme fırsatım oldu. Çocuklarla iletişime geçme konusunda ve özellikle onların problemlerini çözme noktasında yardımcı olabilecek pratikleri deneyimleme şansı kazandım.

Kurulan ilişkilerdeki hassasiyet ve bu hassasiyeti pekiştirip günlük yaşam işleyişi haline getirmek. Edindiğim tecrübeler ve ileride devam etmek istediğim sosyal ve akademik çalışmalarıma yardımcı olabilecek faydalı ve verimli tecrübe süreci.

Merkez kurulduktan sonra kendimizi ve çalışmalarımızı tanıtmak için elimizde broşürlerle Tarlabaşı sokaklarını gezip insanların kapılarını çaldık.

(*) Merkez İdari Asistanı.

Tarlabaşı'nda yaşayan insanlar bizi çok sıcak karşıladılar. Aslında Bilgi Üniversitesi destekli bir kuruluş olması onlara da güven verdi ve kötü sayılabilecek tepkiler almadık. Fakat Tarlabaşı'ndaki etnik grupların kendi aralarındaki iç çatışmaları, merkezin kendi kimliğiyle tanınır hale gelmesinin önünü biraz tıkadı. Merkezi başka siyasi yapıların yan kuruluşu veya devamı sanıp çocuğunu buraya göndermek istemeyen ailelerle karşılaştık. Fakat onlar da zamanla bizim çalışmalarımıza katılarak bizi tanıdılar. Farklı etnik gruplardan bu insanların güvendikleri bir yer olmaya başladık zamanla. Onların sorunlarını birarada çözmelerini sağlamaya yönelik çocukların ve kadınların katıldığı toplantılar düzenledik. Bu toplantılar çeşitli başlıklarda sürekli tekrarlanmaya çalışıldı. Üreme sağlığı, çocuk gelişimi, ailelerin çocuklarıyla ilişkileri, okuma-yazma kursları gibi eğitimler verildi. Bu çalışmaların çoğuna birlikte katılmayı reddeden insanlar aynı başlıklar altında tekrarlanan toplantılarla biraraya geldiler, zamanla ilerideki çalışmalarda birbirlerine haber vererek katılım sağladılar. Toplantı ve eğitimlere, çalışmalara bizzat katılıp kendi hünerlerini gösterip aynı zamanda kişisel gelişimlerini ilerletmelerinin yanında kendilerine göre "öteki" olanlar ile ilgili önyargılarından kurtulma şansı buldular. Bu da verdiğimiz çabaların güzel ve sevindirici birer sonucu olarak gözlemleyebildiğimiz en somut gelişmelerden oldu. Bunu destekleyen en önemli bulgulardan biri de sonradan kurulan dostluklar ve birliktelikler oldu. İlk başlarda yaşanan ufak sorunlar sonrasında yaklaşımlar ve özellikle grup içi ilişkilerde meydana gelen olumlu durumla birlikte, öngördüğümüzden çok daha samimi ve güzel bağların gelişmesine şahit olduk. Özellikle çocukların birbiri ile uyumu ve birbirlerine karşı olan davranışlarındaki anlayış ve hoşgörü noktasındaki ilerlemeleri, bize ne kadar güzel bir iş yaptığımızı tekrar göstermiş oldu.

AİLELERİN VE ÇOCUKLARIN TAVIRLARINDAKİ DEĞİŞİMLER

Tarlabaşı Toplum Merkezi (TTM) ailelerin birçok konuda bilinçlenmelerini sağlayarak aslında yıllardır yetiştirdikleri çocuklarının da farkında olmalarına, onlarla değişik açılardan ilgilenmelerine yardımcı oldu. Onların sorunlarını dinlemeyi öğrendiler, bu şekilde aslında çocuklarıyla birlikte büyümeyi öğrendiler. Kent yaşamının getirdiği zorlukların yanında bununla yaşamayı öğrenip aynı zamanda çocuklarına vakit ayırmayı, onların gelişimi için bunun ne kadar hayati olduğunu, çocukların ebeveyn kültürü ve terbiyesinin yanında onların yol göstericiliği ve ilgisine ne kadar ihtiyaçları olduğunu

TTM'den aldıkları eğitim ve desteklerle daha net görür hale geldiler. Gençliği tehdit eden uyuşturucu, ailelerin bu konudaki çaresizliği, parklar, sokaklar ve caddeler uyuşturucu madde bağımlısı ya da satıcısı gençlerle doluyken çocuklarını neyden, nasıl koruyacaklarını bilemeyen aileler... Korumaya çalışırken de kurdukları ağır baskının beraberinde getirdiği ebeveyn ve çocuk arasındaki uç noktaya varabilen iletişim kopukluğu... Ailelerin bu noktada bizlerden destek alabileceklerini fark ettikten sonra, önce kendilerinin danışıp, daha sonra da çocuklarıyla birlikte burada psikolojik danışmanlık desteğini almaları, özellikle bireysel görüşmelere katılmaları ile de iletişim ve aile ilişkileri konusunda iyileşmelere yardımcı olmuş, bu konudaki farkındalıklarının artmasına vesile olmuştur.

TTM ilk açıldığında çalışmalara katılan bir öğrencimiz, daha sonra uzun süre çalışmalara gelmedi. Karşılaştığımızda neden gelmediğini sorduğumda kendisinin çok gelmek istemesine rağmen ağabeyinin izin vermediğini söylemişti. Ağabeyiyle görüşmek istediğimi belirttim. Kendi aralarındaki iletişimleri zor olan diğer aileler gibi bu kız çocuğunun da durumu zordu. Büyükler çoğunlukla karar alma ve söz söyleme süreçlerine küçükleri dâhil etmemekte, hele ki söz konusu küçüklerin hayatları ile ilgili kararlar alınması olduğunda süreç daha da zor bir hal almakta ve çocukların bu noktada söyleyecekleri neredeyse hiçe sayılmaktadır. Çoğunluk tarafından benimsenen böylesi bir "terbiye" anlayışı özellikle de kız çocukları için daha da katı bir şekilde uygulanmaktadır. Buna rağmen ağabeyini getirmeyi başaran öğrenci onu bir şekilde ikna etmemi, buradaki atölyelerin güzel ve eğlenceli olduğunu ağabeyine anlatmamı istedi. Görüşme oldukça faydalı geçmiş olmalı ki ağabeyi gelmesine izin verdi. Öğrencimiz bundan sonraki dönemlerde de çeşitli etkinliklerde ve çalışmalarda bulundu. Bu da yapılan etkin çalışmanın ana hedeflerinden biri olan kişisel gelişim, özgüven ve toplumsal sorumluluk bilincine önemli katkılarda bulunmuştur.

GÖNÜLLÜLERİN KAZANIMLARI VE TAVIR DEĞİŞİMLERİ

Merkezde bir dönem çalışmış olan bazı eğitmenlerin yaklaşımları ile başlamak istiyorum. Şunu açıkça söylemek isterim ki bazı eğitmenler tam olarak hangi sebeple orada olduklarını düşünmeden ya da bunu fazla önemsemeden, merkezin misyon ve vizyonu ile bağdaşmayan bir şekilde tamamen kendilerini ön plana çıkarmaya çalışarak çalışmalarını devam ettirdiler. Daha ziyade kendi akademik çalışmalarına bir artı olsun diye, sırf burada bulunmuş ol-

mak için bile çalışanlar oldu. Bu gözlemlerimi çocuklardan aldığım duyum ve izlenimlerle de destekledim. Ben de önemli bir pozisyonda bulunuyordum. Eğitmenlerden gelen şikâyetlerin dışında çocuklardan gelen şikâyetlerin de çoğu zaman muhatabı olmak zorunda kalıyordum. Benim oradaki pozisyonum böyle durumlara taraf olmamı gerektirmeyen bir pozisyondu. Her ne kadar böyle olsa da yine de çocuklarla geliştirdiğim yakın ilişkilerden ve merkeze gelen çocukların aileleri ile de geliştirdiğim samimi ve sıcak ilişkilerden de kaynaklı olarak doğal bir muhatap pozisyonu kazanmış oldum. Dengeyi korumaya da sürekli özen gösterdim. Çünkü en nihayetinde merkezde uzmanlar vardı ve çıkan/çıkabilecek muhtemel sorunlara onların müdahalesi daha doğru ve sağlıklı sonuçlar doğuracaktı. Buna rağmen nadir de olsa şahidi olduğum eğitmen ve çocuklar arasında geçen, merkezin varlık nedenine aykırı ve çocuğa olmaması gerektiği kadar yüksek sesle bağıran, onu aşağılayan eğitmen tavırlarına karşı da sessiz kalamadım. Bu noktada yapıcı bir dille eğitmeni kendimce uyarmak durumunda kaldım. Çünkü biz o çocukları kendi çocuklarımız gibi sevdik, onlara kontrollü ilgi gösterdik. Sebebi her ne olursa olsun birilerinin çocuklara o şekilde davranması kabul edilemezdi ki zaten şiddetle iç içe yaşayan bu çocuklara tam tersi anlayış ve sevecenlikle yaklaşmamız gerektiği bilinci ile bunlara müsaade etmedim. Bazı eğitmenler, Tarlabaşı'nı bir takım akademik kavramlarla, belli tanımlamalar ve belli kalıplar içine sıkıştırarak anlamaya çalışıyorlardı. Empatileri çok zayıftı. Aynı şey merkezde gönüllü olarak çalışan bazı üniversite öğrencileri için de geçerliydi. Bazılarının acıma duygusu ile merhamet duygularını karıştırarak çocuklarla kurdukları diyaloglar, bizlerin prensip olarak benimseyemeyeceğimiz türden yaklaşımlardı. Buna dikkat etmemiz gerektiğinin en çok ben farkında olmalıydım. Bundaki amacımız kurulan ilişkilerde çocukların sonradan terk edilme duygusunu yaşamalarına fırsat vermemekti. Aile yaşantıları içerisinde göremedikleri sevgiyi, ilgiyi bizlerin ilgi ve alakasında bulmaları çok ince bir çizgi olan bağlılık duygusunu oluşturdu. Bu duyguyu dengede tutmak için hassas davranmalıydık. Bir açıdan önemli görevlerimizden biri de buydu. Merkez çalışanları ve gönüllü gruplarımızla aldığımız iletişim eğitimleri ile bunu daha da çok güçlendirme şansını yakaladık.

İlknur Ablaları olarak çocuklarla sürekli ilk muhataplarının ben olmam, kayıtlarını yapmam, katılacakları atölye çalışmalarına çocuklarla birlikte karar vermem, gidilecek gösteri ve şenlikler için organizasyonu yapmam ve katılımlarını sağlamamdan dolayı elimden geldiğince aldığım eğitimleri çalışma hayatım içerisinde kullanmaya gayret ettim.

BİRKAÇ ANI

Bir gün on sekiz-on dokuz yaşlarında bir genç elinde hazırlanmamış uyuşturucu madde ile merkezin yanındaki boş binaya girmeye çalışırken yanlışlıkla merkeze girdi. O esnada merdivende karşılaştık ve kimi aradığını sordum. İlk önce cevap veremedi, elindeki esrarı cebine saklamaya çalıştı. Halinden uyuşturucu almış olduğu belliydi, ayakta duramıyordu. Sonra üstüme yürüdü ve ben de binayı terk etmesini söyledim. Bu kısa gerginlikten sonra gitti. Fakat daha sonra her karşılaşmamızda ters ters bakmaya başladı. Bu bir süre devam etti. Bir gün bir öğrencimizin velisiyle yolda karşılaştık. Problem yaşadığım genç de aynı sokaktaydı ve konuştuğum veliyle sanırım akrabaydı. Sohbet esnasında yanımıza geldi ve tebessüm etti. O günden sonra her karşılaştığımızda selam verdi. Sanırım o karşılaşmadan sonra beni mahalleden biri olarak kabul etmişti.

Kız kardeşim ve arkadaşları iş çıkışında beni almaya geldiler. Seyir halindeyken üzerimize gelen bir kamyon yüzünden park halindeki bir aracın tamponuna hafifçe çarptık. Arabadaki hasara bakmak için durmuşken bir anda etrafımız kalabalıklaştı ve kullandığımız aracı hemen karşıdaki ara sokağa çekmemizi istediler. Araçta kız kardeşim ve iki arkadaşım bulunmaktaydı. Aracı onların istediği yere park ettik. Ben de araçtan indim. Benim araçta kalmamı söylediler. Bir gerginlik çıkacağı belliydi. Araç sahibi arandı ve hasar oluştuğunu söylediler. Konuşmada "Gereken yapılsın mı?" diye bir cümle geçti. Ben de üzgün olduğumuzu, Tarlabaşı Toplum Merkezi görevlisi olduğumu, hasar neyse merkeze gelip bana iletmelerini ve masrafı karşılayacağımı söyledim. Fakat bu gerginliğin artmasını önlemedi ve telefon konuşmasını yapan kişi beni tanıyana kadar sürdü. Bu kişi toplanan insanları "Hocam yabancı değil, tanıyorum, sorun yok" diyerek dağıttı ve özür diledi.

Merkez ilk açıldığında psikolojik danışmanlık hizmeti alan iki çocuklu A.Y. aynı zamanda sürekli merkezi ziyaret ediyor ve sorunlarını benimle paylaşıyordu. Bunun kendisini çok rahatlattığını belirtmişti. Bir uzman desteği dışında sorunlarını paylaşacak arkadaşa da ihtiyacı olduğunu belirten A.Y. ziyaretlerini belli aralıklarla sürdürmüştü. İki yıllık bir sürecin ardından biraz mahcubiyet ve biraz da samimiyetle şükranlarını dile getirdi ve şöyle dedi: "Hakkını helal et İlknur Hanım, o dönemler çok sorunluydum, en büyük kahrımı sen çektin. Ama, şimdi her şey yolunda ve çalışıyorum. Hayatımı vermiş olduğunuz destekle olumlu biçimde değiştirdim. Teşekkür ederim."

Kentsel dönüşüm sürecinde olan Tarlabaşı, birçok araştırmacının ilgi odağı olmuş durumda. Aynı zamanda böyle bir bölgede pilot çalışması uygu-

layan TTM'nin işleyişini de merak etmekteler. Yapılan profesyonel çalışmaları gören yabancı ziyaretçilerimiz de çoğunluktaydı ve birçok Avrupa ülkesinin değişik sosyal hizmet kuruluşundan gelen bu insanlar çalışmalarımızı, performansları ve bu bölge ile ilgili hedeflerimizi gördüklerinde hayranlık ve memnuniyetlerini açıkça dile getirmekten çekinmediler.

Parlayan Çocuklar KulÜbÜ Üyeleri Sariye Çetin, Kader Çiçek ve Yaren Kuş'un İlknur Yılmaz ile yaptıkları görüşme

Sariye: İlknur Abla merhaba, sana TTM hakkında bazı sorularımız olacak. Öncelikle TTM'de ne zaman çalışmaya başladığını ve o zamandan bugüne çocuklar ve merkez açısından nelerin değiştiğini bize biraz anlatır mısın?

İlknur Yılmaz: Merhaba Sariye, tabii anlatırım. Ben 2006 yılının Haziran ayında merkezde çalışmaya başladım. Merkez tadilatları devam etmekteydi. Fakat gözlemci olarak açılıştan önce Tarlabaşı'ndaydım. Niçin burada olduğumuzu, yapılacak çalışmaları, merkezi anlattım çevre sakinlerine. Onlarla güzel diyaloglar içerisine girdim. Sevgi ve güvenlerini kazanmış oldum. Bu karşılıklı güven daha sonraki zamanlarda olumlu olarak geri döndü. Ama aylar ve hatta yıllar içinde merkezde işleyiş oturdu. Böylece çocuklar ve çalışanlar arasında karşılıklı sevgi ve saygı yerini aldı. Ayrıca TTM ilk açıldığında buranın birçok eksiği vardı. Gerek gönüllüler, gerek merkez binasının genel ihtiyaçları gibi. Bugüne baktığımda o eksiklerimizin hiçbirini yaşamıyoruz. Bu da sevindirici bir gelişme bana kalırsa.

Kader: Peki ilk açıldığında Merkez'de kaç atölye vardı? Gelen çocuk sayısı eskiden daha mı çoktu daha mı azdı?

İlknur Yılmaz: Biz üç atölyeyle başlamıştık ilk aylarda, Sanat Atölyesi, Yaratıcı Drama, Tiyatro Atölyesi. Bu atölyeler merkezin ana atölyeleriydi. Pandomim Atölyesi ise kısa bir dönem bizimle faaliyette bulundu. Gönüllülerimiz öğrenci olduklarından okudukları bölümlerle ilgili atölye çalışmaları yürüttüler. Bizler de çalışanlar olarak sunulan teklifleri değerlendirdik. Sonuç itibariyle 2 yıl içinde aşağı yukarı aktif çalışan 8 ila 12 atölye arası oldu ki hâlâ bir çoğu devam etmekte. Gelen çocuk sayısı da ilk aylarda daha azdı ama şu anda kayıtlı olan 200 çocuğumuz var.

Yaren: TTM'de çalışmaya başladığında çok rahatsızlık duydun mu?

İlknur Yılmaz: Hiçbir rahatsızlık duymadım aksine beklediğimden çok daha olumlu tepkiler ve yaklaşımlarla karşılaştım.

Sariye: Peki İlknur Abla gönüllülerle sen de yakından ilgileniyorsun görüyoruz. Sen onlardan memnun musun? Beklentileriniz var mı onlardan?

İlknur Yılmaz: Evet aslında şunu da belirtmek istiyorum ki TTM'nin idari sorumluluğunu yapıyor olmam dışında burada çocukların disiplinli olmaları ve merkezde boş vakit geçirmemeleri için elimden geleni yapıyorum. Velilerin birçoğunu da artık tanıdığım için annelerle çocukları hakkında bilgi alışverişinde bulunup çocuğun eksiklerini beraber tamamlatmaya çalışıyoruz. Çünkü merkezde birçok atölye çalışması var ve hepsin-

den faydalanması için çalışıyoruz hepimiz. Gönüllülerin çoğundan hep memnun kaldım ben. Hepsi düzgün, sorumluluk sahibi gençler oluyor genelde. Zaten iletişim becerileri zayıf olan ve sorumluluk sahibi olmayan gönüllüler de buranın işleyişini gördükten sonra çalışmaktan vazgeçiyorlar. Çünkü çocuklarla ilgilenmek ve onlara etütler vermek aslında sanıldığı kadar kolay da bir iş değil. Birçok fedakarlık ve bilgi gerektiren konular bunlar. O yüzden hepimiz gönüllüleri kabul ederken hassas davranıyoruz.

Kader: Bu son sorumuz İlknur Abla ve sana bu röportaj için çok teşekkür ederek veda ediyoruz. TTM'nin geleceği ile ilgili umut ve dileklerin nelerdir?

İlknur Yılmaz: Burada yürütülen destek çalışmaları ile çocuklara, gençlere ve kadınlara, toplum ve kent yaşamı ile uyumlu bir ilişki kurabilmelerine, kendilerine güven ve saygı duymalarına, yeteneklerini keşfetmelerine ve geliştirebilmelerine, kendileri ve çevreleri ile barışık ve hoşgörülü yaşayabilmelerine, katılımcı ve dayanışmacı olmalarına, sorumluluk duygularını, yaratıcılıklarını ve iletişim becerilerini geliştirebilmelerine yardımcı olmaya çalışıyoruz. Umudum ve dileğim de bu merkezin uzun yıllar daha da gelişerek çocuklar için çalışmasıdır. Ben teşekkür ederim çocuklar.

Tarlabaşı Toplum Merkezi

Selahattin Kahriman*

İlk günler komşularımızı ve çevreyi tanımak için devamlı gözlem ve inceleme yaptım. Tabi yeni komşular da bizleri inceliyor, kuşku ve merakla kim olduğumuzu, ne amaçla bu mahalleye geldiğimizi takip ediyorlardı. Ben ise, "kimler oturuyor", "ne işlerle uğraşıyorlar", "kendi aralarındaki komşuluk ilişkileri ve dışarıya karşı ilişkileri nasıl" diye izledim. Sabahları çayımı komşu çay evinden içtim. Sohbet ederek yakınlık kurmaya çalıştım.

İşimizin çok ama çok zor olacağını düşündüm. Sonra dedim ki kendi kendime "kolay işi herkes yapar, Tarlabaşı Toplum Merkezi olarak bizler, gönüllülerimiz, eğitmenlerimiz ve öğretmenlerimizle Tarlabaşı insanlarına çok faydalı oluruz". Semtimizdeki insanlarla diyaloglara başladık. Amacımızı açık seçik söyledik. Tarlabaşı'ndaki insanların çoğunluğu Kürtler ve Romanlar'dan oluşuyor. Bu iki toplum birbirleri ile uyuşmaz halde idiler. Bu durum çocukların kaynaşmasını engelliyordu. Tarlabaşı Toplum Merkezi olarak ailelerle muhtelif görüşmeler yaptık. Etkinlikler düzenleyerek bu iki grubun birbirlerine daha sıcak bakmalarını sağladık. Böylece çocuklar arasında olumlu gelişmeler görüldü. Toplum Merkezi'nde büyüklere okumayazma, takı, el sanatları, jimnastik, vb.; çocuklara ise el sanatları, tiyatro, drama, resim, müzik gibi eğitimler verilmektedir. Tarlabaşı insanları bu eğitimleri çok sevdi.

Semt dışından ve yabancı uyruklu insanlar da merkezimize geliyorlar

---

(*) Güvenlik görevlisi.

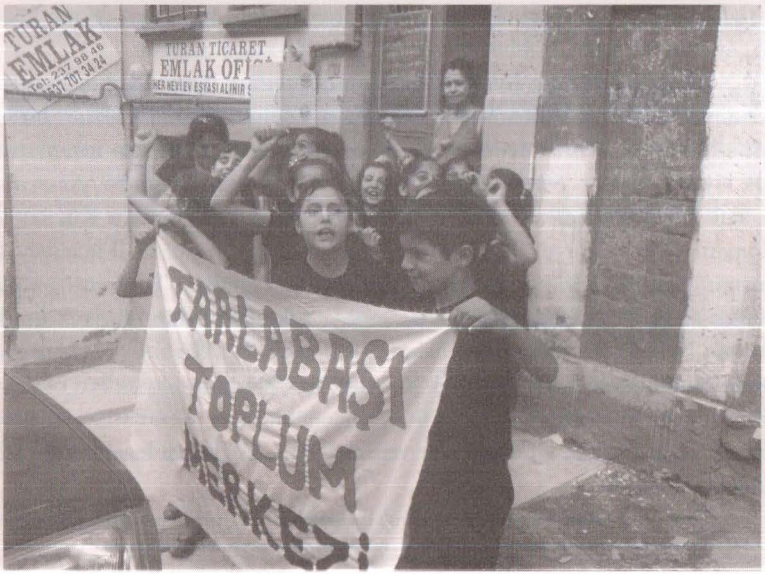
ve çalışmaları görüp çok beğendiklerini söylüyorlar. Tabii ki başlarda belirttiğim gibi işsizlik oranı yüksek bir semt ve işsizliğin getirmiş olduğu olumsuzluklar insanları çeşitli suçlara yöneltiyor. Tarlabaşı Toplum Merkezi bu suç oranı yüksek mahallede tüm olumsuzluklara ve kısıtlı imkânlara rağmen başta sevgili hocamız Neşe Erdilek olmak üzere tüm arkadaşlarla beraber bugüne kadar geldik. Bundan sonra da daha çok çalışarak Tarlabaşı Toplum Merkezimiz'in başarısı için çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Merkezimize emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Parlayan Çocuklar Kulübü'nden Dilek Özcan, Esra Çetin ve Merve Çiçek'in Tarlabaşı Toplum Merkezi'nin güvenlik sorumlusu Selahattin Kahrıman'la gerçekleştirdikleri görüşme

Dilek Özcan (10): Merhaba Selahattin Amca, bize biraz TTM'de çalışmaya ne zaman başladığından ve merkezde neler yaptığından bahseder misin?

Selahattin Kahrıman: Ben 2006 yılında TTM'de çalışmaya başladım. Bu merkezde çocukların güvenliğinden ben sorumluyum. Merkezi sabahları açan ve akşamları kapatan genelde ben oluyorum.

Esra Çetin (10): Çocukların güvenliğini sağlarken zor durumlarla karşılaştınız mı?

Selahattin Kahrıman: Evet bazen zor durumlar oldu. Çocukların hepsi uslu ve söz dinleyen çocuklar olsa böyle durumlar da yaşanmaz aslında. Ama çok kötü bir durumla karşılaşmadım bugüne kadar.

Merve Çiçek (11): Peki TTM'de çalışmaktan memnun musunuz?

Selahattin Kahrıman: Evet çok memnunum. Çocuklardan ve burada çalışan herkesten memnunum. İşimi severek yapıyorum.

Dilek: TTM hakkında neler düşünüyorsunuz?

Selahattin Kahrıman: Ben bu merkezin topluma çok yararlı olduğunu düşünüyorum çünkü burada çocuklar yeni ve güzel şeyler öğreniyorlar. Öğrendiklerini de aileleriyle paylaşıyorlar. Yani hem aileleri hem de çocukları bilgileniyor. Bu da toplumun gelişmesini sağlıyor.

Burası sadece Tarlabaşı bölgesi için yararlı değil, herkese faydalı bir yer.

Esra: TTM sizce herkes için uygun bir yer midir?

Selahattin Kahrıman: Evet tabii ki de uygun bir yerdir. Buraya sadece Tarlabaşılı çocuklar ve aileleri gelmiyor ki yurt dışından gelen gönüllü öğretmenler de oluyor. Üniversite öğrencileri de çalışmalar yapmaya geliyor. Ama en çok ihtiyaç sahibi öğrencilerin işine yarıyor.

Merve: Sizin için bu merkezde çalışmanın amacı nedir?

Selahattin Kahrıman: Benim çocuklara olan sevgim ve onların bu merkeze duydukları ihtiyaç beni bu merkeze bağlayan en önemli şeyler.

Dilek: Buradaki çocukların eğitimi hakkında neler düşünüyorsunuz?

Selahattin Kahrıman: Esas eğitimi tamamlayan yardımcı bir kuruluş olarak görüyorum bu merkezde verilen eğitimleri.

Esra ve Merve: Bize ayırdığın vakit için çok teşekkür ederiz Selahattin Amca.

Sana iyi çalışmalar dileriz. Merkez olduğu sürece senin de bizlerle ilgilenmeye devam edip merkezde görevinde olmanı diliyoruz.

Ceren Suntekin'in Yaratıcı Drama Atölyesi Sorumlusu Bülent Çatar'la Röportajı

– Kendinizi tanıtır mısınız?

– Ben 1973 Bakırköy doğumluyum. On iki yaşında halkevinde tiyatroya başladım. 1989 yılında Çağdaş Oyuncular'a katıldım. Çağdaş Sanat Atölyesi aynı yıl kuruldu ve ben kurucularındanım. Aynı grupla sayısız turneler ve oyunlar sergilendi. 1990 ve sonrasında Bakırköy Belediye Tiyatrolarında (BBT), Tiyatro Yol (kurucu) ve Tiyatro Mim'de (kurucu) çalışmalarıma devam ettim. 1998'te Tiyatro Bahane'yi kurdum ve o yıl çocuk tiyatrosuna aktif olarak başladım. Birçok devlet okulunda ve resmi kurumda çocuk eksenli (yaratıcı drama, iletişim, atölye, vb.) çalışmalar yürüttüm. Halen yürütmeye devam ediyorum.

– Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde çalışmaya başlamadan önce aklınızda ne vardı, nasıl bir yer bekliyordunuz, ne bulduntız?

– Tarlabaşı bilmediğim bir bölge değil; fakat burada çalışmaya başladıktan sonra aslında benim de herkes gibi bir takım önyargılarımın olduğunu farkettim. Tarlabaşılılar'ın sıcak ve ilgili olmaları beni şaşırttı. Buraya arabamla gelirken yolumu şaşırdığımda bana çok yardımcı oldular, park konusunda hiçbir sorun yaşamadım, çok lafı edilen şiddetle hemen hemen hiç karşılaşmadım, çocukların aileleri beni çok içten karşıladılar. Tarlabaşı'nda Romanlar ve Kürtler'in de denge içinde yaşıyor olmaları ülke mozaiğini çok iyi yansıtıyor. Çocuklardan duyduğum kadarıyla aslında aile içinde mutsuzluklar yaşanıyor; fakat bunun çocuklara özgüven olarak yansıması beni şaşırtıyor. Yine de iyi bir şeyler var, diyebiliyorum. Burada yaşayan çocuklarla çalışmayı özel okullara tercih ederim. Tabii bu sınıfsal bir nefret değil, sadece değişime ihtiyacı olanların bu konudaki ihtiyaçları burada olmamı sağlıyor. Yani, çoğu çocuğun birçok imkânı var. Özel dersler alabiliyorlar, edinmek istedikleri hobileri daha çabuk hayata geçirebiliyorlar, çok küçük yaşlarda bilgisayarları olabiliyor. Fakat bu bölgede bu tip imkânsızlıkların olması bilgiyi daha anlamlı kılıyor. Çalışmaların onlar için gerçekten değerli olduğunu ve onların işine yaradığını görebiliyorum. TTM ile ilgili olarak ise şunları söyleyebilirim: Daha önce çalıştığım kurum ve derneklerde gönülden çalışma, gönlünü koyarak çalışma işinin eksikliğini hissederken TTM'de profesyonel çalışanları ve gönüllüleri bu konuda daha samimi ve gayretli buldum. Profesyonel eğitmen olarak katılmama rağmen ücretten çok projelerde birlikte çalışmayı önemsedim. Burada çalışırken hissettiğim şey "görevini yerine getirme" değil, ait hissetme. Yapılanlar konusunda profesyonel ya da gönüllü herkesin heyecan duyması beni çok sevindirdi.

– Çalışmaya katılan çocukları nasıl değerlendiriyorsunuz?

– İstanbul'un birçok bölgesinde on küsur yıldır çocuklarla çalışıyorum. Ekonomik gelir seviyesi yüksek yerler de buna dahil. Tarlabaşı'nın sosyo-ekonomik yapısını biliyor olmama rağmen yaklaşık yirmi çocukla tanışıp üç ay çalışma fırsatı buldum. Algıları kuvvetli, sevgiye aç, özellikle müzik ve dansa eğilimli, yetenekli ve çok yönlü olduklarını gördüm. Örneğin ritimle ilgili çalışmalarda vurmalılar konusunda uzman sayılacak çocuklar gördüm. Sokak şenliğinde sergilediğimiz oyunda oldukça özgüvenli ve rahat

hareket etmeleri diğer bölgelerden farklı olduklarını göstermiş oldu. Genelde çocukların kendilerini ifade edebilmeleri için onları açmaya çabalarken TTM'de bu çocuklarla zaman zaman frenlemeye çalışıyor ve takım olma vurgusu üzerinde duruyoruz. Parçalanmış aile yapıları söz konusu; çok çabuk dargınlık gösterebiliyorlar. Onlarla yaşadığım ilk sıkıntı gruplaşma ve dargınlıktı. Üç ay sonra gruplaşma ve dargınlık yerini takım olmaya bıraktı. "Biz" diyebildik. Ülkemizde bu yaş grubu (7-12) çocukların, ilköğretimin kültürel sosyal çalışmalardan uzak okullarda yarıştırılarak eğitiliyor olması gelecek toplumun körelmesine neden oluyor. TTM bu anlamda iyi bir soluk. Ait olduğum için mutluyum.

– Çocuklarla nasıl bir çalışma planı izliyorsunuz?

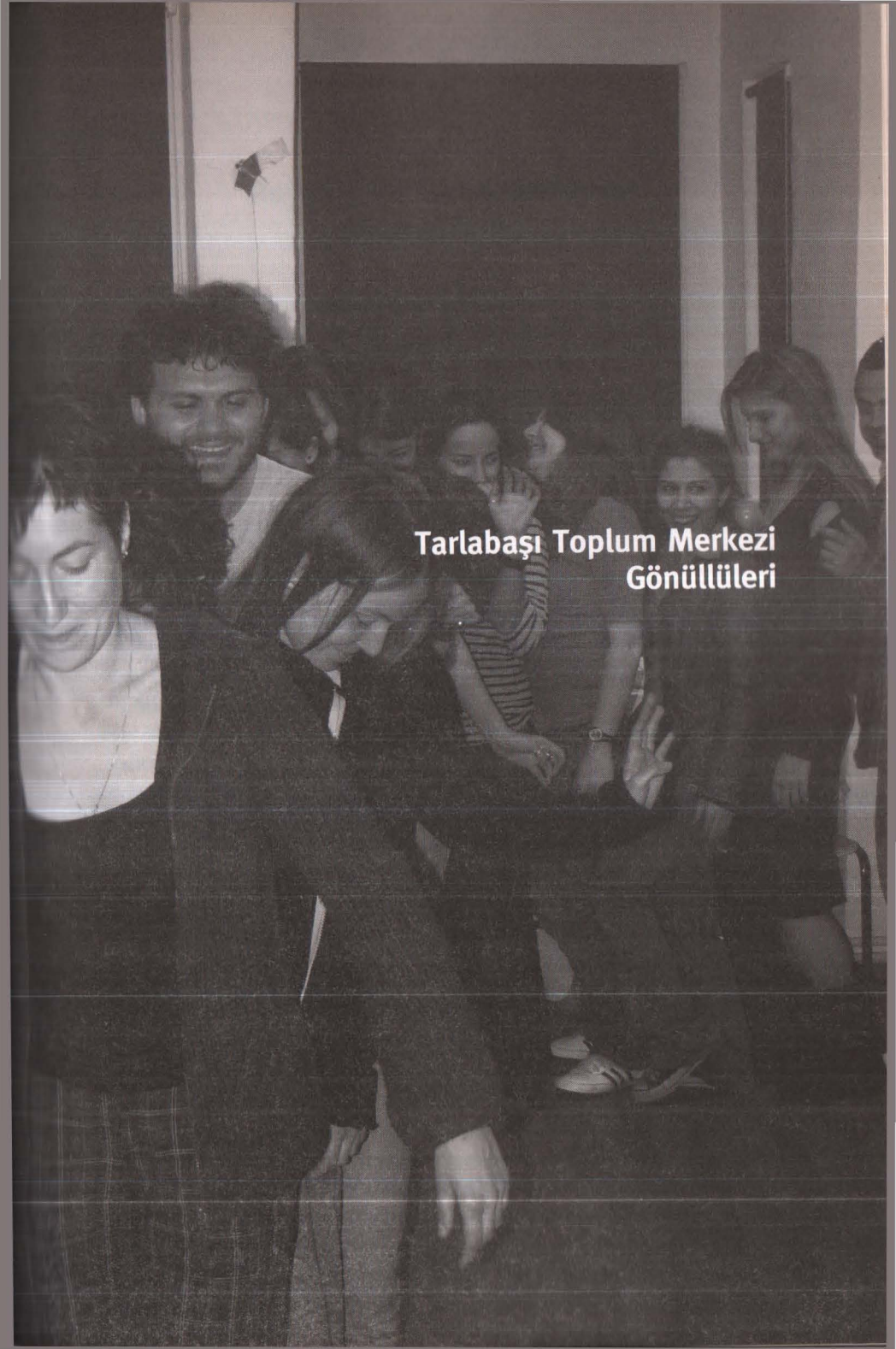
– Aslında kâğıt üzerinde belli bir program var (tanışma, ısınma, konsantrasyon, algı, yaratıcı drama oyunları, vb.) ama merkeze gelen çocukların kendilerini ifade konusundaki rahatlıkları bizi tiyatro yapmaya zorladı. Her ne kadar farklı disiplinler olduğu bilinse de yaratım ve doğaçlama alanlarında birbirlerini desteklerler. Tiyatro özünde kendini ifade etme üzerine kurulu olduğu için eğitim metodumuz yaratıcı drama, ifade edişimiz tiyatro(oyun) olarak yansıyor. Çocuklarla yaratıcı doğaçlama çalışmalarında kendi ürettikleri ve sonra kaleme aldıkları oyunlar hazırlıyoruz. Kendi ürettikleri oyunlarda yaşantılarındaki hedeflerini, arzularını keşfetmiş oluyoruz. İlerleyen zamanlarda merkezdeki diğer uzmanlarla konuyla ilgili ortak projeler (müzikal, çocuk oyunu, performans tiyatrosu, vb.) geliştirme arzusundayım.

– Tarlabaşı ve buna benzer sosyo-ekonomik ve kültürel yapının olduğu bölgelerde yaşayan çocuklar için yaratıcı drama ve tiyaro çalışmalarını ne kadar işlevsel buluyorsunuz?

– Bu tip bölgelerde çocukların sosyalleşeceği alanlar yok denecek kadar az. Sadece bu tip bir yerin bile bulunması başlı başına bir şans. Barınma, yemek gibi birincil ihtiyaçları konusunda yoksunlukları olmasına rağmen onlar birer çocuk ve sadece çocuk oldukları için ve çocuk hakları dolayısıyla üretmeye, sosyalleşmeye, yaratmaya, kurmaya, oyun oynamaya ve en çok bunları paylaşarak birlikte yapmaya ihtiyaçları var.

– Tarlabaşı gibi bölgelerde çalışma yapmak isteyen eğitmenlere, tiyatrocular a neler önerirsiniz?

– Acıma ve vicdan duyguları ile yüzleşip gelmiş olmaları gerekiyor. Bölgenin yapısı, göç, işsizlik, yoksulluk gibi sorunların buradaki çocukların kendi tercihi olmadığı bilinmeli, bu durum çocuklara yaklaşımda belirleyici olmalı. Özverili ve fedakâr davranılmalı. Çocuklarla daha sıklıkla göz kontağı kurulmalı. Bölgenin şiddete eğilimi (sokakta/aile içinde) bilinen bir gerçek. Dolayısıyla çocukların bundan etkilenmemesi beklenemez. Onlarla bağ kurmak zor bir süreci kapsıyor. Üretimle disiplin sağlanmalı. Her şeyden önce en bilinen tabiriyle işini severek yapmalı, içten yaklaşmalı. Bu kendisini de mutlu edecektir. Ayrıca gönüllü çalışmalar için, dikkat edilecek husus "balık verme; balık tutmayı öğret" sözünde olduğu gibi kendi vicdanlarını rahatlatmaktan çok ürettikleri şeyin değişime giden yol olacağıdır. Mutluluk, değişimin ta kendisidir.

Tarlabaşı Toplum Merkezi
Gönüllüleri

Beyaz Şapkalar'ın Ardından

GÜLÇİN YILMAZ

Bundan birkaç yıl önce bulvardan otobüsle geçerken, hep kafamı çevirip merakla baktığım ama hiç içine girmediğim bir yerdi Tarlabaşı benim için. Dar ve uzun yokuşlar, camdan cama uzatılan iplere asılmış çamaşırlar ve birbirinin ardı sıra uzayan eski evler... Duyduğuma göre bu bölgede suç oranı çok yüksekti ve güvenlik ciddi bir problemdi. Tüm bunlara rağmen bu bölgenin tuhaf bir çekiciliği ve dışarıya göz kırpan, sürekli devam eden hareketli bir hayatı vardı.

Tarlabaşı Toplum Merkezi'ni Beyaz Şapkalar Projesi başlamadan bir yıl önce, başka bir proje için ziyaret etmiştim. Suç oranının yüksek olduğu bir yerde, çocuklara hitap eden böyle bir merkezin varlığı çok hoşuma gitmişti. Beyaz Şapkalar ile yolum yeniden Tarlabaşı Toplum Merkezi'ne düşüyordu. Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Hizmet Kulübü (BUSOS)'nün yürüttüğü Beyaz Şapkalar, 10-14 yaş arası çocuklarda şiddet eğilimini azaltmayı amaçlıyordu. Bunu da çocuklara etkin dinlemenin, iletişimin, öfke kontrolünün ve çatışma çözümünün önemini farklı aktivitelerle anlatarak yapacaktı. Projenin uygulanacağı bölge, yıllardır gördüğüm ama hiç içine girmediğim bir yerdi ve hedef kitlemiz de çocuklardı. Bu iki sebep, proje için beni heyecanlandırmaya yetmişti.

Projede beraber çalışacağımız çocuklarla ve velilerle tanışmak için düzenlediğimiz toplantıya beklediğimiz sayının altında çocuk ve sadece iki veli gelmişti. Bir hayal kırıklığı ile başlamıştık projeye. Ancak, o gün orada bulunan çocuklarla yaptığımız resim çalışması ile hemen bir paylaşım başlamıştı.

O gün orada hayallerini ya da yaşantılarını çizmişlerdi. Biz de yavaş yavaş onları tanımaya başlamıştık.

Projeyi ilk kez uyguladığımız için –doğal olarak– bazı problemlerle karşılaştık. İlk haftalarda projeye katılan çocukların sayıları belli olmadı ya da yapacağımız aktiviteleri uygulamakta zorluk çektik. Ancak, zamanla her şey kendiliğinden yoluna girmeye başladı. Daha ilk haftadan, sınıfta uyulacak kuralları çocukların kendilerinin belirlemelerini istedik. Bunu yaparken, kendi koydukları kurallara göre yaşamalarını bekledik onlardan. En başta, kurallar duvarda bir aksesuar olmaktan öteye gidemediyse de biz onları her defasında sözlü olarak uyarmak yerine kendi koydukları kuralları işaret etmeyi tercih ettik. Birkaç hafta sonra, kurallar aksesuar olmaktan kurtuldu; arada bir göz atılan bir resim haline geldi. Çocuklarla beraber zaman geçirdikçe, her hafta yakalarımıza yazdığımız isimlere gerek duymamaya başladık. Onları, isimleriyle birer "birey" olarak tanımaya başladık, hayatları ve hayalleriyle beraber.

Bize kendilerini anlatmalarını istedik. Bazen yazı yazdılar, bazen resim yaptılar, bazen tiyatro oyunları hayal edip oynadılar ve çoğu zaman da bize anılarını ve fikirlerini anlattılar. İşlediğimiz her konudan ve oynadığımız her oyundan sonra, onlarla o konu hakkında konuştuk. Bizimle hayallerini, anılarını ve düşüncelerini paylaştılar. Detaylara dikkat ettiklerini gördük, çok ayrıntılı sorular yönelttiler bize. Her hafta merkezden ayrıldıktan sonra eve giderken, yolda onların yaptıkları resimleri dikkatle inceledik, yazdıkları yazıları büyük bir merakla okuduk, sergiledikleri oyunları defalarca anlattık birbirimize. Onların dans, müzik, tiyatro ve yazı yazma konusunda ne kadar yetenekli olduklarını keşfettik. Verdiğimiz bir konu üzerine yazdıkları piyesler bizi gülmekten kırıp geçiriyor, ömür boyu çalmayı hayal ettiğim klarneti oyuncakmış gibi ustaca kullanmaları beni çok şaşırtıyor ve yazdıkları yazıları okumaktan büyük bir keyif alıyordum. Çocukların *ürettikleri* şeyler toplantılarımızın ana gündem maddesi oldu. Çocukların içinde keşfedilmeyi bekleyen çok şey vardı.

Projenin amacı kısaca çocuklara "şiddetsiz yaşama"yı öğretmekti. Onlara dinlemenin ve iletişimin önemini anlatmaya çalışıyorduk. Ancak, okullarında öğrenciyi döven öğretmenler, hemen hemen her gün karşılaşılan hırsızlık olayları ve birçok kez tanık oldukları polisle çatışma gibi bize aktardıkları olaylar, şiddetin hayatlarında ne kadar da çok yer kaplayan bir öğe olduğunu bize kanıtlıyordu. Onlara şiddet kullanmadan yaşamanın doğru olduğunu göstermeye çalışırken, birçok defasında şiddetin işe yaradığını gösteren

örnekler koydular önümüze. Bu durumu tam tersine çevirmek için, onlarla iletişimi, öfke kontrolünü ve çatışma çözümünü "dert edinen" oyunlar oynadık. Böylece, "eğlenirken öğrenmek" yöntemini kullanmış olduk.

Oyunlar çok eğlenceli geçiyordu. Oyunlara gönüllüler olarak biz de katılıyorduk. En yoğun paylaşımlarda bulunduğumuz zamanlar bunlardı. Şansına hangi sayı gelirse o kadar gofret kazandıkları, alınlarına değişik isimler yapıştırıp sınıfın içinde gezdikleri, herkesin "farklı" ama aynı zamanda da "eşit" olduğunu anlatan hikâyeyi dinledikleri ve bize hayallerini anlattıkları oyunları çok sevdiler. Oyunlar bittikten sonra, oyunun "derdi" ile ilgili anlatmalarını istediğimiz fikirleri, bir şeyler aldıklarını gösteriyordu. Bu noktada belirtmem gereken çok önemli bir olay var ki o da çocukların da bize çok şey öğrettiğidir. Bu işe başlarken, "öğreten" ve "öğrenen" ikileminden uzak durmaya özellikle dikkat etmiştik. Biz beraber öğreniyorduk.

Çocuklar bizi ilk haftalarda bir "hoca" olarak gördüler. Çok mesafeli ve saygılı olanlar oldu. Bize birbirlerini şikâyet ettiler. Farklı etnik kökenlerden gelmelerinden dolayı, birbirilerine laf söyleyenler oldu. Bazen kız ve erkek olmak konusunda problemler yaşadık. Birbirleriyle dalga geçtikleri de oldu farklı sebeplerden dolayı. Bunlar, bireysel olarak benim beklediğim şeylerdi. Ama böyle durumlarda ne yapacağımı tam olarak bilmediğimi fark ettim. Böyle zamanlarda Eren ve Ceren'e danışarak ya da ekip arkadaşlarımızla birlikte düşünerek nasıl davranacağımızı bulduk. Onlara en baştan beri –sonuna kadar– güvendiğimizi hissettirdik. Bize söylediklerine inandık. Bize anlattıklarını dikkatle dinledik. Yaptıklarına ve yapmak istediklerine değer verdik. Sorunlarını, ders bittikten sonra dinleyip onlara çözüm getirmeye çalıştık.

Özellikle son haftalarda aramızdaki ilişki çok güzel bir hal almıştı. Çocuklar bize sır vermeye başlamışlardı. Hayatlarında olanları rahatça sınıfta paylaşıyorlardı. Onları "birey" olarak tanımayı başarmıştık. Artık kimin ne özelliği olduğunu ve neye nasıl tepki vereceklerini çok iyi biliyordum. Bu güzel ilişkiye rağmen, hâlâ aktivitelerden bir şey alıp almadıklarından emin olamıyordum.

Tarlabaşı'nın dışında yeni yerler ve insanlar tanımaları için, onları Boğaziçi Üniversitesi'nde 23 Nisan dolayısıyla düzenlenen Çocuk Şenliği'ne götürdük. Orada kendi yaşıtları pek çok çocukla tanışma fırsatı buldular. Sadece onlar için düzenlenmiş oyunlar oynadılar. Çok keyifli bir gün geçirdiler. O günkü durumumuz farklıydı. Hep biz onların yaşadığı yere gidiyorduk, bu kez ilk defa onlar bizim okuduğumuz okula gelmişlerdi. Bize merak edip sordukları birçok sorunun cevabını orada aldılar. Ayrıca, biz de onlarla Toplum

Merkezi'nin dışında zaman geçirerek, onları başka bir ortamda tanıma fırsatı bulduk. Şenlikten sonra, onlardan o günle ilgili fikirlerini yazmalarını istedik. Çocuklardan birinin yazdığı cümle çok hoşumuza gitmişti: "Artık orayı, gitmek istediğim okul olarak hayal ediyorum." Belki de daha önce varlığından bile haberdar olmadığı bir yer şimdi onun hayallerini süslüyordu. Bu cümle onun için küçük; ama bizim için çok büyük bir adım demekti.

Çocuklarla yaptığımız bir diğer gezi olan Pera Müzesi ise "beraber öğrenme" eylemini tam olarak gerçekleştirdiğimiz yer oldu. O gün orada, çoğu ilk defa müze gezdi. Osmanlı Devleti'ndeki yaşamı ve resim sanatını tanıdık hep beraber. Tüm ekip ve çocuklar olarak ilk defa elimize fırçaları alıp tuval üzerinde resim yapmanın tadını çıkardık. Yaklaşık 10 hafta süren projede vermek istediğimiz pek çok şeyi o gün çocuklarda görebildiğimize inanıyorum ben. Sordukları sorularla, etkin dinlemeyle ve öğrenme meraklarıyla beni kendilerine hayran bıraktılar.

Her Salı Tarlabaşı'ndan ayrılırken, otobüste eve dönerken, haftalık toplantılarda ya da projeyle ilgili günlük tutarken, hayatımı ne kadar da çok etkilemiş olduklarını fark ettim. Beni her defasında içeri çeken; fakat benim bir türlü içine giremediğim Tarlabaşı, bu projenin ardından bana çok güzel anılar ve öyküler bıraktı. Tarlabaşı'nda beraber çalıştığım her çocuğun söylemek istediği bir sözü, gerçekleştirmek istediği bir hayali ya da cevabını öğrenmek istediği soruları vardı. Beni en çok mutlu eden şey ise onların hayatına herhangi bir şekilde *katkıda* bulunmuş olmak. Onlar ise benim hayatıma tahmin edebileceğimden çok daha fazla *iz* bıraktı. *Bir insanın hayatında bir şeyler değiştirebilmek*se amaç; sanırım biz bu konuda –karşılıklı olarak– başarılı olabildik.

"Şimdi TTM Adını Duyduğumda, Zihnimde Canlanan Fotoğraf Bir Hayli Farklı..."

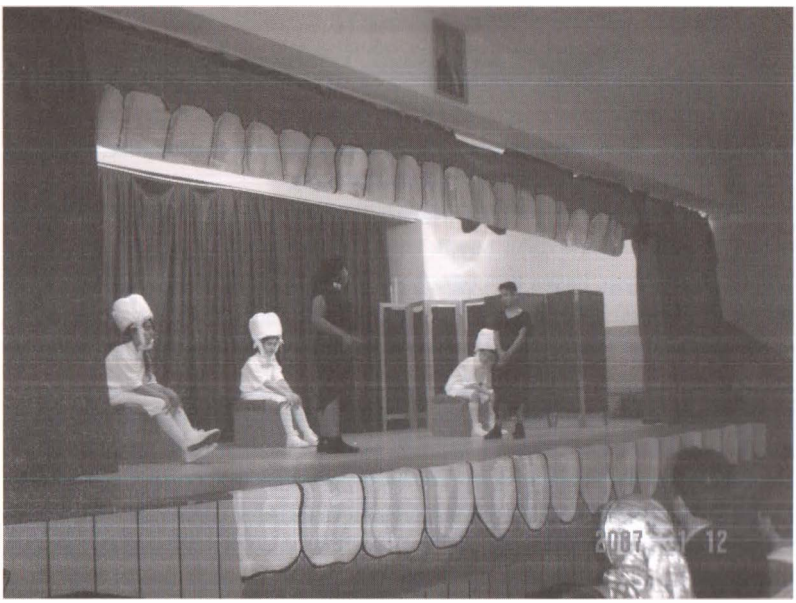
Suat Ünaldı

Tarlabaşı Toplum Merkezi ismini ilk duyduğumda, zihnimde canlanan fotoğrafları hâlâ hatırlıyorum. Merkez kelimesi toplanmış kalabalığı, toplum kelimesi kalabalığın ete kemiğe bürünmüş halini, Tarlabaşı ismi ise tüm o kalabalığın yüzlerini canlandırdı zihnimde. Daha önceleri böyle bir oluşumla ilişkim olmadığı içindir ki böylesine basite indirgemiştim fotoğrafları. Hoşuma giden şeyse, böyle bir oluşumda çocuklarla, çocuklar için tiyatro yapma niyetinin olması ve hayata geçirilmek istenmesiydi. Tarlabaşı Toplum Merkezi'ndeki genç ekip arkadaşlarımla tanıştığım ilk günden, zihnimde canlananların ötesinde bazı şeylerin beni beklediğini hissettim. Hissettiklerim, içimdeki heyecanı kat be kat arttırdı. Çocuklardaki isteği hissetmiştim. İnsan için olan her şeyi hiç tereddütsüz almak için can attıklarını hissettim. Hayata dair, hayatlarını güzel kılacak her şeyi öğrenmeye can attıklarını hissettim. Ve o gözlerde sıcacık sevgiyi hissettim. Tarlabaşı Toplum Merkezi'ndeki diğer takım arkadaşlarımın da aynı duyguları beslediklerini hissettim. Gönüllü yapılan çalışmalarda ilk günkü heyecanınızı yitirmeden devam etmenizi sağlayan güç, etrafınızdaki diğer gönüllülerin işlerini aşkla yapmalarını görmektir. Takım arkadaşlarım bunu bana çok iyi hissettirdiler.

Genç ekip arkadaşlarımızla çalışmaya başladığımızda oluşturduğumuz program temelden başlayan bir süreç içeriyordu. Bu onlara yalnızca tiyatro anlamında bir şeyler katmayıp, onların hayatta her zaman gereksinim duyacakları teçhizatı donanmalarını sağlayacaktı. Yapılan temel egzersizlerde genç ekip arkadaşlarımın kendilerine sunulanı yalnızca yüzeysel almayıp,

METROPOLITAN

kendilerinden de birkaç boyut eklemeleri benim de bazı şeyleri hatırlamama, birçok şeyi de öğrenmeme sebep oldu. Her geçen gün, yapılanlardan arta kalanların genç ekip arkadaşlarımın dünyaya bakışlarını değiştirdiğini gördüm. Çünkü tiyatro bir takım işidir. Takımın başarısı tüm üyelerin emeği ile sağlanır. Eğer tek bir üye yanlış yaparsa, hatalı davranırsa bu tüm takımın işini bozar. Günden güne bunu görerek, yaşayarak öğrendiler. Bunun neticesinde, başlangıçta içlerinde tam olarak hissedemedikleri aidiyet hissi tazelendi. Bu şehirde diğer herkes gibi takımın bir üyesi olduklarını fark etmelerine yardımcı oldu. Şüphesiz ki bu farkındalık Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde hayat bulan tüm deneyimlerin semeresidir. Tiyatro, anlatma ve anlatılanı dinleme üzerine kurulu bir birlikteliktir. Bundan yola çıkarak, karşımızdakini dinlemenin en az konuşmak kadar önemli olduğuna odaklandık.

Gerekli yolu kat ettikten sonra sıra takım olarak üzerine yoğunlaşacağımız oyuna gelmişti. Genç ekip arkadaşlarımla nasıl bir hikâyeyi anlatabilirdik? Başta belirttiğim gibi, çocuklarla çocuklara tiyatro yapacaktık. Bu eğlenceli, güzel; aynı zamanda zorlu bir çalışma olacaktı. Sonuçta karar verdiğimiz oyun, insanlar için çok önemli olan bir olguyu anlatıyordu. Dişler ve diş sağlığımız. Oyunumuz "Beyaz Dişler Ülkesi"ydi. Oyunda dişlerimiz, çürük dişi-

miz, doktorlarımız, macunumuz, fırçamız ve mikroplarımız vardı. Oyunu genç ekip arkadaşlarıma anlattığımda, gözlerindeki istek neşeye dönüşmüştü. Oyunu çalışma sürecimiz, kurduğumuz hayal dünyasında yarattıklarımızı el-birliği ile sahneye taşıyarak geçti. Kurduğumuz hayaller, bizleri eğlendiren, düşündüren, neden niçin sorularını sormaya sevk eden türdendiler. Böylelikle, yine ve yeni öğrenilenler bizlere kalanlar oldu.

Tüm bunların yanı sıra, Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde bizimle birlikte bize emek verenlerle daha büyük hayaller kurma imkânımızda oldu. Oyunumuzu hazırlayıp, başka bir coğrafyaya gidip, oradaki diğer takım arkadaşlarımızla paylaşacaktık ürettiklerimizi. Bu istekliliğimizi en üst dereceye çıkardı denilebilir. Her çalışmamız, sanki o an, hayalini kurduğumuz yolculuğa çıkıyormuşçasına heyecanlı geçiyordu.

Şimdi Tarlabaşı Toplum Merkezi adını duyduğumda, zihnimde canlanan fotoğraf bir hayli farklı... Karşımda aydınlık yüzlerini geleceğe dönmüş el ele tutuşarak, umut dolu şarkılar söyleyen bir takım var. Onlara sadece bakmak bile insanın içindeki yaşama sevincini doruklara çıkarmaya yetiyor da artıyor. Umarım, ilerleyen günlerde, genç ekip arkadaşlarımla, el ele tutuşup bizi başka hayal dünyalarına, başka coğrafyalara götürecek hayalleri kurmaya devam edeceğiz. İyi ki varsınız!

"Tarlabaşı Toplum Merkezi'ni Hayalinizdeki Merkeze Çevirin"

Dilara Köktürk

2006 ekim ayında Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde gönüllü olarak çalışmaya başladım. İlk çalışmamı 15 kişilik bir yaratıcı drama grubu ile yaptım. İlk çalışmada genel olarak bir sorun yaşamadım. Çocuklar son derece sıcaktı. Hepsinin anlatacağı bir şey vardı fakat; benim açımdan anlatılanları dinlemek neredeyse imkânsızdı. Sohbet ederken tüm çocuklar birbirlerinin sözlerini kesip arkadaşlarının anlattığı konudan bağımsız, bambaşka şeyler anlatmaya başlıyor, cümlelerin sonunu getirmeden başka bir konuya geçiyorlardı. Herkes bağırıyor; kimse normal ses tonunu kullanmıyordu. İlk olarak iletişim becerileri üzerine (eski çalışma arkadaşım) Metin Boran ile çalışma yapmaya karar verdik. Oyunları, dikkat etmeyi, anlatılanı kesmeden sonuna kadar dinlemeyi, ses tonunu ayarlamayı ve farkındalık yaratmayı hedefleyen oyunlardan seçerek işe başladık. Zamanla çocuklarda Yaratıcı Drama Atölyesinde aktivite sonunda yorum yapma, konuşurken söz kesmeme gibi basit davranışların geliştiğini ve talep edilir hale geldiğini gördük. Çocuklar için şiddetten arınmış saygı ve sevgi gördüğü (aynı zamanda gösterdiği), kendisini önemli ve değerli hissettiği lokal bir alan yaratmayı başardık.

TARLABAŞI TOPLUM MERKEZİ'NİN İŞLEVSELLİĞİ

Evinde kardeşlerinin arasında önemsenmeyen, sınıfta ders başarısı düşük olduğu için arkadaşları arasında saygı görmeyen, zayıf bedensel özelliklerinden dolayı çoğu zaman akran ve kardeş zorbalığıyla ezilen bir çocuk şiddetten ve sokaktan arınmış bu lokal alanda haftada 6 saat geçirerek hayatına neler katabilir?

Dışarıdan pek de içaçıcı gözükmeyen bu durumu yaşadık ve deneyimledik. Sonuçlara bizler de şaşırdık. Atölyemizde başlangıçta erkek çocuklar arasında vurma, tekme atma, ısırma gibi şiddet içeren davranışlar çok yaygınken şimdi neredeyse yok gibi. Çocuklar birbirlerinin bedensel özellikleri ile alay etmemeyi öğrendiler. Kimi zaman küçük kardeşleri ile atölyemize katılıyorlar ve diğer katılımcılar gelen küçük kardeşlerle oyunlar oynayıp onlara ilgi gösteriyorlar. Çalışma arkadaşım Suat Ünaldı'nın yaptığı diksiyon dersleri sonunda çocukların konuşmasında gözle görünür değişmeler oldu. Birbirlerinin hatta okuldaki Türkçe öğretmenlerinin diksiyon ve konuşma yanlışlarını fark ediyorlar ve düzeltiyorlar.

Şiddet dışarıda, şiddet televizyonda, şiddet okulda ve her yerde ama yaratıcı drama atölyesi katılımcıları şiddetsiz bir yaşamın mümkün olduğunu biliyorlar.

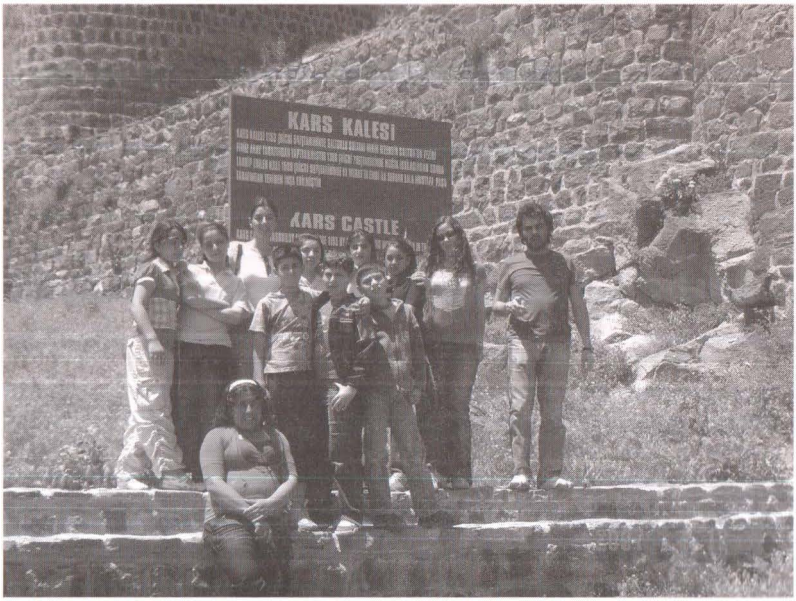
TARLABAŞI TOPLUM MERKEZİ YARATICI DRAMA ATÖLYESİ OLARAK BİR YILDA GELDİĞİMİZ YER

Bu yazıyı Drama Atölyesi katılımcılarımızla birlikte geldiğimiz İstanbul Bilgi Üniversitesi kardeş okulu olan Kars Kağızman Yatılı İlköğretim Bölge Okulu'ndan yazıyorum. Buraya farklı dünyaları keşfedip anlamaya çalışmak, burada okuyan kardeşlerimize drama atölyesinde öğrendiğimiz oyunları öğretmek, bir mektup arkadaşı edinmek ve aylardır büyük bir disiplinle çalışmasını sürdürdüğümüz "Beyaz Dişler Ülkesi" isimli oyunu Kağızmanlı kardeşlerimizle paylaşmak için buradayız.

Aylar öncesinden "Bir hülyamız var." sloganıyla çalışmaya başladık. Her çalışma ekip bilinci ve paylaşarak öğrenme anlayışımızı arttırdı. Başladığımız işi belirlediğimiz planlara uyarak gerçekleştirdik. Tarlabaşı Toplum Merkezi Yaratıcı Drama Atölyesi'nin yeni hülyaları olacak ve onları da gerçekleştireceğiz.

TARLABAŞI TOPLUM MERKEZİ'NİN FİZİKSEL EKSİKLİKLERİ

Estetik kaygılar insan hayatına farklı bir bakış açısı katar; bulunduğu ortamı olduğu gibi kabul etmeyip değiştirme isteği uyandırır. Eksiklerimizden bir tanesi çalışma mekânımız olan merkezimize estetik kaygıyla yaklaşamamaktır. Merkez olarak bütçedeki yetersizliklerden dolayı temel ihtiyaçların (ısınma gibi) geç çözüme ulaşması, bina içinin estetik kaygılardan uzak olması, temiz-

liğe yeterince dikkat edilmemesi, kimi küçük tamiratların yapılmayıp eksikle yaşamanın bir yaşam biçimi haline gelmesi (en basitinden kapı kilidi yerine asma kilit kullanmak gibi) yaşam tarzımızın ve anlayışımızın Tarlabaşı'nda yaşayanlardan pek de farklı olmadığını gösteriyor. Drama Atölyesi katılımcılarına "Tarlabaşı Toplum Merkezi'ni hayalinizdeki merkeze çevirin" dediğimde: ayda iki defa müzeye ve tiyatroya gittikleri, daha çok öğretmenin gönüllü olduğu, sportif faliyetlerde bulundukları, kimi kurslardan (takı kursu gibi) yalnızca büyüklerin değil de isteyen herkesin yararlandığı, bilgisayar öğrenebilecekleri, sinevizyonda düzenli film gösterilerinin yapıldığı, müzik aleti çalmayı öğrenebilecekleri bir merkez hayal ettiler.

Bu acı özeleştirileri ve gerçekleşmesi mümkün hayalleri dikkate alıp eksik yönlerimizi bir an önce tamamlayıp yolumuza koşarak devam etmemiz gerekiyor. Biz Tarlabaşı Toplum Merkezi gönüllüleri ve katılımcıları olarak gerçekleşecek daha çok hülyamız var!

Tarlabaşı Toplum Merkezi Yaratıcı Drama Atölyesi Genel Değerlendirme Raporu

Merve Yaman - Şirin Özdilek

Bizler Bilgi Üniversitesi'nde okuyan ve Toplum Gönüllüleri'ne bağlı olarak üretilen projelerde gönüllülük yapan üçüncü sınıf psikoloji öğrencisiyiz. Tarlabaşı Toplum Merkezi Projesi, hepimizin hayatına yeni ve değişik bir bakış açısı getirmekle beraber farklı ve renkli tecrübeler edinmemize vesile olmuştur. Hem kişisel gelişimimize katkıda bulunan hem de çocuklara az da olsa faydası dokunan güzel bir deneyim oldu. Yapılan çalışmalardan edindiğimiz sonuçlara göre şu anda çocukların geldiği durum ilk başladığımız günlerdekinden bir hayli farklı ve olumludur.

Örneğin bizler Yaratıcı Drama ve Rengarenk Atölyelerinde ilk haftalarda grup içinde çok tartışma ve kavga görürken, birkaç sözel müdahale ve uygun öğretici oyunlar sonucu grup içindeki huzur ve neşe sağlanabildi. Çocukların birbirlerine olan saygıları gözle görünür şekilde değişti. Hep bir ağızdan konuşmak yerine konuşanın lafını bitirdikten sonra söz hakkı isteyerek konuşabildiklerini öğrendiler. Bu da grup içindeki bütünlüğün ve dengenin güzelce kurulabilmesini sağladı. Ayrıca oynanan oyunların temalarında "paylaşım, eşitlik, fedakârlık" gibi kavramların olması çocukların daha çabuk öğrenip, yaşamlarına hızlıca uyarlamalarını sağladı. Çocuklar bu merkezin okuldan farklı olduğunu farkettikten sonra eğlenirken öğrenmenin ne demek olduğunu anladılar.

Ailelerin de yaptığımız işleri tasvip ediyor olmaları bizlere en büyük moral kaynağı oldu. En büyük endişelerimizden biri anne-babalarla tanışmadan merkezde çocuklarla paylaşım içinde olmaktı, ancak aldığımız birebir ge-

ri bildirimlere göre çocuklardaki bu mutluluk aileye de yansımış, bu durumda aileler de yaptığımız işleri beğenmişler ve onaylamışlardı. Hatta bazı çocuklar evdeki diğer kardeşleriyle beraber merkezde öğretilen oyunları her akşam oynamaya bile başlamıştı. Bu tip olaylara tanık olmak da bizim yaptığımız işe daha çok asılmamıza ve sahiplenmemize neden oldu.

Çocuklarla ilişkimiz hem bir öğretmen gibi hem de bir abla gibiydi, aradaki ince çizgiyi muhafaza ederek davrandığımızdan her şey yolunda ve düzgün gitti. Ne çocuklar bize kayıtsız koşulsuz bağlandı ne de biz onlara. Aramızdaki bağ saygı ve sevgi doluydu, umarız bu değerleri hiçbir zaman kaybetmezler.

Son olarak şunu belirtmek isterim ki; Ceren Abla'nın, İlknur Abla'nın, Ulaş Abi'nin ve Duygu Hanım'ın bizlere olan destekleri ve yardımları yadsınamaz. Hepsine canı gönülden teşekkürlerimizi iletiyoruz. Çok eğlenceli ve neşeli günler geçirmekle beraber, merkezin kapanma ihtimali sürecine tanık olmanın verdiği bir sorumlulukla sponsor arayışı olaylarına dalıp zor günler de geçirdik, ancak hiçbir zaman umudumuzu yitirmedik. Biz burada geçirdiğimiz 5-6 ay boyunca hiç unutamayacağımız güzel deneyimler yaşadık, yeni insanlar tanıdık, hem biz değiştik ve geliştik hem de merkezde birarada olduğumuz herkes değişti ve gelişti.

Her şey için çok teşekkürler, umarım önümüzdeki senede gönüllü olarak birarada oluruz.

"...Ders Gibi Aslında Çok da Hoşlarına Gitmeyen Bir Şeyi Yapmak İçin de Olsa, İstekle Geliyorlar..."

İLKE GÖKDEMİR

Tarlabaşı Toplum Merkezi'ne ilk gelişim 2006 yılının Ağustos ayındaydı ve henüz resmi açılışı yapılmamıştı. Resmi açılışından sonra gönüllü olarak çalışmaya başladım. Dolayısıyla gönüllü olarak merkezin ilk halinden bugünkü haline kadar olan süreci az çok takip etme şansına sahip olduğumu söyleyebilirim; ara bir dönem kendi işlerim dolayısıyla merkeze gelememin dışında.

Merkezin Tarlabaşı'nda ne kadar önemli bir fonksiyonu olduğunu ve orada yaşayanlara, özellikle kadınlara ve çocuklara kazandırdıkları zaten çok açık, burada uzun uzun tartışmaya hiç gerek yok. Daha önceki yıllarda Avrupa'da, özellikle göçmenlere yönelik merkezlerde hem çalışma, hem de bu tarz merkezleri görme imkânı bulmuştum. Tarlabaşı Toplum Merkezi, Avrupa'daki çoğu merkezle eş seviyede hatta birçoğundan çok daha iyi fiziksel ve işleyiş koşullarına sahip bir merkez. Türkiye'de bu tarz çalışan merkez ve enstitülerin ne kadar az olduğu düşünülünce de, bu şekilde iyi hale getirilmiş bir merkezin ne kadar önemli olduğunu kavramamak mümkün değil.

Ben merkezde etüt gönüllüsü olarak çalıştım. Dolayısıyla da en çok çocuklarla vakit geçirme fırsatım oldu. Benim sınıfıma ilkokul ikinci sınıftan lise birinci sınıfa kadar olan yelpazede öğrenciler geliyordu. Derslerimde hiç ilkokul birinci sınıf ya da lise ikinci ve üçüncü sınıf öğrencisiyle karşılaşmadım. Elbette Tarlabaşı civarının çocukları, çok kalabalık, sosyal ve ekonomik olarak çok zor koşullardaki ailelerden geliyorlar. Hemen hepsi özellikle Doğu ve Güneydoğu'dan İstanbul'a göçmüş ailelerin çocukları ve sınıf mevcutları faz-

la olan okullarda okuyorlar. Dolayısıyla bu çocuklarla çalışırken, onların ödevlerine, sınavlarına ve genel olarak derslerine yardımcı olurken, herhangi bir çocuğunkine yardım eder gibi edemiyorsunuz. Ailelerin çocukların dersleriyle ya da okullarıyla sürekli ilgilenebilme koşulları yok ve gördüğüm kadarıyla okullar da (ülkemizin koşulları doğrultusunda) bu açığı kapatamıyorlar. Lise ve ortaokul (ya da 6, 7 ve 8. sınıf) öğrencileri daha önceki yıllardan getirdikleri eksikliklerden dolayı ilerlemekte ve konuları anlamakta güçlük çekiyorlar. İlkokul ikinci ve üçüncü sınıf düzeyinde hâlâ çok zor okuyup çok zor yazan çocuklar var. Daha yavaş öğrenen, kavrama güçlüğü çeken çocuklarla daha yakından ve yoğun ilgilenilmesi gerekiyor. Ancak çok iyi ve aslında ne okulun ne de sınıfta benim ilgilenmekte ve desteklemekte yetişemediğim öğrenciler de var. Bunlar elbette bir yanıyla profesyonel yürütülmesi gereken çalışmalar. Tek başına gönüllü çalışmasıyla eksik kalıyor. Ancak iyi bir gönüllü koordinasyonuyla da büyük aşamalar kaydedilebileceğini düşünüyorum. Sanırım gönüllüler bazında eksik kalan nokta özellikle buydu. Herkes süre giden çalışma ve okul programından zaman ayırarak geliyor merkeze, dolayısıyla bu yoğunlukta bunu sağlamak çok kolay olmuyor ama durum değerlendirmeleriyle, gelen çocuklara ders anlatmanın çok ötesinde yardımcı

olunabilir. Çocuklara haftalık programlar hazırlanabilir ve örneğin okuma ve yazma sorunu olan çocuklarda günlük çalışmayla birkaç ay içinde ciddi ilerlemeler sağlanabilir.

Genel olarak çocukların konsantrasyon ya da çalışma disiplini eksiklikleri var, aynı şekilde sınıf ve eşya kullanımında da benzer sorunlar var. Diğer gönüllü arkadaşlar da bu konuyla ilgili mutlaka gelen çocuklarla konuşuyorlardır ancak onların canlarını sıkmayacak ve katılımlarını sağlayacak şekilde bu tarz davranış biçimlerini edinmelerini sağlayabilirsek, sınıflar daha temiz olacaktır, kırtasiye malzemeleri daha uzun ömürlü ve özellikle de kütüphane daha sağlıklı ve düzenli kullanılabilecektir mutlaka. Çünkü gördüğüm kadarıyla, ders gibi aslında çok da hoşlarına gitmeyen bir şeyi yapmak için de olsa, istekle geliyorlar merkeze. Etraflarında başka yardımcı olacak kimseleri olmadığından buna gerçekten ihtiyaç duyuyorlar. Zaten çocuklar atölyelere çok büyük istek ve mutlulukla katılıyorlar.

Konuşulacak ve yapılacak mutlaka çok şey var ancak bunlar benim gönüllü çalıştığım sürece dair genel izlenimlerim ve görüşlerim. Tarlabaşı Toplum Merkezi'nin bu duruma gelmesini sağlayan herkese, özellikle merkezin sürekli çalışanlarına çok teşekkür etmek gerekiyor. Bunca emeğin boşa gitmemesini diliyorum ve bunun gibi bir merkezin çalışmalarına devam etmesinin son derece önemli olduğunu düşünüyorum.

"Sadece Onlar Değil, Ben de Bir Şeyler Öğreniyorum"

Aslı Yeşildağ

2006 yılının Kasım ayında Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde aktif gönüllü olarak çalışmaya başladım. İlk başlarda gönüllü faaliyetleri daha tam oturmadığından gruplaşmada zorluklar yaşadık. Kimin hangi atölyede yer alacağı ya da hangi etüde gireceği belirsizdi. 1-2 hafta içinde her şey yerli yerine oturdu. Sadece gönüllülerin değil, merkeze gelen öğrencilerin de okul saatlerinin değişmesi tamamlanan programların tekrardan değişmesine yol açmıştı.

Ben o arada, Ulaş Çıbuk'un Sanat Atölyesi'nde çalışmaya başladım. Çok sık olmasa da etütlere girdim. Etütlerde organize olamamaktan dolayı yaşadığım sıkıntılar vardı. Tek bir dersin etüdü değil, hangi öğrencinin ne dersi ya da ödevi varsa o yapılıyordu. Bu da hepsine yardımcı olmayı zorlaştırıyordu. Fakat öğrenciler diğerlerinin ödevlerine yardım edilmesi sırasında beklemeyi ve kendi ödevlerine odaklanmayı başarabiliyorlardı. Bu da; tek başına etüde girmiş biri için en rahatlatıcı yoldu. Uzun zaman önce gördüğüm konular olduğu için, bazılarının ödevlerine yardım etmekte zorlandığım zamanlar oldu, yapamadıklarımı da diğer gönüllülere ya da merkezde bulunan hocalara sorduk. Fakat bunlar sırasında öğrenciler, birbirlerine yardım etmekten hiç çekinmediler ve hep birlikte bir şeyler yapmaya çalıştılar.

Sanat atölyesine haftada bir gün hâlâ devam etmekteyim. Aslında resim dersine çok yatkın olmamakla birlikte, ben de çocuklarla bir şeyler yapmaktan zevk alıyorum. Sadece onlar değil, ben de bir şeyler öğreniyorum. Atölyede sadece çizimle alakalı çalışmalar yapılmıyor, genellikle öğrencilerin yaratıcılıklarını kullanabilecekleri ve bunları özgürce sergileyebilecekleri bir

ortam sağlanıyor. Atölyedeki öğrencilerle pek sorun yaşamadım. Gayet uyumlu, birlikte bir şeyler yapıp, değişik şeyler öğrenmeyi seven ve gerçekten yaratıcı çocuklar var aralarında. Kendilerini ifade ediş biçimleri çok farklı, içine kapanık olanı da var, çok konuşanı da. Atölyedeyken karşılaştığım en ilginç olay; öğrencilerden birinin velisinin gelip, 'kızının okuldaki öğretmeninin, kızının resimlerini beğenmediğini ve resme yatkın olmadığını belirtmesi' üzerine atölyedeki durumunu sormasıydı. Burada belirtmek istediğim tek şey; merkezdeki hiçbir öğrenci yapamadığı bir şey için zan altında bırakılmıyor, aksine onu yapabilmesi için gerek öğretmenleri gerekse gönüllüler tarafından cesaretlendiriliyor. Merkezdekilerin amacı da; öğrencilere yapamadığını göstermek değil, aksine yapamadığını görüp, nasıl yapabileceğini düşünmesini sağlamak. Ben şu zamana kadar katıldığım atölyelerde öğrencilerin hiçbirinden, yapılan çalışma ile ilgili olumsuz bir tepki almadım, aksine daha enteresan ve zor çalışmalar, onları daha da heyecanlandırıyor.

Atölye dışında, merkezdeki çocuklarla olan ilişkiler de beni çok mutlu ediyor. Onlar gerçekten sıcakkanlı ve yol yordam bilen insanlar. Başlarda selam vermeyen ya da selam vermeye, konuşmaya çekinen öğrencilerin çoğu bu sıkıntılarını üstlerinden attılar. Birbirilerine teşekkür etmeyi ya da bir malzeme isterken sıra beklemeyi biliyorlar. Çok kısıtlı imkânlarla, güzel şeyler ortaya çıkarmayı bilen bu genç beyinlerin, biraz daha güzel koşullarda neler yapabileceklerini hayal etmek kadar heyecanlandırıcı bir şey yok. Merkeze girdiğinizde sizi koşarak karşılamaları da cabası. Bizleri seviyorlar, öğrenmek için çabalıyorlar ve Tarlabaşı Toplum Merkezi'nden daha öğrenecekleri çok şey var...

"Tarlabaşı'nda Yaklaşık Altı Ay Yaşadım"

Carlotta Schneller

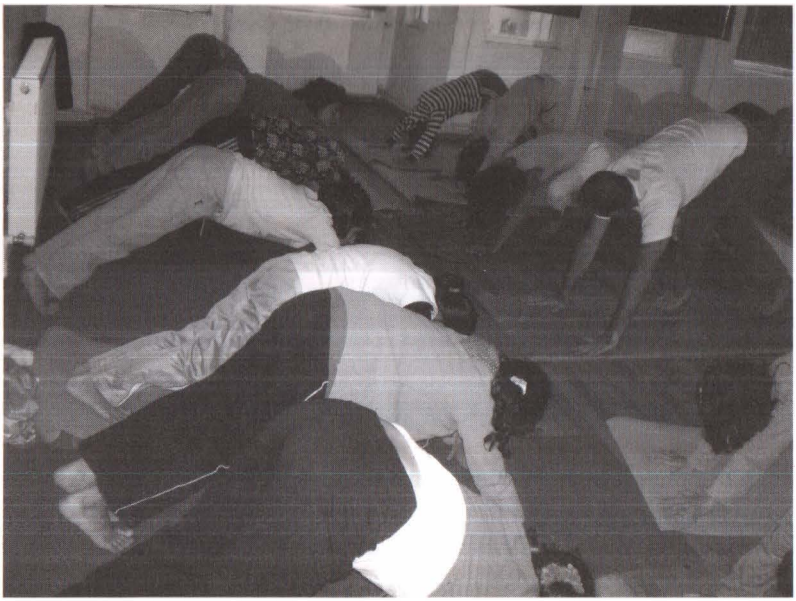
Sevgili Tarlabaşı Dostları,

Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde geçirdiğim zaman ile ilgili bir yazı yazmam istendiğinde çok mutlu oldum, çünkü burası ile ilgili tüm anılarım çok iyiydi.

Ben Berlin'de Psikoloji öğrenimi görüyorum. 2007 yılının sonbaharında bir eğitim dönemini burada geçirmek üzere İstanbul'a geldim. Ocak ayında okul bittikten sonra, İstanbul'da Sosyal Hizmet ve Psikoloji alanlarında biraz da uygulamaya yönelik tecrübe edinmek istedim. Çok şanslıydım ki profesörlerimden biri Tarlabaşı Toplum Merkezi'ni biliyordu ve Ceren ile temasa geçmemi önerdi.

O sarı binaya ilk girdiğimde kalabalık ve canlı atmosfere ve çalışmalara ilgi duyan herkese gösterilen açıklığa hayran oldum. Bu ilk genel etki orada geçirdiğim zaman boyunca sürdü.

Şubat ve Mart aylarında merkeze haftada üç gün gittim ve farklı ders ve grupları inceleyerek nasıl bir aktivite ile programa katkıda bulunabileceğimi bulmaya çalıştım. Ayrıca bir Alman psikolog tarafından yürütülmekte olan kadınlar için dans ve hareket atölyesi çalışmalarını da izledim. Bu dans atölyesine birçok çocuk da ilgiliydi. Kapıda bekliyorlar, odaya giriyorlar ve onlar da atölyeye katılmak istiyorlardı. Sonunda Ceren ile konuşup benim çocuklar için kendi dans çalışma grubumu kurmama karar verdik. Bu benim ilk spor sınıfım olacaktı ve şimdiye kadar böyle bir sınıfı Türkçe olarak yapmayı hiç hayal etmemiştim.

Almanya'da ailelerle gönüllü hizmeti yapmıştım. Ayrıca çocukken dans dersleri almış ve bu çalışmalara bale, modern dans, caz dansı gibi değişik türlerle devam etmekteydim. Fakat bunların yanında Türkçem sadece günlük hayatta yeterli olacak kadardı. Ancak, kızlar (ve birkaç erkek çocuk) beni –"Carlotta Abla"– anlamak için inanılmaz bir sabır gösterdiler ve bana uzuvların isimlerini ve benzeri sözcükleri öğrettiler. Oyunlar oynadık, ciddi ısınma egzersizleri yaptık ve teknik bilgiler öğrendik. Fakat, tabii ki en heyecan verici kısım belli bir pop şarkısının ritmine uygun dansı öğrenmekti. "Hepsi" ve "Murat Boz" çocukların favori sanatçılarındandı. Hep birlikte bir koreografi ürettik. Grup içinde gerçekten çok yetenekli çocuklar vardı. Bunlar, evlerinde buluşup çalışıyor ve bir sonraki hafta dans için yeni fikirlerle geliyorlardı. Zamanla daha küçük çocuklar ve hatta diğer gönüllüler kapıda beklemeye, bizi izlemeye başladılar ve çalışmalara katılmak istediler.

Stajım için harika bir final olacak şekilde bir akşam Bilgi Üniversitesi'nde aileler ve arkadaşlara danslarımızı sergiledik. Çocuklarla birlikte başardıklarımızdan çok gururluyum.

Bu staj deneyimim ile ilgili bir noktayı daha eklemek istiyorum. Tarlabaşı'nda yaklaşık altı ay yaşadım. Başlangıçta burayı sadece İstiklal

Caddesi'ne yakın olduğu ve masraflarını karşılayabildiğim için sevdim. Bunun dışında mahalle ile özel bir bağım yoktu ve hatta belki de mahalle sakinlerinden bazıları bir yabancı olarak beni orada istemiyorlardı. Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde stajım başladıktan sonra bütün bunlar değişti. Bir pazar günü alışverişinde veya sokakta yürürken bir öğrencimle veya ailesiyle karşılaşmaya başladım. Hatta bir gün karşıdan karşıya geçmek için beklerken yanımdaki bir kız bana uzun uzun baktı ve "Sen dans hocasısın, değil mi?" diye sordu. Bunları orada yaptığım staj ile tanınmaya başladığımı göstermek için söylemiyorum, böyle zamanlarda Tarlabaşı'nda içtenlikle karşılandığımı vurgulamak istiyorum. Oradaki işimden en az çocukların dersi sevdikleri kadar zevk aldım. Tabii ki zor bir iş olmasına ve çok zaman ve hazırlık gerektirmesine rağmen, Almanya'ya çok güzel tecrübeler ve anılarla döndüm. Sosyal hizmet ve Tarlabaşı'nda yaşam hakkında çok şey öğrendim ve başta merkezin çalışma ekibi, Ceren, Ulaş, Eda, Eren ve tabii ki İlknur ve diğer gönüllüler ve ziyaretçiler olmak üzere "süper" insanlarla tanıştım.

Aslında yazmaya daha saatlerce devam edebilirim, fakat sanırım birçok şeyi anlatabildim. En azından kendi deneyimlerime dayanarak, merkezin hem etkinliklere katılmak için gelenler hem de orada çalışanlar için özel bir rolü olduğunu söyleyebilirim. Çok teşekkür ederim.

Auf Wiedersehen! Görüşmek üzere!

Çeviren: Gizem Külekçioğlu

"Bazen Ben Bile Ne Demek İstediğimden Emin Değilken Ne Anlatmak İstediğimi Anladılar"

KATE FERGUSON

Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde gönüllülüğe 2007 yılının sonunda İstanbul'a geldikten birkaç ay sonra başladım. Merkeze ilk geldiğimde binadaki renk ve seslerden büyülenmiştim. Her duvarda çocukların bir ürünü vardı. Bir müzik ya da şarkı ise neredeyse her zaman bir sınıftan duyulabiliyordu. Bu, çocukların ne kadar yaratıcı olabileceğini ve Tarlabaşı Toplum Merkezi'nin buna verdiği önemi gösteriyordu. Ders aralarında, koridorlar çocukların sohbetleri ve İngiltere ve diğer birçok yerdeki okullarda çoğunlukla eksik olan, öğretmenlere saygıyı gösteren "merhaba hocam" şeklinde seslenişlerle doluyordu.

Daha önce İngilizce öğretmeni olarak çalışmıştım, ancak bu yaştaki çocuklarla deneyimim olmadığından oldukça gergindim ve neyle karşılaşacağımı bilemiyordum. Fakat korkularımın yersiz olduğunu ve çocukların şimdiye kadar karşılaştığım en enerji dolu ve hevesli öğrenciler olduklarını keşfettim. Sınıfta çoğunlukla farklı bilgi düzeylerinden öğrenciler olsa da bu hiç sorun yaratmadı. Derse daha düzenli katılanlar ve okulda İngilizce öğrenmeye başlamış olanlar, yeni ya da daha küçük öğrencilere yardım etmekten veya benim için bazı şeyleri Türkçe'ye çevirmekten mutluluk duyuyorlardı. Ben onlara Türkçe olarak bir şeyler anlatmaya çalışırken çocuklar her zaman çok sabırlıydı. Hatta bazen ben bile ne demek istediğimden emin değilken ne anlatmak istediğimi anladılar.

Okuldan sonra hemen merkeze gelip, kendi istekleriyle hevesli bir şekilde ders çalışmak için bir sınıfta oturan bu çocukların azim ve heyecanı be-

ni her seferinde derinden etkiledi. Yılsonu gösterisi için İngilizce bir şarkı söylemelerini önerdiğimde bir grup öğrencinin çok istekli olduğunu görüp memnun oldum. Fakat, gösteri için zamanında hazır olabilmeleri için normal ders programını bölmem gerektiğini düşünüyordum. Çocuklara şarkının sözlerini verdikten bir hafta sonra derste biraz zaman ayırıp sözcükleri öğretmeyi ve prova yapmayı planlıyordum. Fakat gördüm ki onlar zaten boş zamanlarında çalışıyorlarmış ve şarkıyı neredeyse ezberlemişler. Böylece bana yapılması gereken çok az iş kalmıştı.

Ders vermek ödüllendirici olduğu kadar yıpratıcı da olabilir, özellikle de öğrenmeyi istemeyen kişilere ders verdiğinizi hissediyorsanız. Fakat, öğrenciler Tarlabaşı Toplum Merkezi'ne gelenler kadar heyecanlı ve öğrenmeye açıksa bundan daha çok mükemmel bir deneyim oluyor.

Tarlabaşı Toplum Merkezi'nin sadece oradaki olanaklardan yararlanan kadın ve çocukların değil orada çalışan ve gönüllü olanların ve tüm Tarlabaşı sakinlerinin hayatında gerçek bir değişiklik yapabilecek önemli bir yer olduğuna inanıyorum.

Çeviren: GİZEM KÜLEKÇİOĞLU

Tarlabaşı Toplum Merkezi Gönüllü Stajyer Raporu

Nilüfer Akalın

Kalyoncu Kulluk Caddesi, No. 62... İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi ile Ulaşılabilir Yaşam Derneği'nin ortak çalışması Tarlabaşı Toplum Merkezi işte burada konumlanmakta. Merkez, Avrupa Komisyonu İnsan Hakları için Avrupa Girişimi Mikro Proje Programı kapsamında tasarlanarak Eylül 2006 tarihinde çalışmalarına başlamış ve bugüne kadar bu çalışmalarına devam etmiştir. İstanbul'un en 'sorunlu' ve en 'tehlikeli' bölgelerinden biri olarak adlandırılma, temsiliyeti pejoratif denklemler üzerine kurulu bu bölgenin etnik yapısının çeşitli olması, çeşitlilikten ötürü yaşanan çatışmalar bu temsiliyetin daha da derinlere işlemesine neden oluyor diyebiliriz. Bu anlamda yaşam koşulları hemen hemen birbirine yakın, zor şartlarda yaşayan, farklı kültürlerden gelen insanları biraraya getirmek, gelişimlerini sağlamak adına Tarlabaşı Toplum Merkezi'nin çok önemli bir görev üstlendiğini söylemek gerekiyor. Bunu hem orada bulunduğum iki ay boyunca gözlemleme hem de oraya gelip merkezden farklı alanlarda faydalanan insanlardan dinleme fırsatım olduğunu belirtmeliyim. Merkeze Nisan ayında ilk kez gidip buranın Sosyal Hizmet Uzmanı Ceren Suntekin'le görüştüğümüzde merkezin işleyişini tam kavrayamamakla beraber bölgeyi dinamikleştirmesi, mikro seviyede de olsa değişimine ön ayak olması oldukça dikkatimi çekmişti. Özellikle bir sosyal bilimci olma yolunda ilerlerken akademi ve aktivizmin birarada bulunabileceğini, teorinin pratikte, pratiğin teoride can bulabileceğini bu proje sayesinde görmek beni oldukça umutlandırdı. Bu bağlamda, iki ay sonunda edindiğim deneyimler,

sonuna kadar faydalanmama izin verilen kaynak ve belgeler –proje raporu, gönüllü bilgi formları, anket formları, atölye raporları– merkezi daha iyi anlamamı ve belli bir çıkarımda bulunmamı mümkün kıldı. Aslında merkez yöneticileri tarafından tevazuyla bahsedilen ufak değişikliklerin bölge ve bölge sakinlerinin dönüşümü açısından potansiyel dinamit ve katalizör görevinde olduğunu bu rapor sayesinde vurgulamam gerekiyordu. Kapsamlı olması, birçok farklı kaynaktan yararlanmasını göz önünde bulundurduğum bu raporda yazılı materyallerin yanısıra Tarlabaşı Toplum Merkezi İdari Koordinatörü Neşe Erdilek, Sosyal Hizmet Uzmanı Ceren Suntekin, merkeze gelip farklı atölyelere iştirak eden Eylem Tabak, Hakan Akgün ve Neşe Gül Akmaca ile yapılan görüşmelere, diğer bir deyişle görüşmecilerin merkezle ilgili görüş ve değerlendirmelerine yer verilecektir.

> "1985-1990 yılları arasında düşük yoğunluklu savaş ortamı denen olayda ordunun stratejik gerekçelerle belli bölgelerde belli köyleri boşaltması ve ordaki güvenlik ortamının yok olmasıyla da hem bu boşaltılan köyler, hem o bölgedeki insanlar büyük şehirlere, önce ilçelere, çevredeki illere, sonra da büyükşehirlere (metropollere) göçtüler. Bir de tabii, '60'lardan devam eden iç göç olgusu var, ki bu hep süren bir şey. [...] Gerek yeni gelenlerin, gerek daha önce gelenlerin, gerek zorunlu göçle gelenlerin, yasadışı göçmenlerin ve Romanlar'ın çoğu Tarlabaşı'nda yaşıyorlar. Bu nedenle göç nedenli sorunlar, uyum sorunları gibi sorunları inceleyebileceğimiz çok önemli bir alan olarak değerlendirdik burayı ve burada bir toplum merkezi kurarak buradaki insanların kentsel yaşama uyum sağlamalarına destek olmak konulu bir pilot proje geliştirdik. Bir de tabii İstanbul'da en sorunlu bölgelerden biri olması nedeniyle, özellikle bu bölgede bir şeyler yapalım dedik. Hem bizim kampüsümüze –Bilgi Üniversitesi Dolapdere Kampüsü– de yakındır dedik."

Neşe Erdilek'in yukarda belirttiği üzere Tarlabaşı'nda böylesi bir merkezin üniversite bünyesinde açılmasının nedenlerinin başında göç olgusu, Tarlabaşı'nın farklı coğrafyalardan, farklı siyasi ve/veya sosyal geçmişten birçok insanı biraraya getiren mahalle yapısına sahip olması belirtilebilir. Her ne kadar nedenselliğe dair ilk yanıt göç olgusu olarak belirtilse de, merkezin diğer amaçları, ki bunlar ilerki bölümlerde detaylarıyla dile getirilecektir, gözden kaçırılmamalıdır. Avrupa Komisyonu'na yazılan final raporu için yapılan saha çalışmasının ortaya çıkardığı mahallenin genel profiline ve saha çalışması sonuçlarına geçmeden önce Neşe Erdilek'in projenin geçirdiği evreler hakkında söylediklerine bakmak gerekiyor.

"UYD (Ulaşılabilir Yaşam Derneği)'yle baştan bu fikri beraber geliştirmiştik zaten. Onlar da proje ortağımız oldu. Sonra, Beyoğlu Belediyesi'nden yer talep edelim dedik. Proje ortağımız olmayı kabul ettiler, kabul edilirse yer veririz dediler. Ve biz böylece AB Mikro Projeler'ine –Demokrasi ve İnsan Hakları Projesi'ne– başvurduk. Bu süreç içerisinde başka sivil toplum örgütleriyle de işbirliği için konuşmuktuk. Psikologlar Derneği, üniversitedeki çeşitli bölümler –psikoloji, sosyoloji gibi-, TOHAV, AÇEV vs. gibi birçok sivil toplum örgütüyle ön görüşmeleri yapmıştık. Onlar da destek vereceklerini söylediler. Projeyi aldıktan sonra belediyeyle görüşüp yer talep ettik. Yer arama epey uzun sürdü. Yer bulmada epeyce zorluk çektik. Proje oldukça gecikti, 3 ay hatta daha da fazla gecikti. Bulunma, o yerin tamiri, kullanıma hazır hale getirilmesi... Biz ancak Temmuz, Haziran gibi personel alımlarına başlayıp işe başlayabildik 1 Ocak'ta projeye başlamamız gerekirken. Ama bu arada alan araştırması yapmamız gerekirdi projeye göre. Bu alan araştırmasını yaptık. Alana çıkmadan önce hem bu projeyi tanıtmak için, çıkacağımız alanda güvenliği sağlamak için önce belediyedeki alt birimlerle görüştük. Sonra kaymakamlık, il-ilçe sağlık müdürlüğü, ilçe emniyet müdürlüğüyle görüştük. Bütün muhtarları ziyaret ettik; onlarla tanışıp, projeyi anlattık ve böyle bir anket uygulayacağımızı söyledik. Ondan sonra da üniversite içinde ve diğer sivil toplum kuruluşlarıyla görüşmeleri yaptık. Ve anket alana çıkmadan evvel bize herkes, tüm yetkililer bize buranın çok güvensiz bir alan olduğunu, bizim güvenliğimizi garanti edemeyeceklerini belirttiler. Belli başlı iki grup var: Romanlar ve Kürtler, Güneydoğu'dan gelen. Bu grupların kamuoyu önderleriyle konuşarak, onların haberleri olsun ve desteklerini alalım dedik. Önce Romanlar'la konuştuk. Romanlar'la tabii bizim çok eski ilişkilerimiz var, daha önce yaptığımız projelerden, yaptığımız çalışmalardan. Tarlabaşı'nda yaşayan Romanlar, ağırlıklı olarak müzisyenler bize destek verdiler. Onlar kanalıyla bir toplantı düzenledik Müzisyenler Kahvesi'nde ve orda biraz fiyasko gibi oldu. Birisi geldi 'ben burada çeribaşı sayılırım' dedi. Biz projeyi anlatıp, Güneydoğulular da katılacak dediğimizde kıyamet koptu. 'Biz onlarla birlikte olmayız, onlar hırsız, uğursuz, vatan düşmanıdır. Biz çocuklarımızı onların olduğu yere yollamayız, ahlaksızdırlar' dediler. Sabote etme havası oldu. 'Ben bu toplantıya katılmam' diye çekip gitti. Bazıları bizi tanıdıkları için kaldı, ama onlar da pek Kürtler'le beraber olmak istemediklerini söylediler. İkinci toplantıyı da Kürtler'le yaptık. Onların Romanlar'a karşı bir tepkileri yoktu. Romanlar da böyle bir şey yapmamızı iyi karşılıyorlar ama Kürtler'i istemiyorlar. Alan araştırmasına destek oluruz demişti Romanlar. Kürtler de alan araştırmasına destek olacaklarını söylediler. Onlara 'Romanlar sizle birlikte olmak istemiyorlar, sizin suça, mafyaya, kapkaça, uyuşturucuya karıştığınızı söylüyorlar' dediğimizde bir grubun bunlarla ilgilendiğini itiraf ettiler. Ama mecbur kalıyorlar bilmem ne, çok yoksulluk var vs. Kendilerinin de grup olarak bunu engellemeye çalıştıklarını, yoksulluk nedeniyle gençlerin bu işe girdiklerini, kazandıkları paraları da Güneydoğu'ya, ailelerine yolladıklarını söylediler. Ama

proje konusunda ellerinden gelen yardımı yapacaklarını söylediler. Ondan sonra da başladık."

Bu bölüm sadece geçirilen evreleri göstermekle kalmayıp, iki grup arasındaki ciddi çatışmaya, iki grubun birbirini stereotipler üzerine kurulmuş temsiliyetler aracılığıyla yorumladığına ayna tutmaktadır. Bu bağlamda, hem bu durumu parametreleriyle incelemek, hem de Erdilek'in bahsettiği saha çalışmasına göz atmak adına 'Alan Araştırması Raporu'na, ortaya çıkan sonuçlara ve analizlere burada yer vermek gerekiyor.

Saha raporu ilk olarak Tarlabaşı'nın sosyal yapısını şekillendirmekle başlıyor. Buna göre bölge Kürtleri, Romanları, Iraklı Keldanileri, Afrikalı yasadışı mültecileri, travestileri ve seks işçilerini barındırmaktadır. Daha önce de belirtilmiş olduğu üzere, her ne kadar bölge farklı etnik ve sosyo kültürel gruplardan oluşsa da, Tarlabaşı'nda özellikle Romanlar ve Kürtler yoğunluk göstermektedir. Tarlabaşı'nın profilinin sorunlu bir yapıya sahip olması en başta belirtildiği üzere, eğitim, iş/işssizlik ve fakirlik meseleleriyle de perçinlenmektedir. Eğitim konusunda özellikle % 61,8'lik bir kesimin ilkokulu yarıda bıraktığı, kadınların eğitim seviyelerinin ise erkeklerinkinden daha alt seviyede olduğu görülmüştür. Bölgede özellikle geçici işe sahip olan kesimin fazla olduğu, buna bağlı olarak da aylık hane gelirinin 975.76 YTL olduğu tespit edilmiştir. Raporda gösterilen önemli bir tespit ise ekonomik durumla oldukça ilintilidir. Bu bölgede yaşayan kişilerin uğraştıkları iş, onların yukarıya doğru mobilite kazanıp şehir hayatıyla entegre olmalarını sağlamaktan ziyade, bu uğraşlar –inşaat işçiliği, garsonluk, esnaf– onların sosyal ölçekte ayrımcılığa uğramalarına neden olmaktadır.

Bölge nüfusunun Tarlabaşı'na göçme ve burada hayatlarına devam etme açısından farklı nedenlere ve farklı toplumsal gerekçelere sahip olduğu belirtilmiştir. 1970'te Ege ve Marmara Bölgesi'ne göç eden Romanlar için 'itici ve çekici' güçler, diğer bir deyişle ekonomik nedenler ön plandayken, Kürtler için durum daha farklıdır. Onların göç hikâyeleri 1990'lara dayanmakta; göç nedenleri ise 'zorunlu göç' kapsamında değerlendirilmelidir. Bu noktada, bahsi geçen siyasi meseleye örnek teşkil edebilecek kişisel bir deneyimden bahsetmek isterim. Merkeze okuma-yazma kursuna yazılmak için gelen bir genç kızla kısa da olsa sohbet etme şansım oldu. Ailesiyle Mardin'den göçen bu genç kız, bir tekstil firmasında çalışıyor ve anlaşıldığı üzere okuma-yazma bilmiyor. Mardin'den göçme nedenlerinin ise, zamanında 'ya korucu olacaksınız, ya da burayı terk edeceksiniz' demeleri olduğunu belirtti. Bunun üzeri-

ne İstanbul'a göçmüşler ve Tarlabaşı'nda çokça ailenin yaşam biçimine benzer şekilde akrabaları ve tanıdıklarıyla beraber yaşıyorlarmış.

Raporda belirtildiği üzere toplumun genel yargısı, fakir bölgelerin ve fakir halkın şehirdeki suç oranını, tembelliği, eğitimsizliği arttırdığı yönündedir ki Tarlabaşı da buna uygun bir temsiliyete sahiptir. Tarlabaşı bu bağlamda 'saf' merkezin 'öteki'si olarak dejenerasyona ve suça meyilli bir bölge olarak tayin edilmiştir. Ayrıca tüm bu ötekileştirmelerin kültürel kimlikler üzerinden de yapıldığı, Kürtlük ve Çingeneliğin de ötekileştirme adına kullanıldığı da belirtilmektedir. Erdilek'in konuşmasında da belirttiği üzere Kürtler ve Romanlar, belki de bölgede nam salan temsiliyetlerden ve yanlış inanışlardan ileri gelerek birbirleriyle irtibat halinde olmayıp, tam tersine birbirlerinden uzak durmaya çalışmaktadırlar.

Tarlabaşı sakinlerinin çoğu çöplerin toplanmamasından, kaderlerine terk edilmekten rahatsız. Özellikle Kürtlerin, Tarlabaşı'nda yaşamanın onlara devlet tarafından verilen bir ceza olduğunu düşündükleri dile getirilmektedir.

Erdilek'in Tarlabaşı'nda gözlemlediği sorunlar mahalle sakinlerininkiyle büyük benzerlikler göstermekle beraber, önceden ortaya konulan sorunların da aslında Tarlabaşı'nın demografik ve çevresel zeminlerde bugünkü problematiğini inşa etmede önemli ölçüde rolü olduğu görülmektedir.

> "Bir kere büyük bir yoksulluk var. Bu yoksulluktan kaynaklanan işsizlik var. İşsizlik ve yoksullukla da suça yönelme var. Çok ciddi çevresel sorunlar var; çevre kirliliği, çöplerin toplanmaması, ses kirliliği bir de tabii binaların hepsi. % 10 kadar sağlıklı bina vardır. Onun dışında evlerin mesken olarak kullanılması son derece sakıncalı mekânlar. Yani depreminden halk sağlığına kadar, tuvaletlerinden suya kadar son derece hijyenik olmayan koşullarda yaşıyorlar. Aynı küçük mekânlarda çok kalabalık nüfuslar yaşıyorlar. Bir anlamda da başka çareleri olmadığı için orada yaşayan insanlar bunlar. Toplumun en alttaki grubu. Daha iyi bir olanak bulan zaten Tarlabaşı'ndan taşınıyor ve gidiyor. Başka olanakları olmadığı için zaten burada yaşıyorlar ve mutlu da değiller Tarlabaşılı olmaktan, çünkü Tarlabaşı bir damga üstlerine vurulan. İş ararken adres gösterdiklerinde engel... Tarlabaşılıyım dediklerinde işlerini kaybediyorlar."

Tüm bu tehlikelerin ve üstlerine kazınan kimliklerin farkında olan aileler ise çocukların ve gençlerin sosyalleşmesi ve suça karışmamaları için aktivitelerin gerekli olduğunu, her ne aktivite olursa olsun, yeteneklerini geliştirecek her türlü atölyeyi desteklediklerini belirtmişlerdir.

Tüm bu tespitler ve sorunsallar ışığında Avrupa Komisyonu'na yapı-

lan başvuru ve başvuru formuna bakıldığında merkezin proje bazında işlevi, amaçları ve beklentileri kaleme alınmıştır.

Sorunlu bir bölge olarak anılan Tarlabaşı'nda projenin ilk amacı olarak bölgedeki fakirliğin ve işsizliğin nedenlerini anlayarak, tüm grupları bu sürece dahil ederek çatışmanın çözümü, çokkültürlü birlikteliğin amaçlandığı belirtilmiştir. Bu bağlamda, hedef kitlenin tüm Tarlabaşı sakinleri olmasıyla birlikte, özellikle çocuklar ve kadınların bu sürece katkıda bulunması tasarlanmıştır. Temel sorunları çözmek adına merkez, insan haklarının, vatandaşlık hakkının, demokrasi bilincinin gelişmesini, eğitim ve aktiviteler aracılığıyla sağlamayı amaçlamaktadır. Bir diğer amaç ise, çocuklara ve kadınlara verilecek olan kurslar ve atölyeler sayesinde onlara iş ve eğitim konusunda pratikler kazandırmak olarak belirtilmiştir. Merkezin belli başlı aktiviteleri ve uygulamayı planladığı destekler arasında eğitim faaliyetleri, sosyal hizmet faaliyetleri –sağlık desteği, hukuki yardım desteği, psikolojik danışmanlık-, toplumsal kaynaşma faaliyetleri (bölge tanıtım toplantıları, kamu görevlileri bilgilendirme toplantıları), insan hakları eğitimleri, spor etkinlikleri bulunmaktadır. Bu aktiviteler aracılığıyla da ekonomik yönden zorluk çeken halkın birbirleri hakkındaki önyargılarını ortadan kaldırmak, rehabilitasyon görevi gören aktiviteler aracılığıyla suç, çocukların istismar edilmesi, kültürel ve etnik nedenlerden ortaya çıkan karmaşanın çözüme ulaşması amaçlanmıştır. Ayrıca, içselleştirdikleri demokratik değerler sayesinde ortak problemleri hakkında çözüme ulaşmak, farklı kültürler arasındaki önyargıları ortadan kaldırmak ve şiddeti engellemek de programın bir parçası olarak tasarlanmıştır. Saori halı dokumacılığı atölyesinin yapılması planlandığı raporda dile getirilmiştir; ancak burada atölyenin motivasyonu olarak belirtilen temel noktayı diğer gerçekleştirilen atölyeleri içine alacak genel bir yargıya dönüştürmek mümkün: "Saori atölyesi eğitimini tamamlayan kadınları kendi ekipmanlarını almak ve kendi işlerini başlatmak adına alacakları mikro kredi için desteklemek ve teşvik etmek planlanmaktadır." Yeni bir teknikle karşılaşmak ve bu tekniğe dair belli bir eğitim sürecinden geçmek muhakkak çok önemli; ancak merkezin yapmaya çalıştığı, bir anlamda kadınların hayatlarında yaratmaya çalıştığı radikal değişikliğe daha yakından bakmak gerekiyor. Merkez, daha önce de belirtildiği üzere eğitim düzeyleri oldukça düşük olan kadınları sosyal hayata kazandırıp, ekonomik özgürlüklerini sağlamaları için onlara yeni fırsatlar yaratmayı amaçlıyor. Diğer bir yandan çocukların eğitimleri ve atölyeye katılmaları açısından antropolojik bir yargıdan bahsetmek gerekirse Ayhan Kaya'nın bir yabancı gruba merkez hakkında bilgi verdiği sı-

rada dediği gibi: "Yetişkinlerin tavırlarını iyileştirmek ya da değiştirmek için çocuklardan başlamamız gerekiyor. Tarlabaşı Toplum Merkezi bunun bir örneği."

Yavaş yavaş alan çalışması tamamlanan, bölgenin sorunlarını tespit edip, Tarlabaşılılar'ın ihtiyaçlarına eğitimler ve farklı sosyal aktivitelerle alternatif çözüm önerileri oluşturmaya çalışılan projede artık somut adımlar atılmaya başlamıştır. Bir bina bünyesinde proje Tarlabaşı Toplum Merkezi haline gelmiştir ve ikinci aşama olarak hedef kitleyle bütünleşme zamanıdır. Erdilek bu süreç içinse şunları söyler:

> "Daha merkezde tamiratlar sürerken Selahattin Bey, güvenlikçimiz, İlknur, sekreter arkadaşımız orada bulunmaya başladı. Çevredeki insanlarla merhabalaşmaya, sohbet etmeye, kahvelere gitmeye başladılar. İlknur, hanımlarla tanışmaya başladı. Bu çok önemliydi. Bizim projede özellikle orada çalışan personeli seçmemiz oldukça önemli bir etken oldu. Selahattin Bey ve İlknur ordaki insanlarla diyalog kurabilecek yapıdalar, yani benzer sosyal çevredenler. Ben onlarla rahat konuşamam, ama onlar çok daha rahat konuşabiliyor. İlknur'un iki çocuğu var, annelerle daha rahat. Annelerle ortaklığından konuşabiliyor. Ayrıca Kürtçesi var. Selahattin Bey de uzun zaman Romanlar'la Kuştepe'de oturmuş. O nedenle, Romanlar'ı iyi tanıyor. Daha evvel elektrik idaresinde ve o bölgede çalışmış. O nedenle mahalleyi, Tarlabaşı'nı tanıyor. Evlere girmiş, çıkmış; sayaçlar, kayıt nedeniyle. Daha sonra da Bilgi'de güvenlikçi olarak çalışmış bir arkadaş. Zaten o vasıtayla bulduk. İkisi de gerçekten o ilk aşamada, halkla bağlantı kurmamızda çok yardımcı oldular. Sonra afişler filan yaptık. Onları dağıttık muhtarlıklara, şuralara, buralara. Açılış öncesinde yavaş yavaş çocuklarla başladık. Çocuklar gelmeye başladı. Daha evvel pandomim atölyesi yapılmaya başlamıştı. Tarlabaşı'nda çalışan bir arkadaş var. Biz ona mekân verdik, geldi ve açılmadan evvel Tarlabaşı'ndaki çocuklarla pandomim çalışmaya başladı. Açılışta, onlar da bir gösteri yaptılar. O çocuklar, daha sonra merkeze gelmeye başladılar. Böylece ilk kez biz, çocuklarla başladık işe. Fakat çocukların katılmaları için formları –aileden alınan izin formu– doldurmaları lazım. Anneleriyle görüşmek istiyoruz, gelip kayıt olmalarını istiyoruz. Bu vesileyle ailelerle de başladık görüşmeye. Eylül ayı içinde önce yaratıcı drama, sonra sanat atölyesiyle çocuklarla çalışma başlayınca giderek çocuklarda akım oldu. Sonra anneler başladılar. Önce Kürtler, sonra Romanlar geldi. En sonunda daha önce göçmüş olan insanlar gelmeye başladı."

Eylül ayında kapılarını açan merkez, daha önceden tasarladıkları çalışmalara ve atölyelere kadınların ve çocukların katılımıyla başlar. Ancak iki tarafın birbirini tanıma, birbirini keşfetme, niyetleri deşifre etmeye ihtiyaçları vardır. Bu süreçten nasıl geçildiğini, nelerle karşılaştıklarını ve bölge sakinle-

rinin bu kurumu algılayışlarındaki değişimi merkezin Sosyal Hizmet Uzmanı Suntekin şöyle dile getiriyor:

> "Genel olarak ilk başlarda bizi yabancı olarak gördüklerini ve dışladıklarını biliyorum, bunu seziyorum. Zaten ilk aylarda burada bir hırsızlık olayı yaşandı, bilgisayarlarımız çalındı. Ama, biz bunu bize hoşgeldin dediklerini düşünerek ya da öyle demelerini isteyerek kendi çalışmalarımızı inatla sürdürdük. İlk başta, 'bu insanlar ne menem geliyorlar buraya da çalışma yürütüyorlar, üstelik ücretsiz' diye şüphe de vardı. Burada suçu oluşturan grup dışında aslında büyük bir çoğunluk mağdur, yoksul halktan oluşan bir grup. Genelde güçsüz olan bir grup. Onlar için herhangi bir tehlike yaratıyor mu, ya da çocukları tehlikeye çekmek isteyen bir grup muyuz biz. Korku içinde oldukları için sokaklardan dolayı, yaşadıkları çevreden dolayı ya da her gün gördükleri şeylerden her gün korku içinde olduklarından, ilk başta şüpheyle baktıklarını biliyorum. Ama buranın Bilgi Üniversitesi'nin kapsamında açılmış olması, Beyoğlu Belediyesi'nin desteğinin olması, açılışta konuşmacıların olması, büyük bir şölenle açılmış olması, daha sonra buraya gelen çocuklardaki olumlu değişimleri kendi çevrelerinde gözlemleyerek bunu bir an önce aştılar. Şu an, başta buradan hizmet alan insanların bize sahip çıktıklarını düşünüyorum. Ama tabi ki, çevrede onlara kötülük getirdiğimizi düşünen birçok grup vardır. En azından uyuşturucu satıcılığının karşısında olduğumuz çok belli. Bunu satan grupların bizden hoşlanmadığı da buradan çıkarılabilir zaten."

Yazılı bir projenin, diğer bir deyişle kurgunun işlerlik kazanması, insanlar ve farklı olaylarla şekillenmeye başlamasıyla merkez artık fikir boyutundan çıkıp, gerçek bir durum haline gelmiştir. Bu noktada merkezin işleyiş prosedüründen, bugüne kadar hangi atölyelerin gerçekleştirildiğinden, gönüllülerin merkeze katılımlarından bahsetmek gerekiyor. Açık kapı sistemiyle çalışan merkez gelen çocukların ailelerinden aldıkları izin belgesiyle kayıt yaptırmalarını birinci koşul olarak görüyor. Tam da bu nedenden ötürü, merkezde kayıtlı olmayan bir çocuğun atölyelere katılması, hatta merkezin diğer imkânlarından faydalanması mümkün değil. Bu durumun güvenlik ve sorumluluk başta olmak üzere birçok nedenden kaynaklandığını belirtmekte fayda var. Çocukların kayıt olurken doldurdukları, onların doğum yeri, yaş, yararlanmak istedikleri atölyeler gibi basit soruları içeren bir form bulunuyor. Yaşları altı ile on beş arasında değişen 243 çocuğun doldurduğu forma göz atıldığında yarısından fazlasının İstanbul doğumlu olduğu dikkati çekmekte. Birçoğunun merkezden faydalanmak istedikleri alanlar etüt, sanat, ritim ve yaratıcı drama atölyesi olarak belirtilmiş ki bu atölyelerin hepsinin geçen se-

ne içinde gerçekleştiğini belirtmek gerekiyor. Bilgi formunun en son sorusu olarak yer alan 'merkezden beklentiler' kısmının ise çok az öğrenci tarafından onlardan istenildiği şekilde cevaplandığı, geriye kalan büyük çoğunluğun ise bu bölümde Tarlabaşı ile ilgili duydukları rahatsızlıkları ve gözlemledikleri sorunları dile getirdikleri görülmüştür. Aslında bu durum Tarlabaşı'nın sorunsal yapısını bir de çocukların ifadeleriyle duymak, en azından onların yaşadıkları ve büyüdükleri mekâna dair gözlemleri ve tespitlerine kulak vermek açısından oldukça önemli.

> "Bulunduğum bölge diğer bölgelere göre temiz bir bölge sayılmaz. Bu kurumdan beni bir yerlere getirmesini istiyorum. Mahallemizdeki insanların büyük bir bölümü okumamış kişiler. Onların da buraya başvurmasını bekliyorum. Bir de oyun alanı olsa iyi olur."

> "Mahallede bulunan hırsızların bize çok zararları olduğunu düşünüyorum. Merkezden bana yetenek göstermeleri, el becerilerimi geliştirmelerini, daha üstün seviyeye çıkarmalarını istiyorum."

Bunların dışında dile getirdikleri sorunların en başında kötü koku, pislik ve gürültüyü içine alacak şekilde çevre kirliliğinin geldiği, sonrasında bu listeyi insan ilişkilerinin birbirlerine saygı duymama, küfür etme, dalga geçme, kavga nedeniyle iyi olmaması, uyuşturu/hap, polislerin düzenli görev yapmaması, hırsızlık ve oyun alanlarının olmaması gibi sorunlar takip etmekte. Tam da bu sorunlar ve rahatsızlıklar çerçevesinde merkez aileler ve çocuklar için önemli bir işleve sahip hale gelmiş. Çocuklarının sokakta oynamasını istemeyen, bölgeyi tehlikeli bulan aileler, çocuklarının merkeze gitmesinden, vakitlerini burada geçirmelerinden, bu kurumun bilgi erişimini sağlayıp bir anlamda çocuklarının geleceklerine yatırım olabileceğinden dolayı da oldukça memnunlar.

Çocukların ve kadınların merkeze asıl gelme amaçlarının başında yer alan geçmiş dönemde sürdürülmüş olan çalışmalardan ve aktivitelerden bahsetmek gerekiyor. İlk olarak merkezin katılımcılara en büyük desteği ve olanağı sağladığı eğitsel çalışmaların ilköğretim okulu eğitime destek programları, okuma-yazma kursu, çocuklara yönelik sosyal/eğitsel çalışmalar ve kadınlar için takı kursu ve spor olarak dağılım gösterdiği görülüyor. Bunun yanısıra sosyal hizmet çalışmaları adı altında çeşitli sivil toplum kuruluşları ve gönüllü hekimlerin desteği ile yürütülen çalışmaların yanısıra merkezde haftaiçi bir gün 'İstanbul Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Hukuku Uygulama ve Araş-

tırma Merkezi' ve 'Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı' hukukçu gönüllüleri ile danışmanlık hizmeti verilmiştir. Tüm bu çalışmaların yanısıra belki de en gerekli hizmetlerden bir diğeri olarak psikolojik danışmanlık hizmeti de sunulmuştur.

Atölyelerin çocukların zihinsel, düşünsel ve ruhsal gelişimlerini sağlamak adına düzenlendiği, onların farklı pratiklerle uğraşıp, farklı alanlardaki ilgi ve yeteneklerini keşfetmelerini sağlamak adına tasarlandığı şüphesiz en önemli hedefler arasında bulunmaktadır. Bu bağlamda daha somut bir açılım getirmek adına yaratıcı drama projesinin amacının nasıl tarif edildiğine bakmak gerekiyor: "Dışlanmış, ötelenmiş, kendine ve bulunduğu çevreye yabancılaşmış, suça meyilli, eğitimden uzaklaşmış, güven ve özgüven bunalımı yaşayan çocuklara, kendilerini ifade olanağı tanımak, sosyalleşmelerini sağlama ve sağlıklı bir birey olma yolunda toplumsal entegrasyona bir başlangıç yaptırmada yardımcı olmak."

İki ay zarfında düzenlenen atölyelerin çalışmalarını, çocukların atölyeye katılımlarını, atölyelerden hangi alanlarda nasıl faydalandıklarına dair gözlem yapma ve Almanya'da okuyan, Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde gönüllü olarak çalışan diğer bir stajyerle beraber hazırladığımız "Oyun Atölyesi" aracılığıyla çocukların bu süreci nasıl deneyimlediklerine dair fikir edinme şansım oldu. Yaz döneminde bölgedeki birçok aile köylerine gittiklerinden, nüfusun azalmasıyla doğru orantılı olarak merkeze gelen ve atölyelere katılım gösteren çocukların sayısında da bir düşüş yaşanmış. Ancak fark edilmemesi imkânsız, dile getirilmesi konusunda hiç tereddüt etmeyeceğim nokta ise, merkeze bu dönem içersinde çocukların düzenli gelmeleri ve atölyelere katılmalarıdır. Genel bir çıkarım yapmak gerekirse çocuklar atölyelerden zevk alıyorlar, vakitlerinin önemli bir kısmını bu alanda diğer çocuklarla bir araya gelerek geçiriyorlar. Haftanın üç gününde gerçekleştirilen sanat atölyesinde çocuklar farklı ve belki de okullarında onlara yapmaları talep edilmeyecek işlerle uğraşıyorlar. Maske yapmak, tellerden şekiller yapmak ve bunun gibi onların hayal dünyasına sınırlar koymayan, tam tersine sonsuz düşünme, hayal etme, yeni ve özgün objeler yaratma anlamında destekleyen ve bunu motive eden çalışmalarla uğraşıyorlar.

Diğer bir atölye ise iki yabancı stajyerin haftanın iki günü boyunca düzenledikleri İngilizce Atölyesiydi. Hem çocukların farklı ülkelerden insanları tanıma, hem de yabancı dille ilk tanışmanın gerçekleşmesi adına oldukça etkili oldu. Çocuklar öğrendikleri İngilizce kelimeleri çabucak kullanmaya çalıştılar. Bunun yanısıra merkeze gelen ve belki de birçok turistin uğramayı ak-

lından geçirmeyeceği bir bölgeye iki yabancı stajyerin gelmesi, yerel halkı gözlemleme, çocuklarla iletişim kurma şansına sahip olmaları büyük ihtimalle iki taraf için çok önemli deneyimlerin kazanılmasına vesile oldu.

Bir diğer atölye de Ritim Atölyesiydi. Bu atölye özellikle müzikle içiçe yaşayan Roman ve diğer çocukların ritim duygularını ortaya çıkarmak, bir uzman tarafından bu konuda eğitim almak ve yeteneklerini sadece günlük ritüeller etrafında döndürmekten ziyade, grup içersinde belli bir sistematik etrafında çalışma yetisini vermek niyetini taşıyor diye düşünüyorum. Özellikle bu bölgede müziğin günlük hayat içersine sinmiş olması, birçoklarının ailelerinin geçmişte ya da hâlâ müzikle uğraşıyor olmaları, onların bu konuda bir adım daha ilerde olmalarını sağlıyor. Bilgi Üniversitesi Mayıs Şenlikleri'nde Küçük Laçolar adlı bir grup, aldıkları eğitim doğrultusunda önemli ve başarılı bir etkinliği gerçekleştirdiler.

En iyi gözlem yapma şansına sahip olduğum atölye ise oyun atölyesiydi. Oyun atölyesi iki hafta boyunca, haftanın üç günü, her gün bir buçuk saat olarak tasarlanmış bir atölyedir. Bu atölyedeki asıl amaç, çocuklara iyi vakit geçirmekle beraber oyunlar aracılığıyle kendilerini ifade, yardımlaşma, takım çalışması konularında gelişmelerini sağlamaları olarak düşünülmüştür. Atölyenin bütününe bakıldığında iki hafta sonunda tüm bu amaçların çoğunluğuyla yerine geldiği, bundan da önemlisi çocukların iyi ve eğlenceli vakit geçirdiği söylenebilir. Bu değerlendirmenin yanısıra, atölye zarfında gözlemlenen bazı noktalardan bahsetmek gerekmektedir.

İlk olarak yaş grubunun geniş olmasından ileri gelen bazı problemler yaşandı. Bazı günler atölyeye küçük çocukların da katılmasından ötürü bazı oyunları açıklamakta ve uygulamakta problemler yaşandı. Bazı çocuklar, her ne kadar oyunun içeriğini ve yerine getirmeleri gereken görevi iyi anlamış olsalar da oyunların çoğunun takım çalışmasına dayanmasından ötürü bazı bölümler sekteye uğradı.

Bunun dışında, zaman kuralına uymamaları diğer bir problemdi. Atölye süresince şunu fark ettik ki atölyenin ilk günü bazı kurallar belirlememiz gerekiyordu. Daha spesifik bir örnek vermek gerekirse: "Eğer küfür edersen, bağırırsan ya da geç gelirsen atölyeye katılamazsın." Bu daha çok bizim eksik kaldığımız bir noktaydı, ancak bu çıkarımdan yola çıkarak sonraki atölyelerde dikkat edilmesi gereken bir husus olarak görülebilir. Zaten kuralsız bir bölgede yaşadıklarından zamanın ve dakik olmanın çok mühim olmadığını gördük. Zamanlamaya dikkat etmemelerinden ötürü bir oyunu birkaç kere yeni gelenler için tekrarlamak zorunda kaldığımız anlar oldu.

Oyun Atölyesinde kullanılan malzemeleri muhafaza etmek için, oyunların devamlılığını sağlamak, oyun malzemelerine erişimi kolaylaştırmak için sanat atölyesinden bir dolap tahsis edilebilir. Bu sayede Oyun Atölyesi devamlılık kazanabilir, çocuklar bu atölyede öğrendiklerini kendi aralarında uygulama şansına sahip olabilirler. Oyun Atölyesi ve işleyişinde her ne kadar yukarda belirtilen bazı sorunlarla karşılaşılmış olunsa da, bütününe bakıldığında birçok açıdan bu atölyenin başarılı olduğunu söylemek mümkün.

Geneliyle oyunların çocuklar arasındaki iletişimi güçlendirdiği, aralarında daha kolay iletişime geçtiği, birbirleriyle anlaşarak ve konuşarak onlardan tamamlamaları istenen oyunu başarıyla tamamladıkları gözlemlenmiştir. Aralarındaki sorunu halletmede oyunlar işe yaramıştır. Bu bağlamda, bir örnek vermek gerekirse şu durumdan bahsedebiliriz: İki kız kardeş oyun atölyesinin hemen öncesinde ciddi bir kavgaya giriştiler; öyle ki kardeşlerden biri ağladı ve atölyeye girmeyeceğini söyledi. Ancak atölyeye katılmayı kabul ettikten sonra bir oyun esnasında birbirleriyle konuştuklarını, hatta iyi vakit geçirdiklerini fark ettik. Aralarındaki huzursuzluğun son bulmasında oyun grubunu bizim oluşturmamızda ve onları aynı takım içersine yerleştirmemizin payı var.

Atölyenin ilk günü kazanmak ve kaybetmek onlar için oldukça önemliydi, kısaca sıkı bir rekabet seziliyordu. Ancak oyunlar esnasında kazanan ve kaybedenin olmadığını, bunun yerine bir görevi başarılıyla yerine getirmenin söz konusu olduğunu söylememizin aralarındaki rekabeti törpülemede faydası olduğunu söylemek mümkün. Çeşitli oyunlar sayesinde atölyeye katılan öğrenciler kendilerini daha iyi ifade etmeye başladılar. Mesela her öğrenci arkadaşlarına kâğıtlarda yazılı olan bir nesneyi ya da bir mesleği vücuduyla konuşmadan anlatmaya ya da bir diğer oyunda gene konuşmadan tahtaya çizerek anlatmaya çalıştı. Atölyenin sonlarına doğru birçok öğrencinin bu konuda ilerleme kat ettiği görülmüştür.

Her ne kadar atölyenin başında her gün farklı oyunlar oynamamız gerektiğini düşünsek de aslında bunun olmazsa olmaz bir durum olmadığını fark ettik. Hatta çocukların oyunlara aşina olmasından ötürü daha önce oynanan bir oyunun tekrarlanmasının faydalı olduğunu gördük. Aynı oyunlar oynandığı takdirde ne yapmaları gerektiğini, onlardan nelerin beklendiğini biliyorlar ve bu beklentileri diğer arkadaşlarına da rahatlıkla aktarabiliyorlar. Farklı oyunlar arasında uzun süre alan oyunların daha faydalı, ayrıca çocuklar açısından daha eğlenceli olduğunu söylemek mümkün. Uzun süren bir oyunda, çocukların oyuna daha iyi odaklanmaları, oyunu bu uzun süre boyunca kavramaları mümkün olmuştur.

Tüm bu noktalara bakıldığında gerek biz, atölyeyi düzenleyenler açısından, gerek atölyeye katılan öğrenciler açısından oyun atölyesinin başarıyla tamamlandığını söyleyebiliriz. Belki de bunun en önemli göstergesi olarak da çocukların eve gitmek istemeyip, oyunlara devam etmek istediklerini söylemeleri belirtilebilir.

Tüm bu atölyelerin gerçekleşme aşamasından bir adım geriye gidildiğinde önemli bir mesele olarak, yapılacak atölyelerin karar aşamasına geliyoruz. Bu konuda Suntekin şöyle diyor:

> "Öncelikle çocukların, kadınların tüm ihtiyaçları ve onların önerileri bizim için önemli. Onlar bir şey öneriyorlar bunu yapmak istiyoruz diye. Biz olanaklarımıza bakıyoruz, eğer bunu ortaklaşa denk getirebilirsek elbette ki yapmaya çalışıyoruz. Ama en başta bu merkez başlamadan önce hepimizin bildiği şey eğitim konusunda çalışmalar yapmaktı. Hem kadınlar ve yetişkinlerle; hem de çocuklar ve gençlerle ilgili mutlaka odak eğitimle ilgili olmasıydı."

Atölyelerin işleyişine dair önemli diğer bir konu da atölyelerin kimler tarafından düzenlendiği, gönüllülerin ne şekilde görev aldığı konusu etrafında şekilleniyor. Bu konuya dair en ayrıntılı bilgiyi yine Suntekin'den alıyoruz.

> "Burada sosyal hizmet uzmanı, psikolog, Sanat Atölyesi eğitmenimizden başka geriye kalan tüm atölyeyi düzenleyenler gönüllü çalışanlar. Onun dışındakilerin hepsi profesyonel çalışan grup. Bu gönüllülerimiz de bizi bilenler, burada ne tür çalışmalar yürütüldüğünü bilenler. Kendi önerileriyle, kendi becerileriyle, kendi uzmanlık alanları ya da yetenekleriyle gelip burada çocuklar ya da kadınlarla ilgili neler yapabileceklerini bize öneriyorlar. Eğer uygun bir alan ya da zaman aralığı varsa biz bunları yapmaya çalışıyoruz."

Atölyeler sadece gönüllü eğitmenler tarafından gerçekleştirilmiyor, aynı zamanda İstanbul Bilgi Üniversitesi öğrencileri başta olmak üzere birçok üniversiteden öğrenci, çocuklara başta etüt olmak üzere, eğitim ve ilgi alanları doğrultusunda çeşitli atölyeleri yürütüyor. Bir anlamda merkezin Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin alt birimi olarak kurulmuş olması buradaki üniversite öğrencilerinin sosyal sorumluluk projelerini burada yürütmeyi mümkün kılmakla beraber, Tarlabaşılı kadınlar ve çocukları üniversite öğrencileriyle buluşturuyor. Gönüllü öğrencilerin doldurdukları formlara bakıldığında, gönüllü çalışmayı neden istedikleri sorusuna dair sosyal bir etkinlikte bulunma, boş zamanları değerlendirme, duygusal doyum sağlama, insanlara faydalı olma gibi yanıtlar verdikleri görülmüştür. Gönüllülerin çalışmaları için Ertekin, bu merkezin diğer derneklerden farklı olduğu, alanın tam merkezinde bulunduğundan çok hassas noktaların aynı anda çalıştığını söylüyor. Özellikle gönüller ve çocuklar arasındaki ilişkiyi şu şekilde dile getiriyor:

> "Bu tamamen aslında o gönüllü gruba bağlı. Biz de zaten onlara bunun ne kadar hassas bir durum olduğunu anlatmaya çalışıyoruz en başından beri. Çünkü gönüllülükle yapılan her şeyin belli bir sürekliliğe ihtiyacı var. Bu çok önemli, çünkü buraya gelen insanlar kanayan yaralarına acil bir bant konulmasından daha çok, o yaraya yol açmayan şeyleri öğrenmeye çalışıyorlar. Kendilerini korumayı öğrenmeyi daha çok istiyorlar. Buradaki gönüllülerin de sadece onların bir matematik problemini cevaplamasının onlara bir yardımı olmuyor. Sürekli onlarla beraber aynı seviyeye gelip, onlarla beraber yükseltebilecek zamanda özveriyle ve sabırla çalışmışlarsa, bu o çocuklarda matematik dersleri başarıya ulaşmamış olsa bile 'bizimle geldi ve bunca zaman bizim sıkıntılarımızla beraber oldu, bizimle oturdu, bizimle çalıştı' diyerek değerlilik anlayışlarını değiştirmiş oluyor. Bu değerlilik anlayışını geliştirmeleri gönüllülerin disiplinle çalışmasına, onlara disiplinli zaman ayırmasına bağlı olan bir şey."

İstanbul Bilgi Üniversitesi'nin ve gönüllüleri andıktan sonra üniversitenin merkezden faydalananlar tarafından nasıl algılandığını konusuna ge-

çiş yapmak pek de yersiz olmayacaktır. Böylesi bir projede bölgedeki kişilerin güvenini kazanmak adına İstanbul Bilgi Üniversitesi'nin isminin geçmesi sanırım oldukça önemli. Bir anlamda İstanbul Bilgi Üniversitesi'nin ilk aşamada merkezin yaka kartı olması tedirginlikleri en aza indirgemede oldukça etkili olmuş. Neşe Erdilek'in sözleri de bu durumu doğrular nitelikte kuşkusuz.

> "Bilgi Üniversitesi'ni tanıyorlar. Bir kısmının okullarda Bilgi Üniversitesi'nin yaptığı çalışmalar olmuş, onlara katılmışlar. Okul müdürleriyle de tanışıyoruz, iş birliği yapıyoruz. Semt sakinleri üniversiteye güveniyorlar. Böyle bir merkezi üniversitenin kurması sanıyorum güven veriyor, çünkü biz kendimizi tarif etmek zorunda kalmadık. Üniversiteden kendilerine herhangi zararlı bir şeyin gelemeyeceğini, bunun ne bir siyasi hareketle ne de başka bir şeyle bağlantısının olmadığını, tamamen tarafsız ve güvenilir bir kurumla işbirliği yapıldığını bilmek de sanırım onlara bir güven veriyor."

Görüldüğü üzere atölyeler ve gönüllülerin merkezdeki fonksiyonu merkezin en temel felsefesini ve işleyiş şekline dair ipuçları veriyor. Tüm bunların yanısıra atölye değerlendirmesi yapmak, öğrencilerin gelişimine, değişimine, kısaca merkez ve öğrenciler arasındaki etkileşime göz atmak, sonuçlarını değerlendirip çeşitli değişikliklere gitmek, dahası somut çıkarımlara varmak adına yazılan raporlar da merkezin işleyişinde asal yapı formülasyonlarından bir diğeri. Bu raporların sadece atölyeyi düzenleyenler tarafından değil, aynı zamanda merkezin sekreteri tarafından da 'aylık' olarak yazılması, hem farklı yorum, gözlem ve bakış açıları sayesinde merkezin mottolarından biri haline gelebilecek tek sesliliği kırmak, hem de alışageldiğimiz dilin kullanımı/güç pararelliliği bahsinden uzaklaşmak ve bu genel söylemin hiyerarşik yapısını bozmak adına oldukça önemli. Yazılan raporlar sayesinde ele geçen söz hakkı, bir kez daha öznel bakışın dile getirilmesini teşvik etmekle beraber, bilgi ve beceriler haricinde de yorum yapma yetkisine ve yetisine sahip olunabileceğini vurguluyor. Tam da bu sayede, sadece merkeze katılanların değil, aynı zamanda orada belli bir amaç için bulunan ve emek harcayan kişilerin işlerine ve kendilerine olan güven ve inançlarının güçlenmesini sağlıyor. Raporların yanısıra haftanın değerlendirilmesi niteliğindeki toplantılar da merkezde görev alan herkesin bir araya gelip, gündem maddelerini ve merkezle ilgili sorunların yüzyüze konuşulup, bu konular ve sorunlar hakkında tespit ve çözüm önerilerinin dile getirilmesi, çalışma düzleminde iletişim ve etkileşim açısından oldukça faydalı.

Tarlabaşı Toplum Merkezi'nin proje olarak kurgulanması ve sonrasında bölgede faaliyete girmesiyle, kısaca dışardan bir gözün bölge ve bölgenin gerçeklerini deneyimleyen, düşünce düzleminden bizzat pratiğin işlevsellik kazandığı ve zamanla bölgeye ve yapıya eklemlenen bir kurum olmasından proje ve proje yazımının sınır taşlarını belli ölçüde genişletebildiği, bunun haricinde yeni açılımlarla temas kurmasının pratik bilgiler olmadan mümkün olmadığını düşünüyorum. Elbette proje bölgeyi tanımak, belli sorunları gözlemlemek, yol haritasını ve ajandayı oluşturmak adına çok önemli bir sürecin başlangıcı ve bütünü; ancak bölgeye sadece kurgusal ölçekte yaklaşıldığında, farklı durum ve bireylere göre gerekli esneklik ve değişiklikler göz önünde bulundurulmadığında temel sorunlarla karşılaşmak ve bunları aşamamak çok olası. Tam da bu noktada merkezin kurgudan öte organik olması, bölgeyi onun parçası olduktan sonra saha gerçeklerini daha iyi kavraması ve bunu işleyişine yansıtmasıyla tepeye konumlanmaktan ziyade, iç dinamiklerinden biri haline gelmesini sağlamış.

> "Aslında bizim pek kurguladığımız bir şey yoktu. Bu pilot bir çalışmaydı. Neyle karşılaşacağımızı bilmiyorduk. Alan araştırması öncesinde bazı fikirlerimiz vardı. O fikirler alan araştırmasında da aynen çıktı, daha somut olarak elimizde bilgiler oldu. Bizim belli hipotezlerle kalkıp da başladığımız bir çalışma değildi bu. Böyle bir alanda nasıl bir toplum merkezi çalışması yürütülebilir, bunun bir deneyiydi aslında yaptığımız ve yapmakta olduğumuz. Saori diye bir şey yaparız diye düşündük ama hiç başarılı olmadı ve yattı o iş, çünkü kadınlar dokumadan hoşlanmadılar. O para da tamamen yapılamayan bir iş olarak kaldı. Ama mesela psikolojik danışmanlık ve Sanat Atölyesi son derece başarılı oldu. Alana girince yanılma-sınama yoluyla başlıyorsunuz. İnsanlara nasıl yaklaşacağınız, sizi nasıl kabul edecekleri, hangi süreçten geçeceğini önceden bilmek pek mümkün değil. Ama deneyerek ve bir anlamda da cesaretle işe girerek başardık diyebilirim. Bir de, onlara açık olmak, onların önerilerini değerlendirmek... Kadınlar takı kursu, okuma-yazma kursu; saori yerine takı ve spor kursları tamamen kadınlardan gelen taleple başladı. Onlar yavaş yavaş yönlendirmeye başladılar. Böylece katılım daha da fazla oldu. Onların ne yönde ihtiyaçları varsa o yönde olmaya başladı çalışmalar. Biz aslında çok şey öğrenmeye başladık: 'nasıl yapılabilir, nasıl ilk baştan başlanabilir, geri tepen şeyler nedir, bizim baştan doğru olarak koyduğumuz şeyler nedir?'. Orda çalışan arkadaşları seçerken şansımız ve başarımız... Bu konularda çalışanlar son derece duyarlılar. Toplantılarda kendiliklerinden problemleri nasıl çözdükleri ortaya çıkıyor. Haftada bir o problemi konuşurken o problem çözülmüş olarak gündeme geliyor. Bu felsefeyi o kadar iyi kavradılar ki kendileri çözüm üretmişler ve sadece olgu olarak anlatıyorlar. Oldukça deneyim kazandık."

Projenin bölge şartlarına göre şekil almasına bir örnek de başka bir grupla yapılması planlanan bir çalışmanın şu an için yürürlüğe girememesi, başka bir alanda onlara yardım edilmeye çalışılması üzerinden verilebilir. İlk adımda Tarlabaşı'nda yaşayan diğer bir grup olarak transeksüeller ve mülteciler bu merkezden faydalanması düşünülen, çeşitli atölyelere katılmaları planlanan hedef kitlenin içinde yer alıyordu. Ceren Suntekin ilk olarak, transeksüellerden oluşan, içlerinde dans ve dikiş dersi vermek isteyen altı kişilik bir atölye grubu oluşturmalarına rağmen bir süre sonra oraya katılan diğer kişilerin durumu nasıl karşılayacaklarını bilemediklerinden çekince yaşadıklarını söylüyor. Her ne kadar katılımcılarla yapılan toplantılarda bu merkezin herkese açık olduğu vurgusu yapılsa da, sanırım yeni olan merkezde radikal adımları bir sonraki evreye, daha doğru bir zamana atamayı doğru buldular. Her ne kadar şu anda transeksüellere yönelik bir çalışma yapılmıyor olsa da, Suntekin onların ders vermelerinin farklı gruplar arasında çıkan çatışmalarda katalizör görevi görmeleri açısından önemli olduğunu vurguluyor. Merkez, atölyeler dışında hukuksal anlamda mahallede polis tarafından şiddet uygulanan transeksüellere yardımda bulunmak için bazı çalışmalarda bulunuyor. Son olarak bir grup şiddete maruz kalan, Tarlabaşı'nda yaşamanın polis tarafından zorlaştırıldığı, dışarıya çıkmaları, Beyoğlu İlçe Karakolu'nun önünden geçmeleri yasaklananlarla bir araya gelip sorunlarının dinlendiği bir toplantı düzenlendi. Toplum merkezi aracılığıyla gerek basını durumdan haberdar etmek, gerekse hukuksal yollara başvurmak istediklerini belirttiler. Marjinalize edilmiş bu grubun gideceği ya da başvuracakları, haklarını arayacakları, maruz kaldıkları şiddetin önüne geçmeleri için çok fazla birimin bulunmamasına rağmen, merkez TOHAV aracılığıyla onları avukatlarla buluşturup, hukuksal yollardan destek olmanın daha doğru olacağı kararını aldı. Mültecilerle ilgili problem ise çocuklarını tüm gün boyunca merkeze bırakma ya da herhangi bir polis baskınında onları saklama yönündeki isteklerini karşılayamamadan ötürü yaşanmış. Bundan ötürü onları geri çevirmek zorunda kalmışlar.

Toplum merkezinin işleyişine dair tüm parametreleri ve merkezin makro ve mikro düzeydeki etkileri arasında direk ve/veya dolaylı bir bağıntı kurmak, işleyişin etkiler ve sonuçlar üzerindeki yansımasını görmek gerek. Son bölümde merkezin etkileri ve kapı araladığı sonuç ve değişikliklere geçmeden önce, tüm bu katmanlara ulaşmada işleyişin, uygulanan prosedürün, kısaca tüm metod ve yöntemlerin elzem bir yere sahip olduğunun altını çizmekte fayda var.

Merkezin şüphesiz ilk hedefi şu anda çalışmaların yürütüldüğü kadınlar ve çocuklar üzerinde olumlu gelişmeler sağlamak. Bununla beraber, aile içi ilişkileri, bir sonraki adımda da bölgenin dönüşümüne ivme kazandırdığı şüphesiz bahsi edilmesi gereken diğer hususlar. Tüm bu etkileri değerlendirmede ise atölyelere katılan üç ilkokul çocuğunun ve merkez idarecilerinin görüş ve düşüncelerine epeyce yer verilecektir.

Tarlabaşı Toplum Merkezi'yle tanışan, zamanlarının önemli bir kısmını burada geçiren ve birebir bu merkez ve merkezde yaşananlarla ilk elden etkileşim içinde olan öğrencilerle görüşme yapmak onların ifadeleriyle merkezi anlamak adına oldukça gerekliydi. Görüşmeler farklı yaş grubundan, uzun zamandır –beş yıl ve üzeri– Tarlabaşı'nda yaşayan üç çocukla yapıldı; Hakan (14), Eylem (11), Neşegül (9). Birkaç nokta haricinde onların ifade ve anlatımlarına sadık kalmak adına, cevaplarını değişikliğe uğratmadan alıntılamanın daha doğru olduğunu düşündüm. Bu alıntıları ise genel bir yargıdan ziyade, mümkün olduğunca detaylı bilgi edinmek adına belli bir düzen içinde vermek istedim.

Arkadaş ya da aile fertlerinden biri tarafından merkezin açıldığını duyan her birinin ilk adımda tedirginlik yaşadığı, fakat burada geçirdikleri zamanın fazlalaşması, buradaki insanlarla yakın ilişki kurmalarıyla buranın bir parçası haline gelmeleri ve burayı, burada yapılan faaliyetleri önemsemeleri üçünün de ortak noktası olarak gösterilebilir. Farklı ve eş zamanlı yürütülen Yaratıcı Drama, Film, Sanat, Ritim ve Rengarenk Atölyelerine katılmaları kendilerinde ve arkadaşlarında meydana gelen değişiklikleri gözlemlemek ve değerlendirmek açısından oldukça önemli.

İlk olarak annesinin merkeze gelmesine sıcak bakmayan, belli bir tedirginlik sürecinden sonra, kendisinin de merkezden faydalanıp memnun kalmasıyla kendisinin de merkeze yazıldığını belirten Eylem farklı yerlerde verdiği cevaplarla merkezden oldukça memnun olduğunu belirtiyor.

> "Oyunları daha pek öğrendim. Etütlerde bilmediğimiz konuları öğretiyorlardı. Sonra temizliği, çevreyi öğrendim. Burada çok arkadaş öğrendim. Resim yapmayı, sanat yapmayı öğrendim. Hiç ebru yapmamıştım ama hoca bize ebruyu gösterdiğinde çok hoşlanmıştım. Televizyonda ilk kez görmüştüm ebru sanatını. Keşke ben de yapabilsem dedim, geldiğimde buraya öğrendim ebru sanatını.
>
> Buraya geldikten sonra bir sürü müzik öğrendim. Darbukaya nasıl vuracağımı öğrendim, hatta flütün yarısını öğrendim. Ama diğer yarısını da öğrenicem. Rengarenk'te de böyle şeyler oldu, Sanat'ta da. Burada çok eğitimi dokundu. (Eylem, 11)

Ben çok yeni arkadaş edindim burada. Mesela Betül, Neşe onu hiç görmemiştim. Dilan, birçok küçük çocuklarla, erkek fark etmiyor mesela. Bazılarıyla en iyi arkadaş bile olduk."

Buraya gelmeden beş yıl önce ise Zonguldak'ta yaşayan, fazla binadan ve boş alan olmamasından yakınan Hakan, Zonguldak'taki yaşamın daha iyi olduğunu belirtiyor. Hakan merkeze gelmeden önce belli bir önyargıya sahip olmasına rağmen, geldikten sonra buradan birçok yönde faydalandığını belirtiyor.

"Zamanım boşu boşuna gidecek diyordum. O kadar iyi bir şey olacağını, hayatıma bir şey katacağını sanmıyordum. Tiyatroma gelenler çok iyi oynadın dediler. Yaptığımız film çok beğenildi. Kendimi gösterdim diye düşünüyorum.

Tabi önceden aklımda bir meslek olduğundan hobi gözüyle baktım –tiyatroyu kastediyor–, ama yakın bir hobi gözüyle baktım. Ama film atölyesine girdiğimde filme daha büyük bir şey oldu. Belki ilerde yönetmen olurum diye düşündüm.

Bazı arkadaşlarım oldu. Onlarla fazla görüşmezdim, onlar da buraya geliyorlardı, ben de. Sonuçta aynı derse giriyorsunuz, kaynaşma ortamı oluyor. Bizim okuldan insanlar geliyordu, onlarla fazla iyi değildi aram. Onlar da Roman. Geliyor burada aynı derse giriyorsunuz. Onlarla da konuşma imkânı oluyor, birbirimizi daha iyi tanıma imkânı oluyor. O yüzden de iyi." (Hakan, 14)

Kişisel gelişiminin yanısıra Tarlabaşı Toplum Merkezi'nin somut amaçları arasında yer alan, farklı grupları bir araya getirmek ve aralarındaki sorunların çözülmesi için uygun ortam yaratmanın Neşe'nin bizzat yaşadığı bir olayı anlatmasıyla yerine geldiği görülüyor.

> "Aşağıda beni gördüler küfrettiler 'Çingene' diyorlar. Ben ona Kürt diyor muyum? O benden özür diledi. Ben ondan özür diledim. Bir daha ben sana Kürt demicem, sen de Çingene demiceksin. Arkadaş olduk.
>
> İngilizce'yi, Sanat Atölyesi, ebruyu görmemiştim. Rengarenk'te hiç oynamadığım oyunları oynadım.
>
> Resim Sanat Atölyesinde öğrendikçe daha basit gelir, hemen olur. Etüt de daha basit olur. Darbuka çalıyorum öğretmenim hemen 'nerde öğrendin' diyor." (Neşe, 9)

Görüşmelere daha yakından bakıldığında, kazanılan ve geliştirilen yeteneklerin yanısıra sosyal hayata, aile içi ilişkilere dair kazandıkları farkındalıklar kişisel kazanımları ve olumlu yöndeki değişimleri için oldukça hassas bir noktada konumlanmakta.

> Eylem: "Evet çok değiştim. Mesela eskiden çevreyle ilgilenmezdim. Evimde 3 tane civcivim var, onlara bakıyorum. Bazıları ağaçları kopartıyorlar, 'niye kopartıyorsunuz' diyorum. 'Onlar bir aileler, seni ailenden koparsa naparsın' diyorum. Eğitim konusunda mesela birçok şey öğreniyorum: sanat, ebru. Ebruyu hiç bilmiyordum, ama öğrendim. Sanatı da öğrendim. Kafamızdan yapıyorduk resimi. Büyüyünce öğretmen olmak istiyorum, eğitim, sanat vermek istiyorum.
>
> Babamla çok iyi geçinirdim. Ama düşünürdüm ki annem bana hiç bakmıyor. Hep kardeşime bakıyor derdim. Buraya geldikten sonra böyle kâğıt takıyorlar 'Anne beni sev', 'Baba beni dinle' diye, işte onlara çok takılıyorum. Buraya geldikten sonra annem hem beni destekliyor, hem kardeşimi. Buraya geldikten sonra aklıma çok şey takıldı, hepsini çözdüm ve şimdi anneme ne şey yapıyorum çünkü annemin de bana çok iyilikleri dokundu, babamın da. Bence ikisinin de aynı şeyleri dokundu bana. Bazı insanlar var, çok fenalar. Ama buraya gelseler daha iyi olur." (Eylem, 11)

> Hakan: "Geziler yaptık mesela. Beyoğlu'nun dışına kadar çıktık. Miniatürk olsun, Topkapı Sarayı. Hepsini gezme imkânımız oldu. Rahmi Koç Müzesi mesela. Gitmeye imkânımız olmayan yerlere gittik mesela. Hep buraya bağlı kalıyorduk, ama gördük ki daha başka yerler de varmış. O yüzden katkısı oldu.
>
> İlk geldiğimde insanlarla, İlknur Abla'yla bir şeyleri söylemeye utanıyordum. Şimdi zaman geçtikçe onlarla daha çok konuşmaya başladım. Her

şeyi söylemeye başladım. Onlardan şeyim olmadı, kaçıracağım bir şey olmadı mesela. Çekingenliğim ortadan kalktı buraya geldikten sonra.

Aile ortamı biraz sıkıcı bir ortam ya. Keşke buradaki gibi rahat olabilseydi. Orda da gitsem her şeyimi konuşabilsem. Ama fazla bir imkân olmuyor. Ne bilim İlknur Abla'yla konuştuğum gibi annemle de konuşsam. Burası ne bilim aileden daha iyi gibi. Gidip annemle de öyle konuşabilsem. Tam olarak değil." (Hakan, 14)

Gönüllülerin atölyelerin gerçekleşmesi, kadınlar ve çocuklarla geçirilen zaman diliminde her iki taraf için de farklı kazanımların mevcudiyeti, gönüllülerin bir kez daha kilit rol oynadığını gösteriyor. Eylem, Neşe ve Hakan'ın gönüllülerle ilgili verdikleri yanıtlar ise gönüllülerin belki de tahminlerinin çok üzerinde bir etkiye sahip olmakla beraber bir anlamda bu çocukların hayatlarını yönlendirdikleri, karar alma dönemlerinde onlara feyz oldukları gerçeğini gözler önüne seriyor.

Eylem gönüllüleri 'iyi biri' olarak nitelerken, kısaca onlarla neler yaptıklarından şu şekilde bahsediyor:

"Onlar da geliyorlar mesela sanata, onlar da bize yardım ediyorlar. Bizim fotoğrafımızı çekiyorlar, bize bir şey öğretiyorlar. Geldiklerinde hepsi resimlerimize, sanatımıza, eğitimimize yardımcı oluyorlar. Birazcık etkiledikleri oluyor." (Eylem, 11)

Neşe ise Eylem'in söylemine yakın bir çizgide gönüllüleri ve eğitmenlerini daha naif bir dille tasvir ediyor. Onların iyi olduklarını, kötü olsalarda onlara yardım etmeye gitmeyecekleri vurgusunu yaparken, gönüllülerin onları sevdiklerini ve onları eğitmek için orda bulunduklarını belirtiyor.

Sanırım içlerinde gönüllülere dair ve birlikte geçirilen zamanla paralel ilerlemiş olarak onlara bakışın nasıl değiştiğini ve onlardan nasıl etkilendiğini en iyi Hakan ifade ediyor.

"Bana önceden şımarık gibi geliyorlardı ama baktım ki geliyorlar bizimle ilgilenen insanlar. Bir derdimiz olduğunda derdini söyle diyorlar. Bizimle ilgilenmezler, ders verirler giderler sanıyordum. Ders dışında olsun bizle hâlâ konuşmaya devam ediyorlar. Onların daha iyi insanlar olduğunu gördüm. Beklediğim gibi çıkmadı. Beklediğimden daha iyi çıktı.

Mesela geçenlerde gelmişlerdi. İlerde gazeteci olmam takdirinde bana iyi destek çıkacaklarını söylediler. Telefon numaralarını verdiler, 'beni ararsın' dediler. Bazı bilgiler verdiler. Bazı yanlış düşüncelerim varmış, onların yanlış olduğunu onlar sayesinde anladım. Ben tek bir şeye, bir kanala bağlı ka-

> lıyordum. Diyorum ki hep o kanalı izlerim. Ama 'başka kanalları da izle, tüm kanalların ortak görüşünü ele alırsın, görüş oluşturursun' diyordu. Tek bir şeye bağlı kalırsan, o ne derse kafanda öyle ilerler. 'Daha çok kanal izlersen kendi kafanda daha güzel bir düşünce oluşur' diyor." (Hakan, 14)

Kişisel deneyimlerini sorduktan sonra gözlemlerine başvurarak gerek mahalleyi, gerek etraflarında bulunan ve merkezden faydalan diğer kişilerin dönüşümlerine dair paylaştıkları fikirler de oldukça ilginçti. Her ne kadar Hakan'ın ailesinden diğer fertler merkezdeki atölyelere iştirak etmiyorlarsa da, karşılarında oturan ve okuma-yazma kursuna gelen aileleden örnek vererek mevcut dönüşümü şu sözlerle anlattı:

> "Tabi, var bizim karşımızda. Çocuğuyla öyle bağırmalar falan. Burada aileler arasında bir şey yapıldı, ondan sonra ne bilim anladılar çocuklarına daha iyi davranmaları gerektiğini. Dövmek yerine daha küçük cezalar vererek şey yapmaya başladılar gördüğüm kadarıyla. Eskiden döverken şimdi daha 'sus, fazla şey yapma' gibilerinden. Buraya geldikten sonra oldu." (Hakan, 14)

Bunun haricinde genel olarak mahalle yapısına, çocuk-mahalle illişkisinin tehlikeden uzak durma açısından değişmesine merkezin vesile olduğunu da belirtiyor.

> "Artık çocukların bir şey isteği var. Eskiden çocuklar sokakta dolaşırdı. Boş boş bir şeyler bulmaya çalışırlardı. Ama şimdi buraya geliyorlar. Buradan kaptıklarını uyguluyorlar dışarda, boş zamanları geçmiyor. Büyük insanlar mesela okuma-yazma kurslarına geliyorlardı. Hem zamanlarını değerlendiriyorlar hem de bir şeyler öğreniyorlar, kendilerine bir şeyler katıyorlardı. Onlar için de iyi bir şey oldu. Şu anda çok büyük gelişme var bizim mahallede." (Hakan, 14)

Eylem için ise durum daha farklı. Zira onun annesi de merkezden psikolojik danışmanlık alanında faydalananlardan. Bu etkinlikten annesinin oldukça mutlu kaldığını, bunun üzerine halasını da merkeze gelmeye ikna ettiğini söyleyen Eylem, aile içinde yaşanan değişikliklere ayna tutuyor.

> "Evet, birazcık etkiledi. Babamla fazla tartışmadı. Anlaşmayı beraber yapıyorlar. Ama eskiden öyle değildi. Hep ben yapıcam hep ben yapıcam. İkisi konuşuyorlar, eğer babamın fikri uygunsa babamınkisini yapıyorlar, eğer annemin fikri uygunsa anneminkisini yapıyorlar. İkisinin tartışması oluyor. Hayatları düzgün gidiyor yani." (Eylem, 11)

Tarlabaşı'nın mahalle olarak değişiminden ise şu şekilde bahsediyor: "Çok kötüydü mahalle. Eskiden akşam, sabah hep kavgaydı. Akşam balkonda yatıyorum sıcaktı. Bakıyorum silah sesi geliyor, ellerinde silahları vardı. Birilerine esrar satıyorlardı. Çok pisti mahalle. Her sabah kavga oluyor. Taksiyi vuruyorlar. Bir keresinde taksiciyi keserle kafasından vurmuşlar." Devamında ise mahallenin değiştiğinden, gürültü ve hırsızlığın azaldığından, tüm bu iyileşmelerde merkezin de etkisi bulunduğundan söz ediyor. Bu kadar radikal değişikliklerin gerçekleştiği hâlâ birçok kişinin aynı problemleri dillendirmesinden dolayı şüpheli görünse de, bir çocuğun kendince çizdiği iyiye giden grafikte merkeze rol biçmesi ve değişimi tetikleyen faktörlerden biri olarak görmesi merkezin hayatların, farklı dünyaların içine işlemeye başladığını kanıtlar nitelikte.

Ailelerin çocuklarını merkezdeki her atölyeye katılmaları konusunda desteklemeleri, aileler tarafından 'aferin o hocalara, kızımı yetiştirdiler' söylemlerinin etrafta dolaşması, bir apartmanda faaliyette bulunan bir merkezin dil aracılığıyla aile içine sızdığının görüntüsüdür. Gerek yapılan çalışmaların sonuçlarından, gerekse merkezin birçok kişinin beğenisini ve ilgisini kazanmasından, bu kurumun okula alternatif olarak görülmesi oldukça şaşırtıcı.

Proje kapsamında, bir yıl geride bırakıldıktan sonra üzerinde durulması planlanan bazı sorunların hangi aşamada olduğu, bunun yanısıra bir önceki konuya paralel olarak bölge ve kişilerin geçirdiği değişimler üzerinde biraz daha durmak adına proje koordinatörleriyle yapılan şöyleşiye birkaç farklı noktadan gönderme yapmaya devam etmek gerekiyor. Kürt ya da Roman olmak gibi kimlik ifade ederken sorun yaşamayan, hatta tam tersine etnisitelerini dile getirmede oldukça rahat olan hedef kitlenin ilk olarak bir araya gelmeleriyle ilgili olarak şunları söylüyor Erdilek:

> "İlk baştan Kürtler geldi, Romanlar daha sonra geldiler. Mahallede herkes izledi uzaktan. Çocuklarını yolladılar. Sonra kadınlar... Erkekler pek gelmiyorlar. Bu giderek bütün grupların da gelmeye başlamalarıyla, bizim önceki endişelerimiz büyük ölçüde ortadan kalktı. Özellikle okuma yazma, sporda, takı kursunda farklı gruplardan kadınlar var. Yani Kürt kadınlar da var, Romanlar da var. Yavaş yavaş birbirlerine alışmaya, birbirlerleriyle sohbet etmeye ve birbirlerini tanımaya başladılar. Çocuklarda, bu daha önce sağlanmaya başladı tabi. Biz özellikle farklı farklı gruplardan olmasına çalıştık çocukların. Sırf Romanlardan oluşan bir grup hiçbir zaman düşünülmedi. Özellikle karşı olundu böyle bir gelişme olursa. Baktık ki Roman, Kürt çocuklar var, onları durdurduk, 'bekleyin siz, ikinci dönemde

gelin' dedik. Dengeli olmasına, farklı gruplardan, farklı coğrafyalardan göçmüş insanların birlikte olmasını sağlamaya çalıştık."

Her ne kadar 'farklı gruplar' gruplar arasındaki farklılığı ve ayrımı doğrular ve devam ettirir nitelikte gibi görünse de Tarlabaşı'nda bir arada yaşamaya çalışan, geçmiş yıllarda büyük bir uçurumun yaratılmasından doğan nedenlerle farklı gruplar gerçeği bir arada bulunup beraber çalışmakla farklılığın sorun olmayacağı fikrini zihinlere düşürdü. Bu sayede Avrupa Komisyonu raporunda da belirtildiği üzere birbirleri hakkındaki önyargıların kırılma ve ortadan kalkma imkânı doğdu. Buna ek olarak çocukların daha barışçıl bir ortamda büyümeleri olasılıklar arasında yer almaya başladı.

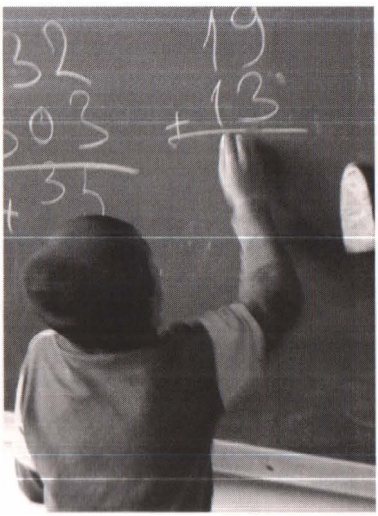
"Merkeze devam eden çocukların yaşamında çok büyük değişim ve gelişim gösteriyor. Kadınlarla ilgili de sanıyorum oldukça [kadınlara] yararı oluyor. Bir kere onların dünyalarını genişletiyor. İnsan olarak kendilerine güvenlerini arttırıyor. Okuma-yazmaya, spora, takı kursuna gelmek onların dünyalarını zenginleştiriyor ve ciddi olarak onların içinde bulundukları birçok baskıyı ve stresi bir anlamda gevşeten ve onları daha pozitif şekilde etkileyen bir şey. Bir de psikoloğumuz var. Psikoloğumuz çalışmaları da oldukça etkin oluyor kadınlar ve çocuklarla ilgili. Çocukların ise sadece sanat ve onun dışındaki faaliyetlere katılmanın yanısıra (ki bu onların sosyalleşmelerini, paylaşımlarını, dış dünyayla ilişkilerini doğrudan geliştiren bir faaliyet) etüt çalışmalarıyla da doğrudan derslerinde de başarıları etkileniyor; karne döneminde birçok veli gelip teşekkür edip çocuklarının ne kadar başarılı olduğunu, bu başarıyı da merkezin sağladığını söylediler."

Neşe Erdilek projenin başladığı tarihten itibaren kadınlar ve çocuklar ile yapılan çalışmaların değerlendirmesini, onlarda gördüğü gelişimi bu sözlerle açıklıyor. Kadınlardan söz açılmışken, kadınların feminist bir bakışla buluşmalarının ne kadar mümkün olduğunu sorduğumda ise henüz bu dönemde yapılan iki toplantısının haricinde kadının evinde ve yaşantısındaki konumunu değiştirecek çalışmalara yönelinmediğini belirtti. Bu açıklamayı ise bölgede henüz yeni olmalarına, bu evrede kendilerini kabul ettirmenin listelerinin ilk sırasında olmasına bağlıyor ve şöyle devam ediyor: "Daha radikal projelere geçmedik. Cinsel eğitim konusunda, anne-çocuk sağlığı konusunda çalışmalar, aile içi ilişkiler hakkında toplantılar, sohbetler yapıldı. Ama bunu daha planlı bir şekilde bu dönem yapacağız. Çünkü amaç onları ürkütmekten ziyade, onların kabullenmelerini sağlamaktı."

Ceren Suntekin ise Erdilek'e benzer açılımlar yapmakla beraber, ondan farklı olarak ilk günlerde yaşanılan umutsuzluklara da dikkat çekiyor.

"İlk bir ay çocuklar buraya girer çıkarken yüzlerinde çok fazla ifade yoktu. Sizinle göz teması kurmuyorlardı, sizin yüzünüze bakmıyorlardı, size hitap ederken çekingen duruyorlardı. Birer piyonmuş gibi gidip gelen bir gruptu sanki. Bir anda sivrildiler, tekleşmeye, bireyselleşmeye başladılar; bu, merkezdeki çalışmaların ve eğitimlerin sonunda olan bir şey. Güleryüzlü olmayı başardılar. 'Günaydın' demeyi, 'merhaba' demeyi öğrendiler. Selamlaşmayı, işlere girip çıkarken nasıl başlayıp nasıl bitireceklerini, buradaki insanlarla konuşurken nelere dikkat etmeleri gerektiğini öğrendiler. Birbirleriyle ilk başta benim-senin kavgasını yaşarken, bir fikir atıp onu ayrıntılarıyla konuşup değerlendirmeyi öğrendiler. Bu, bir ay sonunda özellikle çocuklarda çok hızlı bir şekilde gelişti. Yetişkinlerde yetişkin oldukları için, kişilikleri çok daha oturmuş olduğu için geçmişin verdiği sıkıntılarla biraz daha yavaş gelişiyor aslında. Biz bu konuda onlardan daha inatçı olmayı planladık en baştan beri. Onlar bize karşı umutsuz olmakta inat ettikçe, biz de onlar için umutlu olmakta inat ettik. Bizim inadımızı görmeleri bu sefer onları umutlandırmaya başladı. Şimdi belli bir kitlemiz var bizi bilen, bizi sahiplenen ve bizle çok iyi işler yapabileceğini bilen. Bu insanlarla onların tavsiye ettiği, onların önerdiği, 'şimdi de doğru beslenmeyi öğrenelim', 'vitaminlerine kadar öğrenelim' diye konular belirleyip kendi tasarladıkları şeylerle bize gelebiliyorlar artık. Onlar da bu konularda gelişim gösterdiler. Hem kadınlarda, hem çocuklarda kişileşme, ortaya çıkma, kendi benliklerini ortaya koyma gibi bir davranış gelişti."

Bireysel gelişimlerin aile içine yansımasının spesifik örneğini olarak Eylem'in annesini ve kendisini nasıl gördüğünden, annesi ile babasının arasındaki ilişkinin hangi yönlerde değiştiğinden bahsederken görmek mümkündü. Bu örneği farklı açılımlara dayandırarak her iki yetkili durumu şu şekilde değerlendiriyor.

"O (aile içi dönüşüm kastediliyor) çok zor bir şey. En zor şeylerden biri. Yalnız şunu görüyoruz: çocukların aile içindeki tavırlarının değiştiğini, daha uyumlu olduklarını, bağıran çağıran, kıran döken çocuklardansa sosyalleştiklerini, bu durumun okuldaki ve evdeki davranışlarına yansıdığını söylüyorlar. Çocukların olumlu olarak etkilendiğini söylüyorlar."

Erdilek bir önceki açıklamasına benzer bir şekilde temkinli davranarak radikal değişimlerin bu dönemde kendini göstermediğini belirtirken, bir yandan da çocuklardaki olumlu gelişmenin aslında ne kadar önemli olduğunu, öfkelerini kontrol etmeyi öğrenen çocuklar olarak ilerisi için daha sağlıklı bir neslin yetiştiğinin de sinyallerini veriyor. Suntekin ise duruma farklı perspektiften bakarak, kadınların hislerini ve mutluluklarını dile getirirken, onların tattıkları bu ilk duyguların aslında birey olduklarını fark etmeleriyle paralel ilerlediğini, bunun da şüphesiz aile gibi asal sosyal yapılardan birini dönüştürmesi için gerekli zemini hazırladığına dair ipuçları veriyor.

> "Elbette ki etkiliyor. Ona eminim. Buraya spora başlayan kadınlardan birkaçı 'kocam da çok memnun, artık hareket ediyorum, kendimi daha iyi hissediyorum, zamanımı bu şekilde değerlendiriyorum, eve gittiğimde kendimi daha mutlu hissediyorum. Böylece daha az öfkeleniyorum, daha az çocuklarıma bağırıyorum, eşim de çocuklar da bundan çok mutlu' diyor. Ya da çocuklar gelip 'sizin bize anlattıklarınızı anne, babalarımıza anlatıyoruz' diyorlar ve anne babalar gelip bizden bilgi alıyorlar. Yani böyle karşılıklı bir dönüşüm olduğunu görüyoruz. En basit örnek, okullarda çok sıkıcı olduğu düşünülen veli toplantılarıdır. Veli toplantıları velilerin okullarda gitmeyi hiç istemedikleri, çocuklarıyla ilgili eğitmenlerle bu konularda konuşmayı hiç istemedikleri, onlar için zaman alıcı, sıkıntılı bir şeydir. Ama burada biz ne zaman veli toplantısı düzenlesek bütün anne, babalar katıldılar. Çocuklarıyla ilgili değerlendirmeleri dinlediler. Onlar kendi bildiklerini, ailelerinde olanları anlattılar. Bunları çocuklar, aileler hep birlikte yaşadılar."

Görüldüğü üzere merkez zaman zaman sohbet konusu olarak aile fertlerini bir araya getirdiği gibi gerek anneler gerek babalar merkezin bir parçası olmaya, ailenin birlikte gelişme ve değişmesine ön ayak oluyor.

Sonuç kısmı genellikle tüm yazının bütününe gönderme niteliğindedir. Ancak aynı kelimeleri ve cümleleri kullanıp, bölgeye yakışır derecedeki böylesi marjinal bir projeyi sıradanlaştırmak amaçlayacağım son şeydir. Tarlabaşı Toplum Merkezi birçokları için taze olduğundan şu anda çok fazla etkiye sahip olmadığı düşünülüyor olabilir. Fakat Mor Çatı'nın bir çalışması için ev sahipliği yapması, medyadan birçok gazetenin dikkati çekmesiyle bölgeye mobilite kazandırması, bölgedeki iyileşme çalışmalarını olanaklı kılması, çocukların inisiyatiflerini kullanarak kendi olanaklarıyla gerçekleştirdikleri performanslar azımsanmayacak değişiklikler. Performansların sokağa döküldüğü, sergiledikleri gösterilerde kontrol altında başvurdukları şiddet öğelerine karşın alternatif yollara başvurdukları, Neşe'nin ve ailesinin karşı komşula-

rıyla yaşadıkları kimlik kavgalarının bittiği, Ceren Suntekin'in dediği tek hayatın buraya bağlı, tek kaderin buradaki kaderle aynı olmayacağını anlayıp Tarlabaşı'nı değiştirip, iyileştirmek için çaba sarf ettikleri gün merkezin "merkezde" konumlandığı anlaşılacaktır. Bu gerçekleştiğinde belki de dışardakiler olarak 'bizlerin' temsiliyetler üzerinde düşünme vakti gelecek ve belki de şu soruyu kendimize soracağız: Acaba onların temsiliyetlerinden rahatsız olduğu kibrine kapılan ve de bu kısırdöngüyü başlatan 'bizler' miyiz? Örneğin müzisyenlikleriyle gurur duyan, içinde büyüdükleri kültürden bu yeteneği miras alan gençler sizce de mutlu ve gururlu durmuyorlar mı?

Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde Staj

MATTHIAS AMLING

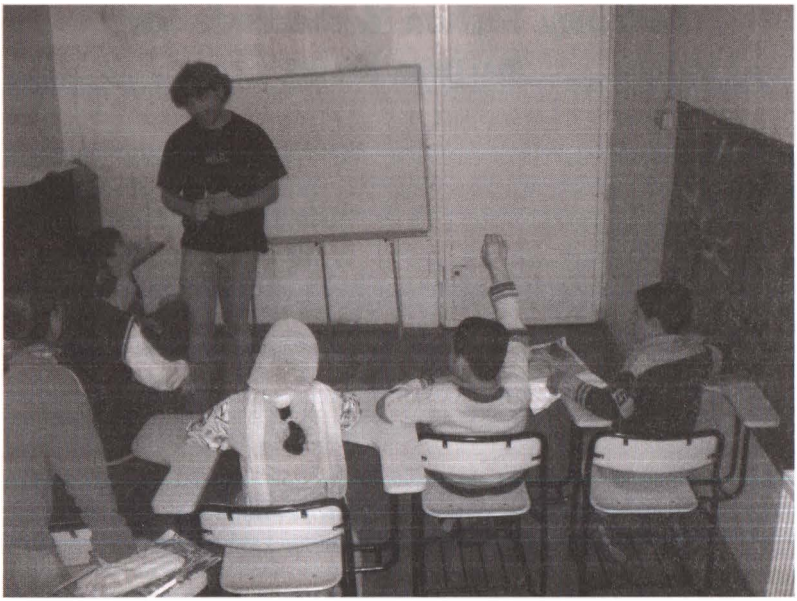
> "Özellikle eğitim, kişiler arası ilişkiler ve mesleki bağlam gibi bağlantılı alanlarda özyeterliliği yüksek olan kişilerin kendi yaşamlarının mimarları olmaları ve kendilerini de böyle görmeleri daha olası. Özyeterlilik algıları düşük olan kişiler ise yaşamlarını kendi kontrollerinin dışında güçler ve şartların ürünü olarak değerlendirmeye daha yatkınlar." (Gecas, 2003: 371).[1]

Ben Berlin'den bir Sosyal Hizmet bölümü öğrencisiyim. Şu anda Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde 5 aylık bir staj yapmaktayım. Bu yazıda deneyimlerimden bazılarını paylaşmak istiyorum.

Birçok kez insanlar Sosyal Hizmet eğitimimin yarım dönemlik zorunlu stajı için neden Tarlabaşı Toplum Merkezi'ni seçtiğimi soruyorlar. Tarlabaşı'nın bırakın çalışmayı içinden geçmek için bile tehlikeli bir yer olduğunu söylüyorlar. Bir yarıyıl İstanbul'da yaşayıp burada Türkçe öğrenmek gibi basit bir ilginin dışında bu merkezi seçmemi sağlayan bazı noktalar oldu.

Geleceğin sosyal hizmet görevlisi olarak değişim ve sosyal gelişimi desteklemekle ilgileniyorum. Yukarıdaki alıntıda belirtildiği gibi şu anda uygulamaya yönelik çalışmamın akademik temelini farklı alanlardaki özyeterliliğimi geliştirmek oluşturmaktadır. TTM'yi ziyaret ettiğimde çalışmaların İstanbul'un iç göç oranının yüksekliği ile sosyal olarak yıpranmış ve şehrin olanaklarından kısıtlı olarak yararlanabilen bir bölgesinde yürütüldüğünü gördüm. Merkezde eğitim, iletişim, yaratıcılık ve temel haklar gibi yeterlilikleri geliştir-

1 Gecas, Viktor (2003), "Self-Agency and the Life-Course", Mortimer, Jeylan T. ve Shanahan, Michael J. (der.), *Handbook of the Life Course* içinde, New York: Kluwer, s. 369-388.

meyi amaçlayan birçok etkinliği gözlemleme fırsatı buldum.

Merkezin hedef kitlesi olan bölgede yaşayan çocuklar ve aileleri (özellikle anneler) kendi hayatlarının özneleri olarak değerlendirilerek merkezin sunduklarından istediklerini özgürce seçebiliyorlar. Burada önemli olan nokta ise, sunulanın ne yemek ne de para fakat Bourdieu'nun deyimiyle "sosyal sermaye" olması. Merkezin çalışmaları ile daha yakından ilgilenmeme sebep olan "güçlendirme"ye vurgu yapan bu yaklaşım olmuştur.

TTM'deki ilk izlenimim bu kadar genç ve motivasyonu yüksek bir ekip varken yürütülen atölyelere bu kadar az çocuğun katılmasının ne kötü olduğuydu. Bunu Almanya'da benzer alandaki çalışmalardaki deneyimlerimden söylüyordum. Çoğu zaman ilgi çekici fikirler ortaya konur, ancak bunlar ulaşılmaya çalışılan kitlenin ihtiyaç ve ilgileri ile uyum göstermez. Fakat Tarlabaşı'ndaki durum farklıydı. Tüm sebep yaz tatili oluşuydu, ben merkeze Eylül ayının başında gelmiştim. Şimdi ise kalabalık bir İngilizce sınıfının ortasında çocukların cevabı bağırarak söylemek ya da enerjilerini sesler üretmek için kullanmak yerine anlattıklarımı takip etmelerini sağlamaya çalışırken ilk geldiğim günlerdeki yaz tatili havasını özler gibi oluyorum.

Şimdi her gün birçok çocuk gunluk okul eğitiminin yanısıra merkezde

sunulan imkânlardan yararlanmak için geliyorlar. Okul eğitimine benzer şekilde İngilizce ya da etüt çalışması yanında merkez çocukların kültürel üretime katılabilmeleri için de kaynak sağlamakta. Yaratıcı Drama, Alternatif Sanat, müzik, aylık yayınlanan çocuk dergisi ve kütüphane bunlardan sadece birkaçı. Ayrıca Çocuk Hakları sınıfı gibi çocukların haklarını öğrenmelerine yardımcı olan atölyeler de bulunmakta.

Benim TTM'deki sorumluluğum farklı İngilizce sınıflarını yürütmek ve yaratıcı drama atölyesindeki çalışmalara yardımcı olmak. Dil ile ilgili yaşadığım sorunlar dışında bu oldukça tatmin edici bir görev. Amacım, bir yandan okul kitabını takip edip bir yandan da çeşitli oyun, şarkı ve aktif konuşma egzersizleri kullanarak okulda verilen İngilizce eğitimine destek olmak. Boş zamanlarımda etüt çalışmalarına da yardım ediyorum ve yürütülen faaliyetlere ve projelere katkıda bulunmaya çalışıyorum. Bence TTM'nin en önemli güçlerinden biri, görevli kadro dışındaki büyük gönüllü grubu. Herkes kendi deneyimleri ile katkıda bulunduğu için burası bir "sosyal hizmet think tank"i şeklini alıyor. Bu noktada her günkü fikirleri ve kavramları TTM'nin genel sosyal hizmet anlayışına aktardığı için gönüllü koordinatörünün önemli bir yeri var.

Şimdi TTM'de geçirdiğim zamanı değerlendirmem istense her yerde kendini geliştirmek için fırsatlar olduğunu, fakat sosyal hizmete bakış açıları, bunu günlük çalışmalara yansıtma biçimleri ve belki her şeyden önemlisi merkez ekibinin dostluğu ve canlılığı ile TTM'nin özel bir yeri olduğunu ve buradakine benzer deneyimleri daha önce çalıştığım yerlerde yaşamadığımı söylerim. Bu ekiple enerjisini paylaşmak isteyecek herkese bunu tavsiye ederim. Bu yazıyı yazarken stajımın yarısını tamamlamış bulunmaktayım ve bunun için oldukça üzgünüm. Fakat eminim ki, TTM'yi desteklemek için başka fırsatlarım olursa bunu mutlaka yaparım.

Çeviren: GİZEM KÜLEKÇİOĞLU

"...Ben Zorlansam da Onlar Hiçbir Şekilde Zorlanmıyorlar"

HÜLYA ŞAMASAZ

Tarlabaşı Toplum Merkezi (TTM)'nde bir ay önce gönüllü olarak çalışmaya başladım. TTM'yi eski bir stajyerden duymuştum ve ilgimi çekmişti. Kısa bir araştırma yaptıktan sonra internette merkezin adres ve telefonunu bulup görüşmeye başladım. Gerekli ön görüşmeler yapıldıktan sonra, stajım için onay aldım ve başladım. Almanya'da Çocuk Gelişimi okuyorum, ikinci senemdeyim. İstanbul'a Avrupa Sertifikamı alabilmek ve kendi kültürümün insanlarına yardımcı ve yakın olabilmek için gelmek istedim.

Bu bir ay içerisinde hayat deneyimi olarak farklı ama özel günlerim geçti. Daha önceki deneyimlerimden çok farklı olarak çesitli etüt çalışmaları yapıyorum. Projelerimin arasında okul öncesi Oyun Atölyesi var. Her gün 15:00-18:00 arası bir saat süren bu deneyim hem benim açımdan hem de çocuklar için güzel bir zaman oluyor.

Çocuklarla iletişim kurmakta ben zorlansam da onlar hiçbir şekilde zorlanmıyorlar ve desteği kabul ediyorlar. Bu da benim çalışmamı daha da kolaylaştırıyor. Gözlemlediğim kadarıyla buradaki çocuklar öğrenmeye ve yeniliğe çok açıklar. Benim vermeye çalıştığım tüm eğitimleri istekle almaları çok hoşuma gidiyor.

TTM'de ekip olarak güzel bir atmosfer var ve bu da çalışmalara yansıyor. Farklı ülkelerden gelen gönüllüler arasında da iyi bir iletişim söz konusu.

Öykü Atölyesi

Simla Sunay

Öyküler, ilaç değildir. Ama kimse hayalleri gerçeklere açan bir kapı olmadığını söyleyemez... Ya da gerçekleri açığa çıkaran...

Atölyenin amacı; çocuklara kültür ve sanatı tüketme ve üretme yollarını kitaplar üzerinden anlatma, okumaya teşvik etme, beğenilerini yükseltme, zaten doğal olarak mevcut olan yaratıcılık becerilerini keşfetme-geliştirme, kelime haznelerini büyütme, yazma ve konuşmalarını pekiştirme, öykü yazmalarına ön ayak olarak neden-sonuç ilişkisini kavratma, hiç var olmayanı tasarlama cesareti verme ve özendirme.

ATÖLYE BOYUNCA (28.11.2007 - 09.06.2008) OKUNAN VE TARTIŞILAN KİTAPLAR

Benim Bir Karışım, Behiç Ak, ODTÜ Yayınları.

Ben Ne Zaman Doğdum, Behiç Ak, ODTÜ Yayınları.

Uyur Gezer Fil, Behiç Ak, Can Yayınları.

Elmer, David Mackee, Kır Çiçeği Yayınları.

Kuyruksuz, Can Göknil, Can Yayınları.

Kutup Ayısı Olmak İsteyen Fil Abu, Thomas Brezina-Gottfried Kumpf, Bulut Yayınları.

Eskiler Alırım, Sevim Ak, Can Yayınları.

Kanatlı Sözler Bahçesi (Şiir), Derleyen: Yunus Bekir Yurdakul, Mavibulut Yayınları.

Kapri Kralı, Jeanette Winterson, Güzel Kitaplar Yayınları.
Dali, Van Gogh, Picasso, Salyangoz Yayınları.
Dodo'nun Komik Karışımları, Eva Montanari, Redhouse Kids-R Yayınları.
İkimiz de Seni Çok Seviyoruz, Eva Montanari, Redhouse Kids-R Yayınları.
Mutlu Prens, Oscar Wilde, Can Yayınları.
Dünya Bir Köy Olsaydı, David J. Smith, TUDEM Yayınları.
Sound of Colors, Jimmy Liao, Locus Publishing Company.
Nazlı, Dost ve Diğerleri, Andreas Schlüter, Optimist Yayınları.

Örnek Öykü: (28 Mart 2008 Tarihinde Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde Çocuklarla Yaratılan Öykü; Bkz. TTM'yi Çocuklar Anlatıyor Bölümü - Öyküler)
Verilen ilk cümle: *Ozan pencereden baktı, bütün ağaçlar amuda kalkmıştı.*
Yazılan öykü: DÜNYAYI ALTÜST EDEN AĞAÇLAR

Örnek Etkinlik:

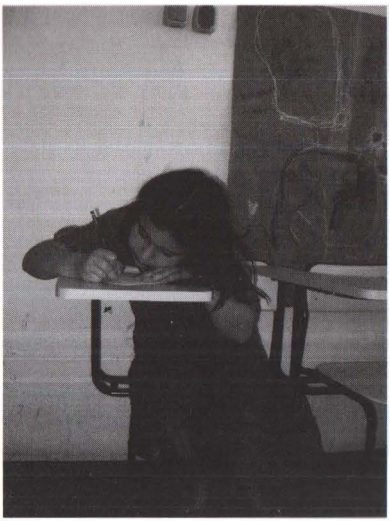
NASIL BİNA? = NASIL BİRİ?

> "Saçları var, kravatı var, gülü var, şemsiyesi var, harfi var, telefonu var, takımı var, renkleri var, ayakları var..."

Bina bilinci amacıyla Nihal Kuyumcu tarafından Beyoğlu çevresinde gerçekleştirilen "binaları kişileştirme" etkinliğinin devamı niteliğindeki çalıştayımızı Tarlabaşı Toplum Merkezi'ndeki çocuklarla gerçekleştirdik. Nihal Kuyumcu'dan aldığımız ilhamla başladığımız etkinliğe, tasarlanan kişinin metinle tanımlanması yönergesini ekledik. Belli bir bölge değil farklı tipte yapı resimleri üzerinden çocukların bu binaları bir canlı olarak yeniden çizmelerini ve bir roman karakteri gibi nasıl biri olduğunu sözcüklerle dile getirmesini istedik.

Nihal Kuyumcu, "Lignes D'écritures" dergisinde 2005 Mayıs-Ağustos sayısında yayınlanan makalesinde, etkinliğin çıkış noktasını şöyle ifade eder: "Yaşadığımız çevreye karşı bir duyarlılık yaratarak fark etmeyi, fark edilenler üzerinde düşünmeyi ve giderek eleştirel bir bakış açısıyla çevremizdeki

çarpık kentleşmeye karşı bir bilinç oluşturmayı amaçlıyor. Tiyatronun düşünceyi görselleştiren, üzerinde oynanan incelenen bir maddeye çevirme olanağı tanıyan özelliği, bu çalışmaların temelini oluşturmaktadır. Görmekle, sorunu fark etmekle başlayan sürecin bir sonraki aşaması değerlendirme ve yeniden yaratmadır. Var olanla yeniden yaratılan arasında bağlantıların bulunması, çelişkilerin ya da paralelliklerin görülmesi fark edilmesi artık yeni bir sürecin başlangıcı demektir. Çünkü sorunları düzeltebilmemiz için öncelikle onları görmemiz, fark etmemiz gerekir."[1]

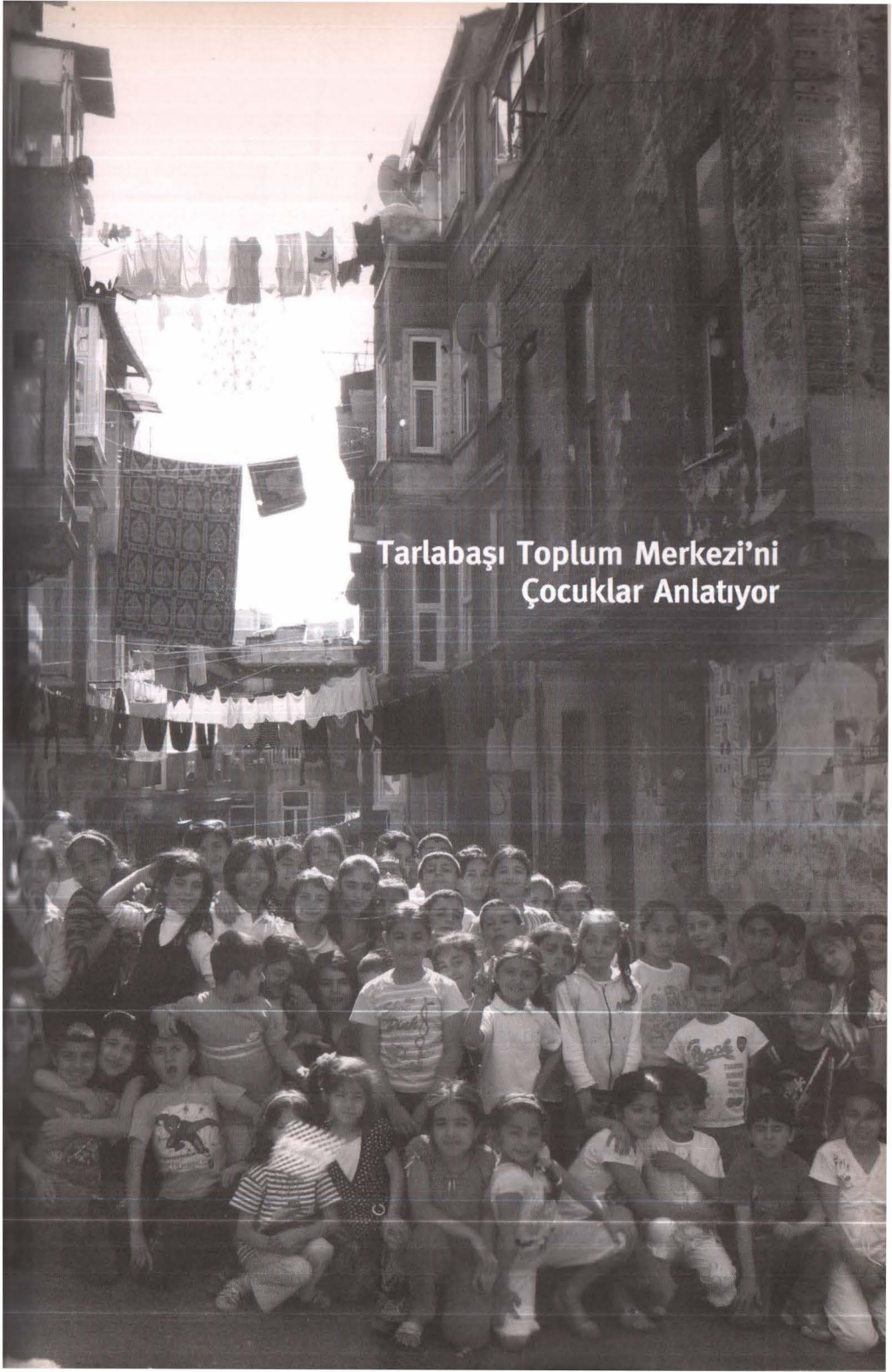

Tarlabaşı'nda gerçekleştirdiğimiz etkinliğe önce çevremizdeki binalar hakkında küçük bir sohbet ile başladık. 9-13 yaş aralığındaki çocuklar çevrelerindeki binalar hakkında kararsızdılar. Beğenip beğenmedikleri konusunda net bir şey söyleyemediler. Söz hakkına sahip olmadıkları izlenimi taşıdıkları anlaşılıyordu cümlelerinden. Ancak sorularla ve örneklerle çözüldüler. Kentin tam orta yerinde, oyun alansız, ağaçsız yani çocuk olamadıkları bir çevrede yaşadıkları için mutsuzdular. Geceleri silah sesi korkusuyla yataklarına giriyorlardı. Yaşadıkları çevrede suç oranı çok yüksekti ve minik gözleriyle pek çok olaya tanık olmuşlardı. Tarlabaşı'ndaki çocuklar bir kenti olası bütün olumsuzluklarını sırtlarında taşıyordu. Bir tanesi şöyle dedi: "Biz aslında taşınacağız." Taşımak/taşınmak çözüm müydü?

Bina resimlerini canlandırırken, binanın üzerindeki detayları neredeyse tümüyle kullandılar. Bir katılımcı, çekme katlı bina resmi üzerinden bir canlı tasarlarken üç kişi çizdi. Bina gerçekten de bir birinden farklı üç bölüm içeriyordu. Gökdelen resmi üzerinde çalışan bir katılımcı ise karakter tanımlama metnine yarattığı kişinin çocukları sevmediğini yazmıştı.

---

1 Nihal Kuyumcu, "Binalar dile gelse de anlatsa! Ya da biz onlara kulak versek...", "Lignes D'écritures", Mayıs-Ağustos 2005, Fransa http://www.lignesdecritures.org/Si-les-batiments-pouvaient-parler.html

Tarlabaşı Toplum Merkezi'ni Çocuklar Anlatıyor

ÇOCUKLARIN YAŞADIKLARI
ÇEVRE HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ

- Çevre kirli, değişmeyecek.
- Oyun oynamak için alan yok, oyun parkları, futbol sahası yok.
- Oyun alanları olsun, arabaların mahalle aralarına park edilmesin.
- Küfürlü konuşma çok.
- Kötü davranışlardan ve kavgadan çok korkuyoruz.
- Sivil polisler artsın özellikle iyi polisler olsun.
- Başka semtlerde (Zeytinburnu, İkitelli, Kanarya...) olmak istiyoruz. Bu semtler çok temiz.
- Etrafta hiç ağaç yok, doğayı çok seviyorum, çok üzülüyorum.
- Buradaki bazı insanlar gelen yabancıların paralarını ve özel eşyalarını çalıyor, utanıyorum.
- Mahallede hırsızlık ve kapkaç olaylarının olması kötü, barışın olduğu bir ortam olsun.
- Belediye, mahallelerinin temizliği konusunda özen gösterirse çok iyi olur.
- Bu civarlarda çevre kirliliği sorunu çözülürse, temizlik işçileri daha çok çalışırsa ve ağaç dikme kampanyaları başlatılırsa çevre çok güzel olur, çöplerden rahatsız oluyorum, hasta olmaktan korkuyorum.
- Okula gidip gelirken trafikten geçiyoruz, korkuyoruz, caddenin yanında olan alt geçit iyi ki var.
- Okuldaki öğretmenler öğrencilere çok kötü davranıyor.

• Arabalar mahallelerden hızlı geçmesin.
• Babam izin vermiyor, annem de evde tıkılı kalıyor.
• Evde çocuklar yaramazlık da yapabilsin.
• Bizim orada lağım açtılar, mikrop oldu.
• Bizim okulda öğretmen yoktu, bu yüzden ders işleyemiyoruz.
• Bazı Fener maçlarında silah sıkıyorlar gıcık kapıyorum, oysa ben de Fenerliyim.
• Mahallede hırsızlar ve psikopatlar var.
• Tarlabaşı'nda korkmadan yürümek istiyorum, ara sokaklarda hep serseriler var, güvenli bir yer değil.

ÇOCUKLAR ALTERNATİF SANAT ATÖLYESİNİ DEĞERLENDİRİYOR

"Buraya geldiğim zamanları arkadaşlarımı görüyordum. Sınıftaki arkadaşlarım da atölyedeydi. Ben çok kötü resim yapardım. Ama öğretmenimiz bize resim nasıl yapılacağını öğretti. Yaptığımız bütün çalışmalar çok zevkliydi. Ben çok eğlendim, yaptığımız çalışmalar bana göre çok zevkliydi ama başkalarına göre zevksiz olabilir. En çok heykel güzel olmuştu." (Saffet C., yaş 12, 09.01.2007)

"Sanat Atölyesinde çok eğlenceli günler geçirdim. Bazen sıkıcı günler oldu ama ben Sanat Atölyesini çok seviyorum. Bir hafta boyunca çok şey yapıyoruz. Bunlardan birkaç örnek verebilirim: Ben ilk geldiğimde heykel yaptım, çiçek yaptım, grupça dilek ağacı yaptık, ondan önceki grup çalışmasında bir insan vücudu yaptık. Benim için sanat atölyesi çok işime yaradı. Okulda öğretmenin verdiği resimleri daha kolay yaptım, onun için Sanat Atölyesini çok seviyorum. Ulaş Hoca'yı da çok seviyorum. Grup arkadaşlarımı da çok seviyorum. Buradan hiç ayrılmak istemiyorum. Eğer burası kapanırsa çok üzülürüm, buranın kapanmasını istemiyorum. Bilgi Üniversitesi'nde sergimiz oldu, orda heykeller, resimler, birçok şeylerimiz sergilendi. Bunun için Sanat Atölyesini çok seviyorum!" (Duygu Y., yaş 13, 18.04.2007)

"Sanat Atölyesinde ilk denizaltı resmi yaptık. Çok güzeldi. Kartonlara resim çizdik. Ama balık tek çizdik. Kestik, boyadık ve kartonlara yapıştırdık. Diğer ders duygularımızı yaptık. Ama hiç güzel değildi. Sonra renkli kâğıtlara kolaj yaptık. Sonra meşe yapraklarını çizdik, kestik ve süsledik. Sonra ase-

tat çalışmasını yaptık. Kalemlerle birşeyler çizdik. Çok beğendik. Ben burada renkli, çok canlı ve suluboyayla resim yapmak istiyorum. Süsler ve eşyalar yapmak istiyorum. Elbiseler yapıp, ama kumaşlarla yapmak istiyorum. Keyifli günler geçirmek istiyorum." (Erkan Ç., yaş 11, 26.10.2006)

Sanat Atölyesi

Emine

30.05.2005

Ben buraya geldiğimden beri çok mutluyum. Çünkü burda birbirleriyle kavga etmiyorlar birbirleriyle dost oluyorlar insanlara kızmıyorlar. Yaptığımız çalışmalar bayağı çalışmaları yaptık. Asetat çalışması yaptık resim yaptık.

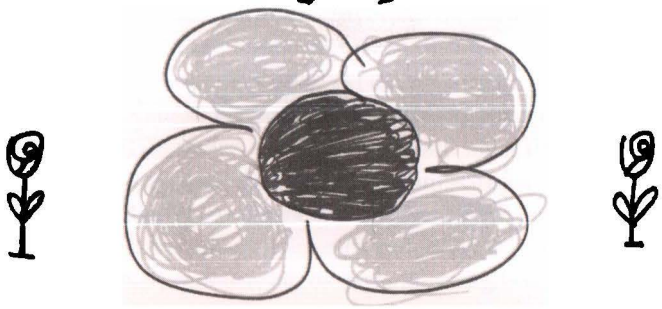
Ben burda çok mutluyum [redacted] öğretmenlerimi ve Arkadaşlarımı seviyorum.

Atölyeden beklentilerim ise = çok iyi yetimek.

Burası okuldan güzel

Sanat

Atölyesi

Atölye'ye mektup

Ben ilköğretimle bu atölyeye geldiğime çok mutluyum. Bu atölyede güzel yapamadığım resimleri şimdi daha güzel yapıyorum. Birgün ben tatilden gelirken medine arkadaşım mahallemizde tarla başı toplum merkezinin olduğunu söyledi bende annene söyledim annemde olmaz dedi çünkü okula gittiğim için okula giderken yetişemem diye. Sonra ilknur abla beni gördüğünde Sende tatil dedi- Bende annem izin vermiyor dedim ilknur abla anneni çağırdı dedi bende annemi çağırdım annemle konuştu en sonda annemi ikna etti ve annem de tatil dedi bende tatil dedim.

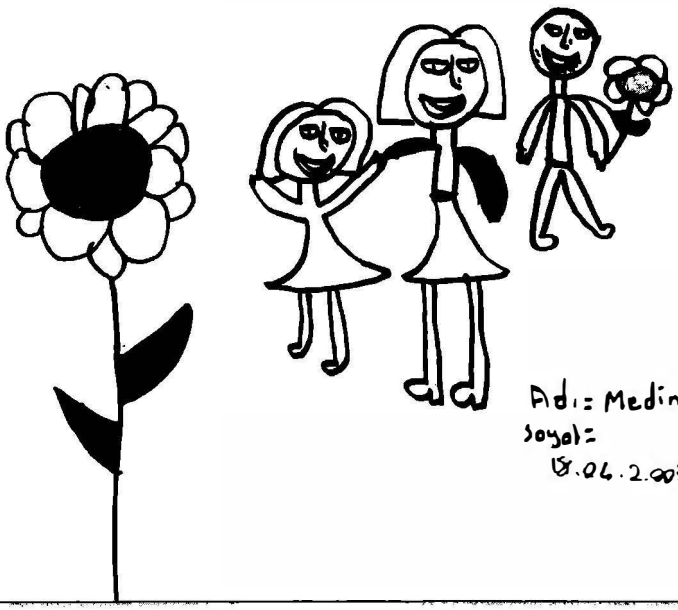
Aslında hiç pişman değilim çünkü tarla başı toplum merkezi güzel bir yer. Goooooooooooooooooook

Emine
5/c 1324
sürbri i.ö.o
Yaş=11

SANAT ATÖLYESİNE MEKTUP

BEN BU ATÖLYEYE GELDİĞİMDE [redacted]
ÇOK SEVMİŞTİM [redacted]
HOCALARIMI ÇOK SEVDİM BURANIN
KAPANMASINI İSTEMEM ÇÜNKÜ
BEN SANAT ATÖLYESİNDE ÇOK EĞLENDİM
VE ÇOK SEVDİM BEN BURADAN VE ARKADAŞ
LARIMDAN AYRILMAK İSTEMEM
VE [redacted] VESUZANA [redacted]
HOCALARIMDAN [redacted]
AYRI KALIRIM

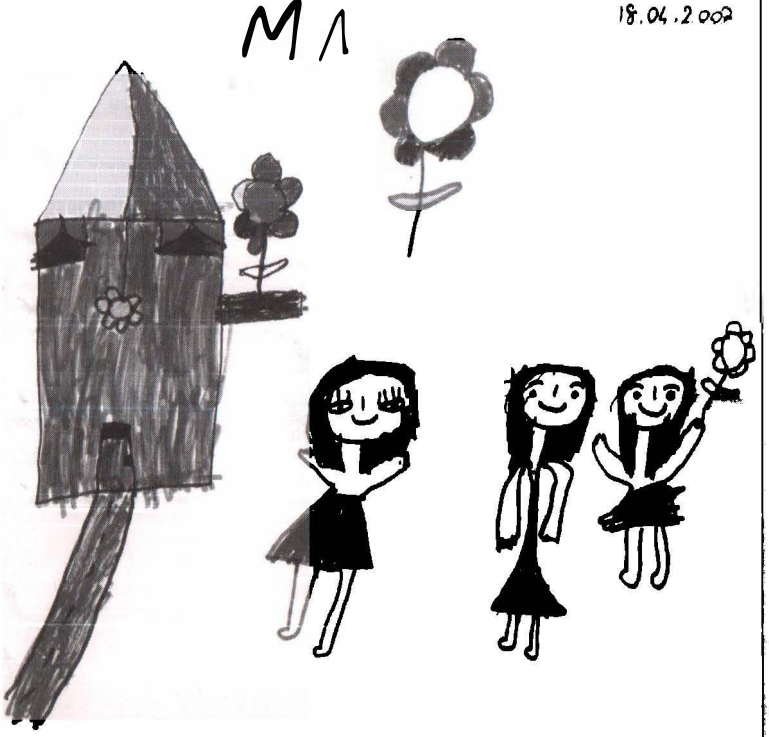

Adı: Medine
Soyadı:
18.06.2007

SANAT ATÖLYESİNE MEKTUP

Atölyede resim yaptım, sigel yaptım, ağaç yaptım bir de robot yaptım. Bir de renkli renkli şeyler yaptım. Burada dans ettim. Resim öğrendim heykel öğrendim. Yeni arkadaşlarım oldu. Burada çok eğleniyorum. Burası çok güzel o yüzden kapatmasınlar.

Mevlüde
18.04.2002

ÇOCUKLAR KARS TURNESİ'Nİ ANLATIYOR

KARS GEZİM (1) Gün Mart

Daha kars'a gitmeden önce bilgi üniversitesinde buluştu saat 08.00'de herkeste çok heyecan vardı. Herkes geldi ve biz de otobüsle sabiha gökçen'e gittik. Orda çok korktuk çünkü neredeyse herkes ilk defa uçağa binecekti ve bindik. Anladık ki uçakta korkulacak bir şey yokmuş. Uçaktayken dudaklarımız dahi bir şarkı olmuştu. Bunun sebebini açıklayıp başımızın değişmesimiş. Neyse Artık Erzurum'a indik. Ceren Ablaya şimdi soracaksınız. Neden Erzurum'a inildiğini diye! Çünkü Kars'ın havalimanı kapalıymış. Erzurum en meşhur olan Çağ kebabını yedikten sonra yine otobüsle uzun bir yolculuktan sonra kars'a vardık. Gittiğimiz ilk gün yağmur yağıyordu. Neyse O akşam ilk oyunumuzu (Yüzbaşı)'da oynadık. Çok güzel oynadık. Daha sonra Odalara yerleştik fakat Odaki değişmelerde kalacak yer kalmadığı için erkekler YAMA (Enes, Mert, Özcan), Arif ve başcan adında iki öğretmenin evinde kaldık. Çok eğlenceli dakikalar geçirdik.

2. Gün

2. gün müzede de kaşgarman Halk eğitim merkezinde oynadık. Orada bilgi ilgileyen bir çok kişi vardı. Ve en önemlisi oranın müdürü eğitimden ve ilçe başkanı

orada beş tebrik ettiler. Vede birçok Mert arkadaş edindik. Ayrıca Oğuz Bizim sahne ye çıkamayan bir arkadaşımız vardı. Yanlı Duygu Onun Rolünde Yine Maryam Oynamak Zorunda kaldı.

3. Gün

Bu gün çok güzeldi. Kars' kalesine gittik. Oradaki manzara çok güzeldi. İçin tuhaf kalenin tam ortasında bir türbe vardı. Burdan sonra Ani harabelerine gittik. Orada bir çok manastır gördük İçin Şaşmalığı Harabelerin hemen yanında Ermenistan sınırının olması Oğuz hayatım daki en iyi günü yaşadım. Orada yanlı Kars kalesinde bir yer vardı ve rivayete göre oraya giren kimse yedi yıl içinde geri dönermiş. Bizde Dilara ablamız Dedikki "ben buraya ensan 4 yıl önce girdim ve de Allah bana yine buraya gelmeyi nasip etti."

4. GÜN.

Sabah kalktık ve artık yolculuk vardı. Çünkü Eve Dönüyordük. Her kesin içinde bir hüzün vardı çünkü Oraya çok alış mıştık. Neyse Kars'tan erzurumda gittik. Erzurum da yine uçağa bindik. Ama bu sefer korkmuyordık çünkü çok alışmıştık ~~oraya~~ uçağa bu sefer. Artık İstanbuldaydık ve de Ailelerimizde çok özlemiştik Anne kanşa

MİSAFİRHANE

DÜNYAYI ALTÜST EDEN AĞAÇLAR

Ozan, pencereden baktı; bütün ağaçlar amuda kalkmıştı (Ters dönmüştü, baş aşağı duruyordu). Çok şaşırmıştı. Hemen annesini çağırdı. Annesi de çok şaşırdı ve Ozan'a:

– Oğlum, bu ağaçlar da ne?

– Anne, ben de baktığımda öyleydi.

Annesi ve Ozan birlikte koşarak dışarı çıktılar. Ağaçlara şaşkınlık içinde baktılar. Hayatlarında ilk defa böyle bir şey ile karşılaşıyorlardı. Dünya sanki tersine dönmüştü. Ozan ve annesinin kalbi küt küt atıyordu. Komşuları çağırdılar. Ozan ve annesi komşuları ile bereber bu olayı tartışmaya başladı. Komşulardan biri:

– Bu ağaçlar nasıl tersine döndü? diye sordu.

Birisi de dedi ki:

– Acaba, yer çekiminden mi?

Komşular toplanıp belediyeye gittiler. Belediye görevlileri komşulara inanmadı. Ozan ve annesi, Ozan'ın babasını aradılar. Babası işi bırakıp eve geldi. Babası televizyonu açtı, sadece kendi bahçelerindeki ağaçların mı yoksa dünyadaki tüm ağaçların mı ters döndüğünü anlamak istiyordu. Haberlerden öğrendiklerine göre, dünyadaki bütün ağaçlar ters dönmüştü. Rüzgardan olabileceği konuşuluyordu. Bu arada, orman bekçileri de Ozanların evine gelip yardım etmeye çalışmıştı. Ama bir çare bulamamışlardı. Ozan anlamıştı

ki, ters dönen ağaçlar aslında bir şey söylemek istiyordu. Ağaçlar başkaldırıyordu. Orman bekçileri çoktan gitmişti. Komşular ise belediyeyi ikna etmeye çalışıyordu. Ozan'ın annesi ve babası evde haberleri izliyordu. Ozan, ağaçlarla yalnız kalmıştı. Ozan bir ses duydu. Ağaçlar konuşuyordu:

– Biz, ağaçların kesilmesini protesto ediyoruz!

Ozan şaşırmıştı. Ağaç, bir uğultu ile konuşmaya devam ediyordu:

– Susuz kaldığımız için tersimize döndük!

– Çocuklar bizim dallarımızı kesiyor.

– Kabuğumuzu kazıyıp kalp şeklinde resimler çiziyorlar.

– Orman yangını çıkarıyorlar.

– Bizim güzel yapraklarımızı koparıyorlar.

– Dallarımızdaki meyveleri koparıyorlar.

– Bizi kesip yerimize bina yapıyorlar.

– Bizden kalem, kâğıt, ev, pencere, kapı, mobilya, okul tahtası yapıyorlar.

Ozan hepsini dinlemişti, Ozan üzülmüştü. Ozan, ağaçlarını koruyacağına söz verdi. Ozan ağaçlara hak vermişti. O da orman yangınlarını protesto etmek istiyordu. Annesi, babası ve komşular, belediye görevlileri ve orman bekçileri geldiklerinde gözlerine inanamadılar. Ozan, ağaçların yanında ters dönmüştü! Amuda kalkmıştı!

Yazan: Tarlabaşı Toplum Merkezi Öykü Atölyesi

Yazanlar: Kader, Umut, Hülya, Eylem, Gülbahar, Nergis, Hasret, Mihriban, Kahrıman, Furkan, Tülay, Gürkan, Elif, Sanem.

Yöneten: Simla Sunay

Tarih: 24.03.2008

KİM BU ADAMLAR?

Küçük kız birden ürkütücü bir ses duydu. Yatağından zıpladı. Duyduğu ses bir silah sesi olmalıydı. Annesinin yanına gidip bu sesin nereden geldiğini sordu. Annesi tam bir cevap veremedi. Ama sokakta polislerin olduğunu söyledi. Annesine: "Usulca pencereden bakalım mı?" dedi. Pencereden baktılar. Sokakta iki polis ve iki adam gördüler. Polisler adamları kelepçelemiş arabaya bindiriyordu. Küçük kız annesime sordu:

– Anne, neden o adamları kelepçelemişler?

– Onlar suçlu olabilirler, dedi annesi.

– Bu suçluları nereye götürecekler anne?

– Sorgulayacaklar yavrucuğum.

O sırada babası eve geldi. Ve dışarıda olanları duyup duymadıklarını sordu. Annesi:

– Evet, duyduk.

– Babacığım silah sesleri yatak odama kadar geldiği için çok korktum.

– Korkma çocuğum, dışarıda polisler var. Suçlular yakalandı. Artık güvendeyiz.

O gece küçük kız anne ve babasıyla uyudu. Rüyasında, anne ve babasının misafirliğe gittğini gördü. Küçük kız evde kedisi ile yalnızdı. Bir tıkırtı duydu. O gece sokakta gördüğü adamlar evlerine girmişti. Kalbi güm güm çarpmaya başladı. Küçük kız yatağın altına saklandı. Adamlar evi dağıtıp küçük kızın kedisini alıp gittiler. Küçük kız rüyasından bağırarak uyandı. Ter içinde kalmıştı. Annesi ona bir bardak su getirdi.

Birkaç gün sonra birgün küçük kız sokakta o adamları gördü. Korkarak eve koştu. Annesi ne olduğunu sordu.

– Geçen geceki iki adamı gördüm, anne, serbest bırakılmışlar

– Aaaa! dedi annesi.

– Anne neden onları serbest bıraktılar?

– Belki de suçlu değillerdir, dedi annesi.

– Ama anne silah sesi duymuştuk!

– Her tutuklanan suçlu değildir, dedi annesi.

– Nasıl yani?

– Biz olayın hepsini görmedik. Bilmiyoruz. Demek ki polis de bir kanıt bulamadı.

– O zaman neden silahları var?

Annesi ne diyeceğini bilemedi.

– Benim bulaşık yıkamam gerek, dedi ve mutfağa gitti.

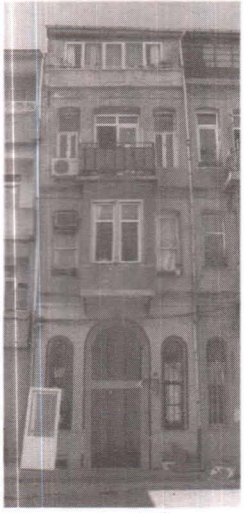
Küçük kız öğleden sonra Tarlabaşı Toplum Merkezi'ne gitti. O gece, kedisi kucağında uyurken bir ses duydu. Bir silah sesine benziyordu.

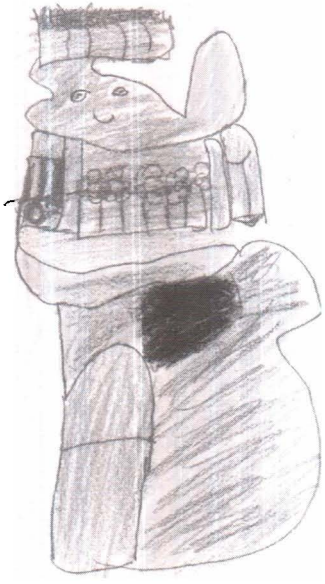
Yazanlar: Tarık, Umut, Emrecan, Cahit, Zeynep, Elif, Hülya, Sanem, Gülbahar, Kader, Mihriban, Vesile.

Yöneten: Simla Sunay

05.05.2008 TARLABAŞI TOPLUM MERKEZİ

EĞER BU BİNA BİR İNSAN OLSAYDI NASIL BİRİ OLURDU? LÜTFEN BEDENİYLE VE GİYSİLERİYLE ÇİZİNİZ... KIZ, ERKEK? GENÇ, YAŞLI? KARAKTERİ NASIL OLURDU? NELERİ SEVERDİ? HOBİLERİ VAR MIYDI? LÜTFEN BİR ROMAN KARAKTERİ GİBİ YAZINIZ...

Adı Hatice
Yaşı 50
Evinden memnun değil
ablasına çekiyor
adı Hülya
Galatasaray takımlı.
çok sever
Hakan Şükür'ü çok sever
ablasını da sever
Zengin fakir
orta halli

AD, SOYAD: Hülya
YAŞ: 10
OKUL: Hüviyet Bekir İ.Ö.O
SINIF: 4/D
TEL:

05.05.2008 TARLABAŞI TOPLUM MERKEZİ

EĞER BU BİNA BİR İNSAN OLSAYDI NASIL BİRİ OLURDU? LÜTFEN BEDENİYLE VE GİYSİLERİYLE ÇİZİNİZ.. KIZ, ERKEK? GENÇ, YAŞLI? KARAKTERİ NASIL OLURDU? NELERİ SEVERDİ? HOBİLERİ VAR MIYDI? LÜTFEN BİR ROMAN KARAKTERİ GİBİ YAZINIZ...

Ad. DİLAT ALEMDAR
Meslek. ASKER
Karakter Sert
AİLESİ Yok
BEKAR
ZENGİN
HOBİSİ AV

AD, SOYAD: Cahit

YAŞ: 42

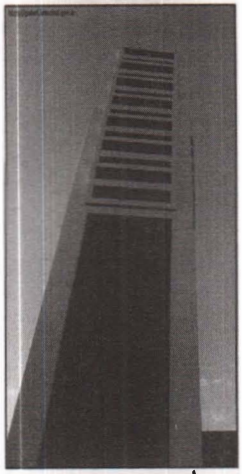
OKUL: Hüviyet Bekir İlköğretim

SINIF: 4/D

TEL:

05.05.2008 TARLABAŞI TOPLUM MERKEZİ

EĞER BU BİNA BİR İNSAN OLSAYDI NASIL BİRİ OLURDU? LÜTFEN BEDENİYLE VE GİYSİLERİYLE ÇİZİNİZ... KIZ, ERKEK? GENÇ, YAŞLI? KARAKTERİ NASIL OLURDU? NELERİ SEVERDİ? HOBİLERİ VAR MIYDI? LÜTFEN BİR ROMAN KARAKTERİ GİBİ YAZINIZ...

Erkek
Mavi gözlü
Doktor
Genç
Zeki
Orta boylu
Hobisi Doktorluk
Zengin
Güzel
Zarif
Deri kaplı
Güler yüzlü değil
Renkli
Farklı
Gömlekli
Pantolonlu

AD. SOYAD: Ubeyt

YAŞ: 10

OKUL: Hürriyet Bekir İlk Öğretim Okulu

SINIF: 4/D

TEL:

Parlayan Çocuklar'dan Alıntılar

HOŞGELDİNİZ

Merhaba arkadaşlar,

Ben Saffet, hepiniz Parlayan Çocuklar Kulübü'ne hoşgeldiniz. Bu ay Tarlabaşı Toplum Merkezi'nden sizlere biraz ben bahsetmek istiyorum. Öncelikle TTM'ye ilk geldiğimde Sanat ve Müzik Atölyeleri vardı. Ailemden bazıları müzisyenler ve ben de kanun çaldığım için müzik atölyesinde yer almaya karar verdim. Diğer katılan arkadaşlarımızla "Küçük Laçolar" grubunu kurduk ve kısa sürede çok çalışmalar yaparak değişik yerlerde konserler vermeye başladık. Zamanla yeni atölyeler eklendi merkeze. Biz de müzikten kalan boş vakitlerimizde etütlere ve Sanat Atölyelerine girerek değişik çalışmalar yaptık. Hem derslerimizden geri kalmadık, hem de güzel vakit geçirdik. Bunun dışında İngilizce ve Yaşamı Seviyorum Atölyelerinde de güzel şeyler yapılıyor. Birkaç ay önce de Çocuk Kulübü açıldı ve Merve Abla'ya gidip adımı yazdırdım. Vakit buldukça merkeze gelip kulübe katılıyorum çünkü çok eğlenceli bir yer burası. Mesela bu ay farklılıklara saygı duymanın öneminden bahsettik, haksızlığa uğramanın ne kadar kötü birşey olduğunu konuştuk, büyüyünce ne olmak istediğimizi ve hangi mesleklerin bu zamanda daha iyi olduğundan bahsettik, değişik konularda tartışmalar yaptık, bol bol yazılar ve hikâyeler yazdık. Bu dergide hepsini göreceksiniz. Bir de bulmaca köşemizde mesleklerle ilgili bir bulmaca hazırladık. Çözerken çok eğleneceksiniz ve belki de bilmediğiniz meslek isimleri öğreneceksiniz. Dergi-

mizi okuduğunuzda beğeneceğinizi düşünüyoruz ve emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz.

Hepiniz tekrar Haziran sayımıza hoşgeldiniz!

Parlayan Çocuklar Kulübü Üyesi
Saffet Cicilli (13)

Fira adlı bir kız bir gün ördeğiyle konuşmaya gitmiş ama ördeği onunla konuşmuyormuş çünkü onunla küsmüş. Daha sonra Fira ördeğinin gönlünü almış ve uçan halıya atlayıp gezmeye başlamışlar. Bir anda deniz altının kötü canavarı Çapi'yi kötü kötü gülerken görmüşler. Fira ne olduğunu anlayamadan ördeğini Çapi'nin alıp sihirli sarayına kapatıp işkence yapmaya başladığını görmüş. Fira bu duruma çok üzülmüş ve ördeğini kurtarmaya karar vermiş. Tek bir sorun varmış Fira havada yaşıyormuş ancak havada yaşayanlar denize asla giremezlermiş çünkü denize girerlerse vücutları silinip gidermiş.

Tek bir çare varmış o da uçan zırhlı bir elbise giymekmiş ama o da Fira'nın başını döndürüyormuş. Ayrıca uçtuğu için pastanelik olabilirmiş. Şimdi pastanelik deyince şaşıracaksınız ama o zamanlarda hastaneye pastane deniyormuş. Karar vermiş ve zırhlı elbiseyi giyip denizin diplerine dalmış. Kötü canavar Çapi'nin sarayının önünde korkunç, adı Merişotik olan bir bekçi varmış. Başa çıkamayacağını anlayıp yanında getirdiği tavayla kafasına vurup onu bayıltacakmış ki uçan zırhlı elbisesi onu havaya kaldırmış böylece tava Fira'nın kafasına düşmüş. Fira bayıldığı için onu pastaneye götürmüşler ve

Fira'yı pasta yapmışlar. Fira artık karamelli ve çilekli bir pastaymış. Bu sırada saraydan kaçan ördeği yüzerek havaya çıkmış ve Fira'nın başına gelenleri duyduğu için pastaneye yardıma koşmuş. Tam bir çocuk Fira'yı yiyecekmiş ki ördek hemen pastayı alıp tavayı pastanın üzerine vurmuş. Fira eski haline dönmüş. Fira ile ördek mutlu ve huzurlu bir şekilde uzun yıllar yaşamışlar.

Onlar ermiş muradına biz çıkalım hikâyenin sonuna, eğer hikâyeyi beğendiyseniz çok teşekkür ederim.

Ayşegül Eser (10)
Parlayan Çocuklar Aylık Çocuk Dergisi
Haziran 2008, Sayı 3

ZÜRAFA HİKÂYESİ

O sabah çok mutlu uyandı. Çünkü dün akşam babası, okuldan sonra onu lunaparka götüreceğine söz vermişti. Şimdi yapması gereken tek şey yatağından fırlamak, yüzünü yıkamak, formasını giymek ve kahvaltısını yapıp okula gitmekti. Yatakta bunları düşünürken, ayağı müthiş bir şekilde kaşınmaya başladı. Ayağına uzandı. Aman Tanrım, ayağı da neredeydi, ne kadar

da uzaktı ondan. Eğildi, eğildi... Sonunda ayağını yakaladı ve kaşıdı. Bu iş çok garipti. Yatağından fırladı. Gözlerini ovuştura ovuştura banyoya yürüdü. Lavabonun önünde yüzüne suları çarptı. Yüzünü kaldırdı ki; o da ne? Bir zürafaya dönüşmüş!

Hemen annesinin babasının yanına koştu. Anne ve babası onu öyle görünce bayıldılar. Onları ayıltmaya çalıştı ama o kadar uzundu ki eğilemiyordu. Tekrar tekrar eğilmeye çalıştı fakat başaramadı. En sonunda dışarı çıkacaktı ki kapıdan geçemediğini farketti. Kendini zorladı ve dışarı çıktı. Dışarıdakiler onu görünce şaştılar ve kaçtılar.

O sırada anne ve babasının çığlıklarını duydu ve içeri girmek istedi. Ama yine kapıya sıkıştı. "Anne, anne" diye seslendi. Ama onlar onun ne dediğini anlamıyorlardı çünkü o bir zürafa olmuştu. Annesi onu anlamayınca ağlamaya başladı. Gözlerinden bir tatlı bir de tuzlu gözyaşı geliyordu. Tatlı gözyaşından bir peri, tuzlu gözyaşından bir canavar çıktı.

Canavar periye "Bu kim?" dedi. Peri de canavara "Asıl, sen kimsin?" dedi. Zürafa şaşırıp kaldı. Onlara bakıp "Asıl siz kimsiniz, beni nerden tanıyorsunuz?" diye bağırdı.

Peri "Ben insanların iyiliği için çalışırım", canavar "Ben de insanların kötülüğü için çalışırım", zürafa "Ben insandım eskiden ama şimdi bir zürafa oldum, ne yapacağımı bilemiyorum" dedi. "Sevgili peri ve canavar, bana ne yapmam gerektiğini çabuk söyleyin. Çünkü beni bekleyen bir ailem, okulum, arkadaşlarım ve lunapark var" diye sızlandı.

Bunu duyunca canavar da yumuşadı. Ona yardım edeceğini söyleyince zürafa sevinçten ikisinin de yanağını öptü. Ama o sırada annesi ve babasının onu yanağından öptüğünü görünce bunun bir rüya olduğunu anladı. Şaşırdı. Annesi ve babası, "Ne oldu kızım, neyin var, neden böylesin?"diye sordu.

Rüyayı anlatmaya başladı. Fakat o anlattıkça annesi ve babası ona inanmadı. Okula gidip en yakın arkadaşına anlattı, o da ona inanmadı. Akşam eve dönünüce lunaparka gittiler. Lunaparkta biri peri, diğeri canavar olan iki oyuncak gördü ve oyuncaklar ona göz kırptı.

Tarlabaşı Toplum Merkezi Çocuk Kulübü'nden
Eylül 2008

Konu: "HAYALİMDEKİ BIDI BIDI"

Hayalimdeki Yemek

Pizza, börek, pasta, krema, çilek, kiraz, karpuz, kavun, kivi, çikolata, ananas, ahududu, avakado, dut ve vişneden oluşan süslü bir yemek olsun isterdim. Bu yemekten de bir ev olsun isterdim.

Kader Çiçek (11)

Hayalimdeki Anne

– Kızım ne yapıyorsun burada?

– Arkadaşlarımı çağırıyorum anne, bana kızmıyorsun değil mi?

– Hayır kızım, ne kızması.

– Biz arkadaşlarla ders çalışıyoruz.

– Kızım bakkala gider misin?

– Tabii ki anneciğim.

– Bana 5 tane ekmek al.

– Bakkaldan geldim anneciğim. Anne, biz arkadaşlarla bahçeye çıkmak istiyoruz.

– Tabii ki kızım, çıkabilirsiniz dışarı.

– Kızım yarın İstiklal Caddesi'ne gideceğiz.

– Anne çok iyi birisin.

– Sen de kızım iyi birisin. Kızım çok iyi arkadaşların var.

– Anne onlar benim en iyi arkadaşlarım.

– Kızım, sanırım onlar seninle paylaşıyorlar.

– Evet anne, benimle paylaşıyorlar. Birbirimizle paylaşıyoruz.

Sibel Akkurt (13)

Hayalimdeki Oda

Benim hayalimdeki oda mesela konuşan oda olacak. Ben odadan bir şey istesem yerine getirecek. Odanın içindeyken yardımcı hocalar, öğretmenler ve arkadaşlar olmasını isterim. Odanın içinden hiç çıkmak istemem. Bir de odamın içinde bilgisayarım, kütüphanem, yatağım ve de televizyonum olmasını isterdim. İşte arkadaşlar, benim hayalimdeki odam. Ha, bir de odamın içinde seyahat yapmak isterdim.

Ayşe Örnek (15)

Hayalimdeki Kardeş

Örneğin, benim başıma bir olay geldi. Bunu konuşarak yapacağına hemen gidip beni aileme şikâyet etmemesi ya da ispiyonlamaması. Hayalimdeki kardeşimin ispiyoncu değil de, benimle bu olayı ilk önce konuşması lazım. Hayalimdeki kardeşimi maddelersek epey bir kâğıt tüketmiş olurum. Ama benim için en önemli şey:

Saygılı ve sevgili olması
Hayatta her şeyin değerini bilmesi
Yaptığı hatayı düzeltmesi
Hayalimdeki kardeşim böyle, ama kardeşimden memnunum.

Leyla Gümüş (15)

Hayalimdeki Ev

Ben bir köşküm olmasını istiyorum. Köşkümde sadece Dilek ve Ayşegül ile yaşamak istiyorum. Köşkümün penceresinde renk renk çiçekler olmasını, penceremin perdesinin süslü süslü olmasını istiyorum. Köşkümde tam 30 tane oda olmasını isterim. Köşkümün etrafında elma ağacı, çilek ağacı, dut ağacı ve birçok meyve ağacı olmasını isterim ve köşkümün o içindeki 30 odanın içinde birer musluk olmasını isterim. Musluklardan çikolata, gofret, süt, pasta, dut, çanta, ayakkabı, küpe, kolye, şapka ve çok şeyler aksın isterim. Benim köşkümde süslü 3 tane salıncak olsun. Hayalimdeki ev bu işte.

Esra Çetin (11)

Hayalimdeki Baba

İnsanları hayvana çevirir.
Uzaya gidip gelir.
Hayvanlarla konuşur.
Dünyayı yönetir.
Babam sihirle her musluktan çikolata akıtır.
Zürafadan uzun boyludur.
Balinadan şişkodur.
Bıyıkları yerlere değiyor.
Kaşları saçlarını geçiyor.

Dilek Özcan (11)

Hayalimdeki Okul

Hayalimdeki okula servisle gidip gelmek isterdim. Okulumuzun bahçesi, tiyatro salonu, spor salonu odalarının olmasını isterdim. Okulumuzda üç binden fazla öğrenci olmasını isterdim, çünkü okulda çok öğrenci olmasını isterdim. Okulun üç binalı olmasını isterdim ve okulumuzda iki hayvan şeklinin oyla seçilip binamıza yapılmasını isterdim.

Medine Örnek (12)

Hayalimdeki Sokak

Tertemiz olsun, yeşillik içinde olsun, çiçekler olsun. Binalar çürük olmasın. Tertemiz insanlar olsun, rengarenk kuşlar olsun, sokak hayvanları yeri olsun (sokak hayvanları için bir yer olsun), sokakta çeşme suları olsun, sokak hırsızları olmasın, sokaklarda, evlerde sigara içilmesin, sokaklarda şenlik olsun, sokaklarda karga kuşları olsun.

Mehmet Sabi Gündüz (11)

Tarlabaşı Toplum Merkezi Çocuk Kulübü'nden
Eylül 2008

BEN BÜYÜDÜĞÜMDE...

Merhaba arkadaşlar,

"Ben Büyüdüğümde" köşemize hoşgeldiniz. Hepimiz farklı yaşlardan çocuklarız ve hepimizin hayalleri var. Parlayan Çocuklar Kulübü üyelerimizin bazıları bu köşemize gelecekte olmak istedikleri meslekleri yazdılar.

Ben büyüdüğümde veteriner olmak istiyorum. Bunun sebebi hayvanları çok sevmem ve onlara zarar verenlere kızıp hayvanlara üzülmemdir. Ben veterinerliğimi yurt dışında seyahat ederek geçirmek istiyorum çünkü hem gezmek görmek hem de evsiz barksız kötü halde olan hayvanlara yardım etmek istiyorum. Sadece bunlar değil isteklerim... Ben büyüdüğümde kötü şeylerin kalkmasını istiyorum. Mesela; hırsızlık, yalan söylemek, dedikodu yapmak, vb. Ayrıca her evde bir hayvan besletilsin ve hayvanlara eziyet yasaklansın. Cezası büyük olsun kimse hayvanlara zarar veremesin. Herkes birbirine yardım etsin, iyilik düşünsün ve paylaşmayı bilsin. Ayrıca teknoloji o kadar gelişsin ki; değişik şekillerde uçaklar, deniz altında yaşam ve gökyüzünde yaşam olsun. Araba egzozlarından duman yerine tohumlar çıksın. Kısaca ben büyüdüğümde bugünkü olan kötü ve eskimiş şeyler kalksın yerini iyi şeyler gelişmiş icatlar alsın. Herkes mutlu mesut olsun.

Ayşegül Eser (11)

Ben gelecekte polis olmak istiyorum çünkü onlar insanları koruyup canlarını tehlikeye atarak insanlara yardım ediyorlar. 19-20 yaşlarımdayken polis olmak istiyorum çünkü hem boyum hem de kilomun polis olmaya uygun olduğunu düşünüyorum. Amacım yükselip komiser olmak. Boş vakitlerimde arkadaşlarımla istediğim gibi vakit geçirmek istiyorum. Arkadaşlarım olmayınca moralim bozuluyor. İşlerim de çok ağır olacağından tatil günlerimde onlarla birlikte eğlenip rahatlamak istiyorum.

Ümran Çatan (13)

Ben büyüdüğümde avukat olmak istiyorum ve şunları yapmak istiyorum: Hakları düzenlemek, kimseyi kırmadan korumak, herkesin haklarını korumak. Amacım adil olmak, herkese eşit davranmak ve hak yememektir. Haksızlığa uğramak hayatta en dayanamadığım şey olduğu için bu mesleği seçmek istiyorum. Bu meslekte çok başarılı olabilirim çünkü okula da erken başladım herkesten daha önce üniversite bitirip kendimi geliştirebileceğim.

Ayrıca yaşadığımız yerde sayemde hiç kötülük yapan da kalmaz çünkü mahkemede haklıları savunup suçlulara ceza vermeleri gerektiğini söyleme hakkım olacak. Bunun için avukat olmak çok faydalı bir meslek, herkese tavsiye ederim.

Meryem Çiçek (11)

Ben gelecekte anaokul öğretmeni olmak istiyorum çünkü çocukları çok seviyorum. Onlarla vakit geçirmek, birşeyler öğretmek çok hoşuma gidiyor. Amacım çocuklara iyi bir eğitim vererek davranışlarını düzeltmek, ahlaklı bir vatandaş olmalarını sağlamak. Bu mesleği seçtim çünkü çocukları yetiştirmek onlara oyunlarla yeni şeyler öğretmek ve bilgiler vermek istiyorum. Mutlaka üniversitenin sonrasında master yapmak istiyorum çünkü daha çok uzmanlaşabilirim ve çocuklara daha da güzel şeyler öğretebilirim.

Zeynep Baysal (13)

Ben büyüyünce doktor olmak istiyorum, çünkü hayat kurtarmak istiyorum. Amacım yaptığım ameliyatlarda başarılı olmak ve insanları hastalıklardan korumak. Çünkü herkes çabucak hasta oluyor ve ben ilaç kullanmaktan sıkılan insanlar görüyorum çevremde. Bu yüzden ne hasta olsunlar ne ameliyat olsunlar istiyorum. Sağlıklı yaşamaları için elimden geleni yapmak istiyorum çünkü doktorlar böyle yapıyorlar. Hastalarıma iyi davranıp onları mutlu etmek istiyorum. İkinci hayalimdeki mesleğim de şair olmak çünkü bir sürü şiir yazıyorum ve şiir yazmayı çok seviyorum. Amacım çok ünlü bir şair olup yazdıklarımı herkesle paylaşmak, böylece herkes benim nasıl düşündüğümü öğrenebilir ve şiirlerim her yerde okunabilir.

Merve Çiçek (11)

CEM ÇOBAN'IN FERHAT DEMİRLER İLE YAPTIĞI RÖPORTAJ

Çocuk Hakları

– Adınız nedir?
– Ferhat Demirler.
– Kaça gidiyorsun Ferhat?
– Hüviyet Bekir İlköğretim Okulu, 1. sınıfa.
– Kardeşin var mı?
– Yok, ama abim varmış.
– Abini gördün mü sen hiç peki?
– Yok görmedim.
– Nerde oturuyorsun?
– Akkiraz Sokak'ta oturuyorum, Tarlabaşı'nda.
– Merkezde neler yapıyorsun?
– Kızlarla Roman dans grubu kurduk beş kişilik, üç kız, iki erkek. Gerçi ben Roman değilim...
– Nesin sen?
– Türküm.
– Merkeze gelmeyi seviyor musun Ferhat?
– Evet.
– Neden?
– Çünkü çok güzel merkez olduğu için.
– Burada yeni arkadaşlar edindin mi?
– Evet. Ama bir iki tane, gerisini mahalleden tanıyorum.
– Çocuk haklarını duydun mu?
– Evet.
– Neler biliyor musun?
– Çocukları dövmemek, bir şey sattırmamak, zorla dilendirmemek, çok fazla şiddet etmemek.
– Sen şiddet uyguluyor musun?
– Evet.
– Kime, niye şiddet uyguluyorsun?
– Çocuklar geliyor, hiçbir şey yokken itiyor beni. O zaman ben de onu dövüyorum. Ona tek dalıyorum.
– Nerede oluyor bunlar, bu kavgalar?

– Mahalledekiler çok terbiyesiz, çok kötü konuşmalar yapıyorlar, konuşulanları söyleyemem.

– Peki, onlara şiddetin kötü bir şey olduğunu söylüyor musun?

– Evet, ilk başlarda söylüyorum, "böyle yapmamanız lazım, dövmeyin" diye; karşımdaki çocuk bana küfretmeye devam ediyor, o zaman ben de mecburiyetten dövüyorum.

– İnsan hakları ne peki biliyor musun?

– Bilmiyorum.

– Peki ailende ya da okulda sana senin fikirlerini soruyorlar mı önemli bir şey olduğunda?

– Evet, ailemde soruyorlar. Peki Cem abi, sen okuyor musun?

– Okumayı bitirdim ben Ferhat, üniversiteden de mezun oldum. Sen okulda en çok neyi seviyorsun?

– Beden dersini ve maç etmeyi.

– Ne kadar okumak istiyorusun peki?

– Liseye kadar okumak istiyorum.

– Üniversite okumak istemiyor musun?

– Hayır.

– Neden istemiyorsun?

– Çünkü, okumayı yazmayı öğrenince yeterli. Liseyi bitirdiğimde okumayı yazmayı çok iyi öğrenmiş olacağım.

– Devletin çocuk haklarını koruması lazım bunu biliyor musun?

– Evet.

– Devlet ne peki biliyor musun?

– Evet. Biliyorum yani başbakan.

– Başbakanın ismini biliyor musun?

– Tayyip Erdoğan.

– O da Kasımpaşalı'ymış biliyor musun Ferhat?

– Hayır bilmiyorum, ama Kasımpaşa'ya gidiyoruz biz çocuklarla.

– Ne yapıyorsunuz orda?

– Çocuklarla parka gidiyoruz.

– Peki Ferhat teşekkür ederim röportaj için.

– Ben de teşekkür ederim.

Tarlabaşılı Kadınlardan Üç Mektup

Serpil T. (44) – Veli,

Bu bir savaştır. Yoksulluğa, eğitim hakkına ve daha fazla seçeneğe, çocuklarımızın daha iyi bir geleceğe sahip olması için yapılan bir savaş.

Unutmayalım ki yoksulluk bu çocukların seçimi değildi. O yüzden bu tür sivil toplum kuruluşlarının daha da fazlalaştırılması, yoksul çocukların daha iyi eğitim alabilmesi için şarttır.

Merkeze çocuğumu getirdiğimde birçok arkadaşım küçümsedi ama kızımın başarılarını görünce kendileri de çocuklarını merkeze getirmek istediler. Tarlabaşı çocukları çok zeki. Önlerine fırsatlar çıkarsa çok iyi yerlere gideceklerine eminim. Burada (Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde) para konuşmuyor. Herkes eşit. Toplum Merkezindeki herkesi çok seviyorum kardeşim gibi, ailem gibi. Merkezde sizi dinleyecek biri mutlaka vardır. Merkeze gelenlerin hepsi önemseniyor. Birilerinin size değer vermesi çok güzel bir duygu.

"Ruhların dökümü maddenin dökümünden zordur."* Biçimler, yüzler, kıyafetler değişebilir. Ama insanın ruhu sadece eğitimle gelişip değişebilir. Belki yüzde olarak çok az çocuk yoksulluktan kurtulup ileriki yaşantısını değiştirebilecektir. Ama unutmayalım ki bu bir kişi önemlidir. Türk ulusunun tarihini bir kişi değiştirmiştir.

(*) Nazım Hikmet.

Tarlabaşılı bir anne

Ben ve ailem bu şehre ilk geldiğimizde çok çabuk ısınamadık. Sonradan yaşaya yaşaya ısınmaya başladık. Yeni komşular, yeni arkadaşlar edindik. İlk geldiğim günlerde bu şehirde kaybolacağız diye korkuyordum. Ama şimdi ben ve ailem İstanbul'u avucumuzun içi gibi biliyoruz. Ve artık korkmuyoruz. Gelmeden önce İstanbul'un en güzel şehirlerden biri olduğunu düşünüyorduk. Ama hiç de umduğumuz gibi çıkmadı. Çünkü yaşadığımız yer, yani Tarlabaşı bize göre hiç iyi bir yer değil. Açıkçası memnun kalmadık. Yaşadığım sokakta hırsızlar ve polisler çatışma yaptı. Evinin camından bakan bir adam çıkan kurşunla öldü. Eroin ve hap satıyorlar. Sekiz yaş ve üstü çocuklar çalıştırılıyorlar. Çoğunun anne, baba ve evdeki çalışanları olduğu halde çalıştırılıyor. Bilmiyorum, belki tek Tarlabaşı böyle bir semttir. Durumumuz kötüydü, ilerleyen zamanlarda durumumuz düzelmeye başladı. Ben bir iş buldum. Ve çalıştım. Sonra TTM'de çalışmaya başladım. Şimdi eski halimizden daha çok memnunuz.

Tarlabaşılı bir genç kız

Ben Sulan, 20 yaşında Mardinliyim. Ben de Kürdüm. Kürt kızlara yapılan baskılar ve sorunları anlatmak istiyorum. Kürtler genellikle eski örf ve adetlerini devam ettirir. Atalarından gördükleri, dedelerinden gördükleri mesela, kız çocuğuna önem verilmez, onun bir değeri yoktur... Kız çocuğu okumaz, okuduğunda da en fazla ilkokul ya da ortaokul olur. Okutmamalarının sebebi gözü açılır diye, sürekli devam eden bir baskı vardır. Erken yaşta evlendirilir, mesela 13-14 yaşında. Evlendirilmelerinin sebebi başlık parası ya da adının lekelenmesi, namusuna laf gelmesidir. Çoğu kızın fikri alınmaz bile. Neden mi? Aile onu yakıştırmıştır, onu uygun görmüştür. Kızın istediğini seçme hakkı yoktur.

Berdel diye bir şey vardır, berdel takas anlamına gelir. Bunun nedeni başlık parası ve başka şeylerdir.

Kızın bir özgürlüğü yoktur, istediği gibi giyinemez, istediği gibi dolaşamaz.

Aşık bile olamaz... Olmaya bile korkar, çünkü kaderi bellidir, ya beşik kertmesiyle ya da amcasının oğlu ile evlenir. Komşuya bile gidemez, nedeni komşunun evinde erkek olması. Sürekli evde hapis hayatı yaşar, çıksa bile annesiyle çıkar, tek başına gitmez ya da göndermezler. Bu baskılar yüzünden evden kaçar. İntihar eden bile var.

Şu an eskiye göre çok şey değişmiş derken, köydeki insan şehirdeki in-

san, biraz daha modernleşmiş ama burada hâlâ devam etmektedir. Köyde ise aynı yani eskiyi devam ettirir. Şehirdeki ise şehirli gibi olmaya çalışır. Köyden şehre gelen kız ortama ayak uydurmak ister. Şehirdekiler gibi giyinmek, onlar gibi olmak ister. Bazıları zamanla kendilerini kaybeder, uyuşturucu, farklı ortamlarda bulur kendini. Kız ailesinden ilgi, şefkat bekler, aile bunu sağlamaz, kız bu sefer de farklı şeylere yönelir. Ona ufacık ilgi gösterene, değer verene yönelir. Kız istediği mesleği okuyamaz.

Ekler

EK 1. Tarlabaşı Saha Raporu

Tarlabaşı Community Center - Field Study Report

Bahar Şahin
Basri Çağlayan

Istanbul Bilgi University
December, 2006

Screened by Assoc. Prof. Ayhan Kaya
Director, Center for Migration Research

Introduction

Tarlabaşı is surrounded by the Dolapdere street in the North, by the Tarlabaşı Boulevard in the South, by Talimhane in the east and Kasımpaşa in the west. The region was constructed as a settlement for diplomats after 1535, when the Otoman Empire started to host international representatives in consulates. The main area for consulates was Beyoğlu, hence the diplomats used to reside in the Tarlabaşı region. In addition to these, also Levantens and non-Muslim workers working in the work places of non-Muslims, were also using Tarlabaşı as residential area.

In comparison to the residences on the Istiklal Street, Tarlabaşı was rather constructed for lower income level people. Tarlabaşı was heavily populated during the second half of the 19th century. Starting with the foundation of the Turkish Republic in 1923, important events and developments contributed to the changing face of Tarlabaşı. The Wealth Tax (1942), the September 6-7 events against the non-Muslim population in Istanbul (1955), the start of rural-urban migration in the 1960s, the restructuring of the area during the mid 1980s, and the migration of internally displaced people from the East and South east of Turkey during the 1990s, can be listed as the main events that changed the demographic, socio-cultural and economic structure of the region. Throughout the years, due to the replacement of an originally non-Muslim residential area by a Muslim and Turkish population, Tarlabaşı became Turkified and Muslimised. The rural to urban migration in the 1960's caused the occupation of historical buildings. Houses, which were actually built for families, were divided into seperate rooms and rented to single males. In 1980, the Tarlabaşı Street was widened and turned into an important artery of the Istanbul traffic. The opening of the Tarlabaşı Boulevard, excellarated the process that seperated Tarlabaşı from the wider Taksim region. The last important change in the structure of Tarlabaşı was caused by the internal displacement of the Kurdish population living in the East and Southeast of the country, during the 1990's.

With its changing socio-cultural and economic structure, contemporary Tarlabaşı is a region, which is populated by internally displaced Kurdish people who are heavily represented in marginal sectors, Romanis, Keldani people from Iraq, illegal migrants or asylum seekers from various African countries, transvestites and sex workers. It counts as one of the most problematic settlements in Istanbul, serving as a center of illegal activities, such as drug dealing, pick-pocketing, mafios formations, prostitution, etc.

Recently, Tarlabaşı is also the object of another process, which can be termed as "gentrification", meaning the emancipation of the region from its contemporary situation by restructuring it, both in demographic and physical sense, through making use of its nostalgic aspects. According to the urban rehabilitation projetcs, old and ruined houses and buildings will be restored and occupied places will be emptied. The intervention of the urban "white" capital to the region, is expected to cause another change in its facade and consequently transforming it into a completely new identity.

This identity, however, will entail the reified vision of a nostalgic past, of which every single aspect will turn into an object with an exchange value on the market.

Methodology

For the implementation of the field research in the Tarlabaşı region, the preperative work started in November 2005.

First of all, the *muhtars* of the six *mahalles* were visited and information about the project and the region was exchanged. The information about the region's demographic structure, income level and living standarts and the main problems were used as input for the first steps in structuring the questionnaires. Further, focus group meetings and discussions were made with the community leaders of the regions, representing the Kurdish and Romani population in Tarlabaşı. These meetings also provided the research team with valuable information that was used for developing adequate questions and determining relevant starting points for the research. The first contacts with the community leaders were also important to secure a relationship between the researchers and the Tarlabaşı community that was based on mutual trust.

After the first draft questionnaire was prepared, a pilot study was carried out to test the content and the implementation of the questionnaires. The final version of the questionnaire was given after conducting 20 pilot interviews.

The questionnaires were conducted to 200 persons, who were chosen randomly. This amount equals to approximately 1% of the whole population living within the borders of the study area. In order to have a representative data, questionnaires were conducted in every street that were within the research area and the houses to be visited were chosen randomly. In every chosen household, only one person was interviewed.

The questionnaires were conducted within a period of four months with a research team consisting of two researchers and five assistants. In certain cases, two native Kurdish speakers among the assistants translated the questions to Kurdish female respondents and their answers into Turkish.

All the numeric results and evaluations shown in the tables below, are based on the research findings.

Results of the Field Study

According to the latest population census numbers given by the State Statistics Institute, the population of the six *mahalles* comprising the Tarlabaşı region where the research was made, namely Bostan, Bülbül, Kalyoncukulluk, Kocatepe, Şehitmuhtar and Çukur, are, 2.337, 5.317, 4.359, 4.071, 2.030 and 4.589 respectively. The total population equals to 22.703. The population that lives within the borders of the study area was assumed to be around 20.000. 1% of the whole population, that is 200 persons were selected randomly for conducting the interviews. In accordance with the census data, the following age and gender quotas were set:

Age groups	Female	Male	Total
13-19	22	28	50
20-34	24	34	58
35-50	24	34	58
51 and above	15	19	34
Total	85	115	200

The interviews were conducted to 80 female and 120 male respondents. The youngest among the respondents is 13, the eldest one is 70 years old.

The distribution of age groups is as follows:

Year of Birth	Frequency	Percentage
1935-1939	2	1,0
1940-1944	4	2,0
1945-1949	8	4,0
1950-1954	15	7,5
1955-1959	20	10,0
1960-1964	19	9,5
1965-1969	14	7,0
1970-1974	17	8,5
1975-1979	20	10,0
1980-1984	33	16,5
1985-1989	32	16,0
1990-1994	16	8,0
Total	200	100

The difficulty in determining the concrete number of Tarla başı residents lies in the fact that, as it was also previously told by local authorities, a certain amount of the population is not registered at the *muhtarlık*. Among the 200 persons who were interviewed, 25 persons claimed that they do not have a residence record.

		Frequency	Percent
Valid	With *muhtarlık* record	175	87,5
	Without *muhtarlık* record	25	12,5
Total		200	100,0

In addition to those without a residence record at the *muhtarlık*, 6% of the respondents claimed that there was at least one person in their family who possessed no identity card.

Is there any person in your family without an identity card ?	Frequency	Percent
No	12	6,0
Yes	188	94,0
Total	200	100,0

The Tarlabaşı region hosts several national, ethnic and socio-cultural groups. The main ethnic identities in the region are the Kurdish and Romani ones. In order to be able to classify the respondents according to their ethnic identities, we used the "mother tongue" criteria. There are five different languages that were identified as mother tongues by the respondents. Almost half of the population's (49.0%) mother tongue is Turkish. The percentage of those, whose mother tongue is Kurmancî is 47,5, Zazaki speakers' percentage is 1, Arabic speakers' percentage is 1.5, Armenian speakers' percentage is 1. None of the respondents said that his/ her mother tongue was Rom, or Dom.

Mother Tongue	Frequency	Percent
1 Turkish	98	49,0
2 Kurmanci	95	47,5
3 Zazaki	2	1,0
4 Arabic	3	1,5
5 Armenian	2	1,0
Total	200	100

Education

Without considering any other variable, the education level of the respondents is as following:

Level of education	Frequency	Percent
1 Illiterate	23	11,5
2 Literate, but no school visit	8	4,0
3 Primary school leave	32	16,0
4 Primary school graduate	61	30,0
5 Mid-school leave	16	8,0
6 Mid-school graduate	13	6,5
7 Normal secondary school leave	6	3,0
8 Normal secondary school graduate	16	8,0
9 Vocational school leave	2	1,0
10 Vocational school garduate	3	1,5
11 University leave	1	0,5
12 University graduate	3	1,5
13 Still student	16	7,5
Total	200	100,0

The total percentage of illiterate people, literate ones who never had visited school, those who left primary school without any diploma and primary school graduates amounts to 61,8%. People with secondary school graduation are below 10%. The total number of all school absenties is 57, which is more than one quarter of the respondents. The figures about the education level of the Tarlabaşı residents shows that they constitute the lower strata of the society, whereby education should be perceived as an important pillar contributing to the cultural capital. Hence, Tarlabaşı residents lack among others, one of the most important prerequisites for being integrated to urban social and economic life.

Analysing the education level by taking the mother tongue and gender variables into consideration, gives the following result:

		Education													
M.T.	G.	Illiterate	Literate, but no school visit	Primary school leave	Primary school graduate	Mid-school leave	Mid-school graduate	Normal secondary school leave	Normal secondary school graduate	Voc. school leave	Voc. school graduate	Uni. leave	Uni. graduate	Still student	
Turkish	F	6	3	6	13	5	1	3	3	1	2		1	2	46
	M	2	1	7	25	2	4	2	2	1	1	1	2	2	52
Total		8	4	13	38	7	5	5	5	2	3	1	3	4	98
Kurmanci	F	11	1	4	6	2	3		2					2	31
	M	4	2	14	15	6	4	1	7					10	64
Total		15	3	18	21	8	7	1	9					12	95
Zazaki	M			1					1						2
Total				1					1						2
Arabic	F						1		1						2
	M					1									1
Total						1	1		1						3
Armenian	F				1										1
	M		1												1
Total			1		1										2
Total		23	8	32	61	16	13	6	16	2	3	1	3	15	200

In general, the female respondents' education level is lower than male ones. Compared to Turkish speaking groups, the education level of native Kurmanci speakers is lower. There is no significant difference between the number of Kurdish school absenties, and Turkish school absenties.

Employment, Unemployment and Poverty

Paralel to the educational level, the employment figures of the respondents shows that Tarlabaşı residents are to a great extent employed in the secondary labour market, filling low status, temporary and enformal occupations. Those, who have a regular employment with regular salary constitute only 14,5% of the total population. This percentage increases to 25,4% when we consider only the working population, which amounts to 114 persons. Temporary occupations with irregular salary, or activities such as trade and street selling constitute the majority (70,25%) of all kinds of employment that we have observed among Tarlabaşı residents.

Employment Status	Frequency	Percent
Regular employment with regular salary	29	14,5
Temporary employment with irregular salary	34	17,0
Street seller	12	6,0
Small scale production in own workshop	5	2,5
Trade	34	17,0
Unemployed with social security	1	0,5
Unemployed without social security	22	11,0
Retired, but still working	5	2,5
Retired, not working	1	0,5
Student	16	8,0
Housewife	41	20,5
Total	200	100,0

The number contemporarly uneployed people who were previously employed irregularly and temporarly in low qualified jobs, such as construction worker, artisan or, waiter in restaurants, cafês, or patisseries is considerably high.

The distribution of occupations with respect to the mother tongue is as following:

Occupation	Mother tongue					
	Turkish	Kurmanci	Zazaki	Arabic	Armenian	Total
Shop owner (such as grocery, green grocery, bakery)	1	10	0	0	0	11
Transportation (such as truck or taxi driver)	3	6	1	0	0	10
Domestic production (such as cooking, sewing, etc.)	3	0	0	0	1	4
Trade	7	1	0	0	0	8
Artisenry (such as production of shoes, bags, etc.)	11	6	0	0	0	17
Construction worker	1	2	0	0	0	3
Technician	2	6	0	0	0	8
State employee	1	0	0	0	0	1
Factory worker	1	0	0	0	0	1
House cleaning	4	1	0	0	0	5
Hair dresser	2	1	0	2	0	5
Waiter at restaurants, cafeterias, patisseries, etc.	7	13	0	0	0	20
Formal service sector (such as secretary, sales assistant, cashier, etc.)	6	1	0	0	0	7
Street seller	6	4	0	0	0	10
Political party	0	1	0	0	0	1
Musician	3	0	0	0	0	3
Total	58	52	1	2	1	114

In addition to the fact that Tarlabaşı residents are underespresented in the employment structure, it is also important to stress that the kind of occupations done by them are reproducing their low social and economic status. Rather than providing upward mobility chances and opportunities for integration to urban community, these occupations contribute to the discrimination and stigmatisation of these groups at wider societal level.

The average household income of the respondents is 975,76 YTL. Taking the mother tongue criteria into consideration, the average household income figures are as following:

Mother Tongue	Average Income	N	Std. Deviation	Minimum	Maximum
Turkish	1052,55	98	567,249	300	2000
Kurmanci	898,94	95	476,489	300	2000
Zazaki	1250,00	2	353,553	1000	1500
Arabic	916,67	3	144,338	750	1000
Armenian	300,00	2	-	300	300
Total	975,76	200	524,737	300	2000

Besides the dangerous and unstable working conditions and lack of access to social security, which are the main pillars of the informal sector, Tarlabaşı residents are also facing severe conditions of poverty. One interesting example of informal economic actvities was told us by an old single living women. She was winning her livelihood by paying the bills of other people. However, she claimed that her income was getting less and less, due to the fact that nowadays people prefer to pay their bills on their own. The use of child labour is one of the alternative strategies to cope with the difficulties in finding employment in the formal sector, and the resulting poverty. The use of child labour is especially high among the Kurdish families. Even if it can be seen as a short term solution for the survival of the family, the working of children not only prevents them to continue their education, but also paves the way for their physical abuse, socialisation in criminal activity and obtaining mental and physical health problems.

The low level of women's employent, can be traced to the fact that their education level is even lower than the men. In the case of Kurdish women, another factor that prevents their employment is their lack of Turkish language.

16,5% of the respondents said that they were receiving cash or in kind aid from several institutions. The most important aid provider is the Provincial Government (*Kaymakamlık*), which gives the families who are in need coal, and cash money. The NGO *Deniz Feneri* is distributing food and clothing to selected households. In order to be able to receive the Kaymakamlık aid, people have to document their poverty, with a "Poverty Paper" (*Fakirlik Kağıdı*), which is given by the *Muhtarlık*.

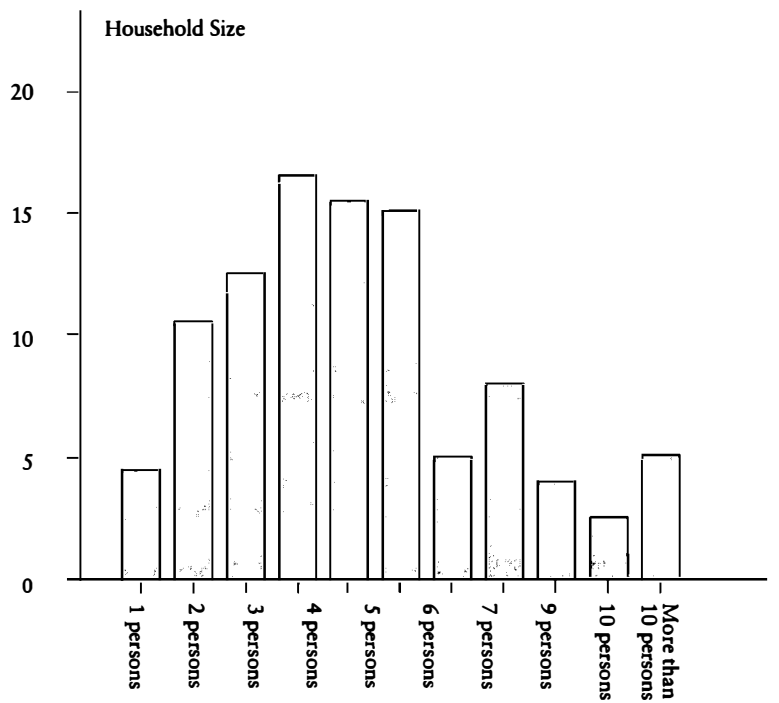
Demographic Figures

Marital status		Frequency	Percent
Valid	Married (official)	102	51,0
	Married (religious)	12	6,0
	Single	69	34,5
	Widowed	10	5,0
	Divorced	5	2,5
	Cohabitation	2	1,0
Total		200	100,0

More than one third (34,5%) of the respondents were single. The number of couples with religious marriage was 12, which equals 10% of all current marriages.

		Is your spouse your relative?		
		Yes	No	Total
Mother tongue	Turkish	11	50	61
	Kurmanci	20	37	57
	Zazaki	0	1	1
	Arabic	0	3	3
	Armenian	0	1	1
Total		31	92	123

Among the 123 persons who replied to the question whether they were married to a relative, 31 people replied positive. There are no Zazaki, Arabic, or Armenian speakers among these 31 persons. 64,5% of the Kurdish people are married to their relatives; this percentage decreases to 35,5% in the Turkish speaking group.

The household size ranges between 1-14 persons. The mean value for household range is 5,24.

Below, the distribution of the number of children is shown:

Number of children	Frequency	Percent
0	80	40,0
1	24	12,0
2	24	12,0
3	24	12,0
4	16	8,0
5	12	6,0
6	6	3,0
7	8	4,0
8	3	1,5
10	1	0,5
11	1	0,5
14	1	0,5
Total	200	100,0

Living together with relatives is a strategy used by many families for coping with irregular employment and low income. Family members who live in the same household contribute to the common budget. Living together with relatives provides shelter for everybody in the household, and reduces the costs of living alone.

The tendency to live together with relatives can especially be observed among Kurdish households. Sharing the same flat, is first of all a strategy for reducing living costs, but in several cases it is also a necessity for Kurdish families who use these close household networks for surviving in urban life.

The table below shows the distribution of income winners within households with different mother tongues. It is interesting to observe that the number of married Kurdish women with children who are working, is less than their Turkish counterparts. In Turkish speaking families, the number of single income winners is 26, the number of households where both spouses are income winners, is 29. In Kurdish families these numbers are 29 and 16, respectively.

		Mother tongue					
		Turkish	Kurmanci	Zazaki	Arabic	Armenian	Total
Income winners within the household	No income at all	1	0	0	0	0	1
	Only me	26	29	1	1	1	58
	My wife/husband	28	16	1	1	0	46
	My children	10	13	0	0	0	23
	My mother	8	1	0	0	0	9
	My father	13	17	0	0	0	30
	Other relatives	0	5	0	0	0	5
	Brother/Sister	10	13	0	1	0	24
	Grandparent	0	1	0	0	0	1
Total		96	95	2	3	1	197

Migration Background

As it was shown before, one of the main ethnic groups living in Tarlabaşı are Kurds. This can also be seen at the geographic distribution of the regions where the residents of Tarlabaşı were born and have migrated from. The percentage of Kurds, who migrated from the Southeast and East Anatolia regions, amounts to 50,5%. A considerably high number of respodents have migrated from Mardin (20%), Siirt (7,5%) and Ağrı (3,5%). Among the 54 persons who claimed to be from the Marmara region, 43 were born in Istanbul. The majority (53,5%) of the residents are from provincial places, whereas 46,5% are from city centers.

Place of birth (geographical regions)	Frequency	Percent
Marmara region	54	27,0
Ege region	4	2,0
Mediterranean region	14	7,0
Central Anatolia region	16	8,0
Black Sea region	9	4,5
East Anatolian region	27	13,5
South East Anatolian region	74	37,0
Other	2	1,0
Total	200	100

Place of birth	Frequency	Percent
City center	93	46,5
Province	107	53,5
Total	200	100

Analysing the respondents's duration of stay in Tarlabaşı with respect to their mother tongues illustrates the fact, that the majority of Kurds has been living in Tarlabaşı for less than 10 years. The mid 1990's, is the period when the Kurds living in the eastern and southeastern parts of Turkey, were forced to migrate, due to the conditions which the clash between the PKK and the Turkish security forces caused. For the majority of Tarlabaşı's Kurdish residents, Tarlabaşı was the first place to settle, after they migated from their hometowns and arrived in Istanbul.

		< 1 year	< 3 years	< 5 years	< 10 years	< 15 years	< 20 years	< 20 years	Total
Mother tongue	Turkish	2	4	6	10	14	19	43	98
	Kurmanci	4	12	11	35	16	10	7	95
	Zazaki	0	0	0	1	0	0	1	2
	Arabic	0	1	0	1	0	0	1	3
	Armenian	0	0	0	0	0	0	2	2
Total		6	17	17	47	30	29	54	200

Those who have been living in Tarlabaşı for more than 20 years, are Turkish speaking persons. Among these are persons, who migrated from Central Anatolia and the Black Sea region during the domestic migration process in the 1960's. This is a period, where Turkish society underwent processes of rapid transformation due to developments in terms of industrialisation and urbanisation. Also Romani people who migrated in the 1970's from cities in the Marmara and Eagean regions are included in this group. For this group, the motivation behind their decision to migrate to Istanbul, can be explained through the classic push-pull factors, whereby the economic reasons should be listed at first hand. However, the migration of Kurdish people in the 1990's, has different aspects from the voluntary economic migration of the 1960's.

The table below shows the reasons that were mentioned by 157 respondents who were born not in Istanbul, as having caused them to migrate:

Reasons for migration/leaving hometown	Frequency	Percent
Economic conditions	92	58,6
Evacuation of village	27	17,2
Family reunion	20	12,7
Political reasons	15	9,6
Blood feud (*vendetta*)	2	1,3
Other	1	0,6
Total	157	100,0

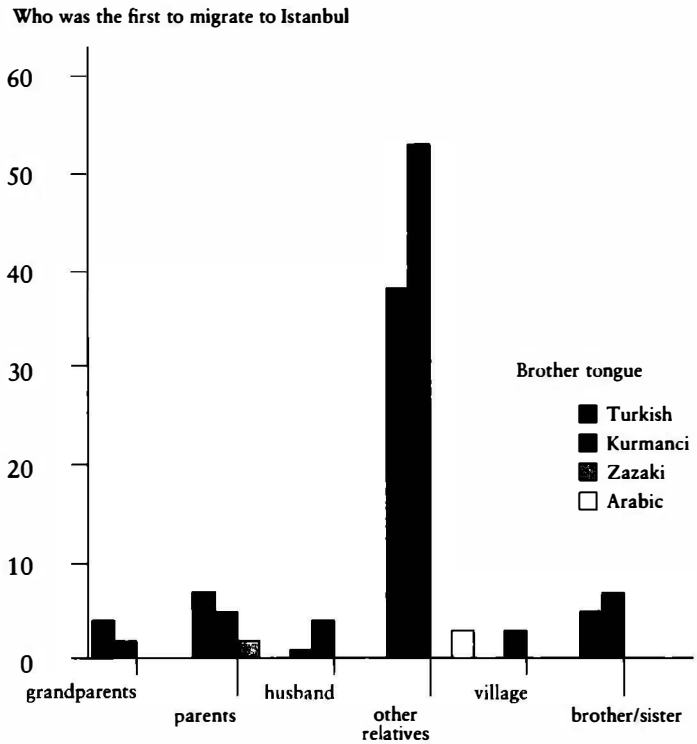
There is a significant difference in the reasons that Kurdish and non-Kurdish respondents listed as their motivation behind having migrated to Istanbul.

Reasons for migration leaving hometown	Mother tongue				
	Turkish	Kurmançi	Zazaki	Arabic	Total
Economic conditions	41	48	2	1	92
Evacuation of village	0	27	0	0	27
Family reunion	16	4	0	0	20
Political reasons	1	14	0	0	15
Blood feud (*vendetta*)	2	0	0	0	2
Other	1	0	0	0	1
Total	61	93	2	2	157

When the Kurdish people claimed that they left their villages/ cities, due to economic reasons, they generally pointed to the collapse of animal husbandry and agriculture because of armed clashes and the ban on the use of pastures. Hence, the category of "economic conditions" includes also the impossibilities of agricultural production due to clashes in the region throughout the 1990's which sometimes indirectly let to the evacuation of domestic surroundings. It should also be noted, that the category "political reasons" was also mentioned by the Kurds, as a consequence of state pressure, human rights violations, mysterious killings and the enforcement to get village guards.

One of the most important characteristics of internal displacement, or forced migration of Kurdish people is the fact that migrants arrived in urban settlements without any property. It is important to stress that the process of impoverishment through de-propertisation should not be understood as a solely economic category, but as a fact wich has also socio-political aspects. Migration movements prior to the 1990's were generally economically motivated movements and migrants had a certain amount of capital to be used as input for a new beginning in urban centers. However, socio-political conditions that shaped the forced migration process, made the migrations leave their residences without any possessions. Moreover, it is not only the lack of economic capital which puts these people in disadvantaged positions; more than that it is the feeling of complete loss and rootlessness, the inability to rely on any existing social, cultural and economic resource to make a (re)start in the urban centre.

The chart below, illustrates the pioneers of migration of the respondents. The chart has been drawn by taking the mother tongue variable into consideration.

The number of previous generations who migrated first to Istanbul, is higher among the Turkish speaking group, compared to other groups. In the Kurdish case, it is observable that the pioneers were not previous generations, but relatives from the same generation.

The feeling of belonging to Istanbul and return objectives

		Do you feel yourself belonging to Istanbul?			
		Yes	No	No response	Total
Mother tongue	Turkish	69	28	1	98
	Kurmanci	27	68	0	95
	Zazaki	2	0	0	2
	Arabic	2	1	0	3
	Armenian	2	0	0	2
Total 200			102	97	1

The percent of the Kurds among those who feel themselves not a part of Istanbul, is slightly more than 70%. The explanations given by Kurdish respondents for this feeling is, their forced migration to and stay in Istanbul; the fact that they perceive their stay as temporary; that they face acts of discrimination; and that living in a completely strange environment with a way of life, totally different from that of their hometown socialisation, deepens their feelings of alienation.

For those who feel themselves a part of and belonging to Istanbul, the main reasons are, the positive opportunities provided by the city and being born and grown up in Istanbul.

It is often mentioned in various policy proposals, that considering the discriminated and disadvantaged position of Kurdish displaced people in the urban environments, who are currently living in urban ghettos without any sort of capital and property, it would be a solution to integrate them into the political, social and economic life, both at regional and national level, through the realisation of return projects.

Besides taking into account the juridical, political and economic difficulties in realising such projects, it is also important to analyse the intentions of the displaced people. At the example of Kurds in Tarlabaşı, one can observe that especially the young generations rather prefer to stay in Istanbul. The teenagers worry about whether they will be able "to see there, what they have seen here." And those whose economic status is above the average claim that they would continue to live in Istanbul, "even if 40 Kurdistans would be established!"

Yet, half of the Kurdish respondents have claimed that they would definitely prefer to return to their villages, instead of living in Istanbul. For 13,7% of the Kurds, the return decision was depending on the improvement of circumstances in their hometowns, specifially the economic conditions and security issues.

		Yes	No	Depends on circumstances	No comment	Total
Mother tongue	Turkish	21	29	10	3	63
	Kurmanci	48	30	13	4	95
	Zazaki	1	0	1	0	2
	Arabic	0	2	1	0	3
Total		70	60	25	7	163

Property figures, physical structure and conditions of the buildings

It was mentioned before, that Tarlabaşı is one of the regions where urban regeneration projects are expected to be started soon. Figures about the property conditions of the houses and physical structure of the buildings in the region are shown below:

		Frequency	Percent
Valid	Own property	66	33,0
	Rent	115	57,5
	Property of relatives, pays no rent	7	3,5
	Property of a foundation, pays rent	10	5,0
	Property of a foundation, pays no rent	1	0,5
	No answer	1	0,5
Total		200	100,0

Out of the 66 persons, who claimed to be the owner of their property, 64 had a title deed *(tapu)*.

Size of the houses (in m2)		Frequency	Percent
Valid	Less than 20	3	1,5
	20-29	8	4,0
	30-39	13	6,5
	40-49	30	15,0
	50-59	38	19,0
	60-69	38	19,0
	70-79	31	15,5
	80 and above	39	19,5
Total		200	100,0

Size of the houses (in rooms)		Frequency	Percent
Valid	1 room	20	10,0
	2 rooms	113	56,5
	3 rooms	45	22,5
	4 rooms	19	9,5
	5 rooms and more	3	1,5
Total		200	100,0

		How many rooms? 1 room	2 rooms	3 rooms	4 rooms	5 rooms and more	Total
How many	1 person	4	2	1	2	0	9
	2 persons	2	12	6	2	0	22
	3 persons	4	16	5	0	0	25
	4 persons	4	23	2	3	2	34
	5 persons	3	15	8	5	0	31
	6 persons	2	15	10	3	0	30
	7 persons	0	6	4	0	0	10
	8 persons	0	11	5	0	0	16
	9 persons	0	7	0	1	0	8
	10 persons	0	3	0	2	0	5
	more than 10 persons	1	3	4	1	1	10
Total		20	113	45	19	3	200

Heating system		Frequency	Percent
Valid	Natural gas stove	6	3,0
	Wood stove	55	27,5
	Coal stove	81	40,5
	Electrical stove	50	25,0
	Central heating	4	2,0
	No heating at all	4	2,0
Total		200	100,0

Utensils in the households

In the majority of the households, the respondents had refrigirators, washing mashines, TV's and water heaters. However, as it is shown in the tables below, the number of respondents who had dish washing mashines, telephones, ovens and PC's is less than those who possess these utensils.

Refrigerator		Frequency	Percent
Valid	Yes	179	89,5
	No	16	8,0
	No answer	5	97,5
Total		200	100,0

Washing machine		Frequency	Percent
Valid	Yes	157	78,5
	No	38	19,0
	No answer	5	97,5
Total		200	100,0

TV		Frequency	Percent
Valid	Yes	191	95,5
	No	4	2,0
	No answer	5	97,5
Total		200	100,0

Dish washing machine		Frequency	Percent
Valid	Yes	23	11,5
	No	172	86,0
	No answer	5	97,5
Total		200	100,0

Telephone		Frequency	Percent
Valid	Yes	103	51,5
	No	92	46,0
	No answer	195	97,5
Total		200	100,0

Oven		Frequency	Percent
Valid	Yes	91	45,5
	No	104	52,0
	No answer	195	97,5
Total		200	100,0

PC		Frequency	Percent
Valid	Yes	18	9,0
	No	177	88,5
	No answer	5	97,5
Total		200	100,0

Water heater		Frequency	Percent
Valid	Yes	152	76,0
	No	43	21,5
	No answer	195	97,5
Total		200	100,0

Possession of credit cards and green cards

The number of persons who possess a credit card, is relatively small. However, the percentage of those card holders who are indebted amounts to 38,2%, which is a quite high proportion.

Do you have a credit card?	Frequency	Percent
Yes	34	17,0
No	166	83,0
Total	200	100,0

Do you have a credit card debt?	Frequency	Percent
Yes	13	38,2
No	21	61,8
Total	34	100,0

The number of green card holders, which is one of the symbols for occupying the lowest economic social strata, is considerably higher. 36,5% of the respondents claimed that at least one person in their household is a green card holder, which enables the poorest sections of society to be given free health service.

Does anybody in your household possess the green card?	Frequency	Percent
Yes	73	36,5
No	127	63,5
Total	200	100,0

The 73 persons who claimed to have at least one person in their household who possesses the green card, mentioned the following household members:

Who is possessing the green card?	Frequency (multiple answers)
Wife/husband	44
Mother	40
Father	26
Children	47
Sister/brother	32
Other relatives	5
Total	194

Perceptions of prejudice and discrimination

The general tendency of the society about poor regions and poor people is firstly to be afraid of those places and people and to blame them for the increase of criminal behaviour and violence in urban spaces and laziness, ignorance, dependency, etc.

To the question whether our respondents felt any act of prejudice or discrimination from the wider society, 103 replied positive?

		Do you perceive any prejudice or act of discrimination from the society?		
		Yes	No	Total
Mother tongue	Turkish	57	41	98
	Kurmancî	45	50	95
	Zazakî	1	1	2
	Arabic	2	1	3
	Armenian	0	2	2
Total		103	95	200

The center identifies the peripherical places and their residents as marginal, dangerous and dirty. Places such as Tarlabaşı are in a sense the "other" of a "pure" center and become the center of degeneration, crime and anti-rationality. It is very important to focus on this anti-rationality aspect that is associated with "marginal" places, because when we asked the respondents to examplify the discriminatory acts they faced in the society, the most mentioned sentence was the following:

"When we say that we are living in Tarlabaşı, people get shocked. They cannot understand how people can live in such a place. They ask: 'Who can someone who has a brain live in Tarlabaşı?'"

Another respondent identified Tarlabaşı as "150 meters away from the civilisation". This reflects how the residents of Tarlabaşı perceive their perception by the society and their surrounding, i.e, how they are placed as the "marginal", "dangerous" and the "other" of a "civilised center". It should also be noted that being a Kurd, or a Gypsy are other attributes that people perceive as reasons for being discriminated or denigrated.

Mother tongue	People have prejudices because I am living in Tarlabaşı	People denigrate me because I am living in Tarlabaşı	People discriminate me because I am living in Tarlabaşı	People have prejudices because I am a Kurd	People denigrate me because I am a Kurd	People denigrate me because I am a Gypsy	Other	Total
Turkish	30	22	1	0	0	2	1	56
Kurmanci	27	8	0	3	3	0	2	43
Zazaki	0	1	0	0	0	0	0	1
Arabic	1	0	0	0	0	0	0	1
Total	58	31	1	3	3	2	3	101

Health profile

33% of all respondents have a health problem that has to be kept under regular medical control.

		Frequency	Percent
Valid	Yes	66	33,0
	No	134	67,0
Total		200	100,0

The distribution of the health problems listed by the respondents are shown below:

		Frequency	Percent
Valid	Paralysis	1	1,5
	Psychological problems	11	16,0
	Rheumatism	5	7,5
	Heart diseases	8	12,0
	Drug addiction	4	6,0
	Internal diseases	7	10,0
	Asthma	4	6,0
	Goiter	3	4,5
	Urologic diseases	1	1,5
	Gynecological diseases	1	1,5
	Cancer	2	3,0
	Diabetics	1	1,5
	Orthopedic problems	2	3,0
	Anemy	2	3,0
	Skin diseases	3	4,5
	Opthalmalogical problems	2	3,0
	Respiratory diseases	3	4,5
	Others	2	3,0
	No answer	4	6,0
Total		66	100,0

Values and tendencies

Tarlabaşı is a region, where many different socio-cultural and ethnic groups with diverse migration backgrounds come together. However, the coexistence of these different groups is far from being always peaceful. Mostly groups tend to avoid getting in touch with each other. The distanced relation is to a great extent related with prejudices and reflects itself as discriminatory, sometimes even violent behaviour against other groups.

The most unwanted group among Tarlabaşı residents are the transvestites. Only 10% of the respondents said, that they would let their children be friends with transvestites. The percentage of those who would keep neighbourhood relations with them is 8. Only 79 persons said that they would talk to transvestites, and 63 persons would not hesitate to do their shopping by transvestites.

Kurds and Romanis are not only the main groups that constitute the population of Tarlabaşı, they are also those groups who are in continious conflict with each other. For both groups, the existence of the other in Tarlabaşı is the main cause of problems. The most important indicator of the prejudices of the groups of each other and their attitudes of avoiding close relationships with each other is their tendency to refuse inter-group marriages. Neither the Kurds, nor the Romanis want their daughters to marry with a man from the other group.

The persons who have a Black Sea origin are the most liked group among all respondents. More than 95% of all respondents claimed that they would like to talk to, do their shopping from and establish family relations with Black Sea people. The African migrants, are less welcome than the Iraqi ones. The attitutes towards the Armenians, can be compared to that of the Iraqis. More than 75% of all respondents do not refuse to have contact and do their shopping from both the Armenians and Iraqis, but only one third of the respondents would let their daughter marry with an Armenian or Iraqi man.

Below, important figures of values, attitudes and perceptions about Tarlabaşı and its residents, and violence and security issues are summarised:

I prefer to do my shopping at places whose owner is an "insider" to me		Frequency	Percent
Valid	I strongly agree	70	35,0
	I partly agree	20	10,0
	I disagree	107	53,5
	No comment	3	1,0
Total		200	100,0

I use to keep in contact with everybody who lives in Tarlabaşı		Frequency	Percent
Valid	I strongly agree	62	31,0
	I partly agree	33	16,5
	I disagree	102	51,0
	No comment	3	1,5
Total		200	100,0

Security is an important issue in our region		Frequency	Percent
Valid	I strongly agree	189	94,5
	I partly agree	5	2,5
	I disagree	4	2,0
	No comment	2	1,0
Total		200	100,0

I prefer to be in relation with people from the same religion		Frequency	Percent
Valid	I strongly agree	104	52,0
	I partly agree	15	7,5
	I disagree	79	39,5
	No comment	2	1,0
Total		200	100,0

If necesary, a man can beat his wife		Frequency	Percent
Valid	I strongly agree	36	18,0
	I partly agree	32	16,0
	I disagree	130	65,0
	No comment	2	1,0
Total		200	100,0

We are not benefitting from municipality services		Frequency	Percent
Valid	I strongly agree	150	75,0
	I partly agree	23	11,5
	I disagree	25	12,5
	No comment	2	1,0
Total		200	100,0

Children can be beaten for the sake of discipline		Frequency	Percent
Valid	I strongly agree	34	17,0
	I partly agree	31	15,5
	I disagree	135	67,5
Total		200	100,0

Women can work in order to contribute to the household income		Frequency	Percent
Valid	I strongly agree	147	73,5
	I partly agree	19	9,5
	I disagree	32	16,0
	No comment	2	1,0
Total		200	100,0

When I make a job application, I do bide that I live in Tarlabaşı		Frequency	Percent
Valid	I strongly agree	62	31,0
	I partly agree	13	6,5
	I disagree	103	51,5
	No comment	22	11,0
Total		200	100,0

I don't know where to apply when I have legal problems		Frequency	Percent
Valid	I strongly agree	98	49,0
	I partly agree	23	11,5
	I disagree	76	38,0
	No comment	3	1,5
Total		200	100,0

The coexistence of multilingual groups in the same region is a problem		Frequency	Percent
Valid	I strongly agree	57	28,5
	I partly agree	31	15,5
	I disagree	111	55,5
	No comment	1	,5
Total		200	100,0

Activities

The distribution of activities of the respondents shows that they are moving within a very limited physical and social space. Watching television is the most popular activity among the respondents; only 2 persons said that they are never watching TV. The next popular activity is visiting neighbours and relatives who live in the immediate surrounding. Even though the number of respondents who said that they go to the Istiklal street very often (83) and occasionally (90) can be evaluated as very high, the visit of the culture-art and entertainment centrum of Istanbul, does not indicate that Tarlabaşı residents benefit from the diversity of services there. Walking on the Istiklal street, literally means, that people just walk over the street, without entering places like theatres, movies, bookstores, galeries, entertainment centers, etc.

The list also shows, that a very small number of the residents of Tarlabaşı do participate in vocational training courses (21 persons), or hobby courses (11).

Almost one third (35 persons) of the male respondents said that they are spending their time very often in coffee houses (*Kahve*). Another 34 persons go to coffee houses occasionally. Only 7 of the male respondents said that they never go these places, which serves for the men as the primary socialisation and entertainment center. In the case of the Roman musicians, these coffe houses also serve as a place where they gather before going to work and inform each other about possible working opportunities.

Activities	Very Often	Occasionally	Never
Going to movies, concerts, theatres, etc.	9	89	100
Walking on the Istiklal Street	83	90	25
Visiting vocational training courses	6	15	175
Visiting Kur'an courses	7	50	140
Watching football games	22	41	133
Going to Kahve	35	34	127
Visiting shopping malls	32	88	76
Going to internet cafês	19	36	141
Going to Meyhane	7	11	178
Visiting relatives, neighbours, etc.	146	47	3
Mosque visit	45	92	58
Visiting hobby courses	2	9	185
Watching TV	153	41	2
Having vacations	13	53	130
Picnic	21	126	49
Being involved in membership activities	8	22	166
Sport	36	45	115
Going to Turkish music bars	11	33	152
Reading newspapers, magazines	86	70	38
Reading books	36	73	87

53% of the respondents claimed that they use to read daily newspapers at least once a week. Among the Kurdish speaking group, the mostly read paper is Gündem.

Besides Posta (29,2%) and Sabah (33%), Gündem is the third mostly read paper among all respondents (26%).

The most popular national TV channels among the respondents are Show TV (94), ATV (77) and Kanal D (67). 61% of all Kurdish speaking people claimed that they are watching Roj TV at most. News (129), Turkish TV films and series (84), sport programs (44), magazine programs (37), and women's morning programs (23) were listed as the mostly watched TV programs.

Membership

The number of respondents who are formal members of any organisation is very small. Only 16 percent (32 persons) of all respondents claimed that they are registered members of an organisaiton, however, only 8 persons are regularly participating in the activities and meetings of the organisation.

		Frequency	Percent
Valid	Yes	32	16,0
	No	168	84,0
Total		200	100,0

The most popular organisation among the Tarlabaşı residents are the neighbourhood and townsmen associations.

Problems of and in Tarlabaşı

What are the most serious problems of Tarlabaşı and its residents? (first replies)	Frequency	Percent
Migration	4	2,0
Discrimination	1	0,5
Low education level	7	3,5
Police	1	0,5
Prostitution	3	1,5
Security	22	11,0
Robbery, pick-pocketing	80	40,0
Gangs	3	1,5
Unemployement	5	2,5
Drugs	18	9,0
Poverty	2	1,0
Kurds	1	0,5
Infrastructure, lack of municipality services	37	18,5
Transvestites	1	0,5
State	2	1,0
Foreigners	4	2,0
Other	4	2,0
No answer	5	2,5
Total	200	100,0

Parellel to the media coverage about Tarlabaşı and the information given by local authorities during the preperation period of the field study, the respondents perceive the lack of security, the high rates of criminal and illegal activities, such as robbery, pick-pocketing, the use and dealing of drugs as the most important problems of Tarlabaşı. In addition to the security issues, the respondents listed the lack of municipality services as another important problem of their neighbourhood. It was told that garbage was not collected regularly, streets and buildings were "left to their fate", and in general people living in Tarlabaşı were treated as "step children" by the municipality as well as other local state institutions.

Why do you think that these problems can not be solved?		Frequency	Percent
Valid	No solution is possible, without the solution of the Kurdish issue	10	14,7
	State and police have advantage in the continuation of these problems	34	50,0
	Violence is a widespread issue and juridical measures are not dissuasive	5	7,35
	Unemployment and economic difficulties are global issues	14	20,6
	Other	5	7,35
Total		68	100,0

Half of the people who tought that there was no possibility to solve the problems of and in Tarlabaşı, based their answer on the fact that the illegal and criminal activies in the region were reproduced by state institutions, and especially the ignorance of the police because these institutions were thought to have material advantage in the existence of enformal and illegal structure.

To the question, why they continue to live in Tarlabaşı despite the existence of above listed issues, 39% of the respondents replied, that they perceive no single positive aspect of the region, but they were "forced" to stay there, due to the lack of material resources that would enable them a beter living standart in a more "appropriate" surrounding. Especially for the Kurds, living in Tarlabaşı was a "punishment" given by the state. The centrality of the region, the fact that rents were low and the existence of friends and relatives were listed as the most important aspects of Tarlabaşı, that could be count as positive.

Positive Aspects of Tarlabaşı

		Frequency	Percent
Valid	There is no single positive aspect	78	39,0
	I have relatives here	25	12,5
	I have friends here	7	3,5
	Rents are low	19	9,5
	Co-existence of different cultures	2	1,0
	It's central	52	26,0
	It's close to my workplace	17	8,5
Total		200	100,0

Political Party Affiliation

Which political party do you feel yourself associated to?		Frequency	Percent
Valid	AKP	41	22,7
	ANAP	1	0,5
	CHP	5	2,7
	DEHAP/DTP	55	30,5
	DSP	7	3,9
	DYP	2	1,1
	GP	2	1,1
	MHP	8	4,4
	SP	1	,5
	TKP	3	1,7
	Other	1	,5
	None of them	45	25,0
	No answer	9	5,0
	Number of respondents below 18	20	11,1
Total		200	100,0

The question "to which political party do you feel yourself close" was asked to all respondents who were elder than 18 years old. A quarter of all respondents who were above 18 years, said that they feel no association to any one of the contemporary existing political parties. Only 5% of the respondents refused to answer this question. 22,7% of the respondents felt themselves close to the AKP, the Justice and Development Party which is currently at power. 30,5% of the respondents, who were all Kurdish, felt themselves close to the DTP, the pro-Kurdish political party, which was found as the successor of the Democratic People's Party (DEHAP).

The number of people who voted in the last general elections is 114. This decreases to 95 in the last local elections. It can be concluded from the voting figures that the voting behaviour, reflected the general feelings of affiliation and was in accordance with the distribution of the population with respect to their ethnic group, as it is shown below:

Voting behaviour in general elections	Frequency	Percentage
AKP	42	36,8
CHP	3	2,6
DEHAP	33	28,9
DSP	6	5,3
DYP	3	2,6
GP	5	4,4
MHP	5	4,4
SP	1	0,8
None of them	2	1,75
No answer	10	8,8
Other	4	3,5
Total	114	100,00

Voting behaviour in local elections	Frequency	Percentage
AKP	42	44,2
CHP	5	5,2
DSP	2	2,1
DYP	2	2,1
MHP	2	2,1
SHP-Güçbirliği	30	31,5
SP	3	3,15
Other	3	3,15
None of them	1	1,05
No answer	5	5,2
Total	95	100,00

The distrust in political parties, or the political system and its institutios can also be seen at the figures that illustrate the institutions that Tarlabaşı residents trust at most and least. The number of persons who listed political parties as the institution which they trust at most (12), is obviously less than those who trust them at least (28). Political parties as the most distrusted institutions, are followed by the Police (23), the Army (17), the State (10) and the Government (11). Newspapers and TV's were also mentioned as the least trusted institutions. It is interesting, that the number of persons who trust in religious institutions (15) and army (18) is higher than the number of those who trust in the presidency (12), the municipality (7), the state (7), and the police (6).

Institutions that people trust most		Frequency	Percent
Valid	Government	26	13,0
	Religious institutions	15	7,5
	Municipality	7	3,5
	Presidency	12	6,0
	Trade unions	6	3,0
	Courts	3	1,5
	State	7	3,5
	Political parties	12	6,0
	Educational institutions	9	4,5
	Army	18	9,0
	Social security institutions	8	4,0
	Muhtarlık (neighbourhood administration)	3	1,5
	Hemşehri (solidarity) associations	1	0,5
	Police	6	3,0
	TV	5	2,5
	Kaymakamlık (provincial government)	5	2,5
	NGO's	5	2,5
	None of them	52	26,0
Total		200	100,0

Institutions that people trust least		Frequency	Percent
Valid	Government	11	5,5
	Religious institutions	5	2,5
	Municipality	5	2,5
	Trade unions	3	1,5
	Courts	9	4,5
	Radios	4	2,0
	State	10	5,0
	Political parties	28	14,0
	Educational institutions	4	2,0
	Army	17	8,5
	Social security institutions	3	1,5
	Newspapers	17	8,5
	Parliament	3	1,5
	Muhtarlık	4	2,0
	Hemşehri (solidarity) associations	1	0,5
	Police	23	11,5
	TV	14	7,0
	Kaymakamlık	1	,5
	No answer	38	19,0
Total		200	100,0

Identity and Self definition

The respondents were given two choices to determine the identity that was closest to theirs, or their self definition. Turkish citizen (103) was the most popular first choice of the respondents, whereas national or ethnic identifications, such as Turkish (21), or Kurdish (5) were obviously less popular. "Kurdish", however, was mentioned as the second choice by 72 persons. Being a Muslim, was in both choices, the self definition for almost a quarter of the respondents. Only 3 persons in each choice claimed that they would define themselves as Romani. Being a fellow townsmen was for 21 persons the closest identity, whereas 15 people said that they would define themselves as an Istanbuler.

Self definition - First choice

		Frequency	Percent
Valid	Turkish citizen	103	51,5
	Turkish	21	10,5
	Migrant	3	1,5
	Roman	3	1,5
	Muslim	45	22,5
	Tarlabaşı resident	3	1,5
	Fellow countryman (*memleketli*)	11	5,5
	Istanbuler	3	1,5
	Kurdish	5	2,5
	Other	2	0,5
	None of them	1	0,5
Total		200	100,0

Self definition - Second choice

		Frequency	Percent
Valid	Turkish citizen	1	0,5
	Turkish	21	10,5
	Migrant	3	1,5
	Roman	9	4,5
	Alevi	2	1,0
	Muslim	48	24,0
	Gypsy	2	1,0
	Tarlabaşı resident	3	1,5
	Fellow countryman (*memleketli*)	10	5,0
	İstanbuler	12	6,0
	Kurdish	72	35,5
	Other	3	1,5
	None of them	3	1,5
	No answer as second choice	11	5,5
Total		200	100,0

The table below illustrates the identification choices of the respondents, by taking the mother tongue criteria into consideration. The figures were analyzed for only the first choices mentioned.

		How would you define yourself?										
		Turkish citizen	Turk	Migrant	Roman	Muslim	Tarlabaşı resident	Fellow country man (*memleketi*)	Istanbuler	Kurdish	None of them/ other	Total
Mother tongue	Turkish	64	21	3	3	3	2	0	1	0	1	98
	Kurmanci	34	0	0	0	42	1	11	1	5	1	95
	Zazaki	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	Arabic	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
	Armenian	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
Total		103	21	3	3	45	3	11	3	5	3	200

Which services be provided by the Community Center

Altough Tarlabaşı is very close to the centrum of Istanbul, it is in many aspects the center of deprivation and poverty. In general the populations' access to public services is very limited. One of the respondents' answers to the question "which services should be provided by the Community Center", illustrates the extent of the deprivation in the region: "Where there is nothing, you need everything!"

Besides the expectations which actually have to be met by local official institutions, such as providing security, infrastructure, or even employment opportunities, the rate of answers that point to the needs of children, teenagers and women, is considerably high. For the female respondents the most immediate need of the region, was the creation of places and opportunities for the gathering of women, with or without children.

Places and activities for children were perceived as very necessary by all parents, because such facilities were seen as preventive efforts that could avoid the socialisation of children and youngsters in criminal activities. The answers to this question also showed, that any kind of courses for the improvement of talents and skills was of utmost importance for the respondents.

Expected Services	Frequency (multiple answers)
Social spaces for women	24
Municipality services, infrastructure	35
Play grounds for children	87
Sport facilities	33
Security	12
Employment opportunities	37
Kindergarten	7
Participation in culture-art activities in the city	27
Vocational training	67
School	23
Literacy courses	27
Music-art courses	24
Health services	18
Support for the poor	11
Other	4

Summary and Conclusion

Tarlabaşı is inhabited by disadvantaged social groups of various kind, who occupy marginal positions. The main ethnic groups are Kurds, and Romanis. In addition to these two groups which numerically constitute the biggest part of the population, Tarlabaşı also hosts migrants from the northern and inner parts of Turkey, who arrived as classic economic migrants in the 1970's; illegal migrants from Iraq and several African countries, transvestites and sex workers.

Poverty, unemployment, low level of education, lack of access to basic municipal or state services such as infrastructure, security and health, discrimination and marginalisation are the main features that determine the position of Tarlabaşı residents in the wider society.

Despite the spatial closeness to the center of İstanbul, the exclusion of Tarlabaşı residents from socio cultural and political processes and their inability to get positioned in formal sectors, produces a feeling of alienation to the society and the general social system. This feeling of alienation in turn feeds the search for and establishment of alternative life strategies. The region produces its own employment structures and relations, hierarchies, its own justice and values, obtaining rights and changes of mobility, including the informal sector, mafios networks, illegal, illegitimate and criminal activity.

In addition to the lack of basic services, Tarlabaşı also lacks physical spaces where social and cultural fascilities can be provided. Especially children and women have less opportunities to make use of urban services even in the immediate surrounding. It should also be noted that there are continous tensions among the inhabitants of Tarlabaşı, especially between the Kurds and Romanis, but also among the rather "local" ones and the "outsiders", namely illegal migrants, Iraqis and Africans.

Having ilustrated the main demographic, socio-cultural and economic features of the region, it can be concluded that the Tarlabaşı Community Center will be an important provider of bacic fascilities that would encourage the residents in Tarlabaşı for social and urban integration.

Similar to the national figures, the number of the young population in Tarlabaşı is considerably high. It is of utmost importance to provide the youngsters in Tarlabaşı with basic vocational training courses, language and computer courses which would contribute to the improvement of their individual capacity for formal and secure employment opportunities in well paid sectors, and upward social mobility.

This would not only be a contribution to the struggles against poverty, it would also be a means to prevent the involvement of young people in criminal behaviour. Art, drama and sports activities are also an important requirement for both youngsters and children. Besides providing the possibility to socilalise in a violence-free atmosphere, such activities will also contribute to the development of peaceful intragroup relations.

Similarly, courses and fascilities that would enable the women to participate -in income generating activities, should also ben seen as vital services that should be provided by the center. Considering the low level of education and the rates of illeteracy among women, literacy courses and manual production activities that do not require high qualifications, would be the services that should be provided at first hand. It was observed that both the women and in the case of married ones, their husbands were thinking positively about female employment.

For all age and gender groups, it is important that the center does not only serve as a "center in the region", but as a center that functions as a mediator, or a bridge which connects the residents of Tarlabaşı to the wider urban and social circles. Keeping in mind that especially women have very limited access to public spaces, or even to the next street behind their houses, the need for activities that should be organised by the center, outside the Tarlabaşı center, becomes more significant.

The center should also be used as a place, where people who actually have very limited access to direct municipal and state services can be given immediate information about relevant steps and procedures and be directed to other related institutions. In addition to councelling services of this kind, an important necessity in the region is the offering of psychological councelling services. Psychological councelling is not only in the case of displaced Kurdish people, who accumulated traumatic experiences during their migration process a need. Since insecurity and violence have become a routine fragment of daily life in Tarlabaşı and Tarlabaşı residents face intra-groups tensions as well as discrimination and alienation at wider societal level, councelling in this respect could be a means to cope with this tension.

EK 2. Final Raporun Özeti

Final Report Summary

'Foundation and sustainability of Tarlabaşı Community Center for the implementation of social rehabilitation activities'

Project funded by the Delegation of the European Commission to Turkey - European Initiative for Human Rights and Democracy Turkey 2004 Micro Project Program

Project Activities

Preparation Activities

Due to the time table, the process of the foundation and designation of the center building should take two months time while the act of finding the building in the region for the implementation of the activities that Beyoğlu Municipality should provide as partner took four months.

Organization of the physical structure, renovation and repair of the center building took two months that Beyoğlu Municipality and Istanbul Bilgi University realized.

Necessary purchasing and arrangement of the office and atelier facilities were accomplished in July and August.

Formation of the center staff and the in-service training of the personnel were completed also in July and August.

The official opening took place on September 28, 2006.

Field Research

Field Research was carried out and completed by a group of one advisor (Assoc. Prof. Ayhan Kaya) and two researchers employed by Istanbul Bilgi University Center for Migration Research between April 2006 and September 2006.

(MA Bahar Şahin; Sociologist and Basri Çağlayan; sociologist and 5 interviewers)

Social Service Activities

Psychological Consultancy started on October and continued till the end. A part time psychologist funded from SRAP project organizes group therapy meetings with children and women and accomplishes private interviews.

Legal Consultancy started at the end of November with the volunteer lawyers from TOHAV once a week.

Health Consultancy was planned with Istanbul Medical Doctors Association but due to the time limitations of the volunteer doctors the realization of a scheduled consultancy could not achieved although advisory help for specific cases was given. Activities relating public health was accomplished by associate NGOs like AÇEV.

Field Orientation Activities and Organization

– The statistical information about the district was obtained from the state Statistics Institute, Beyoğlu Municipality, Beyoğlu District Administration and 6 Muhtars in the region.

– Visits were paid to the Beyoğlu Municipality, the Beyoğlu District Administration, the Security, Health and Education Departments of the Beyoğlu Municipality, The Muhtars, SHÇEK to acknowledge them about the planned field research and the Center's activities.

– Meetings arranged with the community leaders of the different ethnical and religious groups (Roman and Kurd) in the region.

– Meetings organized for cooperation in the field, in the studies relating illegal-transit migrants with Caritas, ICMC, and Helsinki Citizens Assemble.

– Meetings organized for cooperation in the field with the related NGO's as AÇEV, TOHAV, TOG, Başak Culture and Art Foundation, Istanbul Medical Doctors Association, Göç-Der., Lighthouse Association.

Center Activities

1- Education Activities

– Etude Courses supporting primary and high school education.

Mainly conducted by volunteer university students from various universities in Istanbul on the subjects needed by the students attending the center

– Etude Courses for preparation for the university entrance exams.

Mainly conducted by volunteer university students from various universities in Istanbul

2- Social and educational activities for the children, which enable them to reinforce their self-confidence, creativity, personal improvement, and self-expression.

– Art Atelier: With the atelier activities the socialization process of the children is supported and their personal improvements are positively affected. The works of the children were presented with an exhibition on 19 January 2007. Exhibition: Colour and Texture in Tarlabaşı – Art Atelier exhibition of the Tarlabaşı Children.

– Music Atelier: It is aimed that the basic music education of the children who are already living within music due to the environmental conditions is improved, while making them enjoy themselves, their social ties are enhanced, and collective production consciousness is created. A music band "Küçük Laçolar", formed among the children, presented a music and dance performance at Istanbul Bilgi University May Fest 2007. (for the videos; http://www.youtube.com/watch?v=z-nl3xXIE5Y&mode=related&search=; http://www.youtube.com/ watch?v=rLYY3OzH3HI&mode=related&search=;http://www.youtube.com/watch?v=Vp5u2mCeWV4&mode=related&search=)

– Creative Drama: Creative Drama is a means for children to express themselves. It is a creative activity that develops games within the group by utilizing drama techniques such as improvisation and acting. Creative Drama improves the children's creativity, encourages them to express their original opinions, earns them critical thinking skill and collective studying habit, provides social improvement, develops their self-confidence and decision making skills and acquires them language and communicative skills. 120 children attended the atelier and staged a performance called "Our Village" on 19 January 2007.

– Rhythm Atelier: This atelier as an educational and pedagogical process makes practical artistic contribution to the mental, spiritual, emotional, physical and social development of the beneficiaries. Rhythm leader helps exploring and developing the personal capabilities of the beneficiary, by means of the creative power of art. Especially in the value internalization process of the children, rhythm and music facilitates understanding one's self and the others and building self-confidence.

– Narrative Atelier: Aimed to develop the literary capabilities, creativity and editing abilities of ten to twelve years old children under the leadership of the volunteer university students.

3- Social and educational activities for woman, which enable them to reinforce their self-confidence, creativity, personal improvement, and self-expression

– Literacy courses
– Sport atelier
– Jewelry atelier

Public Activities

– Creative Drama performance 'Kardeş Köy'- concert and Art Atelier Exhibition 'Tarlabaşı'nda Renk ve Doku' realized in Istanbul Bilgi University Dolapdere Campus, in BS2 on 19 January 2007.

– 'Küçük Laçolar' concert at May Fest in Istanbul Bilgi University Kuştepe Campus on 25 May 2007

– ' Beyaz Dişler Ülkesi' theater performance in Kağızman YIBO on 1-3 June 2007.

Impact and Evaluation

– Tarlabaşı Community Center Project is originally a pilot project, a multicultural coexistence model for resolution of the problems arising from migration. In a sense it is a first attempt and new practices are expected to be generated in such a problematic area. Keeping this reality in mind, the project team was not anxious to hurry to start and realize every goal immediately. It was realized that an appropriation period was needed and had to be practiced in order to realize the programme fully.

– At the first step most vulnerable groups were targeted, the children and women.

– It can be said that we have succeeded with the children. In the activities that can be seen above, the high participation of the children is maintained and the families mostly appreciated the center activities, the behavior and concern of the center personnel towards their children. The families observed the positive changes in their children as acting more social, more participative, and respectful towards others and sharing.

– Families conceive the center as a safe place that secures and protects their children from the dangerous and risky street environment.

– Relating the women activities, the Saori Atelier had failed to attract enough popularity. The reasons why women resist include that they used to weave in villages before migration and they did not like that activity and occupation especially because we could not offer them an immediate monetary benefit from it as they are in immediate need of financial support

– The fact that the Tarlabaşı residents wake up late in the morning due to the character of the district that in general people do not have steady jobs to work and also to make fuel economy in winter, impelled us to reschedule the timetable of the activities.

– As the volunteers are generally university students, their absences in the examination period and holidays affect the attendance to the activities negatively.

– The sportive activities planned for children could not been realized because of the lack of funds for the activity.

– The Vocational education activities planned could not be realized because the expected assistance of the related departments of Istanbul Bilgi University was not possible due to the restrictions in the certificate programs. Cooperation with SHÇEK is realized.

– Similarly we have not initiated efficient activities for refugees. The reasons for this delay are that the refugees usually apply to us for residence permission and that they avoid being in the public places during the daytime.

– In addition to infrastructural imperfections, the incomplete construction of the building and continuation of the construction and heating activities hindered the speed of the activities.

– However the participation of the Tarlabaşı residents is increasing rapidly.

– The number and quality of the volunteers and the etude courses exceeded our expectations.

– As one of the main goals of the project, that is to help releasing tension between different ethnic groups, the project was successful among children and women. Communication, participation and collaboration of different ethnic groups in activities are archieved.

– In general the project is successful in the sense that it created a model of a community center to be practiced in a problematic area like Tarlabaşı. It can serve as a best practice model for the communities that suffer poverty, crime, problems rooting from migration and ethic conflicts.

– The personnel, the volunteers, the trainees (local and foreign), the academicians that visited or attended workshops (local and foreign), the NGOs that collaborated with the center and media gained valuable information and experience from the project and the Tarlabaşı people.

Statistical Information

– Nearly 500 local people visited the center in total during the project,
– Weakly turn over in the center is approximately 150 child and 50 women,
– In total 93 children registered for Creative Drama training,
– Approximately 220 children benefited from the Art Atelier,
– 20 youngsters registered for university examination supporting courses,
– 150 children registered for school supporting etude courses,
– 28 women registered for literacy course and got certificate,
– 15 women attended Sport Atelier,
– 10 women benefited from the Jewelry Atelier,
– More than 100 women and children utilized Psychological Consultancy,
– 30 children attended Toy workshop,

– 15 cases came for Legal Assistance,
– More then 70 child attended Rhythm Atelier,
– 12 meetings were made with the local women,
– There are 70 active and around 100 registered volunteers.

Positive and negative in the implementation and management of the project:

The project being a pilot project needed to be creative and had to be elastic according to the developments. New relation patterns were realizing. The aim was to be accepted by the people than influence and change them. We tried, changed and tried again.

To be accepted by the community took time but we were stubborn. To be open in our relation and preserve the same distance to everyone in the community was very important and at the end created a trust for us.

As neighborhood relations are very strong in Tarlabaşı, the center utilizes from this opportunity in order to communicate with the neighborhood. Thanks to this opportunity, the district easily recognized and embraced us. The attitude of the center personnel played a very decisive role in this acceptance.

It is understood that if we insist on a program consistently then this will create a positive attitude over the attendants both children and women. At the beginning the attendance was low or irregular but we continued the lessons and after some time they learned to attend regularly.

We never gave any aid in token from the center. Everyone excepted our attitude and understood that the only thing they could get from the Center is education, advise and if needed directing them to the specialists.

The organization of the volunteers needed a full time personal. Such a coordinator was not available for financial reasons. The need for such personnel appears.

The impact on both the target group and the target region:

First of all, behavioral improvements are observed in the children. As the children are generally alone in terms of communication within their social lives, they largely support the trainings for their parents.

The children and teenagers largely participate in the etudes as backup for primary and high school lessons. The children's traditional reluctance for studying is not observed in the children living in Tarlabaşı who have registered to the center. On the contrary they are eager to study and learn.

In the parent meetings, the parents expressed their astonishments and admirations for how well we are acquainted with their own children and their reliability on the center have increased. The women, who are in accordance with their husbands, participated in the meeting with their husbands.

At the beginning women were mostly coming for their family problems for legal counseling service. Than two men came that heard about our announcements and uti-

lized from our legal counseling service. Legal consultancy can be a link to reach the male residents of Tarlabaşı which is another deficiency.

The Tarlabaşı Community Center practice suggestions:

– The Center should also be used as a place, where people who actually have very limited access to direct municipal and state services can be given immediate information about relevant steps and procedures and be directed to other related institutions and should have an intermediary role between the public services that the residents' access is very limited in their words 'Where there is nothing, you need everything.'

– In addition to counseling services of this kind, an important necessity in the region is the offering of psychological counseling services. Psychological counseling is not only in the case of migrants, who accumulated traumatic experiences during their migration process, a need. Since insecurity and violence have become a routine fragment of daily life in Tarlabaşı (in our case) and Tarlabaşı residents face intra-groups tensions as well as discrimination and alienation at wider societal level, counseling in this respect could be a means to cope with this tension.

– For all age and gender groups, it is important that the center does not only serve as a "center in the region", but as a center that functions as a mediator, or a bridge which connects the residents of the district to the wider urban and social circles. Keeping in mind that especially women have very limited access to public spaces, or even to the next street behind their houses, the need for activities that should be organized by the center, outside the center, becomes more significant.

– It is of utmost importance to provide the youngsters in the district with basic vocational training courses, language and computer courses which would contribute to the improvement of their individual capacity for formal and secure employment opportunities in well paid sectors, and upward social mobility. This would not only be a contribution to the struggles against poverty, it would also be a means to prevent the involvement of young people in criminal behavior.

– Places and activities for children were perceived as very necessary by all parents, because such facilities were seen as preventive efforts that could avoid the socialization of children and youngsters in criminal activities.

– Art, drama and sports activities are also an important requirement for both youngsters and children. Besides providing the possibility to socialize in a violence-free atmosphere, such activities will also contribute to the development of peaceful intra-group relations.

– The center will be an important provider of basic facilities that would encourage the residents in the district for social and urban integration

– Any kind of courses for the improvement of talents and skills was of utmost importance for the respondents.

– For the female respondents the most immediate need of the region is the creation of places and opportunities for the gathering of women, with or without children.

EK 3. Tarlabaşı Toplum Merkezi (TTM) Bilgi Formları

a. Çocuk

Tarlabaşı Toplum Merkezi Çocuk Kayıt Formu

Tarih: ..../...../.....

Sayı: .....

Adı Soyadı: .....

Cinsiyeti: .....

Yaşı: .....

Doğum Yeri ve Doğum Tarihi:

Ev adresi: .....

Telefon No: .....

Merkez'e Gelme Nedenim:

.....

Merkez'den Beklentilerim: .....

.....

.....

Tarlabaşı Hakkındaki Düşüncelerim: .....

b. Yetişkin

Tarlabaşı Toplum Merkezi-Bireysel Görüşme Formu

Tarih ...../...../.....

1- Adı soyadı, cinsiyeti.....

2- Doğum yeri-tarihi.....

3- Eğitim durumu.....

4- Sosyal güvencesi.....

5- Nüfus cüzdanı: ☐ Var / ☐ Yok.....

6- Mesleği.....

7- Hane üye sayısı.....

8- Aile geçinimi kim sağlıyor?.....

9- Aylık ortalama gelir.....

10- Ev durumu: ☐ Kendi evi / ☐ Kiralık

11- Sağlık durumu.....

12- Kaç yıldır Tarlabaşı'nda yaşıyor?.....

13- Hangi nedenle Tarlabaşı'nda yaşıyor?

14- Talabaşı'nın en büyük problemi.....

15- Ailenizde memnun olmadığını şey

16- Aile içinde şiddet yaşanıyor mu?.....

17- Eşin adı, yaşı.....

18- Eşin eğitimi.....

19- Eşin işi.....

20- Eşin sağlığı.....

21- Çocuk sayısı.....

22- Çocuk isimleri, yaşları.....

Merkezin ne konuda yararlı olmasını bekliyorsunuz?.....

Ek bilgiler.....

Ev adresi.....

Telefon numarası.....

Tarlabaşı Toplum Merkezi Sorumlu Sosyal Hizmet Uzmanı Ceren Suntekin

c. Gönüllü

Tarlabaşı Toplum Merkezi Gönüllü Bilgi Formu

Adı soyadı..... Cinsiyeti.....

Doğum yeri..... Doğum tarihi.....

İletişim bilgileri:
Ev adresi..... Telefon.....
E-posta.....

Okul bilgileri:
Okul..... Fakülte.....
Bölüm..... Sınıf.....

İş bilgileri:
İşyeri adı..... Görevi.....
İş adresi..... İş telefonu.....

Kişisel bilgiler:
Bildiğiniz yabancı diller ve düzeyi.....
Hobileriniz.....
Beğendiğiniz özellikleriniz.....
Beğenmediğiniz özellikleriniz.....
Medeni durumunuz.....
Sigara/alkol kullanıyor musunuz?
Üye olduğunuz kuruluşlar (dernek, STK, parti, vb.).....
Daha önce katıldığınız gönüllü çalışmalar.....
Tarlabaşı Toplum Merkezi'ni nereden duydunuz?.....
Gönüllü çalışma isteminizin nedenleri nelerdir?

- ☐ Bu konuya özel ilgi duyduğum için
- ☐ Sosyal bir etkinlikte bulunmak için
- ☐ Boş zamanlarımı değerlendirmek için
- ☐ Duygusal bir doyum verdiği için
- ☐ Mesleğimle ilgili olduğu için
- ☐ Diğer.....

Merkezimizde düzenlenecek herhangi bir eğitim, seminer veya kurs programına katılmak ister misiniz?

☐ Evet / ☐ Hayır

Merkezimizde gönüllü çalışmak için tercih ettiğiniz alanları işaretleyiniz:

- ☐ İlköğretim etütleri O Sözel O Sayısal O Yabancı dil
- ☐ Lise etütleri O Sözel O Sayısal O Yabancı dil
- ☐ Sanat Atölyesi
- ☐ Yaratıcı Drama
- ☐ Ritim Atölyesi
- ☐ Müzik dersleri
- ☐ Kadınlar için okuma-yazma kursu
- ☐ Çocuklar için okuma-yazma destek programı
- ☐ Yetişkin çalışmaları
- ☐ Genç ve ergen çalışmaları
- ☐ Çocuk çalışmaları
- ☐ Psikolog asistanı (grup çalışmaları, eğitimler, destek programları vb.)
- ☐ İdari asistan
- ☐ Saori Atölyesi
- ☐ Eğitmen asistanı
- ☐ Medya asistanı
- ☐ Halkla ilişkiler asistanı
- ☐ Sponsor bulma
- ☐ Web tasarımı
- ☐ Diğer.....

Merkezimizde gönüllü çalışmak için tercih ettiğiniz zaman aralıklarını yazınız.....

Merkezimizde gönüllü olarak ne kadar çalışmayı planlıyorsunuz?

☐ 1-2 ay / ☐ 2-3 ay / ☐ 3-5 ay / ☐ 5 aydan fazla

(Merkezimize en az 3 ay devamlı gelen gönüllülerimize "sertifika" verilecektir)

Gönüllü olarak çalışmanızı etkileyebilecek engeller neler olabilir?.....

Sizin eklemek istedikleriniz.....

Tarih İmza

EK 4. Etkinlik Raporu

TTM ATÖLYESİ RAPORLANDIRMA YÖNERGESİ

Atölye günü..... Tarih.....

Eğitmenin adı - İletişim bilgileri.....

Katılımcı listesi

Sayı	İsim-soyad	Yaş	Telefon numarası

İşlenen konu

Eğitmenin Ders Yorumları (Çocukların durumu, dersin gidişatı, farklı durumların tespiti, ilerlemelerin kaydedilmesi, planlar)

EK 5. Aylık Rapor Örneği

AYLIK İLERLEME RAPORU

PROJE NO: TR.....

PROJE ADI: Making the Children Living and Working in Tarlabaşı Conscious of Children's Rights

STK ADI: İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Proje lideri adı: Neşe Erdilek **Cep Tel**.....

E-posta..... **Tel**.....

Raporun Kapsadığı Dönem (Başlama / Bitiş Tarihi): 01.09.2008 - 30.09.2008

Rapor Son Teslim Tarihi: 08.10.2008 **Rapor Teslim Alış Tarihi: (ABGS Tarafından Doldurulacak)**

GERÇEKLEŞEN FAALİYETLER ve GÖSTERGELER

Faaliyet 1: Gönüllü Çalışmaları, Faaliyet 2: Alternatif Sanat Atölyesi, Faaliyet 3: Ritim Atölyesi, Faaliyet 4: Yaratıcı Drama Atölyesi Toplantısı Faaliyet, 5: Çocuk Dergisi ve Çocuk Kulübü, Faaliyet 6: Çocuk Hakları Atölyesi, Faaliyet 7: Küçük Laçolar, Faaliyet 8: İngilizce Atölyesi

Uygulama tarihi ve yeri: Eylül - Tarlabaşı Toplum Merkezi

Açıklama:

Faaliyet 1: Gönüllü çalışmaları

Gönüllü Görüşmeleri: Bir yeni gönüllü görüşmesi gerçekleştirildi, yoğun olarak önceki dönem gönüllüleri ile görüşmeler gerçekleştirildi. Yeni dönem programı üzerine konuşuldu.

Gönüllü İhtiyacı Duyuruları: Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde okul öncesi dönemde olan çocuklara da hizmet verebilmek için atölyeler düzenleme isteği içerisindeyiz. Bu nedenle direk bu alanda okuyan ve çalışan profesyonelleri hedef alan duyurular gerçekleştirildi. Geri bildirimleri bekleniyor.

Tarlabaşı Toplum Merkezi Ziyareti: Uluslararası bir Sivil Toplum Organizasyonu olan United Planet'in Boston'dan gelen temsilcisi ile görüşme gerçekleştirildi.

Çocuk hakları Atölyesi: Program dahilinde sürüyor.

Ritim Atölyesi: Eylül ayında atölyeye başvuran öğrenci sayısının artmasıyla, atölyeyi yürüten gönüllü ile birlikte yeni bir zaman çizelgesi oluşturuldu. Öğrenciler gruplara ayırıldı.

Staj Başvurusu: Almanya'dan başvuru yapan öğrenci; merkezde stajına başladı. Öncelikle oryantasyon eğitimi verildi. Gözlemci olarak katıldığı hazırlık döneminin ardından İngilizce atölyesini yürütmekte ve yaratıcı drama çalışmalarına yardımcı olarak katılmaktadır.

Eylül ayı içerisinde Almanya'dan bir diğer staj başvurusu talebi alındı.Gerekli yazışmalar ardından Eğitim alanında okuyan öğrencinin Ekim ayında merkezdeki stajına başlayabileceği belirtildi.

Küçük Laçolar: Aday eğitici gönüllü ile Eylül ayında ikinci bir görüşme gerçekleştirildi. Gönüllü ile çalışma zamanı kararlaştırıldı. Yararlı olabilecek ön bilgiler verildi. Çalışmaları gözlemlendi.

İngilizce Atölyesi: Almanya'dan gelen stajer ile ön çalışmalar gerçekleştirildi ve öğleden sonraları çocuklar için İngilizce atölyesi çalışmaları başlatıldı. Çalışmalara düzenli olarak gözlem ve çevirmen olarak katılınmakta ve gönüllü süpervise edilmektedir.

Sabah yetişkinlere ve çocuklara İngilizce atölyesi düzenlenmiştir. Atölyeyi Ağustos ayında görüşülen bir Amerikalı gönüllü yürütmektedir.

Faaliyet 2: Alternatif Sanat Atölyesi: Atölyede yeni döneme başlaması nedeniyle Eylül ayı, yeni çocukların kayıtları sonrası grupların ve programların oluşturulmasına ayrıldı. Gelen çocuklarla serbest çalışmalar yapıldı.

Faaliyet 3: Ritim Atölyesi: Eylül ayında ritim dersine katılmak isteyen çocukların yoğunluğu nedeniyle yaşlarına göre iki gün ve üç gruba bölündü. Derslerde temel vuruş teknikleri, durum ve takip egzersizleri işleniyor, ölçü ve sus kavrama çalışılıyor. Her ders geçen dersin tekrarları yapılıyor. Kompozisyon hazırlıklarına başlandı.

Faaliyet 4: Yaratıcı Drama Atölyesi: Sokak şenliğinini ardından yaz boyunca açık kapı sistemi ile sınırlı sayıda çocukla çalışan yaratıcı drama atölyesi yeni kayıtlarla daha düzenli bir çalışmaya girdi. Yaş gruplarına göre ikiye ayrıldı ve Ekim ayı ile birlikte 20 Kasım Çocuk Hakları şenliği için gösteri hazırlığına başlayacak. Eylül ayında yeni grupla tanışma, ses çalışması, diksiyon ve ısınma oyunları sonrasında çocuklarla yaratıcı doğaçlama ve oyuna giriş çalışıldı.

Faaliyet 5: Çocuk Kulübü ve Dergisi: Eylül ayı dergisi tartışıldı. Kulübe yeni çocuklar katıldı. Yeni dönem ve yeni katılımlar için atölye kuralları oluşturuldu. Kurgu hikâyeler yazıldı. Ekim ayından itibaren dergi için haberler bölümü oluşturulma kararı alındı. Haber bölümü için, muhabir ve haber kavramları tartışıldı. Bundan sonra çocuklar, TTM, mahaller, okul, Tarlabaşı'ndan haberlerle dergide yer alacaklar.

Faaliyet 6: Çocuk Hakları Atölyesi: Bugüne kadar işlenen haklar tekrarlandı. Haklarla ilgili oyunlar kurgulandı. Şiddet konusu önemli üzerinde durulan konuların başında. Şiddetle ilgili sıklıkla anne-baba şiddeti ve silah olgusu tartışıldı.

Faaliyet 7: Küçük Laçolar: Yaz boyunca çalışmalarına ara veren Küçük Laçolar müzik grubu, alanında uzman bir gönüllü eğitmenin de bulunması ile Eylül ayında çalışmalarına tekrar başladı. Yeni eğitmen, eski eğitmenle görüşerek grubu tanımak için çalışma biçimlerini öğrendi. Grupla yeni eğitmen tanıştı ve batı müziği formunda çalışmalarına başladılar. Tonal ve Major tonları üzerine çalışmayı sürdürüyorlar.

Faaliyet 8: İngilizce Atölyesi: Bir Alman stajyer ve Amerikalı gönüllünün yürütüğü İngilizce Atölyesi yetişkinler ve çocuklar için ve sabah ve öğle saatlerinde ve üç farklı günde başlamıştır. Genel olarak ilköğretimdeki İngilizce dersleriyle paralel olarak ve ders kitaplarıyla yürütülen atölyede, öğrenciler seviyelerine uygun olarak bölünmüştür. Ayrıca sabah saatlerinde çocuklardan ayrı olarak taleple dört kadın da İngilizce derslerine girmektedir.

Başarı Göstergeleri

Gönüllü Çalışmaları:

Gönüllü Görüşmeleri: Bir önceki dönem gönüllüler başlama zamanları ile ilgili geribildirimde bulunmaktadır. Yeni başvuru yapan gönüllüler ve stajerler istihdam edilmeye başlanmıştır.Yeni görüşmeler kabul edilmeye devam edilmektedir.

Gönüllü İhtiyacı Duyuruları: Yeni profesyonel gönüllü ihtiyacı duyurusu gerçekleştirilmiştir.

Tarlabaşı Toplum Merkezi Ziyareti: Ziyaret sonrası United Planet temsilcisi merkezin varlığından ve gerçekleştirdiği çalışmalardan etkilendiğini belirtmiştir.

Çocuk Hakları Atölyesi: Gönüllü verilen geribildirimleri pratikte uygulamaya çalışmakta ve motivasyonu yüksek bir şekilde çalışmalarını sürdürmektedir.

Ritim Atölyesi: Gönüllü çalışmalarını başarılı bir şekilde sürdürmekte ve gönüllü koordinatörü ile etkili bir şekilde iletişim kurmaya devam etmektedir.

Staj Başvurusu: Ağustos ayında başvuran öğrenci Eylül ayı itibari ile çalışmalarına ve süpervizyon almaya başlamıştır.

İngilizce Atölyesi: Stajer Öğrenci ve Amerikalı gönüllü çalışmalarını uygun şekilde sürdürmekte verilen geribildirimleri uygulamaya çalışmaktadır.

Küçük Laçolar: Gönüllü eğitmen düzenli olarak çalışmaları gerçekleştirmektedir.

Alternatif Sanat Atölyesi: Çocuklar severek ve düzenli olarak derslere devam etmekteler.

Ritim Atölyesi: İlk haftalar katılımın çok ve düzensiz olması, eğitmen ve dersler için olumsuz geçti. Dersler ve çocuk katılımcıların bölünmesi düzeni sağladı.

Yaratıcı Drama: Sokak şenliğindeki iki gösteri özgüvenleri ile çok başarılı gerçekleşti.

Çocuk Kulübü: Yaz döneminde açık kapı sistemi nedeniyle merkezden yararlanan tüm çocuklar için gerçekleştirilen atölye ve dergi çalışmaları Eylül ayının gelmesi ile birlikte olağan düzenine girdi. Kulübün eski öğrencileri yenilere atölye düzenini anlattı.

Çocuk Hakları Atölyesi: Gönüllü eğitmenin aynı zamanda TESEV'de çalışıyor olması bazen dersin devamlılığı ile ilgili aksamalar sebep oluyor. Ağustos ayı ile birlikte pilot uygulaması biten atölye Ekim ayında düzenli kış uygulamasına başlayacak.

Küçük Laçolar: Yeni katılan bir kemancı ve asma davulcu ile grup daha renkli oldu. Geleneksel Roman müziğine Batı formatı ile devam edilmesi ders disiplini açısından önemli oldu.

İngilizce Atölyesi: Öğle saatlerinde yürütülen ve çocukların sınıf ve seviyelerine göre düzenlenen İngilizce atölyesi gönüllü koordinatörün stajyere verdiği Türkçe destek ile düzenli yürütülmektedir. Sabah kadınlarla yürütülen İngilizce atölyesinden sonra kadınların kendi aralarında öğrendiklerini konuşarak pratik yaptıkları gözlenmektedir.

Proje Teklifinde İlgili Gösterge:
Gönüllü çalışmaları

Varolan gönüllü çalışmalarının takibi ve desteklenmesi gerçekleştirildi.

Yeni Gönüllü duyurusu gerçekleştirildi.

Stajyer çalışmalarına başladı.

Alternatif Sanat Atölyesi: 70 çocuk Atölye faaliyetlerine katılmıştır.

Ritim atölyesi: 6 çocuk katılmıştır.

Yaratıcı Drama Atölyesi: 16 çocuk katılmıştır.

Çocuk Kulübü: 18 çocuk katılmıştır.

Çocuk Hakları Atölyesi: 11 çocuk katılmıştır.

Küçük Laçolar: 5 çocuk katılmıştır.

İngilizce Atölyesi: 4 kadın 16 çocuk katılmıştır.

Göstergenin Gerçekleşme Durumu:
Gönüllü çalışmaları

Gönüllü başvuruları alındı. Gerekli görüşmeler gerçekleştirildi. Varolan çalışmalara katılındı ve gönüllülere geri bildirimler verilerek çalışmaları ve motivasyonları desteklendi. Ağustos ayında başvuran stajyer Eylül ayında merkezdeki stajına başladı.

Alternatif Sanat Atölyesi: 35 çocuk katılmıştır.

Ritim Atölyesi: Programa uygun.

Çocuk hakları atölyesi: Programa uygun.

Yaratıcı Drama Atölyesi: Programa uygun, ekim ayı ile yeni dönem için daha yoğun program yürütülecek.

Çocuk Kulübü: Programa uygun.

Küçük Laçolar: Programa uygun.

İngilizce Atölyesi: Programa uygun.

KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Sorun	Önlemler	İhtiyaçlar
– Tarlabaşı'ndaki tüm evlerde yaşandığı gibi merkezdeki fare problemi belediyeden ilaçlama için gelinse de durdurulamadı. – Ramazan ayı dolayısıyla kadınlar ve çocuklar da hala düzensizlikler devam etmekte. – Ramazan ayı ve bayramı ve üniversitelerdeki ders seçimleri Eylül ayında devam ettiği için eylül ayında da gönüllü sıkıntımız devam etmiştir. Gönüllü yetersizliği ile ilgili en büyük sorun etütlerin başlayamamasında kendisini göstermiştir.	– Özel bir ilaçlama firması ile anlaşılıp bayram tatili öncesi merkez tekrar fareye karşı ilaçlandı. – Yeni dönem başında atölye düzenlemeleri yapıldı ve çocuklara, danışanlara atölyelerin kuralları tekrar hatırlatıldı. – Ramazan ayı ile birlikte bölge halkına da uygun olduğu düşüncesiyle bir bayram kermes düzenlendi. – Eylül ayı boyunca gönüllü ünivesite öğrencileri ile yazışmalar devam etti.	– Tanıtım ve broşür çalışması – Çocuklarla görsel malzemelerin daha fazla olduğu çalışmalar yapabilmek ve bunları temin edebilmek – Çocuklardan oluşturulması düşünülen Tarlabaşı Çocuk orkestrası için fon arayışı

TAKİP

Planlanan Faaliyet	Planlanan Tarih	Ön çalışma
Beyaz Şapkalar Atölyesi	Ekim 2008 - Mayıs 2009	Geçen dönem yapılan çalışmanın bu dönem için yeniden değerlendirilmesi, atölye grubu ile ön görüşme
Bir müzik grubu çalışması daha	Ekim2008 - Haziran 2009	Konser grubu olarak düşünülen ve yeni kayıt olan çocukların öğretmenleri ile tanışmaları ve çalışma kuralları oluşturmaları
20 Kasım Çocuk Hakları Şenliği	Eylül-Ekim-Kasım	Tüm atölyelere duyurular yapıldı. Şenlik için Bilgi Üniversitesi Çocuk Birimi ile görüşmelere başlandı

AYLIK HARCAMA ÖZETİ

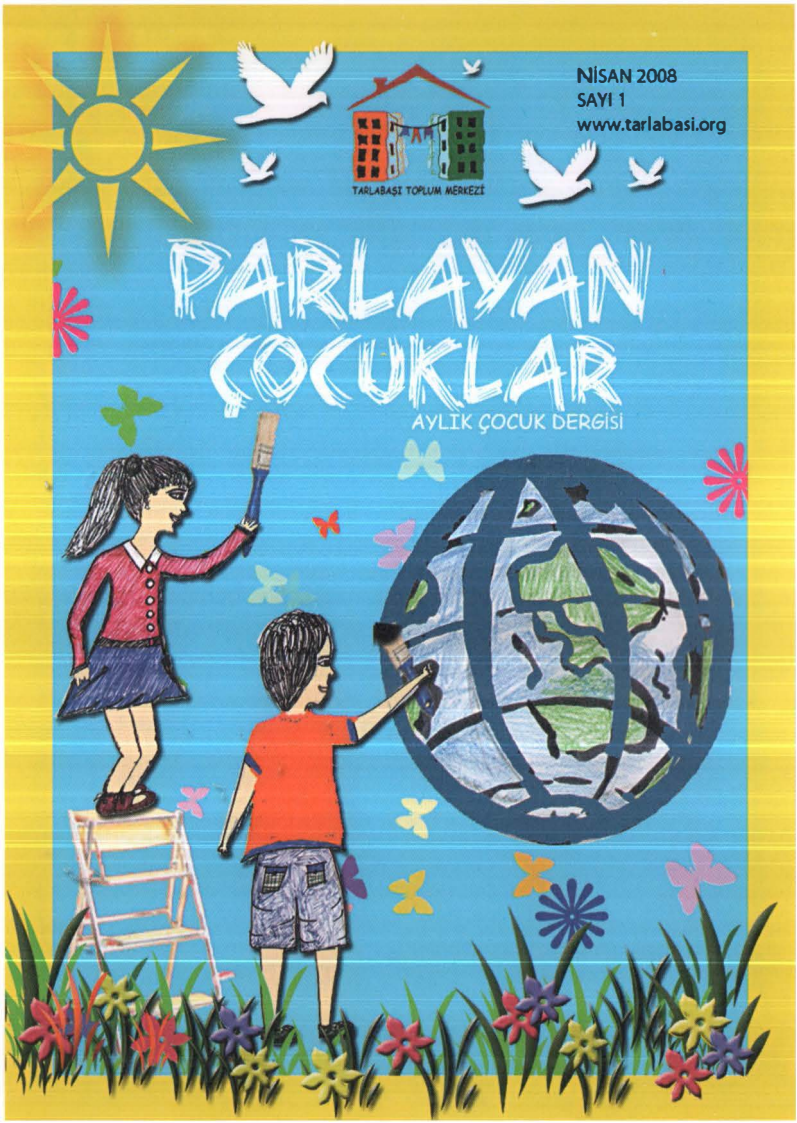
BB no	Bütçe başlığı	Harcama tutarı (Avro)	Açıklama
1	İnsan Kaynakları		Sosyal hizmet uzmanı maaş Gönüllü koord. ücret Proje koord. ücret Sanat eğitmeni ücret Çocuk Aktiviteleri koord. ücret
2	Seyahat		
3	Ekipman ve malzeme		
4	Yerel ofis	(..... YTL)	Kira katkısı Eylül
5	Diğer maliyetler, hizmetler	(..... YTL)	Telefon, doğal gaz, elektrik, su
6	Diğer	(..... YTL) ..... (..... YTL)	Eylül ayı çocuk dergisi matbaa Tamirat ve tadilat
	Toplam aylık harcama		
	1.09.2008-30.09.2008	**EUR/TRY**	

YORUMLAR/ÖNERİLER/EKLER

Ramazan ayı ardından yapılan dokuz günlük tatil eylül ayında çalışmaları yavaşlatmıştır.

Yunan sanatçılar ve araştırmacılar tarafından İstanbul Bilgi Üniversitesi Santralistanbul Kampüsü'nde düzenlenen Kent Sokakları sergisi için merkezden 15 çocuğun katıldığı atölyeler sonunda çocukların yarattığı eserler de sergide yer almıştır.

EK 6. *Parlayan Çocuklar* Dergisi Sayfa Örnekleri

NİSAN 2008
SAYI 1
www.tarlabasi.org
TARLABAŞI TOPLUM MERKEZİ
PARLAYAN ÇOCUKLAR
AYLIK ÇOCUK DERGİSİ

içindekiler

- Hoşgeldiniz...(1)
- Anı & Tavsiye..(2)
- Fotoğraflar..(3-4) Atölyeler
- Röportaj.....(5)
- Eğlence köşesi..(6)
- Hikaye.....(6) Konu: Öfke

HOŞGELDİNİZ..

Merhaba ben Nergis,
Bu dergiyi tüm Tarlabaşılı arkadaşlarıma armağan ediyorum ve sizlere Tarlabaşı Toplum Merkezi'nden bahsetmek istiyorum. Tarlabaşı Toplum Merkezi'ne ilk geldiğimde burada neler yapıyorlar diye merak ediyordum. Zamanla bu merkez hakkında çok bilgiye sahip oldum ve çok yararlandım. Çünkü arkadaşlar; etüde, ritime, baleye, sanata, yaratıcı dramaya, İngilizceye ve Çocuk Kulübü'ne katıldım ve çok zevk aldım. İngilizcem ve matematiğim kötüyken gönüllülerin yardımlarıyla çok iyi oldu ve ben bu merkezden çok memnun kaldım.

Arkadaşlar, sizin de buraya yazılmanızı çok isterim. İnanıyorum ki bu merkez sizin ödevlerinize ve araştırmalarınıza yardımcı olacaktır.

Burada anneleriniz ahşap boyama kurslarına katılırken kardeşleriniz oyun odasında oynayabilir. Buraya mutlaka katılmalısınız. Bizlere kattığı o kadar çok şey var ki... Hem eğlenceli hem de öğretici olan bu merkeze siz Tarlabaşılı arkadaşlarımı davet ediyorum. Kurduğumuz Çocuk Kulübü'nde bu dergi için Merve Abla'mızla çalıştık ve ilk sayısında 'Öfke' konusunu işledik. Öfkelendiğimiz zamanlarda kendimizi nasıl kontrol etmemiz gerektiğini öğrendik ve öfkeyle ilgili anılarımızı sizlerle paylaştık.

Hepiniz Tarlabaşı Toplum Merkezi 'Parlayan Çocuklar Kulübü" nün hazırlamış olduğu çocuk dergisine HOŞ GELDİNİZ.

Parlayan Çocuklar Kulübü Adına
Nergis Doğan (Yaş:12)

TTM KURALLARI

Tarlabaşı Toplum Merkezi ve merkezde uymamız gereken kurallar hakkında yazdığım yazım:

TTM büyük küçük demeden herkesin gidebileceği bir yerdir. Size TTM'de ki kurallardan bahsedeyim. Merkezde yaş sınırı yoktur. Herkes istediği atölyeye girmekte özgürdür ama ilk önce kendi istediği atölyede yer olup olmadığını İlknur Abla'mızdan öğrenmeli ve eğer yer varsa adını o atölyeye yazdırmalıdır. Merkezde ki kurallar her zaman için çok uygun ve uyumludur. Düzenin sağlanması için gerçekten bu kurallan koymak gereklidir. Eğer kurallar olmasaydı işler bu kadar düzgün yürümezdi. Koyulan kurallar; atölyelere geç kalmamak ve arkadaşlarımızla kavga etmeden iyi geçinmektir.Benim değiştirmek istediğim bir kural yok çünkü bunlardan çok memnunum ama bu kurallar olmazsa çocuklar ve gönüllü çalışanlarla anlaşmazlıklar olabilir. Bu yüzden eski kuralların kalması ve değişmemesi ve bizlerin bu kurallara uyması merkezin gelişmesi açısından çok önemlidir.
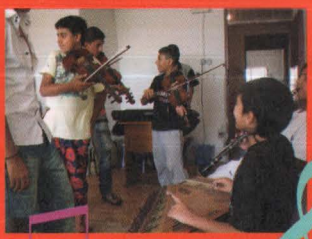
Parlayan Çocuklar Kulübü Üyesi
Ayşegül Eser (Yaş: 10)

KÜÇÜK BİR ANI

Arkadaşlar bizler bu ay Çocuk Hakları'ndan yardımlaşmanın öneminden, okul ve merkezde ki kurallarımızdan ve bu kurallara uymanın ne kadar önemli olduklarından bahsettik.Sizlere bu temaya uygun olan bir anımı anlatacağım:

Bir gün okuldayken arkadaşlarımı bir kızla alay edip arkasından dedikodu yaparlarken gördüm. Hemen gidip yanlarına 'İnsanların arkasından dedikodu yapmak çok kötü birşeydir, hem de bu kızın yardıma ihtiyacı varken siz onla alay edip gülüyorsunuz. Gidip ondan özür dilemelisiniz ve yardıma ihtiyacı varsa yardım etmelisiniz.' dedim. Fakat onlar benim kulak misafiri olduğum bu konuya karıştığım için kızdılar ve bana 'Sen bilmediğin işlere burnunu sokma.' dediler. Ben aldığım bu cevaba çok üzüldüm çünkü sadece yardımcı olmak ve doğru bildiğimi onlarla paylaşmak istemiştim. İnsanlar birbirlerine saygı duymazlarsa doğruyu nasıl öğrenebilirler ki...

Parlayan Çocuklar Kulübü Üyesi
Sariye Çetin (Yaş: 12)

TTM' de müzik çalışmaları bu dönem de devam edecek.

Maske yaparken çok eğlendik.

6

yemek tarifi

Meryem Çiçek yaş: 10
Yemek Önerim: Cacık
Kaç kişilik: 6 kişilik
Malzemeler: 5-6 adet salatalık,3 su bardağı yoğurt, 750 ml su, soygaç (Rende) ve 1 adet kap.
Yapılışı: Elinize biradet salatalık alıp soygaça sürün. Tüm salatalıkları bitirdikten sonra bir kaba ilave edin. Salatalıkların üstüne yoğurdu ilave edin ve sonra su ekleyin ve 5 dk karıştırın.
İşte yemeğiniz hazır.
Not: Yemeğe eliniziyıkamadan lütfen başlamayın.

Hilal Takak, yaş: 12
Yemek Önerim: Patates Kızartması
Malzemeler: Patatesler, yağ ve tava
Yapılışı: Patatesleri doğruyoruz. Sonra tavaya yağ koyuyoruz. Patatesleri içine koyup pişiriyoruz.

Mehmet Sabih Gündüz, yaş: 11
Yemek önerim: Sahanda yumurta
Malzemeler: Tava, yağ, yumurta
Tavayı alarak yağ koyarız. Tavayı tüpün üstüne koyarız. Pişince yeriz.

Merve Çiçek, yaş: 11
Yemek önerim: Pilav
Malzemeler: Pirinç, su, ketçap, tencere
Hazırlanışı: İlk önce pirinci yıkarız sonra suyumuzu kaynatırız. Su kaynadıktan sonra biraz tuz koyarız. Sonra pirincimizi içine koyarız. Pilav olduktan sonra tabağın içine koyup ketçabı üstüne döke-riz. Sonra servis ederiz afiyet olsun.

Ayşa Deliktaş, yaş: 10
Yemek önerim: Pasta
Malzemeler:
Çilekli puding
pasta kalıbı(iki tane),
3 muz
Tarif: İlk önce iki kalıp pasta kalıbı alıyorsun. Ondan sonra çilekli pudingi alıyorsun ve pişiriyorsun. Tam kıvamına gelince pasta kalıbına akıtıyorsun. İçine ve dışına muzları ince ince doğruyorsun ve buzdolabında bekletiyorsun. Çıkınca afiyetle yiyorsun.
Not: Bunları yapmadan önce ellerinizi mutlaka yıkayın.

Eylem Takak, yaş: 11
Yemek önerim: Makarna
Malzemeler: Su, makarna, tuz
Tarif: İlk önce suyu tencereye boşaltıp su kaynadıktan sonra makarnayı tencereye koyarız. Tuz dökeceğiz. Makarna suyu çektikten sonra süzgece boşaltıp sağmasını bekliyeceğiz. Soğuduktan sonra yiyeceğiz.

Sibel Akkurt Yaş: 13
Yemek Önerim: Salata
Malzemeler: İlkten ellerimizi yıkarız, sonradan salatamızı yaparız.
Domatesi doğrarız sonradan salatalığı içine koyarız. Tuzu dökeriz, işte size salata.
Salatanızı afiyetle yiyin.

AİLENDEN EN ÇOK KİM OLMAK İSTERDİN?

Bu köşemizde Parlayan Çocuklar Kulübü üyelerimiz ailelerinde en çok beğendikleri hangi kişinin yerinde olmak istediklerini belirttiler ve bunun üzerine kısa yazılar yazdılar. Hep beraber okuyalım.

Ümran Çatan (Yaş: 13):
Ben ailemden en çok annem olmak isterdim çünkü; annem çok sevilen,sorumluluklarını bilen ve evde en çok sözü geçen kişidir. Eğer annemin yerinde olsaydım, aynı onun gibi çocuklarımla çok iyi anlaşırdım. Onlara iyi bakardım. Kendimi onlara daha çok sevdirirdim. Zaten benim annem tam hayalimde ki anne. Anneme toplum içinde de saygı duyuyorlar, çok seviyorlar çünkü herkese karşı çok sevecen biri. Ben de onu bu yüzden çok seviyorum ve onun gibi olmak istiyorum.

Zeynep Baysal (Yaş: 13):
Ben yengemin yerinde olmak isterdim çünkü sorumluluk sahibi, davranışlarıyla herkese örnek biri. Her zaman nasıl davranılması gerektiğini bilir. Ben eğer onun yerinde olsaydım aynı onun gibi açık sözlü olurdum. Okumuş ve iyi eğitim almış olduğu için onun gibi toplumda saygı duyulan biri olurdum. Hareketlerine ve sözlerine dikkat etmesi çok hoşuma gidiyor. Herşeye pozitif bakan, çok güzel yemek yapan, hayatı çok seven ve bakımına dikkat eden, özel bir insan olarak bilinen biridir benim yengem....

Ayşegül Eser (Yaş :11):
Ailemden en çok balığım olmak istiyorum. Neden o biliyor musunuz? Çünkü balığımın yüzme özelliği var. Suyun altında nefes alabiliyor. Balığımın suyunu babam değiştiriyor, ben değiştiremiyorum çünkü birşey olur diye korkuyorum. Bu yüzden balığa yem atmakla ben görevliyim. Balığımın hiçbir sorumluluğu yok. Ne zaman onun yanına gitsem o da benim yanıma geliyor, yani balığım beni çok seviyor. Ablam balıkların aklı 5 saniyeymiş diyor ama ben inanmıyorum çünkü benim balığım çok akıllı ya da bana öyle geliyor. Ben suda yüzmeyi çok seviyorum balığımla ortak yönümüz bu. Suda yüzmek çok eğlenceli. Bence ailede balığımız herşeyiyle herşeyden daha değişik.

DESTEKÇİLERİMİZ

STK Hibe Programı

KATILIM ÖNCESİ SÜREÇTE SİVİL TOPLUMUN GÜÇLENDİRİLMESİ: STK HİBE PROGRAMI

Tarlabaşı Çocukları Haklarına Sahip Çıkıyor.

Bu program Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Bu programın yararlanıcısı Avrupa Birliği Genel Sekreterliği'dir.

Bu programın sözleşme makamı Merkezi Finans ve İhale Birimi'dir.

Bu programın uygulayıcısı İstanbul Bilgi Üniversitesi - Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi'dir.

Bu yayın, Avrupa Birliği'nin mali katkısı ile basılmaktadır. Bu yayındaki görüşler, Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmayabilir.

Gelecek sayıya kadar
HOŞÇAKALIN

Bu dergi
Tarlabaşı Toplum Merkezi
Parlayan Çocuklar Kulübü
tarafından hazırlanmıştır.
Bize destek vermek
istiyorsanız bağışı aşağıdaki
hesap numarasına yapabilirsiniz.
Tarlabaşı Toplumunu
Destekleme Derneği
Garanti Bankası
Cumhuriyet Caddesi Şubesi
Şube Kodu: 772
Hesap no: 6299673

Çukur Mah. Kalyoncukulluk Cad. No: 62 Beyoğlu / İST.
Tel: 0212 297 23 04

EK 7. Aktivite Davetiyeleri ve Afişler

TARLABASI TOPLUM MERKEZI

ACILIYOR...

TARLABASI İÇİN ÜRETİM

CALISMALAR:

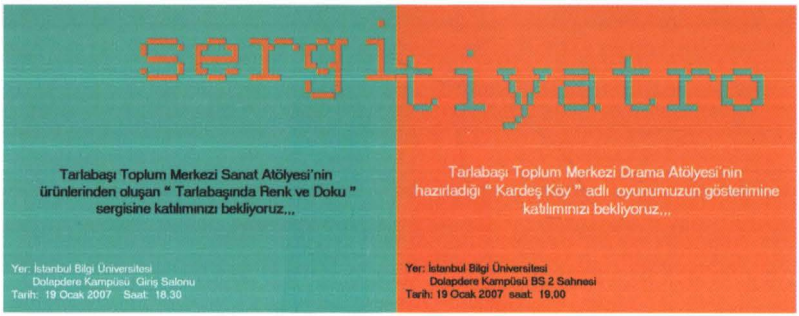
KADINLARA DOKUMA ATOLYESI
CALISKAN COCUKLARA YARATICI DRAMA CALISMASI
COCUKLARA SANAT ATOLYESI
GENCLERE MESLEK KURSLARI
GENCLERE SPOR OKULU
SAGLIK DANISMANLIGI
HUKUK DANISMANLIGI
PSIKOLOJIK DANISMANLIK

BIZ KIMIZ:

GOC CALISMALARI UYGULAMA VE ARASTIRMA MERKEZI
ULASILABILIR YASAM DERNEGI
AVRUPA KOMISYONU TURKIYE TEMSILCILIGI
BEYOGLU BELEDIYESI
ISTANBUL BILGI UNIVERSITESI
SOSYAL YARDIMLASMA VE DAYANISMA GENEL MUDURLUGU

ADRES: KALYONCU KULLUGU SOKAK NO: 164
TELEFON: 0 212 297 23 04-05-06

sergi
Tarlabaşı Toplum Merkezi Sanat Atölyesi'nin ürünlerinden oluşan " Tarlabaşında Renk ve Doku " sergisine katılımınızı bekliyoruz...
Yer: İstanbul Bilgi Üniversitesi
Dolapdere Kampüsü Giriş Salonu
Tarih: 19 Ocak 2007 Saat: 18.30
tiyatro
Tarlabaşı Toplum Merkezi Drama Atölyesi'nin hazırladığı " Kardeş Köy " adlı oyunumuzun gösterimine katılımınızı bekliyoruz...
Yer: İstanbul Bilgi Üniversitesi
Dolapdere Kampüsü BS 2 Sahnesi
Tarih: 19 Ocak 2007 saat: 19.00

TARLABAŞI TOPLUM MERKEZİ'NDE
ÇOCUKLARLA YARATICI DRAMA ATÖLYESİ
BAŞLIYOR
Drama Atölyesinde,
· Sahip olduğunuz değerin ortaya çıkarılması,
· Yaratıcılık ve becerilerinizin geliştirilmesi,
· Dostluk ve arkadaşlık ilişkilerinin geliştirilmesi
· Yeteneklerin ortaya çıkarılması
· Birlikte yaşama anlayışının geliştirilmesi
Konularında çalışmalar yapılacaktır.
Yaratıcı drama, yaşamı oyun ve eğlenceye dönüştürerek SİZ çocukların hayatlarında yeni bir pencere açar.
YER: Tarlabaşı Toplum Merkezi Kalyoncukulluğu sok. No: 164
İLETİŞİM VE BAŞVURU TEL: 297 23 04 - 297 23 05 - 297 23 06

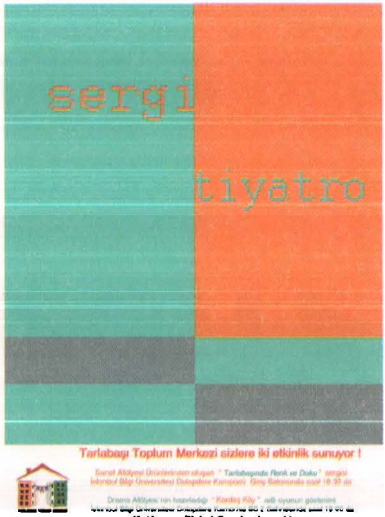

TARLABAŞI TOPLUM MERKEZİ
Tarlabaşı Toplum Merkezi Yaratıcı Drama Atölyesi'ne
düzenli katılımı ve derslerde göstermiş olduğu başarı nedeniyle
öğrencimiz yi kutlarız.
Yaratıcı Drama Eğitmeni
Metin BORAN
Tarlabaşı Toplum Merkezi
Sorumlu Sosyal Hizmet Uzmanı
Ceren SUNTEKİN

TARLABAŞI TOPLUM MERKEZİ
20 Kasım 2008
saat: 17:00 - 19:00
yer: İstanbul Bilgi Üniversitesi Dolapdere Kampüsü BS-2
Tarlabaşı Çocuk Şenliği
22 Kasım 2008
saat: 13:00 - 15:00
yer: İstanbul Bilgi Üniversitesi Dolapdere Kampüsü BS-1
Çocuk Hakları Forumu
Bu program Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
Bu programın yaratıcısı Avrupa Birliği Genel Sekreterliğidir.
Bu programın sözleşme makamı Merkezi Finans ve İhale Birimidir.
STK
Kadın Öncesi Süreçte Sivil Toplumun Güçlendirilmesi: Stk Hibe Programı
Bu programın uygulayıcısı İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezidir.

Tarlabaşı Toplum Merkezi Çocukları
Sizleri ve Çocuklarınızı
Gösterilerine bekler
Program
Dans Atölyesi Gösterisi
Küçük Laçolar
Tarih: 2 Nisan 2008 Çarşamba
Saat: 18:30 - 19:30
Yer: İstanbul Bilgi Üniversitesi
BS 1 Dolapdere Kampüsü

TED İSTANBUL KOLEJ
3. Orkestra Şenliği
Galatasaray Lisesi
Üsküdar Amerikan Lisesi
Özel Emka Lisesi
Özel Semih Georg
Tarlabaşı Toplum Merkezi

TARLABAŞI TOPLUM MERKEZİ
BAHAR ŞENLİĞİ
İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
Dolapdere Kampüsü BS2 Salonu
14 Haziran 2008, Cumartesi
Saat: 16:00- 19:00
PROGRAM
1 TTM çocuk korosu "Hoşgeldiniz" şarkısı
2 Yaratıcı Drama Atölyesi (10-12 yaş) "Özgür ve Karakaçan"
3 İngilizce Atölyesi müzik grubu "The Happiness" konseri
4 Yaratıcı Drama Atölyesi (12-14 yaş) Yılmaz Erdoğan'ın "Kadınlık Hrade Kalesi" oyunundan "Kızlar Askerde"
5 Dans Atölyesi gösterisi
6 Çocuk Grupları gösterileri
7 Konseri Küçük Laçolar
Sergiler: Ahşap Boyama Atölyesi ürünleri, Öykü Atölyesi hikayeleri ve Yaşama Seviyorum Atölyesi fotoğrafları
STK

sergi
tiyatro
Tarlabaşı Toplum Merkezi sizlere iki etkinlik sunuyor !

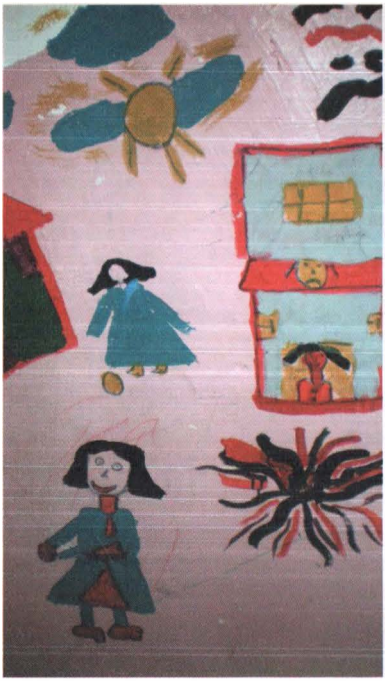
EK 8. Çocukların Resimleri

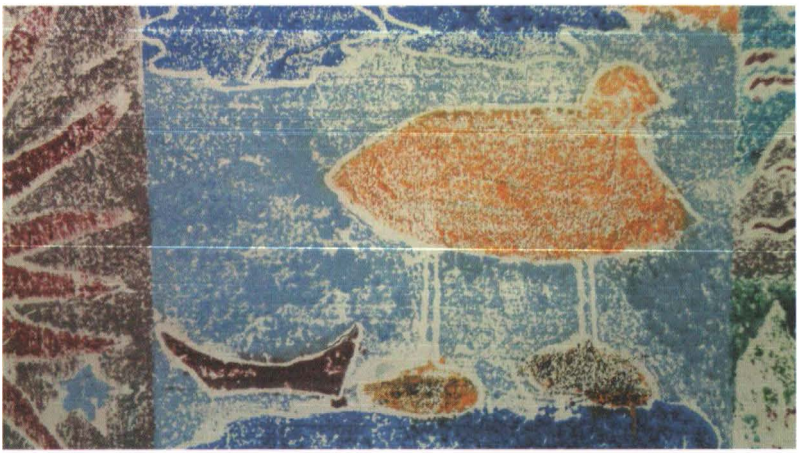

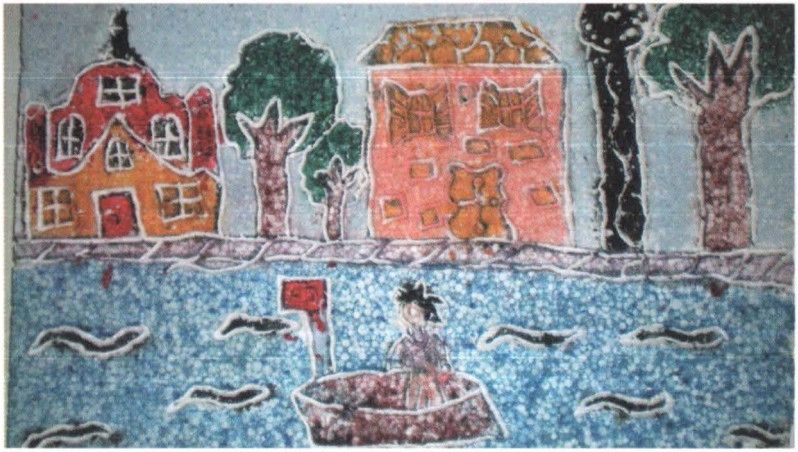

TTM
HOŞGELDİNİZ

Pınar

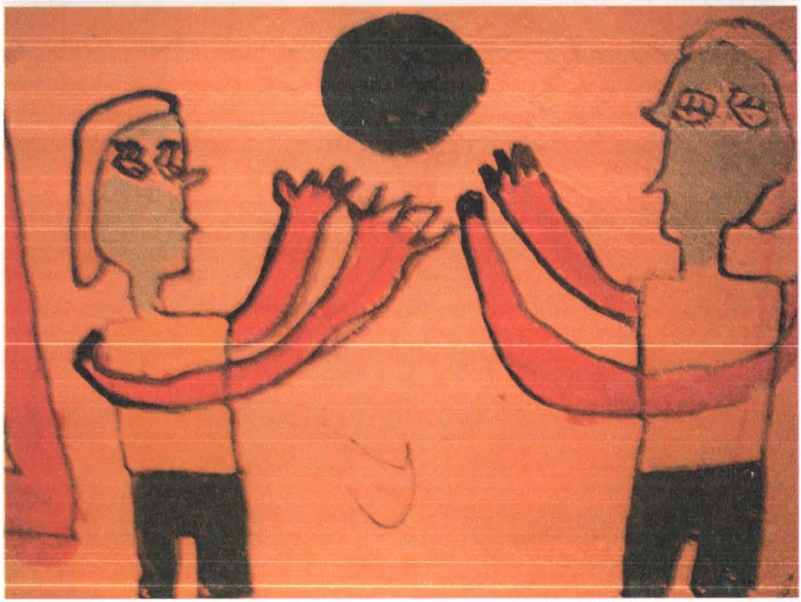

GÜNDE EN AZ
2 LİTRE SU İÇMELİYİZ
HEPİMİZ İNANÇLARIMIZDA
ÖZGÜRÜZ
HER SABAH KAHVALTI
YAPMALIYIZ
BİZE DAYAK ATMAYIN
BİZE BAĞIRMAYIN
BİZİMLE KONUŞUN
dinlenmeyi
çevre
temizliğini
doğayı
mahallemi

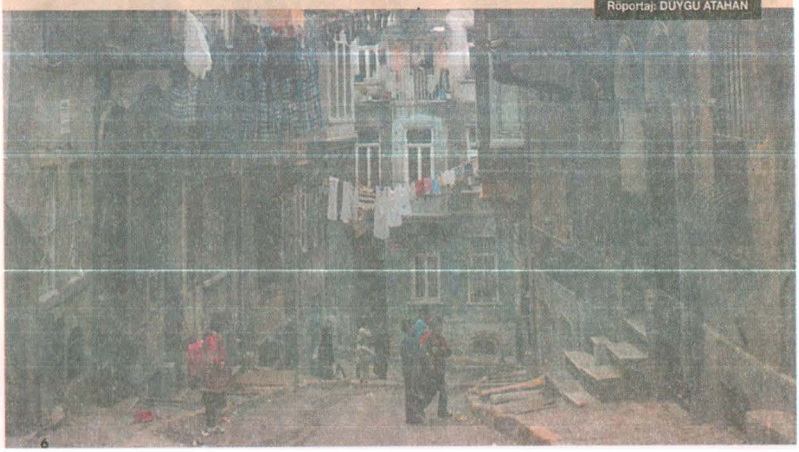
EK 9. Basında TTM

P&G KATKILARIYLA

Tarlabaşı çocuklarının umut evi

Suç işlemenin neredeyse içselleştirildiği Tarlabaşı'nda yaşayan insanlar için yalnızca Tarlabaşı – Taksim yolundan geçerken kafamızı çevirip kısa süreliğine bakmak dışında, ne yapıyoruz ya da burada yapılanlardan ne kadar haberdarız? Eylül 2006'da açılan Tarlabaşı Toplum Merkezi "Başka bir dünya mümkün" anlayışı ile uzun soluklu projelere imza atıyor.

Röportaj: DUYGU ATAHAN

Eğlence merkezi Beyoğlu'nun komşusu Tarlabaşı bir göç ve yoksulluk manzarası. Ve tam bir kültür mozaiği...Der sokak aralarında sıvaları dökülmüş ince uzun binalarda Romanların, Doğu ve Güneydoğu köylerinden göç edenlerin, Afrika kökenlilerin, travestilerin bir arada yaşadığı mekan... İstiklal caddesinde mandil satan, trafik ışıklarında ellerindeki kirli bezlerle camlara koşan, meyhanelerde gül satan minik çocukların gece yarılarında sarhoş kavgaları arasından ayrılıp geçerek girip bir köşede yattıktan derme çatma dairelerine....

Ve onca gürültü patırdı ve öfkenin tam göbeğinde, sessiz sedasız ama kararlı olarak "bir şeyleri değiştirebiliriz" anlayışı ile süregelen bir merkez: Tarlabaşı Toplum Merkezi....

"Tarlabaşı Toplum Merkezi", İstanbul'un bu korkulan ve "ötekileştirilmiş" semtinde 28 Eylül 2006 tarihinde İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Araştırmaları Merkezi'nin mikro projesi olarak hayata geçirildi.

Bilgi Üniversitesi, o dönemde Avrupa Birliği "Demokrasi ve İnsan Hakları Kurulu"na Tarlabaşı Toplum Merkezi'ni bir mikro proje olarak sunmuş ve 90 proje içinden birincilikle kabul edilmiş. Ancak Merkez ve proje Başbakanlık Sosyal Yardım ve Dayanışma Teşlik Fonu, Sosyal Riski Azaltma Projelerinden (SRAP) de maddi destek alarak hayata geçirilmiş.

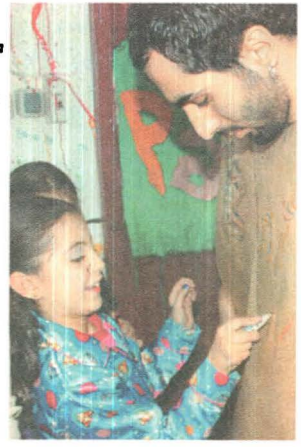
İstanbul Bilgi Üniversitesi'nden Neşe Erdilek'in 'proje koordinatörü' olduğu Merkezin "toplumsal rehabilitasyon ve gruplar arasında yakınlaşma sağlamak" amacıyla kurulduğunu söylüyor. Ardından destekçileri ce bir bir artmış:

Ulaşılabilir Yaşam Derneği, Toplumsal, Sosyal, Araştırmalar Merkezi (TESAR), Beyoğlu Belediyesi, kaymakamlık, Halk Eğitim Merkezi, Helsinki Yurttaşlar Derneği, İstanbul Tabip Odası'yla Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı bunlardan bazıları.

Merkez, Kalyoncu Kulluk Caddesi'ndeki 168 numaralı, restore edilmiş tarihi binada hizmet veriyor. Öncelikli amaç, uyuşturucu, kapkaç gibi yasadışı suçlara alet edilen ve bu suçlarla içiçe yaşayan çocukların hayatını değiştirmek . Bu doğrultuda ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerine yönelik işler yapıyorlar. Ayrıca bölgedeki huzursuzlukları, bilgisizlikleri, sosyolojik sorunları ve kavgaları da önleme amacındalar. Neşe Erdilek'e göre Tarlabaşı'nda, Romanlar 'suçun kirini' Kürtlere, Kürtler Afrikalılara atıyor. Romanlar semtin 'Türkçülüğünü' üstlenirken, Kürtler Tarlabaşı'na kültürlerini dayatıyor. Erdilek, "Neresinden bakılırsa bakılsın asıl sorun, yoksulluk" diyor.

Tarlabaşı Toplum Merkezi, İstanbul'un bu korkulan ve "ötekileştirilmiş" semtinde 28 Eylül 2006 tarihinde İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Araştırmaları Merkezi'nin mikro projesi olarak hayata geçirildi.

Neşe Erdilek 'proje koordinatörü' olduğu merkezin "toplumsal rehabilitasyon ve gruplar arasında yakınlaşma sağlamak" amacıyla kurulduğunu söylüyor.

Merkezin Tarlabaşı'nda yarattığı değişimi anlatan Tarlabaşı Toplum Merkezi Sosyal Hizmetler Sorumlusu Ceren Suntekin, "En büyük değişimlerden biri, kantin süsü verilen ancak herkesin kantin olmadığını bildiği, yan binadaki uyuşturucu satılan mekanın kapatılmış olması" diyor. Merkeze gelen çocukların ilk gün birbirlerini tanımaya ve anlamaya başladıklarını, birarada olmaya alıştıklarını ve bu durumdan çok mutlu olduklarını dile anlatıyor. Okul çıkışı merkeze gelen çocuklar okula yönelik etüd dersleri dışında, yaratıcı drama, pandomim, tiyatro ve müzik gibi değişik alanlarda dersler alıyorlar. Suntekin ile birlikte bir sekreter ve bir güvenlik görevlisinin tam zamanlı çalıştığı merkezde, haftanın belli günleri gelen bir psikolog, çocuklara sanat eğitimi veren hocalar ve gönüllü öğrenciler görev alıyor. Gönüllü çalışanlara çok ihtiyaçları olduğunu belirten Suntekin, "Acıma duygusuyla gelen ya da bir hevesle gelip aniden kaybolacak gibi görünen gönüllü adaylarını almıyoruz. Merkezde gönüllü olarak çalışmak isteyenleri ufak bir mülakattan geçiriyoruz" diyerek gönüllü seçimi konusundaki hassasiyetlerini de vurguluyor.

Ceren Suntekin yetişkinlerin istekleri doğrultusunda merkezde yapılan aktiviteleri de şöyle sıralıyor: "Buradaki insanların çoğu Doğu'dan göç edenler olduğu için büyük ölçüde okuma yazma problemleri vardı. Yetişkinler bize okuma-yazma öğrenmek istediklerini söylediler ve biz de Beyoğlu Belediyesi ile işbirliği yaparak kursu açtık. Sağlıkla ve hukuksal konularla ilgili eğitimler veriyoruz. Bir yıldan beri bir de taiu kursu faaliyetle. Bu ay kadınların çoğu spor yapmak istediklerini söylediler ve hocalarıyla birlikte spor yapmaya başladılar."

Özellikle çocuklara ve kadınlara yönelik programlar yapılsa da merkezin erkekler tarafından da ilgi gördüğünü belirten Suntekin "Erkekler merkeze çoğunlukla psikolojik destek almak için geliyorlar" diyerek semtte yaşanan değişimi vurguluyor.

Merkezde çocuklar için oluşturulan bir de kütüphane var. Çocukların kütüphaneyi çok sevdiklerini belirten Suntekin, "Ne gelirse okuyorlar. Bir zamanlar kuponlarla biriktirdiğimiz ansiklopedi setleri burada çok işe yarıyor ama daha çok kitaba ve desteğe ihtiyacımız var" diyerek kütüphaneye yardım bekleıdiklerini dile getiriyor.

Tarlabaşı Toplum Merkezi, alınan fonların tükenmesiyle 2007'de zor zamanlar yaşamış hatta kapanma noktasına bile gelmiş. Uzun bir süre kalorifersiz bir ortamda faaliyet gösteren merkez ayakta durabilmek için çeşitli yollan denedikten sonra sonunda Tarlabaşı Toplum Merkezi Destekleme Derneği adı altında merkeze fon toplayacak bir dernek oluşturmuş. Bir süre derneğin desteğiyle varlığını sürdürdükten sonra şimdi TATOM çatısı altında çeşitli kuruluşlara farklı projeler sunarak fon arayışını sürdürüyor.

Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde gönüllü olarak çalışmak ya da merkezle ilgili daha ayrıntılı bilgi almak isteyenler csuntekin@bilgi.edu.tr adresine elektronik posta atabilir ya da 0212 297 23 05 numarası telefondan ulaşabilirler.

BİLGİ ÜNİVERSİTESİ TARLABAŞI'NDA TOPLUM MERKEZİ'Nİ AÇTI

Bir arada yaşamanın, önyargılardan kurtulmanın öğretildiği merkez

SOSYAL HİZMET UZMANI CEREN SUNTEKİN

Onlara birbirlerini tanıma fırsatı veriyoruz

Burada çok kültürlülük var. Romanı, ravestisi, zencisi, uyuşturucu satıcısı, seks işçisi, sokakta çalışan çocuk burada yaşıyor. Ancak, aralarında em patiyok. Biz onlara birbirini tanıma ve hayırlarını görme fırsatı veriyoruz. Önceleri, aynı sınıfta olmaya bile tahammülü olmayan ve sürekli kavga eden küçük çocuklar, şimdi birbirinin evine gidiyor. Burada bir şey varsa eşit bağındığını görüyorlar. Güven kuruldu. 'Biz-siz' ayrımı ya pılmadığını gören çocukların anneleri de gelmeye başladı. Ergen yetişkinleri de merkeze getirebilirsek, birbirlerine karşı önyargılarını kırarız.

Tarlabaşı'nda yaşayanların profili

- Aylık gelirleri 900-1000 YTL arasında.
- Geliri 750 YTL'nin altında olan kişilerin oranı yüzde 60 civarında.
- Görüşülen kişilerin üçte üçü Tarlabaşı'na son 21 yılda göç etmiş. Göç nedenlerinin başında ekonomik sorunlar ve köylerinin yakılması geliyor.
- Çoğunluğunun yeşil kartı bulunuyor.

Merkezde neler yapılıyor?

- Drama atölye-sinde çocuklar Haşlabiliz Yaşam Derneği'nden gelen gönüllü öğretmenlerden eğitim alıyor
- Kadınlar Japon dokuma sanatı sacori'yi öğreniyor
- İlköğretim ve lise öğrencileri OKS ve ÖSS gibi sınavlara hazırlanıyor.
- Türkçe konuşma dersi ve okuma yazma kursu düzenleniyor.
- Sanat atölyesinde resim yapıyorlar.

Fotoğraf: Levent KÜLÜ

DOÇ DR. AYHAN KAYA (Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Merkezi Müdürü)

İşe önce kadın ve çocuklardan başladık

Projenin özü zorunlu göç eden, terör nedeniyle yerinden yurdundan edilen insanların geldiği kentsel mekanlardan biri olan Tarlabaşı'nda bir arada yaşamayı sağlamak. Buraya yeni gelen insanlarla, daha önce burada yaşayanlar arasındaki gerilimlerin nasıl çözeleceği konusunda kafa yorduğumuz bir deneme Tarlabaşı. Daha önce burada Romanlar, çingenler yaşıyordu. Sonra diğer milletler geldi.

Son 20 yılda Kürt göçünün önemli artış yaşandı. İstihdamın, kaynakların sınırlı olması ve bunları bölüşmek zorunda kalan gruplar arasında tartışmalar yaşanıyordu. Son dönemde kaçak Afrika kökenli göçmenler de buraya katıldı. Kürt ve Romanları birbirine karşı önyargıları nedeniyle bir araya getirmekte güçlük çekiyorduk. Projenin amaçlarından en önemlisi; eşitsiz grupların insan haklarını çerçevesinde hukuki danışmanlık sunmak.

Süreye çocuklar ve kadınlarla başladık. Yetişkin erkekler bu merkeze gelmese de evlerinde benimsemiş durumdalar.

Tarlabaşı, İstanbul'un en sorunlu bölgelerinden biri. 30 bine yakın insan burada yaşıyor, çoğu yoksullukla mücadele veriyor. Romanlar ve Afrikalılar dışında Erzincan, Tunceli, Sivas, Kayseri, Artvin ve Batı Karadeniz'den göç edenler var. Bölgede Türkçe, Kürtçe, Arapça, Ermenice konuşuluyor. Farklı din, dil ve renkteki bu insanların bir arada yaşaması zor. Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, işte bu insanların kaynaşmasını sağlamak için Tarlabaşı Toplum Merkezi'ni açtı. Ulaşılabilir Yaşam Derneği, Beyoğlu Belediyesi ve Avrupa Komisyonu Demokrasi ve İnsan Hakları için Avrupa Girişimi Mikro Proje Programı'ndan destek alınarak açılan merkezde önce çocuklar ailelerinden edindiği önyargılardan kurtuluş birbirine saygıyı öğreniyor, sonra da kadınlar. Erkekler ise şimdilik sessizce olan biteni izliyorlar.

Nuran ÇAKMAKÇI

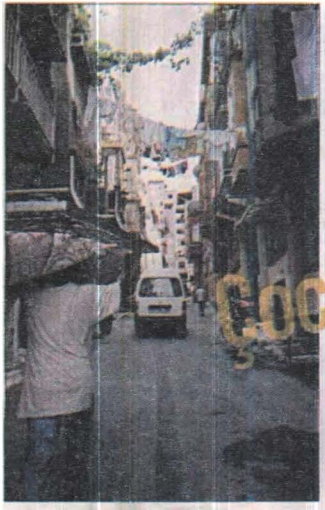
Tarlabaşı Çalıcı Mahallesi Kalyoncu Kulluk Caddesi 164 numaralı binada okul öncesi ve sonrası yaşlarda farklı kültürlerden gelen çocuklar hem eğitim görüyor hem de hoşgörüyü öğreniyor. Önceleri kavga eden çocuklar zamanla dostluk ilişkileri kuruyor, yeteneklerini ve becerilerini artırıyor. Sahip oldukları değerler ortaya çıkıyor.

Kadınlar da dokuma atölyesinde Japon dokuma sanatı sacori'yi, Türkçe'yi, okuma-yazmayı öğreniyor, aile planlaması ve insan hakları konusundaki seminerleri izliyorlar.

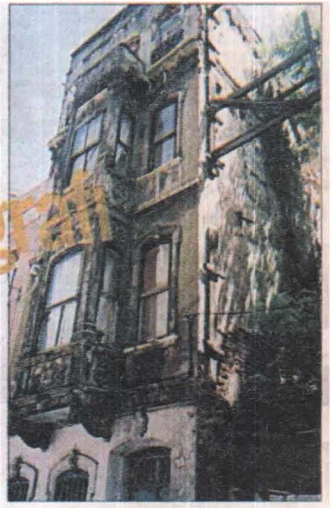
Grupların üderlerinden destek istendi

Toplum Merkezi açılmadan önce uzmanlar önce alt mahalle muhtarı ile görüşme yaptı. Bu görüşmelerde mahallede yaşayanların gelir düzeyi, temel sorunları ve ihtiyaçları belirlendi. Muhtarların ardından Beyoğlu Kaymakamı ve Emniyet Müdür Yardımcısı ile görüşüldü. Yerel yöneticilerle yapılan bu görüşmeler sonucunda bölgenin sosyo-kültürel etnik ve ekonomik profili belirlendi. Tarlabaşı'nda yaşayan nüfusun çeşitliliğini oluşturan Roman ve Kürtlerin üst gelenleriyle toplantılar düzenlendi. Daha sonra bölgede yaşayanlara b anket yapıldı. Anketler sonucu bölge halkının profili belirlendi. 2 Eylül'de Beyoğlu Belediyesi tarafından sağlanan binada eğitim başlandı.

Merkez yoksullukla mücadele bir açılım, farklı etnik, dinsel ve sosyal gruplar arasında kaynaşma sağlamayı hedefliyor. Kentsel şiddeti doğuran suçlara yönelebilecek çocuk ve gençler için rehabilitasyon modeli oluşturmayı da amaçlıyor. Merkezde eğitim dışında üretim faaliyetleri de yapılıyor. Japon Saoiri tekniğini kullanılarak dokuma ya pan kadınların daha sonra ürettikleri ürünleri satması hedefleniyor. Bö sakinlerine Türkçe öğretiliyor, sağlık, hukuk ve psikoloji alanlarında danışmanlık desteği veriliyor. Toplumsal kaynaşmanın sağlanması için de insan hakları eğitimleri v ar. İleride kaynaşmayı sağlamak için bölgedeki gençler iç spor takımları kurulması da hedeflenen projeler arasında.

Çocuktan al fotoğrafı

"Tarlabaşı Toplum Merkezi" projesi kapsamında Tarlabaşılı 35 çocuğun fotoğraflarından oluşan sergi açıldı

ÇAĞDAŞ KÖRKÇÜ
Ege Üni., İletişim Fak., Gazetecilik, 3. sınıf

Tarlabaşı'nda yaşayan 35 çocuk tarafından çekilen fotoğraflar "Tarlabaşı'nda Yaşam" adlı sergide görülmek üzere ziyarete açıldı. İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin "Tarlabaşı Toplum Merkezi" projesi kapsamında gerçekleştirdiği "Alternatif Sanat Atölyesi" çalışmalarında önce çocuklara fotoğraf konulu kısa bir teknik eğitim verildi. Eğitimin tamamlanmasının ardından çocuklara kullan-at fotoğraf makineleri dağıtıldı ve kendilerinden "Tarlabaşı'nda Yaşam" konusuna uygun fotoğraflar çekmeleri istendi. Fotoğraflar geçen yıl Haziran'da bir hafta içinde çekilde ama maddi destek bulamadıkları için serginin açılışı ancak bugüne kaldı. Neyse ki küçük yaşta fotoğraf makinesiyle tanışan miniklerin, sanat eğitmeni Uluç Çubuk yönlendirmesiyle yaptığı bu çalışmalardan çok şaşırtıcı ve yaratıcı sonuçlar elde edildi. Sergide 45 fotoğraf var ama 06-14 yaş arasındaki 35 çocuğunun çektiği yaklaşık bin fotoğraftan seçilen 45 fotoğraf bunlar.

UNESCO'nun açıkladığı raporla da bir kez daha gündeme gelen Kentsel Dönüşüm konusu hakkında belki de hiçbir şey bilmeyen çocuklar, bugün yaşadıkları yerleri ileride kendi çektikleri fotoğraflara bakarak hatırlayacaklar. Uygulanan proje sonucunda Tarlabaşı'nın bugünkü eski, renkli ve kendine has özellikler barındıran yapısı yok olacak, yani Tarlabaşı 'soylulaştırılacak' başka bir deyişle... Profesyonel fotoğraf sanatçısı olmayan çocukların tamamen kendi coşkularını, algılarını ve bugün gördüklerinden ileride hatırlamak istedikleri görüntüleri hapsettikleri kareler 14 Temmuz 2008'de Rengahenk Sanatevi'nde açıldı. Açılışına yetişemediğiniz bu sergiyi 27 Temmuz'a kadar ziyaret edebilir ve Tarlabaşı'nın yok olmaya yüz tutmuş bugününü, yarın da hatırlamak üzere Tarlabaşılı çocukların gözünden görebilirsiniz. Ve şu ara yaptıkları çalışmalar sonuç verirse çocukların çektiği fotoğraflar başka şehirleri ve hatta yurtdışında da sergilenecek.

Rengahenk Sanatevi: Olivio Han Gaziol Sok., Olivio Han, No: 5, Kat: 2, Daire 4/Galatasaray
(0212-292 32 47)

Çocuk gözüyle Tarlabaşı

Tarlabaşı çocuklarının çektiği fotoğraflar Rengahenk Sanat Evi'nde sergileniyor

Nihal Topal – Yeşim Özdemir

Yoksul, küçük ama hayalleri büyük... İstanbul Tarlabaşı'nda yaşayan çocuklar, çektikleri fotoğraflarla anlatıyorlar yaşamlarını ve hayallerini... Birçoğu, ülkeleri dolaşarak bilmek istediklerini fotoğraflamak istiyor. İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin kurduğu Tarlabaşı Toplum Merkezi'nin Alternatif Sanat Atölyesi, çocukları dünyalarına bir adım daha yaklaştırıyor. Bir taraftan eğitim şart derken diğer yandan görmezden gelinen çocuklara kültür merkezi sahip çıkıyor. Bir haftalık eğitim sonrasında Tarlabaşı çocuklarının çektiği fotoğraflar Rengahenk Sanat Evi'nde sergileniyor. Kentsel Dönüşüm kıskacında yaşayan çocuklar, fotoğraflara da yansıtıyorlar yaşadıklarını. 8 yaşındaki Ferhat da bunlardan biri. "En çok nerenin fotoğrafını çekmek istersin" sorusuna "Eski evimi" yanıtını veriyor Ferhat.

Tarlabaşı Toplum Merkezi atölyelerinin projesinde yer alan ve sergide fotoğrafları bulunan 8 yaşındaki Ferhat Demirel, projeden memnun kaldığını dile getirdi. Fotoğraf çekmeyi sevdiğini aktaran Demirel, fotoğrafa öneride de devam etmek istediğini belirtti. "Ablamın, hocalarımın ve arkadaşlarımın fotoğraflarını çekmek istiyorum." diyen Demirel, dersi aldıktan merkezde en çok yoğunluk dersini sevdiğinden söz etti.

Projeye dahil olan diğer çocuklardan biri olan Tuğçe Biğsel, sergide kendilerine ait çalışmaların yer almasından memnun. İleride doktor olmak istediğini ama fotoğrafa da devam etmek istediğini ifade eden Biğsel, Hollanda ve Londra'nın fotoğraflarını çekmek istediğini söylüyor.

Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde sanat eğitmenliği yapan Uluç Çıbık, 'Çocukların Gözüyle Tarlabaşı' projesini oluşturan eğitmenlerden biri. Merkezlerinin

Tarlabaşı'nda yaşayan 45 çocuğa Alternatif Sanat Atölyesi'nde sıkılıkla eğitim verdiğini, 1 haftada alınan fotoğraf dersiyle sergiinin ortaya çıktığını belirten Çıbık, projenin Tarlabaşı'nda yaşayan çocukların eğinden çıkmasının önemli olduğunu vurguladı. Her çocuğa çek-at makine dağıtarak, kendi yaşamlarını belgelemeye teşvik etkinlerini anlatan Çıbık, "Tarlabaşı'nın kendine has bir havası var. Çok doğal, çok zengin bir yapısı... Çocuklara müdahale etmedik. Sadece kendi yaşamlarını çekmelerini istedik. Çıkan eleden emindik" diyerek, tahminlerinin üstünde sonuç çıktığını eklemine ekliyor.

Tarlabaşı'nın başka türlü fotoğraflara yansıtmasının çocukların ortaya atılmasından kaynaklandığını belirten Çıbık, 'Kentsel Dönüşüm Projesi'nin söz konusu olduğu Tarlabaşı'nın son belgelerin çocukların çektiği fotoğraflarda bulunacağını gözeterek, projeyi kısa zamanda paylaşmak istediklerini dile getirdi. "Fotoğrafları insanların beğeniyor olması bizim için önemli değil, insanların Tarlabaşı'nı görüyor olması önemli" diyen Çıbık, Tarlabaşı'nda çalışmalarını sürdüreceklerini ifade ederken "Kentsel Dönüşüm Projesi'ni ortaya koyan kurumların 1 ya da 2 yıllık Tarlabaşı'nda çalışmaları var. Fakat Tarlabaşı'nda yaşayan insanların bu çalışmalardan haberi yok. Biz de bizi ne bekliyor, bilmiyoruz. O süreci hep beraber göreceğiz" dedi.

Rengahenk Sanat Evi'ndeki 'Çocukların Gözüyle Tarlabaşı' fotoğraf sergisi 27 Temmuz akşamına kadar gezilebilecek. (İSTANBUL/EVRENSEL)

Ayrıntılı bilgi için; www.rengahenk.org.

EK 10. Fotoğraf Albümü

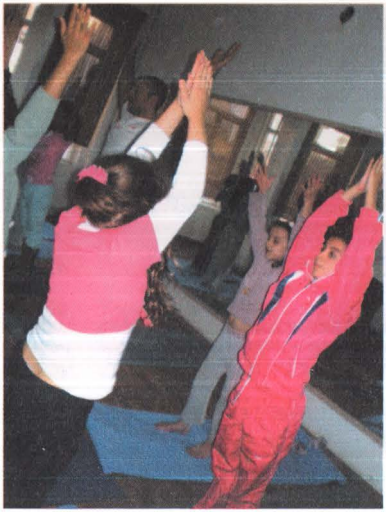

12/03/2008

BECKHAM
23

CASIO

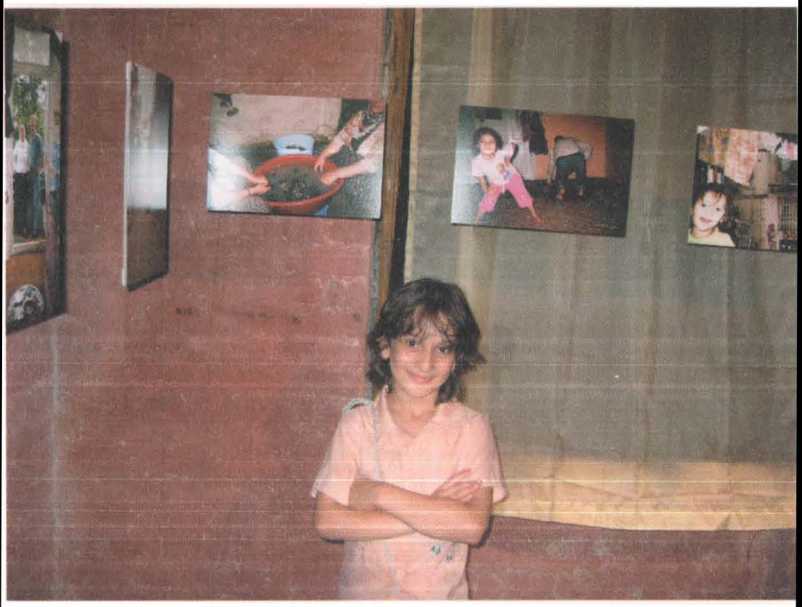

Bu çalışma Tarlabaşı'nı, Tarlabaşı Toplum Merkezi'nin kurulma sürecini ve faaliyetlerini tüm paydaşlar gözünden anlatmayı amaçlamaktadır. İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından Avrupa Komisyonu'nun "Demokrasi ve İnsan Hakları için Avrupa Girişimi Mikro Proje Programı" çerçevesinde kurulan Tarlabaşı Toplum Merkezi, Eylül 2006 tarihinde çalışmalarına başladı. Merkez, yoksulluk ile mücadelede farklı sosyal, etnik ve dinsel gruplar arasında bir kaynaşma yaratma ve bu grupların kent yaşamına katılımlarına destek olmak hedefiyle özellikle en dezavantajlı toplumsal kesimleri oluşturan çocuk, genç ve kadınlara yönelik faaliyetler yürütmektedir.

Ev içi yaşam alanları çok kısıtlı olan çocuk ve gençler ve ev dışında yaşam alanları çok kısıtlı olan kadınlar için toplum merkezleri nefes alabildikleri, kendi yaratıcılıklarını kullanıp geliştirebildikleri mekanlardır. Bu gerçekten yola çıkarak, güçlendirme ve yapabilirlikleri arttırma hedefiyle, yoksullukla mücadele ve kent yaşamına katılımda alternatif bir perspektifi geliştirmek ve uygulamada benzer örneklerin çoğaltılmasına katkıda bulunmak açısından Tarlabaşı Toplum Merkezi'ne dair deneyimlerin paylaşılmasının önemli olduğu kanısındayız.

Merkezin koordinatörü, sosyal hizmet uzmanı, psikolog, sanat eğitmeni gibi profesyonel çalışanlarının, faaliyetlerin yürütülmesinde büyük pay sahibi olan gönüllülerin, stajyerlerin ve merkezin asıl sahipleri olan katılımcı çocukların ve kadınların dilinden Tarlabaşı'nı, bir toplum merkezinin kuruluş sürecini, faaliyetlerini okuyabileceğiniz bu çalışmanın kamu kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve bu alanda çalışanlar, araştırma yürütünler için önemli bir kaynak niteliğinde olduğunu düşünüyoruz.

ARAŞTIRMA

42829.50

KİTAP
908 0463711 WF

ISBN 978-605-399-133-5

www.bilgiyay.com

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI